

ANTONII MVSÆ BRASAVOLI FERRARIENSIS EXAMEN omnium Syrupo℞, Quorum publicus vsus ē: Ad Illustriss. & pudicissimam Virginem Elleonoram Estensem.

VENETIIS IN OFFICINA DIVI BERNARDINI.
MDXXXVIII

AD ILLVSTRIS. VNA ET PVDICISSIMAM VIRGINEM ELLEONORAM Estésez Antonius Musa Brasauolus bene agere.

Ntiquorum mos fuit, & hoc etiam tempore seruatur, si quis opus aliqđ egregiuз parasset, alicui principi, aut nobilissimo Heroi nuncupare: ne in vulgus absq; patrono, & tutore prodiret? Res profecto a nemine q mentis cõpos sit, detrectanda, sed tamen q̃ nos ab incepto repellat, ne videamur partus nostros egregios putare: quos potius abortiuos, & prociduos arbitramur: Tñ quicquid sit, quum præcedentibus mensibus de *Syrupis* inter nos sermo incidisset, & tu de hac materia docte & abũde disseruisses, Visum est mihi, nulli magis conuenire, q̃ tibi: Quæ non modo Magdalenam imitata es, huius mundi illecebris & deliramentis spretis, rerum diuinarum contemplationi vacas? Sed pleniũq; etiam Marthæ satagentis officio fungeris: Vt triplici corona digna sis. Prima, quia sponte nullo monitore, nec infantia dissuadente, imo Illustrissimo patre primis motibus obuiante & reluctante, Sacratissimam hãc Religiosarum frequentiam ingredi curasti, frequentiam inquam pudicissimarum virginum & sanctarum, matronam beatam Claram imitantium, quam Corporis Christi Virginum vocant, & quam nullus alter Vestaliũ Virginum cœtus in tota Italia sanctitate, ac miraculis superat: Hic tu spiritui & orationibus vacas, & statutis horis te totam contemplationẽ præstas. Secunda corona est, quia illis horis, quibus vel aliæ dormiunt, vel mechanico operi incũbunt, tu apparandis & concinnandis pharmacis diligentem operam præstas. Quod opus vtpote plenum charitatis, dignum est, vt a te fiat: nempe sic cõsorores alias ęgras iuuare potes: & ita veluti altera Mar

tha ſolicita es circa frequens miniſterium. Tertia corona quia Diui Alphonſij Ferrariæ Ducis filia, quum maritū principem, ex ſummis Italiæ proceribus ſperare poſſes, tu potius puerum Ieſum, dulcem Mariæ natū, pulcherrimum, delicioſiſſimum, qui eadem ſemper virenti ætate, eadem pulcherrima pulchritudine, eiſdem ſemper pbiſſimis moribus, in ſponſum elegiſti: Quem cognoſcere totis viribus ſtudes Illuſtriſſima Virgo, cognitum laudare, laudatum amare, amatum venerari, veneratū exprimere, expreſſum imitari: Vt deniq; cum eo immortali fœlicitate perfruaris: Hic eſt ille prædulcis, & præpotēs ſponſus, qui te non oppidi dominam, non Vrbis Duciſſam, non prouinciæ Reginā, nō Chriſtianoꝝ impatricē, ſed totius cœli, & paradiſi deliciarum participem faciet. Igitur Illuſtriſſima hunc ſequi ſtudeas, hunc imitari, hūc totis viribus amare: vt vna ſis ex prudētibus quinq; virginibus, quæ oleum ſibi ſtatuto tempore comparatunt, vt aduenienti Sponſo Ieſu ſine mora poſſis occurrere, & in eius amore ſemper conquieſcere: Vt cum Phocillide concludam, vna cum ſanctis Sororibus Ζωὴν ἐκτελέοιτ' ἀγαθὴν μέχρι γήραος οὐδῶ .i. Vitam perficite malorum immunem vſq; ad ſenectutis limen. Sed cur Noctuas Athenas porto? aut Angelos bene agere inſtruo?

Accipe igitur Elleonora Illuſtriſſima, De Syrupis libellum: vt, quum Marthæ officio fungeris, In his componendis aliorū errores corrigas. Vale Virginū pudiciſſima.

IN EXAMEN OMNIVM SYRVPORVM EXIMII PHILOSOPHI ET Medici Antonij Musæ Brasauoli Francisci Bouij Ferrarieñ. Epigramma.

QVi prius exacte Medicamina queq; recenset
 Simplicia, ac vires, sint quibus illa, docet.
Musa, Syruporum totam hic Antonius artem
 Explicat; & priscos æquat honore viros.
Hanc sacra Atestinæ Virgo noua gloria gentis
 Luminibus placidis Elleonora legit.
Doctior hinc Medicus Mage Pharmacopola peritus
 Hinc componendi pharmaca, abire potest.
Hinc necis humanæ, Medicinæ inscitia turpis
 Causa aberit. Vitam lux patefacta feret.
Haud necis humanæ causa inuidiosa feretur.
 Iam Medicina, quod est, ipsa salubris erit.
Arte sine ingenium cæcum est. Ars ipsa remoto
 Officio, manca est, hoc sine pene nihil.
Non sat Aristotelis, magniq; Arcana Platonis
 Nosse, licet viuo singula fonte petas,
Socratico hic sophiam voluit deducere ritu
 Cœlitus, atq; hominum consuluisse bonis.

INDEX EORVM QVE IN HOC LIBELLO CONTINENTUR.

FINIS.

EXAMEN OMNIVM SYRVPORVM QVORVM IN PVBLICIS OFFICI nis vſus eſt, Antonio Muſa Braſauolo Ferrarienſis Authore.

INTERLOCVTORES BRASAVOLVS, ET SENEX PHARMACOPOLA.

SENEX.

HEVS heus. Quorſum tam rapide, tã q; celeri curſu properas? qui teſtudineo gradu alioqui tuo huic antiquiſſimo mulo inſidens incedere ſoleas? BRASAVOLVS. Ad cœnam vocor hanc enim diem hucuſq; ieiunus tranſiui. *Se.* Quur tu quẽ medice viuere oportet, ventriculum tam longo ſpacio inanem eſſe permiſiſti? Forte heri veſperi pleniori cœna vſus es, quæ ad hanc vſq; horam te ſaturum fecerit. Bra. Nõ equidem, Sed in diui Ioannis veneratioñe, pro qua oẽs Chriſtiani hodie ieiunant. i. ſemel in die comedunt, & ego eundem morem ſeruare inſtitui. *Se.* Ad prandiũ igitur vocaris, non ad cœnam. Bra. Vtrunq; ſimul expediam. Sen. Quur in meridie pranſus non es, vt eſt omnium fere communiſſimus mos? Bra. Vt vxorculæ meæ, & alijs domeſticis mulierculis ſatisfacerem, atq; morem geram. *Sen.* O te miſerum atq; infortunatum. Igitur mulierculis pares? Bra. Et pareo, & parent. *Se.* De me actum eſſet, ſi in re vel tantilli momenti vxori meæ aures porrigerem, & annuerem. Bra. Tamen difficile eſt fœminam cogere. *Se.* Difficillimum. Bra. Quomodo igitur continuo domi non certas? *Sen.* Immo nulli ſunt dies, vel nulla ſaltem hebdomas, quæ rixis, clamoribus, & contumelijs coniugalibus careat. Braſa. Ego potius econtra-

rio dicam, o te miserrimum, atq; infoelicissimum, qui cõtinuam rixarum & contumeliarum pestem domi alas.
Sen. Quis ille est adeo temperans, & modestia prædi tus, qui vxorem ducens ab his temperare possit?
BRA. Ego is sum, licet parum modestus: & parum tẽperans, tamen septimus agitur annus postquã vxorem duxi. Nunquam vero eam vel iratus turpi nomine, aut contumelioso appellaui, & ad hoc vsq; tempus adeo trãquille vna viximus, vt nullus vel religiosarum coetus pacatior inueniri possit. Se. At ego primis protinus dieb⁹ institui, nunq̃; suo nomine vxorem meam vocare, Sed continuo aut belluam, aut mendicam, aut scortum, aut alio simili noie, quoties opus est vocare eam appello.
Bra. Ego aũt meam non solum suo nomine, sed ẽt honestiori eam appello, quæ mihi mitissima effecta est.
Se. Aut mulier non est tua vxor, aut diuino loco nata.
Bra. Ferrariæ orta est, & mulier quæ biliosissimã temperaturam nacta est, si qua altera. Se. Quomodo igitur tam diu absq; bello, iurgijs, & verberibus viuere potuisti? Bra. Quomodo tu in taz magno incommodo in bello magis quam hostili tanto tempore vitam duxisti? Se. Audies (si aures accommodare nõ pigeat.) Ab initio cum vxorem duxi statui & fixa mente reposui: Quicquid vellem, quicquid dicerem, vel sanum, vel insanum, vt ipsa id ageret, & annueret. Bra. O dementia non modo mira, sed plusq; feralis, hoc est, hoc ẽ, qđ vxores multas (pauperculas quidem illas quæ his nebulonibus iunguntur) in exitiuz pducit. Quippe nulla est mulier, quæ suam bilem, & suam indignationem non habeat. Multi vero fatui putant leonem verberibus cicurare quod boni cicuratores non faciunt: Sed canes in conspectu leonis cædentes, cicures leones reddunt. Quid autem de vxore egeris prosequaris. Sen. Ex his quæ dicebam, illa quædam annuebat, alia negabat, quibus assentire volebam: & quia negabat, verbis atq; verberibus afficiebatur. Immo prima nocte qua domum meaz ac

cessit, Muliebria femoralia parauera, & duos baculos, quando hora cubandi in cubiculo soli clausi fuimus, femoralia in terram proieci, & sumpto baculo, alterum illi dedi, inquiens volo nunc pugnemus, vter nostrum femoralia ferre debet, & quia nec baculum sumere voluit nec pugnare, grauiter fustuario prima illa nocte vapulauit. Bra. O fatuissime virorũ, pulchra matrimonij cõsumatio illa fuit. Vtinam sumpto baculo te pro merito multasset. Dic autẽ illa quæ negabat, & quibus te inuito annuebat, erant ne alicuius momenti? Sen. Minimi quandoq;, & plerumq; nullius: sed experiundi gratia q̃dam vana & absurda proponebam, vt ad mea vota annuere, & negare condisceret. Bra. O omnium quos adhuc nouerim virorum fatuissimum vxorem igitur assentatricem & prope parasiticam habere cupiebas, quæ in rebus falsis te laudaret, & manifeste vera inficiaretur? *Se.* Non assentatricem cupiebam, sed mihi obsequentem. Bra. Dic (ni pigeat) fuit ne vnquam obsequens? *Se.* Nunquã potui iurgijs minis, aut verberibus adeo efficere, vt præceptis meis obsecundaret. Bra. Igitur tã longeuam ætatem pugnans, & quali bello? Magis quã intestino miseram vitã ducere potuisti? *Se.* Plus certe fuit quam intestinum bellum, quod inter nos factũ est, nunquam enim tam horrendum & ingens monstrum domari potuit, quod Herculeam clauam etiam retundit. Bra. Nescio an tu potius, vel illa mõstrũ sit. Quippe tu nũquam domitus es: sed continue furiali incessu, & non humano processisti. *Se.* Nõ licet virum ab vxore domari, & dorso muliebres clitellas gestare. Bra. Hoc est illud, quod perpetua bella inter vos facit. de te autẽ plurimum miror, quem plerũq; viderim famulum tuũ, & pueros, quos instituis, benigne, & pie admonere, & labores multos vt eos recte instituas pateris, tamen quando & quoties lubet expellere potes, & illi sponte abire non potes autem pusillum tolerare, vt vxorem propriã edoceas, quę velis nolis, tua est, eadem domo viuitis, ei-

dē menſe accūbitis, eodē cubiculo acqeſcitis, eodē toro cubatis, cōes filioruʒ patres eſtis, bonæ, & malæ fortunæ participes, quam & ſi volueris, expellere non potes, nec ipſa ſponte diſcedere, ſed te ad cineres vſq; comitabitur.
Se. Libenter ſciré quomodo vxorem tuam mitiorem reddideris. nam diſcens forte imitabor, & quod ſupereſt mihi vitæ, quietius tranſigā. Bra. Rem (vt arbitror) difficillimam aggredieris: nam pſitaci roſtrum nactus es, tamen non grauabor meum & verum has feras cicurādi modum edocere. Principio Antiquum morem conſiderare cœpi, quo vxor maritum, & maritus vxoreʒ emebat. Id interpretatur Plutarchus, ex hoc ſignificari, inter virum & vxorem æqualitatem quandam eſſe debere, vt vterq; alteri ſponte obtēperet: Cuius rei erant illa verba ſolennia. Si fueris mihi Caius ero tibi Caia. Deinde mihi ex inſtituto propoſui, hoc momentaneum vitę ſpacium, in perpetua animi pace, quiete, & tranquillitate pcurrendum eſſe. propterea primis illis diebus a nuptijs omnia agere cœpi quæ vxori meæ placere præuidebā, explorabamq; ab ancillis a ſorore, & alijs, an quicquam noſcerent quod vxori meæ placeret, quod illi gratum foret & iocundum, & nihil intentatum omittebaʒ, quin efficerem, vt in omnibus illi ſatisfacerem, & ſua vota implerem. Illa viciſſim ita me amare cœpit, vt quicquid cogitat, quicquid agit in meum ſolatiuʒ ſint, & nihil aliud animo habet, quam mihi grata parare. Quippe in dies nonas dapes, nouos intinctus & ſcitamenta, noua obſonia, quæ meo palato ſapiant perquirit. Si quandoq; in habitu corporis, & veſtium genere mihi diſplicuerit, Non arguo, non reprehendo, non exclamo, Iubens vt hanc vel illam veſtem dimittat, vt manicas aut Torale mutet, vt vittas, infulaſue alio more geſtet, Sed mihi fabellam quandam fingo. In templo Mulierem vidiſſe tali habitu, taliq; mitra redimitam, quæ mihi adeo placuerit, vt oculis meis nihil vnq̄ gratius occurrerit. Sequēti die aliam mulierem me vidiſſe refero, quæ ob veſtiū

facinias,ob vittarum,varietatem adeo mihi displicuerit, vt eam magis q̃ Tisiphonem abhorrerem, & quam nul lo prætio matrimonio mihi iunctã esse velim. Hæc au diens vxor mea vestes me iscio mutabat,vittasq; vt mi hi gratum erat aptabat.Itaq; pacifice,summo cũ amo re,& beneuolentia ad frugẽ redibat. Se. Vir sum ego qui hæc pati non possem,& cui has feras imperiose po tius quam blande vincendas esse videtur. Bra. Tuam tamen ad hanc vsq; tam longeuam ætatem vincere nõ potuisti. Se. Nec(vt arbitror)posthac vincã,nisi inter fecero,aut spontanea morte decedat. Bra. Ego autem meam mihi cicurem,blandam,meisq; votis cõmodam re minima reddidi: Nec dubito me oppositum facturũ fuisse,si contumelijs,aut verberibus illã peruincere vo luissem. Se. Nunquam in iram in tanto tpe prorupi stis? Bra. Nũq̃. Se. Quid ageres si tuos numos ex penderet,tuaq; bona dilapidaret? Bra. Immo ingenus ti bi dicam,primis illis mensibus a nuptijs claues cubicu lorum quorundam seruabam,in quibus pauca illa pe cuniola quam habebam,& alia quædã domestica bo na aurea & argentea condebantur, quo ad eius mores occulte expertus essẽ,Sed postq̃ mihi filios peperit,qđ statim post nonum mensem accidere nosti,vniuersis bo nis meis sumptis,& tota illa pecuniola quam habebã, oĩa illi præsentaui,& in eiusditionẽ dedi,his verbis vsus. Cassandra soror hæc tua sunt,& natoꝝ tuorũ, Si placet expendas atq; ꝓfundas,tibi.n.filijsq; ꝓfundes. Si parca eius,tibi,filijsq; parces,nunc.n.peperisti,& iteꝝ plena es, quantum in me sit vel parca sis vel prodiga nihil refert, mihi.n. vel hic,vel alibi nihil vnq̃ defutuꝝ est,Sed tibi, filijsq; tuis deesse posset si immatura morte præuenirer. Se. Expendit ne q̃tũ lubet,& oẽs mulieꝝ cupiditates explet? Bra. Ter aut quater occulte obseruaui ,magis parca est q̃ optarẽ, q meapte natura liberalis sum. Se. O te fœlicissimum, qui adeo secundum vota vxorem instituisti,O dignum & sanctum consortium.Bra. Hoc

eſt quod ſemper optaui, quiete, pacifice, & hilari mente vitam ducere, & cuius gratia tales mores inſtitui, quamuis a principio ab amicis quibuſdam admonitus eſſem ne mihi femoralia (vt vulgari adagio fertur) ab vxore iponi ſinerem, ſed eam iurgijs & verberibus ſubiectam redderem. Quem morem ſemper deſpexi, tanquam nebulonum & indignorum hominum improborumq; putans. Etenim ingenuum exiſtimo, nobile, ac pene diuinum, beneficijs potius & blanditijs vxorem ſibi beneuolam reddere quam minis. Se. Deinceps & ego experiri incipiam nunquid meam mitiorem reddere poſſim. Bra. Id deniq; efficies, quãuis difficillimum ſic contractas rugas ſerico panno adimere. Se. Hæc de vxorib⁹ ſatis ſint. Ad id autem propter quod te vocaui deſcendamus. Bra. Quid eſt illud? Sen. Præcedenti anno pmiſiſti, & iureiurando affirmaſti, poſt ſimplicia medicamenta, ea compoſita, quorum apud publicos pharmacopolas vſus eſt, examinare. immo & iam diu te cœpiſſe enarrabas. Obſecro igitur atq; obteſtor, ne promiſſa reſcindas. Bra. Promiſi equidẽ, ſed aliquem inuenire oportet, qui promiſſa obſeruet. Diuerſa enim ſunt promittere, atq; præſtare. Se. Immo apud probos integroſq; viros, Idem plane eſt promittere & pſtare. Bra. Ita certe eſt, & probus vir nunquam iureiurando affirmare aut negare debet, ſed ſimpliciſſimis particulis, eſt, & nõ, continuo loqui. Quum igitur compoſita medicamenta examinare promiſerim, quando opus erit & tibi lubebit, ita efficiam, vt tu voti compos fias, & ego promiſſa non reſcindam. Oro autem, ne in præſenti me impedias cœnam petentem, & ingenti fame oppſſum. Se. Et ego apud te cœnabo, ne alia occaſione data laborem ſubterfugias, & apprime opto hac die notatu digna fœlici omine incipiamus. Bra. Quid phibet depoſita veſte, cum domi ſimus iam incipere? Se. Omnia compoſita medicamenta quæ in officinis habemus vna ſcheda ſecundum hunc ordinem deſcripſi, vt omnes ſyrupi ſi-

mul essent, omnia eclegmata simul, omnia vnguenta simul, & eundẽ ordinem in cæteris seruo. Bra. In his disponendis ordinem ne seruas? vt syrupi frigidi vno ordine, & calidi alio disponãtur? Se. Nullum ordinem seruaui, sed vt mihi offerebantur disposita sunt. Bra. Erit igitur idẽ ordo qualis in simplicibus fuit. Se. Talis plane. Bra. Quæ autẽ series inter composita alias antecedit? Se. Primam seriẽ syrupis dedi, & inter illos, Is qui de corticibus citri nuncupatur. Primum locum obtinet. 1
Bra. De his reb⁹ tractaturi id in primis admonere volo, cum in his compositis, de simplicibus sermo erit, ad ea recurrere oportet, quæ in examine simplicium scripta rẽliquimus, nisi aliqua sint, quæ incuria eo libro omiserimus, hæc. n. isto loco exponemus. Nũc ãt syrupi de corticibus citri cõpositionẽ enarra. Se. Ita apud Mesuẽ fere legitur. Recipe corticum pomorum citri recentium libram vnam in quinq; libras aquæ fontium bulliant ad consumptionem duarum partium, & cum vna zuchari libra fiat syrup⁹, & cum quatuor musci granis condiaẗ. Nec desunt qui in Iuleb proijciunt ex corticibus citioꝝ partes conuenientes, & propriæ quando vicinatur complexioni coctur æ eius, & est delectabilis, & quando submergitur in aqua decoctiõis citri setu tincta ex chesmes, tunc est excellentior. Hæc Mesues, hũc syrupum describens. Bra. Immo & alij omnes hoc modo describunt.
Se. Reperiẗ ne apud antiquos hic syrupus? Bra. Nusquam inuenire licuit, Immo paucissimas huius generis potiones antiqui scriptis mandarunt, & paucissimis vtebantur. Se. Ergo syrupoꝝ mos antiquus non est. Bra. Non more nostro, quoniam apud antiquos Oxymel, Hydromel, Prisana, & quædam alia non multa inueniuntur: nec in diluculo ꝓpinabantur vt nunc fit, sed in febrium ardoribus pro siti sedanda, & ad aperiẽdum qualibet hora, diei, cum opus esset. Se. Mirũ mihi videtur antiquiores concoctricibus potionibus vsos non esse.
Bra. Immo maxime vsi sunt, & plerũq; Galenus con- 2

coqt, Melicratũ ex hyssopo, Hydromel, & Oxymel tri-
bues. Se. Arbitrabar Id nomen syrupus græcum esse,
& ex antiquissimus authoribus sumptum. Brasa.
Græcum certe est, & a græca lingua deflexum, & potius
synopus, quam syrupus proferendum esset, vnde græci
succum ὀπὸν vocant. fiunt autem potissimũ ex succis
synopi, vsus autem fecit, vt syrupi dicerentur: quamuis
Hermolaus a syria dictos putet, & alij a συρῶ, quod ẽ
traho, & ὀπὸς succus. Se. Non possum aliqua ratione
arbitrari antiquos græcos nõ habuisse syrupos. Bra. Po
tiones habebant, sed quæ potius vinum, q̃ aquã recipe
3 rent. Se. Nõne aliquibus nominibus eas appellabãt?
Bra. Quis hoc ignorat? nam πρόπομα, & προπόματα
appellabant, nos præpotionem, & propinationes latine
interpretari possumus, longe autem a syrupis q̃bus nũc
vtimur absunt, Quippe Aetius capite centesimo vigesi
mo quinto, libro. xiii. potiones ex melle & vino confe-
ctas προπόματα peculariter appellari tradit, Et Alexan-
der Trallianus lib. iij. capi. 43. (Alijs locis omissis) pro-
pomata facit ex Aniso, Apio, Althæa, Absinthio, Malis
medicis, Mastice ad colli dolorem repellendum, pro hy
drope autem capite. 31. propoma ex Absinthio, cassia,
idest nostra vocata canella, spica nardi, & Apio compo
nit. Quæ potiones nostrorum syruporum naturam sa-
pere videntur. Sed in vino potissimum parabant, & ex
melle, quia illis nostrum sacharum deerat, quandoq; ta
men idem Trallianus in inflammatiõe iocineris, potio-
nes ex aqua per decoctionem tribuit, quæ recentium sy
4 ruporum vice funguntur, vt ex apij decoctione, quę po
tionum genera græci ἀπόζεμα vocant. est autem capite
15. tertij lib. ex quibus certe habetur his potionibus hu-
mores concoxisse: & per potiones etiam capite. 28. con-
coquit, & capite. 29. Quid autem opus est loca adduce
re? Quippe constat concoctricibus potionibus totum
Trallianum scatere, licet alterius compositionis, & mo-
di sint, quam hic quas nos syrupos vocamus, tamen in
eundem

eundem finem factæ pro concoquenda materia: Nec turberis quod alias dixerim calorem naturalez eum esse qui materiam vere concoquit, nunc autem hoc munus Syrupis attribuam, quia ita esse constat solum calorem naturalem vere concoquere, Syrupos autem ideo concoquere quia naturalem calorem augent, ideo in syruporum genere præsertim recentiorum multi sunt qui tantum alterant, & non digerunt, quia nec naturalez calorem augent, nec illi opem præstant, sed vel solum infrigidant, vel alia qualitate corpus afficiunt, ea autem apud Galenum potissime concoquunt quæ humores extenuant, propterea. 24. Aphoris. primi libri Galenus humores extenuat quos vult purgare Melicrato ex hyssopo, vel origano, vel Tragorigano vel Thymo, vel Pulegio, quæ ab eodem authore in lib. Quos oporteat purgare, quo tempore, & quibus medicamentis, referuntur.

Se. Quomodo interpraetari potest id vocabulum ἀπόζεμα? Bra. Defrutum seu deferuefactum a ζέω ferueo erant autez ex herbis vel radicibus decocta, quæ frequẽter post catapotia exhibebant. Immo & apud Paulum æginetam multæ potiones reperiuntur, quibus humores concoquebat: & apud Aetium: Immo & ante hos Oribasius sardus, qui pene diuinus creditus est, vt illo versiculo circunfertur ἄξιος εὐσεβίης, δῖος ὀρειβάσιος, hoc est Dignus honore Deum Dius Oribasius. 3. lib. potiones scribit, quæ vim concoquendi habent, & quæ a græcis ἡδέα. & ὠφέλιμα. i. suauia, & vtilia nuncupantur. Galenus præterea Aquam ordei, Mulsum, Oxymel, & ante ipsuz Hippocrates ægris propinarunt, Cõstatq; apud Dioscoridem & Galenum plura vinoruz genera fictitia quibus ægri vtebantur, quæ vim nostrorum syruporuz habere certum est. Ex his igitur inferẽdum putamus aduersus quosdam recentes sciolos, qui syruporum vsus demunt, Antiquiores authores multa habuisse syrupis nostris proportionata, licet syrupis nostris non vterentur nec componere scirent, Illis tamen materias concoque 5

bant,nam & extenuabant, & vias parabant vbi opus erat. Si autem voluerim per Hippocratis, Galeni, Pauli, Aetij, Sorani (si is liber Sorani sit qui publice circunfertur) Tralliani, Aureliani, Celsi loca edocere Antiquos potionibus concoquentibus vsos esse, ex solis Authorum sententijs liber in iustum volumen cresceret, & institutum nostrum omittere oporteret. Se. Satius duco Syrupos trutina perpendere, & vno verbo contentos esse, Antiquiores morborum materias potionibus concoxisse. Dic autem hic Syrupus de corticibus citri iam citatus, conuenitur, ne an quicquam illi addi oportet? Bra. Præter ea quæ a Mesue dicuntur, valet etiam ad Cerebri, & cordis affectus frigidos, & ad omnes pituitosas ægritudines, ad has enim intemperies hoc syrupo frequentissimæ vtor. Quippe mihi institui ab initio & prodesse ægris, & placere. Se. Ideo optimos poetas imitaris, qui simul & prodesse volunt, & delectare. Bra. Immo & optimos medicos imitari studeo, qui ea sectantur, quæ ab Hippocrate in Aphorismorum libro edocentur, vbi iubet ægro paulo deteriorem cibum exhibendum esse, modo suauior sit. Ventriculus enim illum amplectitur, & melius concoquit, quam insuauiorem & meliorem. Mihi enim illi medici semper displicuere, qui adeo seuere suos ægros tractant tanquaꝫ tyranni, vbi mitioribus & suauioribus rebus sanare possunt: quamquam & nimis indulgentes etiam accusem, qui omnia concedunt, huic communi sententiæ innixi. Quantitas nocet, non qualitas. Se. Si possibile esset, omnia ad exactam regulam, idest mediocritatem ducere oporteret, Sed cum fieri non possit, plerũqꝫ ægris (cum sine periculo est) indulgere conuenit. Nos autem ad prædictum syrupum reuertamur. Bra. Vt lubet, pro citri corticibus quid sumendum sit, disputatum est, an citri extima pars, idest vltimus ille cortex luteus, vel simul caro illa alba, quæ post corticem sequitur. Si cortex ille extremus sumatur, calidior

est syrupus: nos autem totũ id sumere consueuimus a lute cortice vsq; ad succum. Ego potius laudarẽ vt extremus cortex cum aliqua carnis parte, ad quantitatem semipolicis sumeretur. Quibus citrea poma desunt, hi ex limonum corticibus parare possunt quamuis nulla virtus in his corticibus in coquendo relinquatur, vel saltem pauca: propterea limonum cortices non condiuntur. Si quis autem condire tentet, nullus sapor vel odor aut paucissimus relinquitur, demptis paruis limonibus, qui supra citra inserti sunt. Hi enim & dulcem succum, & corticem citri corticibus affinem habent. potest etiã hic syrupus ex Aranciorum corticibus fieri, tamẽ insuaues sunt illi cortices quia amaritudinem habent gustui ingratã, quæ adhæret ventriculo, tamen illi confert si potui detur. Cum hic syrupus deest, plerunq; citrorum cõditura vtor, quæ corticum citrorum vires maxime suscepit. Id autẽ quod a Mesue dicitur (& sunt qui in iuleb proijciunt ex corticibus citrorum partes conuenientes). Tres sensus habere potest, Vnus est vt doceat, Syrupum de corticibus citri hoc modo fieri posse, Cum iuleb fit, & prope cocturam suam peruenerit (nã vt suo loco ostendemus) particularem cocturam exigit in ipsum citrorũ cortices pone, & ad cocturæ finem bullire sinas, Tunc syrupus de corticibus citri (prætermodum iam edoctũ) perfectus est. Secundus modus, qui sententiæ Mesuæ applicatur est, vt ad primi syrupi modum, quando prope cocturam accedit citrorum cortices addantur, quantitati iuleb. i. iam syrupi perfectionem accipere volentis pro ratione tamen, vt non sit plus quam oporteat, nec minus. Etenim in decoctione quinq; librarum aquæ libra corticũ sit, & viginti vnciæ relictæ sint, & vna zucha ri libra addita sit, quæ ad spissitudinem facit: duæ vnciæ corticum citrorum sumantur, vt syrupo vis fortior reddatur, quoniam ex longa ebullitione priores cortices vires aliquas amisisse videntur. Itaq; cor, cerebrum, & ventriculum vehemẽtius iuuabit. Nec te lateat quod hoc no-

mine Iuleb ipſum ſyrupum intelligit, vt pluribus etiam locis videre licebit. Tertium ſenſuȝ omnes fere pharmacopole ſequuntur, vt non legant corticum citrorum, ſed cidoniorum, quod re ipſa quidem conuenit, tamen nec ab re eſt, citrorum legere, & non cidoniorum, quandoquidem ex citris quocunq; anni tempore fieri poſſit, ex cotoneis, non niſi ſtatutis, niſi quis ſiccos cortices ſeruet, tunc autem vires amittunt. Immo & annis ſuperioribus citra ſola hyeme ad nos ferebantur, nunc nullum eſt anni tempus, quo citra deſint, immo & incorrupta ſeruantur, & Italia nunc citreta habet amœniſſima pluribus locis opere topiario diſpoſita fundis mire conſita ſunt. Et apud Anxures & formias. Anxur, quæ a viarum aſperitate nomen ſortitu eſt ſecundum recentes, tamen ſecundum antiquos Anxur dictum eſt qđ ibi Iuppiter imberbis coleretur: quaſi ἄνευ ξυρος. i. ſine nouacula, nũc vulgo dicitur Terracina. Formicæ autem molla prope caietam in via Appia ſpacio tribus millibus paſſuum plus minus. *Se.* Multi ſunt pharmacopole qui cidonioruȝ cortices in vltima coctura accipiunt: alij citrorum. Quibus inhæres tu? Bra. Hoc nihil refert, quoniam hic ſyrupus a Meſue ſine his paratur: Deniq; addit aliquos eſſe, qui prædictos cortices addere voluerunt, propterea quoſcunq; cortices ſumeres, non magnifacerem. Id tamen ſumme optarem, vt duo ſyrupi ex corticibus citri pararentur, vnus, qui hos cortices reciperet per aliquot dies ex aqua maceratos ꝓ effeminatis & delicatiorib⁹ viris. Alius ex cortice non macerato, pro his qui amara potare non verentur: Nam ſi hic cortex ſine maceratione ebulliat, extremam quandam amarulentiam in decoctiõe relinquit, quæ tamẽ huic ſyrupo efficaciores vires præſtat, vel primum ex maceratis corticibus dimittas, & citrorum conditorum condimento, illius loco vtaris. Hic etiam ſyrupus delectabilior efficietur, ſi in Iuleb fere decoctum, cortices ponuntur: Nam ȝucharum ita denſatum amaritudinem in ipſuȝ imprimi non ſinit,

& ita delectabilior efficietur, sed minus efficax. Se. In his tuis prædictis, non aderit muscus, nec seta tincta in chermes. Bra. Immo vt plurimum ex mosco componunt. An vero seta illa in chermes tincta poni debeat, non magnifacio: quia nec Mesue dicit eam setam necessario in huius syrupi decoctionem ingredi: Immo inquit perfectiorem esse, Quod an verum sit ambigimus. Se. Quid sit Muscus abs te discere cupio, de eo enim in simplicium examine tractare obliti sumus. Bra. Quę de nostro vocato mosco his oculis hausi, ea audacter enarrare tentabimus. Antiqui hoc est Hippocrates, Dioscorides, Galenus, & Plinius. Galeno antiquior, & forte in his perquirendis accuratior, nusquam de mosco locuti sunt: Intelligo autem de nostro vocato mosco odorato quia Muscum herbam & Marinum Muscum ad vnguem pertractarunt: De Mosco autem vel Moscato nihil vnquam apud hos inuenire licuit; Græci autem posteriores vt Aetius, & Paulus Musci q̄dem vel Mosci meminerunt, quid autem sit non exponunt, sed apud ipsos in compositionibus quibusdam mixtus inuenitur, vt apud Aetium legere potes lib. 16. capite. 116. & deinceps in oībus compositionibus quas moschatas appellat, quia Moschum recipiunt, in ipsis mixtum inuenies. Se. Quomodo proferendum est Muscus vel Moschus? Bra. Nos Muscum & Muscatum dicimus, & apud Plinium Muscus herba in Cyrenaica prouincia odorata nascitur Gręci posteriores moscum appellant, Mauritani Misch. Non est mihi curæ quomodocunq; nuncupetur, vel cum aspiratione, vel sine aspiratione scribatur, quoniam nulli sunt probati authores qui de eo loquantur: Suaderē tamen quod posteriores Græcos īmutaremur, Moschum dicentes. quod nomen hinc nonnulli dictum putant, quia Græci animal hoc ex quo Moschus colligitur, vitulorum colorem habere iudicarunt, quos μοσχους & μοσχαρια appellant: Alij inquiunt ita appellari; quia Græci primos

ſtolones μοσχους vocant. Moſchus autem odoratus, eſt táquam in eo animante ſtolo: Quicquid tamen ſit, cũ Miſch Afrum nomen eſſe nouerim, & in Africa potiſſimum hæc aĩalia naſcantur, arbitror a Miſch Moſchũ recentes græcos deflexiſſe, fit auté hoc modo. Animal eſt (quod Alphonſus illuſtriſ. Ferrariæ Dux quandoq; in delitijs habuit in ſua Padana inſula quæ Alcinoi hortos æquat) in Aegypto, & pluribus Africæ locis in colore ceruo ſimile, Dorcade aut Capreolo paulo maius, & nonnúquam æquale. in figura capreolo ſimile, vngues multifidos habens vt Capreolus, agile valde, & velociſſime currens, quod incolæ Gazellam appellant, Nos capreaz vel Dorcadem peregrinam nuncupare poſſumus: quáuis nonnulli voluerint, diuerſuz animal a Gazella eſſe, id in quo naſcitur Moſchus: Quicquid tamen ſit, quia de incertis nominibus cura eſſe nõ debet, illis inherem⁹ qui ex illis partibus proficiſcẽtes Gazellam appellari dicunt. Venetijs mercatores vidimus qui Illuſtriſſimo Alphonſo Duci Ferrariæ Gazellam vendere cupiebant, moſchum in folliculo habentem: Quippe in hoc aĩante ſuperflu⁹ ſanguis circa vmbilici partes colligitur, qui ſanguis primo fetet, deinde paulatim maturatur, quouſq; ad ſuppurationem perueniat, & magis ac magis continuo redolet: Ineſt auté his beluis naturalis inſtinctus, cum huius abſceſſus maturitaté perſentiunt, lapidibus atq; arboribus tumoré confricant, quoad durá pellez extenuãtes pus exeat, quod odoratiſſimũ eſt: hoc incolæ colligunt, & eſt Moſchus odoratiſſimus q ſpõte fit, & vi ab aĩali non demitur: Tñ ſi in ea vltima maturitate ab aĩali ſumeretur eandé fere perfectionem haberet: Qui aũt colligunt, folliculos ex alijs Gazellis abreptos habẽt quos implent hoc perfecto pure, antequam maturuerit graue olet, Venetijs Gazellæ folliculũ odorare volui cũ eſſet animali iunctus, omnino grauem odorez habebat, quia nondum ad maturitatem peruenerat. Si autem accidat ab animali auferri anteq̃ abſceſſus concoctus ſit

vt auferri debeat concoquitur quidem,sed ineptius olet ad nos perfectus in copia non affertur, Sed folliculi solū vi ab animali abrepti,ex orientalibus & occidentalibus partibus ad nos comportatur perfectior est ex oriente al latus præsertiꝫ ex illis partibus in quibus nardus, & odoratæ herbæ nascuntur. Si folliculus ab animali dematur, ad moschum progignendum deinceps aptum non est. At si sponte sua exeat in maturitate confricādo tunc iterum atq; sepius moschum facit. Eiusmodi animalia moschum quidem maturant apud nos si habuerint quando conuehuntur,illa etenim sanies ad cocturam venit, tamen iterum nō emittit pus,aut inepte emittit. Quod ratione cœli,aeris, & earum rerum quibus viuit euenire arbitror, Nec aliud excogitare possum quam tumorem illum,præter naturam toties repetitum materiam esse, quæ naruraliter in eo animante per illaꝫ viam p modū crisis expellatur. *Sicut* in multis alijs menstrua sunt:nec id animal diu viuere posse nisi ita expurgetur,propterea in nostro cœlo breui expirat: Nunc in menteꝫ venit,qđ odoratissimum Moschum Venetijs viderim,subnigruꝫ quem mercator quidam habebat,& ex ꝓuincia Cathai se attulisse fatebatur, Iter non ineptum sibi fingens per mare Euxinum, Colchum, Ibericham, Albaniam,quoad in *Scythiam* peruenerit: Est enim Cathai regio *Scythiæ* extra Imaum pars. Nec mirum videatur,quonia eo loco regio est a Ptolomæo vndecima *Asiæ* tabula Randamarchostra nuncupata,in qua nardus abundat, & quam setus fluuius alluit: Incolæ regionem, vbi optimus Moschus nascitur Ergimul vocant,particulareꝫ vero vrbem *Singui*. *Se.* Mirum est quomodo pus adeo redolere possit. *Bra.* Non mirum,quia omnibus non redolet,immo aliquibus ita displicet,vt noceat,alij odorantes capitis dolorem incurrunt,alij attonitum morbū, Mulieres præfocationem vteri: Nobis humanum stercus mire displicet,non solum ob odorem,sed & visu,tamen canes & galline eo vescuntur,tāquam re odoratis

ſima, quia eorum odoratus a noſtro longe diuerſus eſt; & multa brutis ſapiunt, quæ nobis amara vidétur: ideo non mirum ſi hominibus id, quod pus ē alterius animā tis redoleat, cum in maturitatem peruenerit. *Se.* Nunquā deinceps hoc pure in condimentis vtar. Bra. Multa dimittere oporteret, ſi vnde veniant, & quid ſint conſiderentur: quæ tamen optima obſonia ſunt, vel ex iis ſal tem optima parantur: ſed quod intrat per os non coinquinat hominem, Iuxta Christi ſoſpitatoris ſententiā: Si harum rerum rationem habere volueris, nunquā pinguis fies: Se. dicas, qua qualitate Moſchus inſigniatur, Calidum eſſe nemo dubitat, & etiam caliditate inſigni, quod ſanguinis concoctio indicare poteſt, præter experientiam, quæ rerum magiſtra eſt. Si enim corpori noſtro applicetur, manifeſtiſſime calefacit. Bra. Varias & diuerſas partes habere facile deprehendi poteſt. Q̃d ſiccitatē habeo, ex eo videtur, quia ſi corpori noſtro applicetur exiccat, & præterea odor in ſicco fundatur, vt Ariſtoteles in Meteoris, & ī libris de anima docet. habet præterea ſuauitatem annexam, qua multorum capita aggrauantur & replentur. Auicenna calidum & ſiccum eſſe in ſecundo ordine iudicauit. Nos autem ab eo multas partes humidas non remouemus, & humiditas eius multum craſſa eſt. Additq; Auicenna citrinum, ideſt luteum cæteris perfectiorem eſſe: Nos autem huius coloris Moſchum nunquam vidimus, niſi per citrinum ferrugineum colorem habenté intelligat. Hæc de Moſchi generatione & qualitatibus. *Se.* Poſt Moſchū quid granum ſit apud antiquos ſcire percupio, ne errem in Moſchi pődere, quod grana quatuor eſſe debet: video autem aliquos ſiliquæ ſemen, alios triticum, alios hordeum ſumere. Bra. Ne ſis mihi in hac re moleſtus, quoniam de ponderibus alias ſeorſum tractabimus, rē optime oſtendentes, nō ex aliorum ſcriptis, Sed ad oculos: quia nobis inſtitutum eſt, potius ſenſibus loqui, q̃ aliorum ſcripta imitari, præſertim vbi ex antiquis ſen-

ſatæ rationes habentur. Se. Magnam Moſchi copiam ſingulis annis iunioribus vendo, ad venerem excitandam. Bra. Id mire facit, ſi cum oleo Cicino quod vos de Kerua appellatis, componatur. immo ſi virile membrum eo vngatur, adeo mulieres in Venerem prouitat, vt varijs & inuſitatis motibus clunes moueant: Id faciunt qui in ſui gratiam & amorez mulieres ducere cupiunt: quod indicium eſt calidum atq; ſiccum eſſe: eius etiam odore vterus mire trahitur, propterea eius vſus in peſſarijs maximus eſt, præſertim in vteri ſtrangulatu. Se. Ingreditur & hanc compoſitionem ſeta in chermes tincta. Bra. Id ex duabus cauſis factum Arabes putant, Primo quia ſetam confortare cor arbitrant, vt Serapio cap. 28. Aggregationis, & Auicenna in libello de viribus cordis ſcriptum reliquere. Secundo putant Chermes, & ipſum cordis confortatiuum eſſe, & ſetam calidam & ſiccam cum temperamento. Se. Es ne tu alterius ſententiæ? Bra. In hac re quicquid ſenſerim enodare tentabo, De ſeta in primis ſermonem faciens, quam antiqui Sericum appellarunt. In Italia antiquiori tempore non naſcebatur: nunc paſſim habetur: & omnes Ferrarienſes mulieres fere eius natales norunt & artificium. Vnum tamen eſt quo moueor vt non poſſim noſtram vocatam ſetam ſericuz appellare, Quia ſericum ex arbore depectitur apud ſeres: Sunt autem Seres populi in Scythia extra Imaũ montem, vt Ptolomæus. II. Aſiæ tabula docet: in quo loco Sericum naſci capite. 17. 6 lib. Plinius ſcribit, Inquiens ſeres lanicio ſyluarum nobiles perfuſa aqua depectentes frondiuz caniciẽ vnde geminus fœminis noſtris labor redordiẽdi fila, rurſumq; texendi, tam multiplici opere, tam longinquo orbe petitur, vt in publico matrona tranſluceat. Seres mites quidem, Sed & ipſi feris perſimiles cœtum reliquoꝝ mortalium fugiunt, cum cõmercia expetant. Hactenus Plinius: ex quibus colligere licet ſupra arbores, & arborum folia ſericum naſci, & a vermiculo non fieri: Alias

autem arbitratus sum, vermes supra arbores suapte natura ascendere, Ibiq; & depasci, & sericum facere: At supra folia fieri plane constat: hos populos Ptolomæus Sericos appellat, vbi Serici montes sunt: quamuis Plinius Series vocet. Sericum nunquam vidimus quod sciamus, tamen Scythicas vestes, mappasq; Scythicas, & sudariola obseruauimus, quæ ex alia materia esse quam sit nostra seta comperimus. Cum Plinio Virgilius est inquiens Velleraq; vt folijs depectant tenuia seres, & Ausonius in singulari Ser dicit, in plurali Seres, Quod præcitato Virgilij loco Seruius animaduertit, est autem Ausonij carmen. Iam pelago volitat mercator vestifluus. SER. Ex his igitur constat Antiquorum Sericum nostrum non esse, quia ipsi e folijs lanuginem quandam aqua depectabant, deinde filabant, vt deniq; telas contexerent. Sed de quo miror Pausanias est, q nonvult Sericum dici eo quod apud seres nascatur, sed potius seres a serico denominationem habet: Nam Ser est (vt inquit) nomen vermiculi qui Sericum facit, a quo & sericum & seres denominantur. Quod an verum sit. non reperio, immo oppositum constat, vt Solinus capite 58. testatur. Idem fere cum Plinio scribens: Inquit enim in tractu eius oræ, quæ spectat æstiuum orientem vltra inhumanos Scythas, Primos hominum Seres cognoscimus, qui aquarum aspergine mundatis frondibus vellera arborum adminiculo depectunt, liquoris & lanuginis teneram subtilitatem more domant ad obsequium: hoc illud est sericum in vsum publicũ dãno seueritatis admissum, & quo ostentare potius corpora, q̃ vestire, primo fœminis, nunc ẽt viris persuasit luxuriæ libido. & reliqua de earum gentiũ moribus, quæ & Plinius & ipse referunt: ex quibus habetur. Arboris lanam potius esse sericum, q̃ nostra a vermiculo facta seta: Quãuis serici nomen ad omnes arbores lanigeras vsurpemus: Constat equidem apud alias plures gẽtes, præter serias lanigeras arbores inueniri. Omnis autem

eius generis lanugo sericum dicitur, quia ea quæ apud seres nascitur cæteris perfectior est, vnde per excellentia alie lanugines sericum appellantur tamen & suo particulari nomine insignita sunt. Plinius capite. 11. lib. 12. In Persia Gosopinos arbores appellat, qui circa frutices la nuginem habent, ex quibus lintea fiunt indicis præstantiora: In Arabia præterea Cyna arbor reperitur, ex qua vestes fiunt: & Insula est in Persia, quam Plinius capite 10. 12. libri Tylus vocat, in qua arbor est cucurbitam faciens cotonei mali amplitudine, quæ maturitate rupte ostendunt lanuginis pilos, ex quibus vestes pretioso linteo faciunt: Hæc omnia a nobis serica nuncupantur: Quãuis Plinius dicat has arbores lanigeras eẽ alio modo quam serum. Si autem rem interius contemplari voluerimus, ex his Telæ fiunt quæ a nobis bombicinæ appellantur: Nos etenim herbam habemus, ex qua bombicinæ vestes ita a nobis vocate fiunt, quas latinæ Gosopinas dicere possumus. Ea autem lana ab aliquibus inter lina numeratur, Vnde xylina dicũtur: quamuis ab alijs inter lanas esse iudicentur. Plinius inter lini genera xylon numerauit, vnde xylina lina. Adde quod capite primo lib. 19. etiam Gosopium vocat. Nos omnia ea, quæ ex arbore, vel herba nascuntur, potius inter lina numerare suademus: Quæ autem ex animalibus inter lanas: quamuis inter hæc etiam non multum discriminis facere, nec cum alio, qui secus dixerit, digladiari voluerim. Sunt vero qui contenderint seres idem sericum habere, quod apud nos est, & illud vermiculos facere, nec supra folia nasci, cuius sententiæ Volateranus est, cui nõ solum non assentimus, sed de eo miramur, qui Plinium quem non recte intelligit, repræhendit: namq; dicit non nasci supra folia, nisi illuc vermiculi scanderint: Sumit autem argumentum Volateranus ex Virgilio scđo Georgicorum supra citato, dicente, Velleraq; vt folijs depectant tenuia seres: Addit Pausaniæ authoritatem in fine sexti lib. dicentem, σηρ appellari vermiculum. i. ser,

quo ſericum fit, vnde ſeres populi apud Indos, quod his potiſſime abundent: Addit & Procopij ſententiam de ſerico in Europa aduecto, hoc autem eſt primo libro belli perſici, vbi inquit. Ad Iuſtinianum principem duos Monachos eius ſemen (ego potius oua, quam ſemen nuncuparem) ex ſerinda Indiæ ciuitate Conſtantinopolim attuliſſe: ex eoq; deinde ſub fimo poſito paulatim vermiculos emerſiſſe, qui mori folijs enutriti ſericũ fecere, Inde transfuſum eſt per reliquam Europam. Vt autem Volaterani ſententiam magis affirmemus ea addam, quæ a Diuo Ambroſio capite. 23. quinti Hexemeron dicuntur, vbi inquit, & quia de volatilibus dicimus non putamus alienum ea complecti, quæ de verme indico tradit Hiſtoria, vel eorum relatio qui videre potuerunt, forte hic corniger vermis conuerti primum in ſpeciem caulis vtq; in eam mutari naturā in proceſſu quodam fieri bombilis, nec eam tamen formam figuramq; cuſtodit, ſed laxis, & latioribus folijs videtur pennas aſſumere. Huc accedat pro Volaterano Seruij teſtimoniũ, qui ſcđo Georgi. inquit apud Indos & ſeres ſunt quidā in arboribus vermes, qui Bombices appellantur, qui in Aranearum morem fila tenuiſſima deducunt, vnde eſt Sericum: nam lanam arboream accipere non poſſum⁹, quæ vbiq; procreatur. ex quo ſeruij teſtimonio ſumi poteſt, apud ſeres vermiculos eſſe, qui bombices dicūtur, ſericum facientes: & non eſſe lanam ſupra arbores, quia hæc vbiq; habetur. Accedat in hunc cumulum, quod aqua calida ſericum noſtrum deducitur: Nec prȩter mittamus Suidæ teſtimonium, qui idem refert quod a procopio dictum eſt, duos peregrinos ſeniores vel præsbyteros, non autem Monachos, vt procopij interpres retulit, & etiam a Volaterano refertur: quamquam non dubitem Iuſtiniani tempore monachos fuiſſe, hi ad Iuſtinianum detulere: Suidæ autem verba (ne forte deſideres) hȩc ſunt σῆρες ἔθνος, ἔνθα ἡ μέταξα γίνεται ἐξ οὗ καὶ σηρικὰ τὰ ἐκ μετάξης ὑφασμένα λέγονται, καὶ σὴρ σηρός

ὁ σκώληξ. σηρικὴ, ὅτι ἡ μέταξα ἐστὶν, ἐξ ἧς εἰώθεσαν τὴν ἐσθῆτα ἐργάζεσθαι ἣν πάλαι μὲν ἕλληνες μηδικὴν ἐκάλουν. τὰ δὲ νῦν σηρικὴν ὀνομάζουσιν, ἐπὶ δὲ ἰουστινιανοῦ πρὸς αἰθίοπας πρεσβεύονται ῥωμαῖοι, ὅπως οἱ αἰθίοπες ὠνούμενοι τὴν μέταξαν ἐξ ἰνδῶν, ἀποδόμενοι δὲ αὐτὴν ἐς ῥωμαίους αὐτοὶ μὲν κύριοι γένωνται, μεγάλων χρημάτων ῥωμαίοις δὲ τοῦτο ποιήσωσι κερδαίνειν μόνον, ὅτι δὴ οὐ ἔτι ἀναγκασθήσονται τὰ σφέτερα αὐτῶν χρήματα ἐς τοὺς πολεμίους μετενεγκεῖν, καὶ σηρικὸν νῆμα, καὶ σηρικὰ ἱμάτια. Quem si interpraetari voluerimus, hæc dicit. Seres gens, apud quam ea, quæ vulgo a nostris seta dicitur a græcis metaxa: gignitur: vnde & serica dicuntur: quæ sunt ex seta contexta: & ser seris vermiculus. Sericũ idem est quod metaxa, idest seta: ex quo consueuerunt vestem conficere: quam olim græci medicá vocabant: nunc sericam dicunt. Tempore Iustiniani imperatoris Romani ad Aethiopas legationez miserunt: vt Aethiopes ementes sericum ab Indis & id per manus tradentes Romanis. Ipsi quidem magnam pecuniarum vim cõpararent. Romani vero hoc vnum lucrifacerent: ne cogerentur in hostes suam pecuniam transfundere: hinc dicitur & filium sericum & sericum vestimentum. Nos autem ab his dissentire cogimur, quicunq; hi sint qui Plinio aduersari volunt, Quippe scimus sericum apud seres in arborum folijs nasci, tanquam lanugo, vt supra cotonea mala lanuginem videmus, Ampla autem est, & oblonga apud seres, vt filari possit: Quod nõ solum ex Plinij testimonio scio, sed viros allocutus sum, qui totaz scythiam peragrarunt, hi referunt supra arborum folia nasci, & ipsa folia reduci: Huc afferam Amiani Marcellini testimonium, qui libro. 23. idem cum Plinio sentit inquiens, Agunt ipsi quietius seres, armorum semper & præliorum expertes, vtiq; hominibus sedatis, & placidũ est otium voluptabile, nulli finitimorum molesti, Cœli apud eos iocunda, salubrisq; temperies, aeris facies mũda, leuiumq; ventorum commodissimus flatus, & abun

de syluæ sublucidæ, a quibus arborum fœtus aquarum asperginibus crebris velut quædam vellera mollientes ex lanugine & liquore mixtam subtilitatem tenerrimam pectunt, nentesq; subtegmina conficiunt sericũ, ad vsus ante hac nobilium, nunc etiam infimorum sine vlla discretione proficiens. Ipsi præter alios frugalissimi, pacatioris vitæ cultores, vitant reliquorum mortaliuȝ cœtus, cunq; ad coemenda fila vel quædam alia transeunt flumen aduenæ nulla sermonum vice propositaruȝ reꝝ pretia solis oculis æstimant, & ita sunt abstinentes apud tradentes genita, nihil ipsi comparant aduentitium. Ex quibus manifeste colligitur Marcellinum idem cuȝ Plinio sentire, & vere sentire: eos autem longe decipi qui aliter sentiant: nam sericum vere lanugo est supra arboruȝ folia concrescens. *Se.* Authores tamen, quibus innituntur despiciendi non sunt. Bra. Non equidem si ab illis intelligerentur. *Se.* Volateranus igitur authores non intelligit? Bra. Non lubet supra hanc rem iudicium ferre, fuit equidem vir multæ lectionis Volateranus: sed non multi iudicij, qui nõ animaduertit alios authores a Plinio aberrare potuisse: nempe difficile est Plinium summum virum taxare, non quia & ipse vir non sit, sed difficile, quia nisi certas, & statutas rationes habeamus, silendum potius est, quam incerta effutire: Vt aũt exquisitius recentiorum errores ostendam, qui volunt apud seres vermiculos esse supra arbores, & non folioꝝ lanugines, id scire te volo apud antiquiores nostrum sericum bombicem appellari, nam vt Plinius lib. xi. capite. 22. docet in Assyria genꝰ est bombicum nidos luto facientium, & ceram longe copiosius quam apes parientium, hic non est vermiculus iste qui nostram setam facit, sed erucæ genus est. Deinde addit esse aliam originẽ huius vermis, nam habet duo veluti cornua, nec is est q nostram setam faciat. Postea ĩquit. fit Bombilis, ex quo Necydalus, ex hoc in sex mensibus bombyces telas ara nearum more texunt ad vestem, ad luxum virorum ac

foeminarum, quæ bombycina appellatur: hic est ille vermiculus, cuius oua inter mammas nostræ mulieres fouent, & vermiculi nascuntur setifici passim per totaʒ Italiam nunc, de quo elegātissime Hieronymus Vida Mātuanus cecinit. *Se.* Igitur nostra seta apud antiquos bombyx erat? Bra. Erat equideʒ, & Plinius capite. 23. eiusdem lib. 11. tertium genus ponit in Co insula inuentum, quod. proprie ad nos per lacum est in Italiam ex folijs arborum caducis natum: & hoc est ex quo proprie nostra vocata seta fit: & quamuis ex cupressi, Terebinthi, fraxiniq; folijs nascatur, & furfure pascerent, tamē inuentum est temporis processu morum maxime amare, quamuis & alia quælibet folia amet, sed nō ita bene foetificat. Mulieres ferrarienses in primo vere antequā Mori folia eruperint (quia postrema arborum morus germinat, ideo sapientissima nuncupatur) suos vermiculos lactuca nutriunt. Vehementius nigræ mori folia amat, & propterea si hæc comederit elegantius sericū, & abundantius facit. Nostra igitur seta sericum dici non debet, sed Bombyx, quia ita apud antiquos appellabatur.

Se. Quid ergo erit, quod vulgo Bombaso dicitur.

Bra. Quod ab antiquis Gonsopium vocabatur, ex arboribus vel herbis, Nos Cotonum vulgo dictum habemus: In Creta nascitur ex frutice paruulo, fructuʒ similem barbatæ nuci ferentem, In Apuleia, & œnotria etiā frequentissimum habetur, & in Maltha insula prope Siciliam, quam superioribus annis equites Hierosolymitani vel Rhodij Rhodo amissa non vi, sed proditione, sibi Coloniam elegere: Nos etiam Ferrariæ cotonum vidimus, & plantauimus, ac collegimus: Quare cotonum nostrum, sericum potius appellandum duco, quam nostram setam quia omnia lina (hæc ita nunc appellantur) quæ vel ex arboribus vel herbis initium sumūt, potius serica nuncuparem, quam bombycem, si proprium nomen non haberent, tamen habent, quia quod apud seres nascitur sericum dicitur, Quod in Oenotria, Gosi-

pion, Nostra autem seta ab antiquis Bombyx dicta est, a nobis seta, quoniam primi panni ex ea confecti longiores villos in morem setarum habebant: est enim seta quasi sueta in sue pilus: Illud tamen prætermittendū non est, posteriores græcos hoc nomen sericum, etiam nostræ setæ a vermiculo factæ attribuisse, & σηρικὸν di-
9 xisse, quāuis & μέταξαν appellent. *Se.* Ea quæ de serico a te enumerata sunt, breuibus collige. Bra. Libenter, Cotonum vel Bombaso Gosopium est apud antiquos, Nostra seta bombix, quamuis & recentes græci σηρικὸν, idest sericum appellent, Sed diuersa appellatione quia antiquum sericum ita nuncupatuꝫ est, quia apud Seres fit, in *Scythia*.i.Tartaria, & inde pulcherrimum ad nos fertur, & pulcherrimas texturas Scythicas obseruaui quæ aliam speciem habebant quam nostra seta faciat: Nostra autem seta dicta est Sericum a sere vermiculo ipsam faciente, Ita enim hic vermis in aliquibus Indiæ partibus nuncupatur. Se. Vnum est, quo discrucior, quid.s.ad eorum virorum authoritates dicēdum sit, qui oppositum sentire videntur. Bra. Dicas a recentibus non recte intelligi, Nam Virgilius pro nobis est quādo depectunt tenuia vellera folijs: Pausanias autem dicit *Seres* esse Indiæ populos, quamobrem opus est esse alios *Seres* in India, quā apud Scythas: Non defuere tamen qui proceres apud nos appellantur, dicentes seres in India esse, & *Scythiā* esse Indiæ partē, q q̃tū hallucinenť, claꝝ ē Cosmographos ꝯsiderātibus, Nā Scythiam diuidūt ī scythiā extra Imaū mōtē & scythiā intra Imaū mōtē *Seres*, & *Serica* regio sunt in *Scythia* extra Imauꝫ montē, cuiꝰ termini hi sunt, Ab occasu hꝫ alterā *Scythiā* & *Sacas*, a Septentrione terram incognitam Ptolomæo ab ortu *Sericaꝫ*, a *Meridie* partem Indiæ extra Gangē, Similiter Serica a Meridie partem Indiæ extra Gangeꝫ, vt videre liceat *Sericam* aliam prouinciam ab India esse. *Si* in *Scythia* sit, si autem per se ꝓuincia sit, adhuc ab India diuersa est, quia ad Indiam a *Meridie* terminari

dicitur

dicitur a Ptolomæo: Adde Indiam trans Gangem dici tur terminari ad Sericam, Nam ab occasu alteram Indiã habet, & Gangem fluuium, a Septentrione Scythiam, & Sericam, ab ortu Sinarum regionem a Meridie Indicũ Pelagus: Propterea, quod a Pausania dicitur, Seres populos esse apud Indos a Sere vermiculo denominatos, gentes alias esse, putare oportet, quam quæ in Serica apud Scytas viuunt: Nam in India, maxima nostræ setæ copia est, cuius Maximum emporium in Calechut fit: quamuis & ex Serica regione illuc afferatur. Vides etiam, quod ex Procopio adducitur, eẽ apud Indos, nõ inueniri apud Probos authores, aut Serindam, aut Seres in India: Arbitrorq; Monachos illos nõ attulisse vermiculorum oua, aut ex Serica, aut ex Serinda, Sed poti⁹ ex Assyria, vbi maxima est horum vermiculoruꝫ copia, & Inde Constantinopolim facillimus est transitus: Qđ præter rem non est, illos Monachos ex Hierusalem & partibus Syriæ venisse, aut forte ex Seri regione Venere, quæ in tractu est regionis Colchicæ, Vel cum nostro hoc tempore in Persia, eri, sit vrbs ita forte dicta corrupto vocabulo quasi Seri, in qua ingentissima est huius Setæ copia, adeo vt totus alicuius etiam magnæ Vrbis ppl's Seta vestiri possit, q̃ a vermiculo fit, forte illi Monachi inde Venere. Quod vero additũ est ex Diuo Ambrosio, nihil ad rem, quia de verme Indico sermonem habet, non autem de Serica regione. Nos autẽ fatemur nostrum vermiculum ex India allatum esse, aut ex eri parte Persiæ in regione quæ Chorazani nunc dicitur: q̃ꝫuis & ex Colcho, & ex Tyro, & ex tota Assyria potuisset Constantinopolim a Monachis, aut senioribus quibusdam ferri: Seruij autem testimonium satis videretur, Nisi maior esset Plinii, Marcellini, Solini, ac Melæ authoritas, & etiam veritas oppugnaret: Mirorq; de ipso qui dixerit, nos lanam arborem accipere non posse, quæ vbiq; procreatur: quia arborea lana, quæ Sericum fit, non nisi apud Seres procreatur. *Se.* Breuibus quæ dicta sunt conclude. *Bra.* Nostra seta apud antiquos Bõ-

bix est, apud posteriores. Sericu, non quidem deductũ a Serica regione, Sed a Sete vermiculo: Nostrum Cotonum vel Bombasum Gosipion est. Se. Ferturne Sericum ad nos e Serica regione. Bra. Fertur quidem, & præsertim pulcherrimæ vestes feruntur, Sed a nobis tota ea pars Tartaria nuncupatur, quãuis post Ptolomæi tempora, regiones inuentæ sint & potentissimi reges, ac bellicosissimæ gentes post Sericam, qppe inuenta sunt, Tagus, Tholonia, Chairaz, Cathay, & multa alia illis antiquioribus ignota, e quibus pulcherrima Serica veniũt. Habes igitur quid Sericum sit, & quod nostra Seta non sit vere Sericum. An modo Seta nostra calida sit, & cor confortet inquirendum est, quod per duos tramites agere tentabimus, Primus est via regia. i. experientia ipsa rerum magistra, ex qua manifeste deprӕhenditur Setam siccam esse, Sed an calida sit facile deprehendi non potest: Alia via est ex causis rerum sumpta, naturam horum vermium considerantes, & quibus nutriantur: Nutriuntur hi vermes apud nos Mori folijs, quæ summopere amant, vnde ex horum foliorum qualitate, & Setam esse putamus, quãuis nulla fere sit herba, qua non saturentur, immo Ferrarienses mulieres, antequã Mori germinauerint, lactucæ folijs libenter pascũt, Sed opus Sericum totum ex Moro est, Morus autem frigidam temperaturam habet, Ideo & Sericum nostrum frigidum esse censeo. An vero cor confortet, a nullo Authore dicit, qui fide dignus sit, Serapione & Auicenna demptis: Serapio tamen id non asserit, sed a quibusdam medicis dici asseuerauit. Nobis autem ea cordi conferre videntur (vt Galeno placet) quæ odorata sunt, Seta autem non solum odorata non est, sed fetet, nisi ab alio odorem sumat: ideo a compositionibus quæ corroborare habent, potius arcerem, quam recipere voluerim. Se. Tamen hic mos valde incaluit. Bra. Quicquid sit, & quomodocũq; vsus processerit, hanc esse veritatem non solum arbitror, immo scio, & potius alicuius corroborares. Si eum Serica veste donares, quam si libram Serici come

deret. *Se.* Nos Sericum accipimus in Chermes infe-
ctum. Bra. Et hic alius error eſt priore maior, quia Se
ricum ita infectum in primis præparatur vt colorem re-
cipere poſſit: præparatur autem liquido a lumine, quo
primo imbuitur, liquidum autem Alumen ventriculo
aduerſatur, quomodo igitur hic Syrupus ad ventriculũ
valebit? Adde poſtquã Sericum in Chermes ebullitio-
nem immerſum ſte, ſtatim in rem quandam immergũt,
quæ noſtra lingua Miſtra nuncupatur, in quam Gallæ
ingrediuntur ipſi prope appellant. Suaderem igitur, vt
Setá in Chermes tinctá non acciperes. *Se.* Quid igiť
ſumemus? Bra. Aut nihil, aut ipſum Chermes ſine ſe
ta. *Se.* Vidi, qui granum tinctorum pro Chermes ac-
ciperent. Bra. Hi minus deſpiciendi ſunt, quam qui ſe
tam in Chermes tinctam ſumunt, Sed quia facillimum
eſt habere Chermes, ideo potius ipſum habere cures, qđ
etiam vili pretio aſſequeris, nempe Venetijs non expen
des pro qualibet libra, quatuor libras Venetas: Non eſt
autem Coccus Chermes, quia Coccus eſt noſtra voca-
ta grana, quæ ex Cypro affertur, & in Italia etiam naſci 10
tur: vnde multi decipiuntur qui putãt Chermes eſſe coc
cum. *Se.* Reperitur ne apud antiquos Chermes?
Bra. Non erat in magno vſu apud eos, tamen ipſum
reperio: non tamen ſub hoc vocabulo Chermes, Sed
ſub cocco. *Se.* Rem inauditam dicis. Bra. Forte
magis miraberis ſi tibi dixero in Italia eſſe Chermes, &
in Apennino, Regium lepidi verſus, nos excauaſſe, ſed
(vt arbitror) tincture ineptum, tamen experti non ſu-
mus. *Se.* Quid dicis excauaſſe? Chermes ſemẽ eſſe
putabam. Bra. An ſemen ſit, an non ſit, ambigo: qđ
autem putem, aut dubitem afferre non grauabor. Scito
ex herbarum radicibus ſumi, & non eſſe ſemẽ quod ex
tra terram herbis inſit. Ego frequenter excauaui, & gra-
nula circa radices collegi quæ bræui tempore in vermi-
culum tranſeunt. *Se.* Quomodo tranſire poſſunt? ſit
ne ex ſemine vermis? Bra. Aperitur ſemen, & parua
quædam formica alata exit, quæ auolat, exterior cortex

inanis relinquitur, qui ad tincturam nihil valet, & hic est cocci vermiculus, qui apud Diuũ Hieronymum reperitur, & in sacris litteris legitur tinctura ex vermiculo .i. re in vermiculum tendente, immo proprio vermiculi sanguine, in ea re quæ semen videtur, vel paruum ouuȝ inclusо. *Se*. Quomodo prohibetur, ne in vermiculum transeat? Bra. cum ea semina, vel quicquid sint, statim a radice demuntur: in aliquibus locis aceto inspergunt, vt velox illa generatio extinguatur. In alijs locis in butyrum, aut pinguedinem iaciunt, quæ vermen extinguunt. Se. Quæ herba est illa, cuius radicibus inheret Chermes? Bra. Multe sunt herbæ, sed vna inter alias parua incisa multum, quæ Pimpinellæ folia imitatur, tamen magis incisa sunt. In multis Germaniæ locis colligitur, & in Polonia præsertim apud Crocouiam vrbem regiam, circa vistulum flumen: Immo Poloni Chermes appellant Cleruicel quod etiá nomen mẽsis est, in quo potissimum Chermes colligunt, solum enim apud Polonos hoc mense colligitur, Et quod in Polonia nascitur alia plura in perfectione excellit: In Hetruria quoq; nascitur, & Hetrusci putant genus Pimpinellæ esse, & hanc herbam suo vulgari nomine strellá appellant, alij Thrialmum: Nascitur autem & sub alijs herbis, Nam Poloni tres herbas habent, sub quibus nascitur, vna est, quã ipsi appellant Nyedospialek, putant esse auriculaȝ muris, tamen non est illa Dioscoridis sed ipsi ita appellant: Nascitur & sub Parietaria & sub *Siligine*, quam Græci & Latini Olyram, Poloni Zito: nos *Segala* vocamus, Sed hanc non excauant, quia maior est prouẽtus ex Siligine quam ex Chermes. *Se*. Cur dubitas an semen sit? Bra. Quoniam in vermiculũ transit. Se. Apud nos etiam multa legumina vermiculi efficiuntur.

Bra. Non ita cito, nec in vniuersum, sed ex corruptiõe, vna tm̃ parte leguminis in vermẽ transeunt, qui aliam partem comedit. Quod autem sit ouum, & non semen, mihi persuadet etiam sub varijs herbis inueniri, Vnde suspicor esse aliquorum vermium oua, vel subterraneo

rum animalium, vt suadet illa cita vermiculi generatio & si vermiculum velantem digitis interfeceris, purpureũ cruorem, aut purpuream humiditatem emittit, qua digiti inficiuntur: Immo si in granis Chermes, quæ Venetijs venduntur, spectes, non nihil inest quod vermiculi odorem habet: Adde quum senescit non tingere: Qđ indicium est humiditatem illam purpuream exiccari: Ideo suspicatus sum ouum esse, & non semen, & præsertim, quia & illa herba pimpinellæ similis; & aliæ, in quarum radicibus Chermes inuenitur, aliud semen habent supra terram, quo progenerantur. *Se.* Quid in causa fuit, vt in hoc syrupo Chermes acciperetur, & seta in eo tricta? Bra. Quid sentiam aperire enitar. Quod Græci Coccum dicunt, Arabes Chermes, vel Chesmen appellant: Ideo vbi in arabum compositionibus ponitur Chermes, Coccus sumi debet, vt apud *S*erapionem videre licet, capite. 321. Verum quia granum id, quo setam inficimus, dicitur & ipsum Chesmes, & nos Charmesinum vocamus colorem illum floridum, & Chermes hoc granum nostra vulgari lingua, propterea Recentes in Arabum compositionibus cum Chermes inuenere, nostrum Chermes accipiunt, Cum potius Coccum accipere debuissent, qui est verus Arabum Chermes, vt facile videri potest siquis *S*erapionem, & Dioscoridem legat, inquit enim *S*erapio Chesmen apud Dioscoridem est arbustum, quod administratur ad accendendũ ignẽ & est medium inter arborem & herbam, cuius rami sũt multum subtiles super quos sunt grana rotunda similia lenticulæ, quæ colliguntur & reponuntur, & conseruantur, & conficiuntur ad tingendum. Et melior grana est illa quæ defertur ex terris quæ dicuntur Galates & Andabusi, & ex Armenia, & secunda est illa de Siana & Lithia, & deterior omnibus est Hispana Reperitur autem in arbore glandium interius Calchic animal testosum paruum simile limacijs, & colligunt illud mulieres cum ore earum. Hæc *S*erapio ex sententia Dioscoridis; satis barbare & infide, Cui si Dioscoridem in capite de

infectorio cocco per leges, Idem cum suo Chesmos esse deprehendes, Inquit enim Dioscorides Coccos bapti ce.i.granum tinctoruz surculoso nascitur frutice, cui grana lenticulæ adhærent: leguntur hæc ad vsus, componũturq;. Optimum est e Galacia, & Armenia, sequens ex Asia, Ciliciaq;, pessimum ex Hispania. In cilicia e roboribus prouenit limaci paruo simile, quod loci eius mulieres exceptum ore Coccum specialiter appellant. Vbi vides Chermes apud Serapionem esse Dioscoridis Coccum: Quid autem per id velit Dioscorides, quod mulieres excipiant ore, non possum aliud coniectari, quam ita excipere vt melius seruerur: Inde enim nõ nihil maturitatis contrahitur: Aliter enim quid sentiat, imaginari non possum, nisi codex corruptus sit, & aliquid desit: Immo alias putaui Coccum Dioscoridis esse nostrum Chermes, & mulieres ore accipere, ne in vermiculũ transiret: Sed hoc me dimouit a tali sententia, quia dicit nasci frutice surculoso, herba autem est, ex qua nostrum Chermes ortum habet: Coccus autem infectorius nascitur ex frutice, & de eodem loquens, dicit in Cilicia e roboribus nasci: apparet autem quod e roboribus nascitur esse granum quod tingendo est, non autem Chermes: Vel dicimus in Codice Dioscoridis nullum esse vitiuz: Sed locum fuisse ab interprete male intellectum: Cuius loci verba sunt. ην αιτι δὲ γυναικες τω σοματι αναλεγουσαι κοκκον καλουσιν. Quæ sic ad verbum transferas. Quem ei⁹ loci mulieres ori colligentes coccum vocant. Mulieres enim colligunt coccum ori. idest ad os tingendum ac fucandum. vt τω σοματι non septimi apud nos casus sed datiui vim habeat: Illam autem vocem euulsum vel exceptum, de suo addidit interpres, neq; vsquam est in græca litera. Cuius rei Magnificus & Reuerendissimus Cœlius Calcagninus vir vndequaq; doctissimus me attentum fecit. Sed ad rem nostram redeuntes, Cuz in Mauritanorum compositionibus Chermes, aut Setam in Chermes tinctam reperies: noli Charmesinum intelligere, Sed infecturam in coccum. idest in granam

tinctorum appellatam } vnde coccinea vestis apud antiquos: Est enim alia res Chermes: Ideo illos non multum reprehendo, qui pro Seta in Chermes tincta Coccum sumunt: Adde tamen nec setam tinctam aut pannum sumenda esse ob præparationem. An vero corroboret, nondum apud aliquem Authorem fide dignum repperi, sed tantum adstringere, & vulneribus neruoruȝ prodesse: Tamen supinus quidam error apud nonnullos plane quintæ classis medicos innenitur, qui granum quod tingendo est, ad prouocandos menses exhibent, cum plurimum supprimat, vt ego plerunq; eius puluerem exhibeam his mulieribus, in quibus de abortu dubium est: Et quia nonnullæ sponte abortire volunt, ne in furto deprehendantur, petentes vt in hac re illis opeȝ datem, ego hoc granum exhibui, ne si vellent, abortire possent: Qui autem ducere menses fatentur, argumentum sumunt ex colore, quia rubrum, ac si rubra menses ducant: Multi enim maximam propositionem habent summe falsam. Omnia rubra menses prouocare, tamen multa rubra inueniuntur, quæ vim adstrictiuã habent: Scitoq; quod a Dioscoride dicitur, Cuius grana lenticulæ adherent non esse intelligendum grana lenticulæ figuram habere, sed quod more lenticulæ inhærẽt.

Se. Igitur non est nostra, qua tingunt in Chermes?

Bra. Non vt videtur. Se. Igitur nostram granam edoceas, & quid illud sit, quo nunc in Chermesinum tingunt. Bra. Nostra grana est coccus baphice, idest granum infectorium Dioscoridis, & Plinij, & Chermes Serapionis, ac Mauritanorum: Quid autem sit apud antiquos Chermes nostrum, quo floridum colorem, quem Charmesinum vocamus, fit, dubium est: Tamen bene Plinium considerans visus sum expiscatus esse Grana nostra in Cypro, & Creta, & pluribus alijs locis nascitur, Venetiasq; affertur ex pusillo frutice folia habente, Ilicis aquifoliæ similia, vt Plinius libro decimo sexto, capite octauo docet: tamen hæc folia parua sunt, & spinosa, Tamen & in robore coccus nasci-

tur, præſertim in illice, vt Plinius capite quarto libri 24. teſtatur, & Theophraſtus tertio de plantarum hiſtoria inquit granum puniceum facit, de his loquitur, quæ in arboribus fiunt, tamen fructus non ſunt, vt Nux auellana, quæ vilum callo compactili facit. Idem in eodem lib. repetit, cũ oĩa enumerat, q̃ in Ilice naſcũtur. Se. Ea igitur q̃ in Ilice naſcit̃ nr̃a grana eſt. Bra. Nõ eſt, ſed a Pli. capite. 4. lib. 24. cocc⁹, Ilicis appellat̃. Eſt aliud granũ a cocco, ſed & ipſu; tingit, Si aũt apud antiquos nr̃; Chermes reperiatur, eſt id de quo Pli. p̃citato loco inq̃t eſt autem genus ex eo (.ſ. cocco) in Attica fere, & Aſia naſcens, celerrime in vermiculum ſe mutans, quod ideo Scolecion vocant, improbantq́;, ſi apud Antiquos noſtrum Chermes ſit, eſt coccus Scolecion, nam Chermes noſtrum ocyſſime in vermiculum tranſit: Vnde tria cocci genera apud antiquiores ſcripta inueniuntur, Coccus infectorius abſolute, qui noſtra grana eſt ex arbuſcula puſilla naſcens, folia circinata ſpinoſa habens parua, & Coccus Scolecion, qui forte eſt noſtru; Chermes, niſi intelligas eſſe genus aliquod cocci Ilicis, quod in vermiculum cito tranſeat Scolecion dictum, aut dicas non habuiſſe rationem tingendi ex Scolecio, quale; nos habemus, ideo ab ipſis Scolecion deſpiciebatur, nobis aute; facit colorem magis floridum, quam coccus baphice faciat, Tertium eſt coccus Ilicis, vt ex his omnibus colligere poſſis quid ſit Chermes apud Recentes, & nunquid apud antiquos reperiat̃. An vero corroboret Chermes, nec antiqui nec recentes p̃didere, non antiqui, quia apũ ipſos quid ſit non reperitur. Arabum enim Chermes eſt coccus baphice, quem granum vocamus, Recẽtes etiã nihil prodidere, quia ipſi de Chermes loquentes de eo verba habent, de quo Arabes ſcripſere: propterea in hoc Syrupo Chermes dimiterem, veluti vnum, de quo experimenta ſumpta nõ ſunt, quod an calidæ naturæ ſit, an frigidæ, ſi ſciræ cupias, calidæ naturæ eſſe illud oſtendit, quod celerrime in vermiculum tranſit, ea enim cita generatio caliditatem notat. Se. Mihi videtur mirum

antiquos adeo modice de nostro chermes esse locutos?
Bra. Ne admiratione afficiaris, quoniam forte nihil locuti, nisi id sit, quod coccus Scolecion a Plinio nūcupatur, quāuis plerūq; dubitauerim quod esset coccus, de quo Plini. capi. 41. 9. libri, vbi de tingendo Amethystino tractat, & inquit coccum Galatiæ rubens granum, postea addit, vt dicemus in terrestribus, Putabam hanc particulam a Plinio positam esse, vt sub terra nasci animaduerteret. Nostrum autem Chermes vel ouum sit, vel semen sub terra nascitur, est enim granum illis radicibus inhærens, quod potest ratione coccus appellari, Idē enim est apud græcos κόκκος, quod apud latinos granū.
Se. Si autem reperirentur qui & Setam, & Chermes in hunc syrupum imponere voluerint quomodo agere debent? Bra. Aut seorsum Setam, & Chermes ponat, aut hoc modo præparet, Accipiat libram Chermes, qd in puluerem redigant, Sintq; igni suspensæ in æneo lebete quinq; aquæ libræ, quæ cum calida est antequam feruere incipiat, in eam Chermes puluerizatum iniiciat: deinde vna ebullitione bullire faciat, & ab igne deponatur: postea Setam, quam crudam vocant, (eo q; nullum colorem suscepit) in predictam aquam ponat: & donec optime imbibatur relinquat: deinde eam statim exprimat, factaq; mediocri expressione, in succum pomorum dulcium, & aquam rosaceā infundat. Se. Igitur exiccari non debet? Bra. Non debet exiccari, Sed debet statim in predictum succum & aquam infundi, & statim pharmacopola cum extrahit suo vsui accōmodare debet, quia solum eo tempore præparanda est, quando syrupum hunc conficit. Se. Quæ proportio Setæ esse debet ad Chermes? Bra Pro libra Setæ, libra Chermes sumatur, ad imbuendum: Vnum tamen est, in quo de vobis pharmacopolis miror, qui fere semper hunc syrupum candum habetis. i. quo zucharum concreuit.
Se, Aliter fieri non potest. Bra. Quia arte caretis, qua fiat. Multi sunt modi, sed vnus hic pcipuus est Addere parum Mellis Zucharo, hoc enim prohibet, ne zu-

charum in duritiem illam (quam vulgus cādum vocat) concrescat, Mel tamen prohibere non potest quin durescat in processū temporis, sed bene prohibet, ne candescat (vt hoc vocabulo vtar) tamen non durescit nisi longo tempore transacto, Sed interim a Pharmacopola vēditur. At vnum aliud apud pharmacopolas obseruaui, hunc syrupum mucidum fieri. *Se.* In hoc non sinam te mentiri, sed causam ignoro. Bra. Facile reddam: & si nostro modo parabis, nunquam aut hic, aut alter syrupus mucidus fiet. *Se.* Dic obsecro. Bra. Mucor, & muciditas ex superflua humiditate fiunt, hoc manifeste deprehenditur in dolijs vinarijs, quando guttæ delambendo vas exeunt, mucor fit ob eam humiditatem, & quanto magis vinum aquosum est, tanto magis mucore abundat: Eodem modo, quando e naribus humiditas exit, mucor fit, & ideo pueri ob ingentẽ capitis humiditatem continuo nares mucore plenas habent: & in humidis locis semper situs & mucor generatur.
Se. Forte piscantium nares semper mucidæ sunt, & perstillantes, quia intrinseca humiditas ab extrinseca allicitur. Bra. Ridicula, sed non præter rem ratio: Idem in vestris syrupis accidit, quando syrupum vsq; ad aquæ, & humiditatis resolutionem non decoquitis, mucidus fit: Igitur si ad vnguem decoquatis, mucidum non fieri animaduertetis. *Se.* Mucor etiam ex caliditate fieri videtur, nam æstiuo tempore, & sæuiente cane, panis potissimum mucidus fit. Bra. Idem ex humiditate causatur: tunc enim calor aeris, intrinsecam panis humiditatem ad extrinsecas partes allicit, vnde intrinsecus exiccatur panis, extrinsecus humescit, & mucidus fit: Quod vt euitetur, Iubeo mulieres meas panariam capsam tota æstate in cella vinaria seruare, quoniam loci frigiditas panem mucidum fieri non sinit: Sed hæc alio commodiori loco tractanda sunt. *Se.* De hoc syrupo satis dictum erit, si quæ in ipso omittenda sint, breuibus repetas. Bra. Setam, & Chermes omitterem, quæ ad rem nihil faciunt, immo seta in Chermes tincta ob præ-

parationem obest. Se. Prosequar ne alios syrupos? Bra. Tibi ipsi cātare poteris: mihi.n.fabulam surdo cantabis, nēpe cœnare decreui, qm̄ fame plusq̄ Saguntina p̄mor, cœnans aūt obaudio, p̄sertim in prima mēsa, vbi dentes solū strident. Se. Igitur canina fame p̄meris? Bra. Immo humana: heus puer sterne mappam, vosq; ancillæ dapes ī mēsam portate, tu q; manibus lymphas p̄be: Obaudio nūc senex qm̄ ea vulgata sentētia vera est, Ieiunus venter, non audit verba libenter, lʒ ineptiorī carmine dicta sit: Et Catonis vet⁹ snīa est. Venter aures non habet. Mecum in cœna eris: postea syrupos alios, & cætera cōposita medicamēta prosequeris: Interim dū hæc pedissequæ in refrigerādis dapibus retardant, hæc striblita in Spirā versa, famē sedare incipiet. BRA.

QVid impedit nunc syrupos iam cœptos p̄sequi? Postq̄ exempta fames, & amor cōpressus edēdi, & oēs inuicē loqui incipiunt, quia p̄pe finē sunt, in quo rumor gentiū fieri solet. Se. Tu iuuenis p̄pere comedisti, īmo tuburcinatus es: Ego edentulus nondū huius comœdiæ actuʒ primū exegi. Bra. Vno verbo sequētem syrupū noīa, qui in tua scheda scriptus est. Se. Ego prius huius clupeæ geniturā, & hos fluuiatiles cācros comedam, bisq; hunc cyathum exhauriā, q̄ de syrupis verba facturus sim. Bra. Et ego interiʒ bellaria depromā Se. Sū bellarioꝝ satur. Syrupus, qui seqtur is est q de acetositate citri appellatur. Bra. Ego potius de succo citri nūcuparē, quia intrinseca citri pars tota succus est, q busdam pelliculis dēptis: Hunc aūt syrupū ſm Mesuæ sententiam parant pharmacopolæ, cuius compositio hæc est, p Mesuæ verba descripta, vt simul & cōpositionē, & Mesuæ verba, vt ab ipso Authore dn̄r habeas.

REcipe succi Acetositatis citri, lib. xij. Decoque in vase vitriato super prunas cū facilitate vsq; dū consumatur tertia pars ipsius: deinde coletur, & dimittatur donec clarificet: & accipe ex eo quod claꝝ est lib. vij. & funde super ipsum ex Iuleb claro & depurato libras qnq; & coquatur donec inspissetur: Si autem æstas fuerit

dimittatur in sole donec eius aquositas consumatur.
Hæc est secundum Mesuem huius Syrupi compositio.
Addit deinde eius iuuamentum magnum esse in extinguendo inflammationes choleræ rubeæ, & febres inflãmatiuas vehementes, & febres pestilentiæ, & proprie q̃ fiunt in æstate venenosa, & confert ebrietati, vertigini, & siti vehementi. Se. Posses ne vno verbo ad quid valeat exprimere? Bra. Possum, Ad omnes ægritudines biliosas ex pura bile valet, & pestilentes, vel quæ veneni naturam sapiant, & ad sitim extinguendã. Se. Est ne hic parandi modus apud antiquos? Bra. Antiqui de Zucharo nihil vnquam prodidere, & hunc Syrupum nunquam fecere, tamen in omnibus fere ægritudinibus præcitatis acido citri succo vtebantur. En Galenus lib. 7. de simplicium medicamentorũ facultatibus inquit esse tertij ordinis resiccantium, infrigidantiũq;, & de acida citri parte loquitur, quam partem in .ij. de alimentorum facultatibus lib. etiam frigidam facit, sed gradũ nõ determinat: Et Paulus Aeginata lib. vij. & Aetius lib. j. acidam citri partem in tertio ordine frigidam & siccam esse arbitrari sunt: Sed Paulus primo lib. capite. 81. dicit abunde infrigidare, gradum vero non determinat. Plinius scd̃s quarto, de re medica. lib. (Si is plinij liber sit, qui de re medica circunfertur) huic frigidam naturam inesse fatetur: immo & experientia ipsa hoc comprobat: Quis igitur negare poterit vehementibus inflammationibus & æstibus succurrere? Immo Aetius capite. 29. li. 12. ad inflammationes vtitur hoc succo pani, aut pollini admixto, & modo cataplasmatis apposito: Nam antiq, citri succum per os non sumebant, sed cortice tantum, & carne vescebantur, vt apud Galenum, Paulũ, & Aetiũ videre licet, qui inquiunt corticem, ventriculum roborare, quãuis difficilioris concoctionis sit, & carnem pituitosam materiam gignere, Nec immerito hic syrupus contra pestilentem morbum valere a Mesue dicitur, quoniã & antiqui citrum veneno aduersari fatebantur, Quod potius Semini attribuunt, quam pomo, Quamuis Dio

ſcorides anceps ſit, quũ dicit δύναμιν δὲ ἔχει ποθὲν ἐν οἴνῳ ἀντενεργεῖν θανασίμοις.i.vi3 aũt habet quod ĩ vino potũ venenis aduerſatur: hoc autem ita ad pomũ,ſicut ad ſemen referri poteſt,quãuis de ſemine propinquius ſermonem habuiſſet: Tamẽ præter rem non eſt, ſi & de ſemine,& de pomo id intelligamus,Quia Plini.lib. 23. capite.7.inquit Citri contra venenum in vino bibunt, vel ipſa vel Semen: Nec obſtat quod Theophraſtus.6. lib. Iſtud pomo attribuat,& Paulus,& Aetius, quonia3 & Semini hoc dotis ineſt,quod Auicenna cortici, & Semini attribuit: Serapio etiam Dioſcoridem referens, ita refert ac ſi pomo hancdotem elargiatur: Quicquid ſit totum pomum veneno reſiſtit. Vnum autez eſt,in quo recentiorum quorundam error deprehenditur,qui hunc ſyrupum valere inquiunt contra prægnantium faſtidia quando edere non poſſunt,& extranea appetunt,vt carbones, Terram,pilos,& ſimilia: Quam affectiõem græci κίσσαν & κιτ-ῖαν.i.picam docant.Pli.lib.23. capite. 6. Malatiam prægnantium interpretatur: Ineſt autez hoc genus faſtidij prægnantibus vſq; ad tertium menſem, vt Paulus Aegineta capite primo,primi libri docet: cau ſa autem eſt,quia fœtus paruus & imbecillis ea quæ ad locos mittuntur conſumere non poteſt: Nos autem mulieres vidimus quæ vſq; ad quartum,quintum & ſextũ menſem hac affectione vexabantur,ſed cõmune eſt tẽpus,cum fœtus moueri incipit: dicitur autem ciſſa. i.pica,quoniam hoc animal,quia vorax,in cibi faſtidium ſępe venit: Sed ne præſentem occaſionem omittamus Illuſtriſſima Renata Galla Ferrariæ Duciſſa,nunc ciſſá vexatur,tamen in quarto menſe a conceptu eſt: Nec opº eſt putes ciſſam ſolum eſſe cum extranea appetunt, ſed ciſſa etiam appellatur,cum adeo perturbatus eſt ventriculus, vt conuenientia edere non poſſit,quamuis extranea non appetant: propterea Plinius precitato loco prægnantium malatiam merito appellauit: Conſtat autem prægnantium ventriculo(niſi æſtuans fuerit)potius obeſſe,quam prodeſſe: Illorum autem error ex hoc proue 12

nit, quia Authores non considerarunt, qui non dicũt ci tri succum ad hunc morbũ valere, sed semen : Quãuis in Dioscoride indifferens videatur, Tamen Plinius capi te. 7. lib. 23. de semine id dicit, & Paulus Aegineta lib. j. Ad rem autem nostram redeuntes, hic est optimus syru pus in æstuantibus morbis, quo frequenter iubeo ægros pro intinctu uti: vt nuper Magnificæ Dianæ Estensi cõ trariæ in æstuantis ventriculi morbo: fit autem ex succo citri, tamen citri nomine limones, Adam poma, & Aran tia veniunt: Ego potius ex limonibus pararem, quoniaʒ succum frigidiorem habent, hic autem potissimum frigi ditas expetitur, & limones saporẽ habent citro maxime conuenienteʒ. nam vt Plinius dicit capite. 28. lib. 15. Ci tris odor acerrimus, sapor asperrimus: Inter hæc autem limones omnium asperrimum habent, ideo potissimuʒ citra sunt limones: Tamen si ex citro etiam habere pla- ceat, vbi tanta frigiditas non expetitur, parato. Illos aũt pharmacopolas damno, qui Venetijs succuʒ citri emũt Sed potius voluerim vt citra emerent, & seorsum succuʒ & corticem in syrupum redigerent, carnem vero condi- rent. Succus enim quẽ Venetijs afferunt, pleruncꝫ aqua mixtus est: Zucharum, præsentem syrupuʒ ingrediens, clarificatum (vt dicitur) esse debet: propterea a Mesue Iuleb nuncupatur: Multi sunt, qui nimis coquunt, tunc facile candescit, & concrescit, & in durioris mellis formaʒ transit. Quod est oppositum acetosi succi, qui suapte natura nec durescit, nec concrescit, sed potius quæ gela- scunt liquidiora reddit: ex nimia autem coctura, & suc- ci extrema resolutione concrescit: propterea Tu (ne er- res) sume citri succum, & paulatim per linteum præco lato sine aliqua expressione, vt quod subtile est, paula- tim transeat qui enim vehementer linteum exprimunt succum nimis spissum colligunt: Vnde id solum sume- re oportet, quod ex se descendit: Duobus autem modis syrupus fieri potest, Sole, & Igne : Si Sole fiat, idest per moram in sole, magis clarus cõtinuo permanet: Si igne, nisi bene animaduertatur, nimis crassescit: qui enim ni-

mis coquunt, in duritiem Enogari, id est vocatæ Gelatinæ ducunt. *Se.* Igitur ex limonibus etiam parabo? Bra. Immo parabis, quia vehementius infrigidat, & penetrat. Postquam hic puer mappam sustulit, & denti scalpia præbuit, syrupos alios ꝑsequaris. *SENEX.*

SYrupus de Stœchade tertio loco habetur. Bra. Igitur his syrupis disponendis nullum ordinem seruas? 13
Se. Nullum, vt iam præfatus sum. Bra. Gaudeo tamen hoc ordine disponi, quoniam eos primo enumerare visus es, quibus illustrissimus patronus meus Hercules Ferrariæ Dux vtitur. Est compositio apud Mesuē reperta in hunc fere modum ab eodē authore, & sequētibus verbis descripta.

Recipe florum stichados ʒ. xxx.
Hasce.i.Thymi)
Calamenti) añ. ʒ. x.
Origani)
Anisi)
Pyretri) añ. ʒ. vij.
Piperis longi ʒ. iij.
Zinziberis ʒ. ij.
Passularum enucleatarum. vncie iiij.
Mellis lib. v.

Hunc syrupum (cum hæc solum recipit) appellāt de stichados sine speciebus, vel de sticados incompletum. Tu autem potius de stechade dicito. *S*i autem pulueres consequentes recipiat, syrupus de *S*ticados cum speciebus, vel completus nuncupatur.

Pulueres autem sunt hi qui sequuntur.

Recipe Cinamomi
Calami aromatici
Spice.i.Nardi
Croci añ. ʒ. j. ſ.
Zinziberis.
Piperis nigri.
Longi.

Ligentur in panno raro, & suspendant in syrupo. Do

sis eius est vncia vna cum decoctione spicæ, & Alchilil. Hic syrupus expertus est ad omnes ægritudines neruorum frigidas, vt est Paralysis, Epilepsia, spasmus, Tremor, & Tortura. Valet etiam ad catarrhum frigidum, a capite ad pectus & ventriculum ipsum roborat. Hæc Mesue.

Se. Reperiturne apud Antiquus hic syrupus. Bra. In primis eius vires audias. Obstructiones aperit, crassa attenuat, extergit totumq; animalis habitum roborat extaq; confirmat: Quod semper a causa frigida male affecta intelligendum est, & præsertim pectori anhelatibus, & destillationes habentibus opitulatur. Se. Est igit valde vtilis hic syrupus? Bra. Vtilissimus cum vero multo calore non indigemus, incompletum sumimus, idest eum, quem vos sine speciebus appellatis (quamuis non defuerint qui dixerint, eum qui incompletus est, solum recipere stoechada & passulas) In intensiori vero frigiditate, eum sumendum iubemus, qui species. i. pulueres aromatum enumeratas recipit. De hoc syrupo nihil apud antiquiores reperitur, tamen dicunt ad omnia prænumerata Stoechada valere, sed vnū est in quo ambigere possemus, quomodo. s. componi oporteat: quoniam a Mesue simplicia solum enumerantur, sed modum componendi, & an coqui debeat, pretermittit.

Se. Subintelligitur decoctionem fieri secundum artē. Bra. Quæ est, & qualis hæc ars Ad coctiones parandas? Se. Nos instinctu quodam, sine pondere, sine determinatione aquam sumimus, vt oculis præsentatur & ingenio nostro videtur: postea ad libitum bullire finimus: deinde simplicibus expressis, q̄ prius decocta sunt, Mel in hanc decoctionem ponimus, quod tamen prius expumatum sit: Itaq; ad syrupi formam altera ebullitione reducimus. Bra. Miror admodum in his condiendis vos statuta aliqua pondera non habere.

Se. Omnino non habemus. Bra. Viam igitur inueniamus, & certam normam, per statutas mensuras componendi syrupos. Se. Id libenter addiscam. Bra. Et ego lubentius edocebo, si aures præstabis. Se. Et au

res & caput,& vniuersum corpus habebis. Bra. Noli autem vniuersalem regulam in omnibus syrupis expectare,quia in aliquibus solum conueniet,in quibus cuȝ erimus te admonebimus: In alijs vero suas particulares regulas edocebimus. Quum syrupum de Stechade parare opus est,omnia quæ ipsum ingrediuntur, para, & crassiuscule contunde,& in vitriatum catinuȝ omnia pone,deinde octo aquæ libras superinfunde: Si omnia syrupi simplicia sicca fuerint: Si ita egeris, optime infundi experieris: post viginti quatuor horas exprime, & inueries duas aquæ libras a simplicibus imbibitas esse: Túc & aqua,& simplicia simul igni suspendas,vt bulliát igne claro ad consumptionem tertiæ partis,vel supra ignitos carbones fiat: Relinquentur quatuor libræ decoctionis plus minus,in quas libras quinq; puri mellis imponito, & iterum bulliant exprimando, quoad fuerit consumpta decoctio,& ad formam syrupi redactum sit, in quã formam tunc redactum esse deprehendes,cum gutta summo pollice capta inhæret,non tamé coit,& si indice guttam quæ in pollice est tetigeris,prætenuia fila mittat, & non statim abrumpatur; Nec guttæ resiliunt, in hoc præsertim syrupo qui mel recipit, Nam mel optimuȝ vt Pli. lib.xj.cap.xv.docet reglutinosum est. Si autem herbæ recentes sint,septem libræ aquæ in infusione satis sunt, quia vna tantum imbibitur. Sunt vero Recétes qui generalem quandam regulam tribuunt,quoties ab authoribus scriptum reperiunt,quod aliquid in sufficiéti quãtitate aquæ bulliat,ipsi hanc sufficientem quantitatem, ita exponunt: Si res sint quæ multam ebullitionem sustineant in omni manipulo ponantur (vt eorum verbis vtar) bocalia quatuor aquæ: Si vero mediocrem ebullitionem sustineant,dimidium aquæ accipiant: Si vero paruam ebullitionem sustineant, vnum boccale sumere oportet, volentesq; hanc regulam ad pondus reducere,res,quæ plurimam decoctionem sustinent, hoc modo recipiunt aquam,vt vna libra ipsarum in sex aquæ bulliat: quæ vero mediocrem in tres : Quæ paruam,in

vnam & semis: Sed hęc non est congrua, conueniensq; regula, Quoniam in hoc syrupo sunt res, quæ multam decoctionem sustinent, vt zinziber, Pyretron, & quæ mediocrem, & quæ paruam, vt cætera alia: Nūc autem ponamus omnia hæc mediocrem ebullitionem pati, tunc oportebit, hanc simplicium quantitatē in tres fere aquæ libras ebullire, Quod apparet si quis computet, vnicuiq; libræ simplicium tres aquæ libras dando. Sunt enim simplicia quæ hunc syrupum ingrediūtur, fere quatuordecim vnciæ. speciebus demptis: sed nimis absurdū esset in tam paruam aquæ quantitatem ebullire, nempe ad sextam partem consumere satis est, ideo nihil fere relinqueretur, in quod quinq; mellis libræ inijci deberent, & ad syrupi spissitudinem ebullirent: quia partiz p ebullitionem, partim per breuem cocturam consumptum esset, & fere mel exhauriretur. Se. Certe, hanc esse nimis paucam aquæ quantitatē semper iudicaui. Bra. Omnino pauca est, Ideo tu pro tota huius syrupi quantitate si herbæ aridæ sint, octo aquæ libras sume: Si autem virides septem, & adeo bullire sinas, vt expressione facta quatuor libræ decoctiones relinquantur: Nam duabus libris imbibitis in herbas, sex relictæ erant, Si deinde has sex ad consumptionem tertiæ partis resolueris quatuor libræ solum relinquentur. Ego hunc syrupum ex zuccharo pro Illustrissimo Herculæ Duce Ferrarię parari facio, vt iocundior sit. Se. Qua hora species illæ in syrupum conijci debent. Bra. Recentes pharmacopolæ cum syrupus fere coctus est, Imponunt. Nos autem secundum hunc ordinem incedendum esse iubemus. Si multo calore indigeames, etiam diu hi pulueres in syrupo bulliunt: Si non, tanto minus. Immo iubendum est vt prædicti pulueres suspensi in Syrupo maneant: Qđ & ipsæ Mesue innuere videtur. quāuis multi hoc soluz intelligant cum decoctio fit. Se. Hoc mihi summe quadrat, quia si multa caliditate indigem9: magis ebullire oportet: Si autem pauciori caliditate opus sit, tantū his pulueribus condiatur: Quod opus nos pharmaco-

polæ dicere solemus aromatizare. Bra. Sed hi puluerес magis agunt, quam aromatizare, nam aromatizare ē odorem aromatum, rei, quam cōdimus præstare. Hi autem puluerеs sunt potius syrupo calcaria: Cum vero ad formam syrupi decoctus erit, Si pōderabis, inuenies qnq; libras esse, & semis plus minus, Vnum tamen aduertas; quod maiori coctura indiget æstate, quam hyeme. Quippe hyeme sex libræ, aut paulo amplius esse debet æstate solum quinq;, & semis sint, vel circa: Aliter in vase, in quo seruatur, sponte ebulliret, & spumam faceret, atq; mucorē. Se. Loquuntur ne de hac re antiquiores? Bra. Immo, nam Paulus ægineta capite. xv. septimi libri, in his, quæ ex vino fiunt dicit Mellis despumati sextarium vnum ad vini sextarios quatuor accipiunt, & componuntur incocta: In his vero q̄ ex succo & aqua fiunt (hæc autem ad nostroꝝ syruporum naturam fere accedunt). Si quidem coquantur vnam mellis partem ad tris accipito, liquore in coctione ad duas ferme parte consumpto: Re tamen vera nostri syrupi æstiuo tempore seruari non possent, si succi aut decoctiones ad duas partes solum consumerentur: propterea hi recte agūt q ad mellis fere, aut zuchari pondus: vel circa arctāt: Inuentus aūt est syrupoꝝ seruādoꝝ vsus, tū vt cōpōnes p̄sto sint, qn̄ eis idigemꝰ, tū qa radices & herbę oīs tpe non hn̄t, tū quia cōpositiones ex mora quodāmō fermentātur. Deniq; in vitro circúlitum vas serua: In hoc syrupo nulla simplicia examinare oportet, quia omnia in examine simplicium medicamentorum exposita sunt. Id solum animaduertere iubeo, vt pro calamēto, calaminтha montana sumatur, & montanum origanum, vel qđ ex Greta ad nos nuper per Illustrissimi Ducis nostri naues comportatum est. Quod autem dicit passulas enucleatas, tu corinthiacam vuam a pediculis mundam intellige. Quære etiam verum calamum aromaticum, & veram spicam. i. nardum. Inquit eius Dosim esse vnciā vnam. Nos duas etiam exhibemus magno ægroꝝ commodo. Quod autem addit sumi cum aqua decoctionis

Spicæ,& Alchilil,Spica nostra quæ Speudo spica est;
& non vera,grauissimum odorem, & ægros lædentem in decoctione facit:ideo dimittenda,quousq; verá nardum nacti erimus. Alchilil vero est libanotis,quam nos rosmarinū vocamus,cuius flores potius sumendi sunt, quá herba, vel cacumina illa, quibus flores insident: nos cū alijs aquis igne eliquatis exhibemus, præsertim cum Illustrissimus Princeps sumit,ne displiceat. *Se.* Si absq; infusione ebullire voluerim,debeo ne omnia simplicia vna vice simul in aquā conijcere? Bra. Non, sed prius ea ponantur quæ multam decoctionē patiuntur,deinde quæ mediocrem, tertio quæ modicam: vel hunc ordinem serues,Primo Pyretrum in decoctionem ponere oportet,deinde passulas,mox anisi semen,Inde calamentum & origanum,postea Stechada, quā sequatur hasce,& pulueres,quas species nuncupatis, piper lōgum.f. & nigrum,& zinziber. *Se.* Nunc in mentem venit syrupus alter de Stœchade a Mesue in capite de ægritudinibus neruorum descriptus. Bra. Est in principio capitis,vbi Iudæum quēdam adducit, tamen in isto fine speciebus, & illo Iudæi paruam differētiam video, nam præcipua simplicia in hoc sunt, Illius autem syrupi permixtio(ne forte quæras)hæc est.

Recipe florum sticados. vnc. iiij.
Halcæ.) ãn. vnc. j.
Ziniam.i.ibigæ)
Piperis) ãn. ʒ. iiij.
Piretri)
Passularum sine interiobus vnc. j.

Coquuntur in libras quatuor aquæ vsq; ad duas, & Sapæ libram semis,fiat syrupus, Dosis eius est ab vncia.j. vsq; ad duas cum aqua *Alchilil.* Vides hæc sola calamē tum,Origanum,Anisum,& Gingiber deesse, vna tamē met intentio est,& ad vnum met finem tendunt: forte ille Iudæus imperfecte scriptum reliquit. Ex hoc etiam syrupo quantitas aquæ sumendæ pro decoctione imperfecte habetur. *Se.* De hoc syrupo satis dictum est.

SYrupus Rosatus simplex quartus in ordine est. Bra. Gaudeo plurimum, te in hoc tuo ordine, syrupos primo loco posuisse, quibus Illustrissimus Princeps & patronus meus Hercules Ferrariæ Dux vtitur.
Se. Ego hoc ordine digessi, quia in pennæ apicem venere. Bra. Quicquid sit, ego apud vos pharmacopolas, nomine syrupi Rosati simplicis tres syrupos inuenio, vnum ex infusione Rosarum recentium, Alium ex infusione rosarum siccarum, Tertium ex succo Rosarum.
Se. Ita est, Sed & Quartum habemus, qui Rosatus solutiuus appellatur. Bra. Hoc noui, sed tres solum esse intelligo, qui sub nomen Rosati simplicis veniunt: Ille autem solutiuus appellatur, non quia simplex non sit, sed quia soluit, quod alij non faciunt. Ad id autem, quod erat nobis propositum redeuntes, dicimus, Inter pharmacopolas maximam confusionem esse, immo & inter medicos maximam ignorãtiam, & animæ suæ maximum dispendium, qui pharmacopolarum compositiones ignorant, nec discere curant, sed tanquam cæci sinunt se duci ab ignaris quandoq; pharmacopolis: nam cum pro ægris suis syrupum rosatum simplicem indicũt eundem syrupum semper non exhibẽt, quia varij pharmacopolæ varius parant: Sunt enim, qui pro simplici rosato, eum qui de rosis siccis fit, parant & exhibẽt magno errore, quia forte restringere non est opus, hic autem restringit, Alij pharmacopolæ eum pro simplici faciunt, qui de succo rosarum est, alio etiam errore, nam hic soluit, cũ forte tunc solutione nõ indigeamus: Alij pro simplici illum parant, qui ex infusione rosarum fit. Se. Quinam pro syrupo rosato simplici sumendus est? Bra. Is, qui ex infusione rosarum fit, de quo Nicolaus in Antidotario sub nomine syrupi rosati, qui siccitati & calori febrium succurrit, sitim reprimit, recreat, & constipat: fit autem in hunc modum.
REcipe rosas recentes, & pone in vas, & super asperge aqua feruẽte, & cooperi vas, ne fumus inde ex-

eat,& cum aqua refrixerit exprime rosas & eijce; deinde eandem aquam feruentem super alias feruẽtes rosas iterum proijce,& supradicto modo facies, tam diu mutando rosas, quo ad aqua fiat rubea, deinde in lib. quatuor zuchari pone, & cum bullire inceperit, albumen oui in aquam frigidam inijce, & aquam simul, atq; albumen adeo concuties quoad spumescat, & eam spumaz in syrupum bullientem impone, & cuz spuma nigrescere cœperit, suauiter cum Spatula remoueas, & iterum aliam spumam infunde, & supradicto modo fac quousq; syrupus clarior fiat, & cum cœpit quasi filum facere, vel supra marmor positum, vel supra vnguem non diffunditur, coctus est. Hæc Nicolaus. *Se.* Hic est syrupus rosatus simplex, quem semper paraui, & exhibui, quum medici syrupum rosatum simplicem ordinant. Bra. Et hic est, quo vti debent qui præscribunt, & in febribus sitim sedare cupiunt, ventriculum roborare, & calorẽ extinguere: nam ille qui ex succo rosarum fit, comprimendo soluit, qui autem ex rosis siccis, nimis adstringit: In vno autem de Nicolao miror, qui huius syrupi descriptionem posuerit, tamen quantitatis rosaꝝ, & aquæ normá omiserit: propterea ego potius Mesuem sequerer, q & Rosaꝝ, & aquæ pondera docet, & quot vicibus infusio fieri debeat, assignat: Hæc enim imperfecta regula ẽ, quod toties infundatur, quoties aqua rubra fiat, quia aliquibus citius rubra videbitur, aliis tardius: Et infusionum multiplicatio (vt apparebit) hunc syrupum solutiuum facit: Ideo Mesuem imitandum suadeo, qui tertãtum infundit, immo cum his tribus infusionibus aqua adeo rubra fit vt vinum videatur, & odorẽ seruat: Ideo ne feceris hunc syrupuz sine ordine, vt triuiales pharmacopolæ faciũt, Sed Mesuẽ imiteris ita dicentem.

Recipe folioꝝ rosaꝝ recentiuz libras sex, ponanť in vas vitriatum terreum stricti orificij, & fundantur super eas aquæ calidæ libræ quindecim, & stringatur orificium vasis & dimittatur per horas octo, tunc denuo colentur, & in vas tantundem foliorum rosaꝝ recentiuz

mittatur,& demum eadem aqua calefacta, ſup ea emit tatur,& ſtringatur orificium ſimiliter per octo horas ,& deinde coletur: Et ſi cõſeruare volueris, ponatur in vas vitriatum ſtricti orificij,& deſtilletur oleũ in orificio eius & ſtringatur caput eius,& exponatur ſoli per dies quadraginta,& hoc appellaẽ Muchar⁹ Roſaꝝ. Hæc Meſue.
Vt ex his colligere poſſis, Meſuem bis ſolũ infundere, 15
quod ſatis eſt: Tamen ſi alicui ob pfectiores vires tertiã infuſionem facere placebit,tertiam faciat, Tñ duæ ſatis ſunt: aliter in ſolutiuum tranſiret: nã quinta infuſio hũc ſyrupum ſoluentem facit: Potius igitur hunc modum infuſionis Meſue eligito per conueniens pondus factum quam illum Nicolai,in quo non eſt põderis determinatio: Semper enim illi mihi diſplicuere,qui ſine menſura & ordine agunt. Infuſionẽ habes: nunc opus eſt modũ componendi Syrupum edocere. Idem Meſue inquit loco prędicto, Si ſumantur infuſionis roſaꝝ lib. quinq;, zuchari lib. quatuor, deinde bulliant leniter ad ſpiſſitudinem ſyrupi, qualez Nicolaus in ſuo edocuerat, Ipſe autem Nicolaus æqualem quantitatez zuchari, & Infuſionis ſumit, & tunc minori ebullitione indiget, quia citius ad ſpiſſitudinem venit. *Se.* Quare Mucharus appeltur? Bra. Quia Mucharus apud Arabes, idem eſt qđ infuſio apud latinos: Ideo dicitur Mucharus roſaruz. i. infuſio roſaꝝ. Se. Reperitur ne apud antiquos hic ſyrupus? Bra. Quomodo repiri poteſt ſi zuchaꝝ ignorabant? habebant autem fere ſimilem ex melle factum vt apparet, ſi quis Paulum Aeginetam legerit lib. vij. ca
pite. xv. vbi Hydro roſati compoſitionẽ parat, Inqens, 16
hydro roſatuz e roſaꝝ detractis vnguibus libris quatuor confici, aquæ ſextarijs quinq;, Mellis ſextarijs duobus; an ebullire debeat, an non prætermittit, ſupponens (vt arbitror) ab eo qui talia parare ſcit, Intelligi. Si aliqd igiẽ ſit apud antiquiores quod noſtro roſato ſimplici cõparari poſſit, eſt hoc hydro roſatum, quod aquam recipit: nos autem ex Infuſione roſaꝝ iam dicta, Mel roſatuz ẽt conficimus: Immo vos pharmacopolæ infuſione m illã

per totum annum ad hunc vsum More Mesue seruatis?
Se. Ita est. Bra. Suaderem igitur omnibus pharma-
copolis, vt tres syrupos ex rosis seruarēt, eum, de quo nu
per egimus ex infusione recentium rosarum, quē volue
rim simpliciter, syrupum rosatum simplicem appellan-
dum, & eum, qui ex rosis siccis fit, & eodem modo vt p̄-
dictus componitur, In hoc tantum differt, quod Rosæ
siccæ sunt, ita enim magis constringit, & ventriculum ro
borat, Quem syrupum de rosis siccis nuncupare debe-
mus: Est autem recentioꝝ inuentum, quia infusiones ro
sarum potius soluunt, præsertim cum transeunt scđam
aut tertiam infusionem: Tertius Syrupus est ex succo ro
saꝝ factus, Sumitur enim succi rosaꝝ rubraꝝ quantum
lubet, & tantundem Sachari, & simul clarificentur, vel
vtrunq; prius q̄; misceatur, ex albumine oui clarificatuз
fit, vt supra edocuimus: deinde ad spissitudinem syrupi
bulliant: Sunt aliqui qui minus Sachari ponūt, Sed hoc
nihil refert, quia deinde magis bullit: Hic autē syrupus,
de succo rosaꝝ appellandus est, qui si in quantitate suf
ficienti exhibeatur, soluit: vt si tres vnciȩ sumantur. Itaq;
17 fit Mel rosatum ex succo rosaꝝ & ex infusione rosaruз;
quam (vt supra diximus) pharmacopolæ seruant.
Se. Quum de syrupis rosaceis sermo inciderit, non
18 ab re forte erit, & de solutiuo tractare. Bra. Immo con
uenientissimum erit, nam & ipse simplex est, sed ad alio
rum differentiam Solutiuus nuncupatur: Est idem cuз
syrupo rosato simplici. hoc dempto, ꝙ plures infusiōes
habet: Si quintam infusionem habuerit soluit, sed in no
na exquisitissime: A vobis ex cōmunibus rosis paratur
cum potius ex valde rubris fieri deberet, Sed & ex voca
tis damascenis plerunq; ab aliquibus fit, & magis soluit
q̄; ex alijs: Tres vncie exquisite soluunt, quatuor autem
exquisitissime. Si cum aqua endiuiæ, aut alterius herbȩ
ſm intentionem ægritudinis misceatur, adeo vt ibi pos-
sit: Subtiles materias & aquosas potissimum trahit, & a
venis & ab omni parte corporis: Quamuis nonnulli, ex
vijs solum ducere putarint, experientia autem reꝝ magi

ſtra ab omni membro ducere ſuadet: flatus autem per venerem excitat, niſi Aniſo, cinamomo, fœniculoue cor rigatur: Nouus eſt ſyrupus. i. qui non multo ante tẽpo re in vſum venerit, quum tamen ſine moleſtia æſtiuo tẽpore educat. Ego etiam ex melle parari iubeo, vt hye me ſumi poſſit: Nihil aliud additur illi, quem Meſue pa rat, niſi quod infuſiones multiplicantur. Scito autẽ aliũ ſyrupum ſolutiuum Roſaceum apud Auicennam in ueniri lib. iij. canoni, . fen. xxij tracta. ij capi. xx. Sed ip ſum facit ex ſucco, non ex infuſione: Recipit autem ſuc ci roſa℞ lib. duas, mellis li. quatuor, ſcamonij aſſati. vnc. j. decoquantur, quouſq; inſpiſſet: & eius doſis eſt a duo bus vſq; ad qnq;. Ego aũt itelligo a duab⁹ drachmis vſq; ad qnq;. Se. Electuariũ Roſatũ Meſue, Idẽ fere ẽ nõ nullis additis. Bra. De electuarijs nihil in pñti curę ſit, Sed tm̃ ſyrupos tractemus. Se. Mi℞ eſt antiquos ſuũ hydroroſatũ nõ ebulliſſe. Bra. Immo ebulliebãt. Se. Tñ paulũ ſupra adduxiſti, q de ebullitiõe nihil locut⁹ ẽ. Bra. Subintelligenda erat in Paulo tanq; res præneceſ ſaria: Nam ſi Aetiũ legeris lib. v capi. 138. Videbis ebul litionem edocere, & quod ad cõſumptionem tertiæ par tis fieri debeat, vt eſt etiaз apud recentiores in decoctio nibus mos: Inquit enim Roſa℞ recentium reſectis vn guibus, & in vmbra integro die cum ſua nocte flaccida rum, librã vnam, Mellis ſextarium vnũ, pluuialis aquæ ad tertias decoctæ ſextarios tres: vt nouem inquam ſex taria, ad tria tantũ ferueſcendo perueniat: In ferueſcen tem adhuc protinus ab igne remotam, roſas languefa ctas conijcito, atq; in vaſe exquiſitiſſime obturato ſerua bis: poſtridie aquæ excolatæ, expreſſis abiectiſq; roſis, Mel admiſcebis, totumq; in fictile vitriatum excipies, & aliquot diebus inſolabis: Poſtremo in vinaria cella re condes: Quod longe magis infrigidat, quã mel roſatũ: ex quo vides ebullitionem fieri, non autẽ vt nos: Quip pe nos poſt mellis miſcell m ebullitionem facimus, Illi ante: Nos etiam experti ſumus hydroroſatum antiquo rum parare: ſed cito corrumpitur, niſi in frigidiſſimo lo

cõſeruetur: Ideo nõs & cõmodius, & fœlicius noſtro ſy
rupos roſaceos aut ex melle aut ſacharo paramus, qui p
totum annum ſeruãtur: Quod antiqui æque leuiter fa-
cere non poſſunt, niſi frigidum locũ ſibi elegerint: Ideo
Aetius dicit in vinaria cella ſeruari: Eodem autem mo-
20 do, quo ſyrupus roſatus ſolutiuus fit, Iubeo ſyrupũ ſo-
lutiuum ex floribus perſicoꝝ fieri, q biblioſas materias
educit & ſubtiles, odoratus multum, & qui ſex infuſioni
bus perfectus eſt. pfectiſſimus ſi ſeptem fiãt, & qui opti-
mi guſtus eſt, & in ardẽtibus febribus refrigerat. *Se.* De
ſyrupis ex roſis ſatis dictum eſſet, ſi Mel roſatum expli-
cuiſſes. Bra. Ea quæ dicta ſunt, ſatis eſſe potuerunt, ni
ſi ad abundantiorem doctrinam addere voluerimus.
21 Triplex, immo quadruplex Mel roſatum fieri debere,
vnũ quod roſas integras recipit, potius inter eclegmata
numerandum, ſicut & Zucharum roſatum, Intellige au
tem ex integris roſis, non quia conteri non debeãt & cõ-
tundi: ſed ex integris. i. non ex ſucco: ſed ex folijs, detra-
ctis vnguibus. Præparatur aũt hoc modo apud omnes
pharmacopolas: ſed antiqua pręparatio non eſt, p qua
cunq; libra mellis vncias quatuor folioꝝ roſaꝝ accipiũt:
eodẽ ẽt modo Zuchaꝝ roſatum conficiunt, vncijs qua
tuor roſaꝝ libram vnam zuchari exhibentes, & in feruẽ
tem ſolem ponunt, Sed de his alias, ad mel roſatum co-
latum veniamus, in quo omnes pharmacopolæ maxi-
me errant. *Se.* Quomodo in hac re tam facili, tamq;
vulgata errare poſſumus? Bra. Errorẽ manifeſte oſten
dam. *Se.* Nũquam crediderim, niſi his oculis viderim.
Bra. *Si* quiete audies, quod dixi verum eſſe percipies.
Se. Cito expedias. Bra. Nonne pharmacopolæ erra
bunt ſi nec antiquos, nec recentes authores ſequentur, in
re tamen, quam antiqui, & recentes parare docent? imo
& ipſi pharmacopolæ recentes ſe imitari fatentur.
Se. Si hoc oſtendes, deinceps ſilebo: & veꝝ ſequar: ſed
per recentes quos intelligis? Bra. Nicolaum veſtrum,
qui Antidotariũ ſcripſit, ſed ignarus quid ſignificet no-
men Antidotus, ſi ipſum legeris, differentiam inter no

strum Mel rosatū, & illud Nicolai manifeste percipies. Dic (ni refugis) quomodo vos mel rosatum paratis? Se. Duo mellis rosati genera habemus, alterum colatum, alterum non colatum: Non colatum fit vnicuique libræ mellis vncias quatuor foliorum, vnguibus remotis exhibēdo. Bra. De hoc in eclegmatibus loquemur, de colato nūc sermo fiat. Se. Colatum ex infusione rosarum s̄m Nicolaum aut Mesuem facta paramus, tantūdem mellis, quantum infusionis sumentes: & ad formam syrupi ebullire facientes, quæ est quoties sumpta gutta supra vnguem non diffluit, aut si digitis compressa cū aperiuntur in sese resiliat. Bra. Quis edocuit vos Mel rosatum ita parare? Se. Ego a præceptoribus laudatissimis pharmacopolis didici, tamen in nullo libro legi: puto alios ita fecisse, propterea in vsum cesserit. Bra. Non possum negare hoc Mel rosatum ex infusione aliquid conferre: & vim rosarum seruare, tamen cum antiquiores: & recentes de aliqua re optime sentientes habeamus, eos potius imitari debemus, quā vsum aliquem sine ratione factum. 22

Se. Ita est. Bra. Lege in primis vestrum Nicolaum, quomodo Mel rosatum paret, ventriculum roborans & abstergens, & frigidas materias concoquens. En. Nicolai liber eius compositionem lege. Se. In decē libras albissimi & purissimi mellis despumati succi recentium rosarum librā vnam, ponantur in caccabo ad ignem, & cū bullire inceperit, viridium rosarum cum forficibus vel cultello incisarum libras quatuor addas, & tam diu bulliant, quod ad succi consumptionē veniat, & cū bullierit semper agitetur & in fictili vase posito, quādiu magis tenebitur, tanto melius erit. Hæc Nicolaus. Bra. Cum albissimum mel accipi iubet? Se. Quoniam album mel alijs perfectius est. Bra. Nescio vnde hoc inuenerit Nicolaus, & tu affirmare possis, quod mel albū alia excedat. Se. Ita semper audiui. Bra. Si Dioscoridem legisses, didicisses, Mel optimum subrutilum esse, non album, & vt Plinius inquit capi. xv. vndecimi libri aurei coloris, quod fit e thymo: Ideo Mel albū sumi non debet

quando optimum mel quærimus, sed subrutilum, vel aureum colore: Quod autem addit, Dispumandum esse, multum conuenit, vt flatuosæ partes demantur, & sine noxa Mel rosatum fiat. Se. Mesue habuit ne sermonem de ipso? Bra. In Melle rosato ipsum quodã modo adumbrauit, vbi dicit, aliquos ex succo, folijs, & melle fecisse, tamen eadem mensura non est, nec idẽ põdus, quoniam vult foliorum rosarum partem vnam, & semis, succi partem vnã & semis Mellis partes tres sumi: Quicquid autem sit, Nicolaum potius, quam Mesue, aut alium
23 recentem in hoc sequi debemus. Se. Quo ordine Mel rosatum antiquiores fecere? Bra. Dioscorides De Rhodomelle tractat lib. v. sed quomodo fiat nõ docet: Id tantum dicit, quosdam ex succo rosarum, & melle conficere, quod Rhodomeli appellant, arteriæ asperitatibus vtile. Sed Aetius lib. v. capi. 137. Mellis rosati cõfectionem in hunc modum fieri docet, Succi rosarum exectis vnguibus, partes tres, Mellis partem vnam, calido soli pluribus diebus exponitur: Si vero aer sit nubilus, & nõ appareat sol, Mel rosatum cribro setaceo rariori excolabis, mitioribus carbonibus decoques. Se. Refertne eius vires Aetius? Bra. Immo refert, inquit enim lenit et adstringit, Refrigerandiq; potestate pollet, ac nõ nihil, Mellis ratione abstergit: Habet & quid sub amari, & molliter acris, Ideo ori confert, quod calida inflammatiõe obferuentis destillationis defluxum laboret, & ventriculo, ad quem humores acies, & biliosi defluant, post vomitum medetur, ad stomachum etiam absq; materia æstuantem, & adfebricitantes, in totius morbi, atq; in particularis quoq; accessionis vigore constitutos vtiliter exhibetur: Sæpe numero enim in febribus vna tantum largior potio congruo tempore exhibita, ad integram morbi solutionem suffecit procurato sudore, ac citata aluo: nam præ cæteris cunctis potionibus, mel rosaceum potentissimum est ad acutos humores per aluum ducendos. Hactenus Aetius. Se. Pretiosissima res est Mel rosatum sed eodẽ modo non fit ab Aetio, & Nicolao. Bra. Nõ,

equidem. Nam apud Nicolaum copia mellis maior ē, quam apud Aetium: nec Aetius folia ponit, quæ Nicolaus addebat. Se. Tu autem Quod Mel rosatū magis laudas? Bra. Qđ ab Aetio describitur, quoniam succi rosarum magis sumit, quam mellis. In succo autē vires sunt. Adde, Mel rosatum Nicolai ad potum ineptum esse, nisi alicui aquæ misceatur: Quod autem ab Aetio fit, per se potabile est, & quod est apud Nicolauȝ calefacit, nec illud in acutis febribus exhiberem: Quod autem apud Aetium est, ad temperiem vergit, & potius in frigiditatē transit: Ideo in acutis febribus Aetius suū potui dat. Se. Seruant ne perpetuo græci modum conficiendi, Aetii? Bra. Seruant multi, Tamen Hermolaus putat Idem esse Aetij Rhodomel, quod Pauli Rhodostacti, quum tamen non sit: licet Rhodostacti 24
succum rosarum, & mel recipiat: Differentia autem est in pondere, nam Aetij Rhodomel tres partes succi rosarum recipit, & vnam mellis: Sed Pauli Rhodostacti duas partes succi rosarum sumit, & vnam mellis: Quippe compositio Rhodostacti Pauli, quæ habetur lib. vij. capite. xv. ita habet succi rosarum, vnguibus detractis, sextarios duos, mellis sextarium vnum, decoquito vsq; despumando, donec pars quarta coctura euanescat: Ha- 25
bet præterea compositionem quandam Paulus, quam Rhoeti appellat, præcitato loco inquiēs. Decoquito ad tertias succi rosarum sextarios treis, Mellis sextarios qndꝫ, Quæ compositio cū præscriptis affinis est. Se. Hæc plus recipit Mellis, Ideo melli rosato Nicolai magis ꝑpinqua videtur. Dic autem tu quam compositionē magis sequereris? Bra. Voluerim pharmacopolas succum rosarum seruare, postea modo vnum modo aliud (vt expetit morbus) componere: In acutis febribus Aetij Rhodomel parato. Cum ventriculum roborare volueris, & pituitam excerni, Melle rosato Nicolai vtaris. Pauli Rhodostacte vehementius est, quam Aetij Rhodomel, quoniam mellis maiorem copiam recipit. Adhuc vehementius ad incidendum Rhœti eiusdem

Pauli eſt. Se. Nicolai Mel roſatum tantũ, roſaꝝ tẽpo re fieri poteſt. Bra. Ita eſt: ſed Pauli, & Aetij compoſitiones omni tempore parantur: quia toto anno Roſaꝝ ſuccum integre ſeruatis: Ab vno aũt abſtinere non poſſum, aliquos eſſe, qui mel roſatum colatum faciunt ex melle roſato cũ folijs exprimendo, propterea dicunt colatũ appellari, non animaduertentes, vbi ſuccus ingreditur, neceſſarium eſſe percolari. Se. Vnum in ſyrupo
26 roſato ſolutiuo conſiderandũ omiſimus. Bra. Quid eſt hoc? Se. An æquales partes infuſionis, & zuchari, an minorẽ, an maiorem ſumere debeat. Bra. Si hæc obſeruabis, quæ tibi aperiemus vera eſſe depræhendes, pro omni libra Sachari, librã vnaz & ſemis infuſionis, accipito, & ad mellis ſpiſſitudinẽ ebullire ſinas: tunc mire ſoluit, & quandã vtilem amaritudinẽ enanciſcitur. Sunt aũt qui æque ſachari libram, & infuſionis miſcent & minus ſoluit: Ineptiſſime aũt ſoluit, ſi octo vnciæ infuſiõis & libra vna zuchari ſumantur: quod faciũt plures pharmacopolæ Ferrariæ. Se. Ita certe eſt. Bra. Hac re multum perturbor, quoniã plerũq; quatuor vncias ſyrupi roſati ſolutiui exhibeo: & nihil penitus ſoluunt: Alias duæ, aut tres vnciæ mire educunt. Breui aũt futuꝝ ſperamus, quod omnes pharmacopolæ (in noſtra præſertim vrbe) omnes compoſitiones eodem modo parabunt: & ab Illuſtriſſimo principe noſtro publico proclamate iubebitur: nã vt iuſtiſſimus eſt princeps, ita, ne populi ſui ex pharmacopolaꝝ & medicoꝝ ignauia pereant, procurabit. Se. Aequiſſimi principis munus hoc erit, Sed arbitror, circa maiora occupatiſſimum haꝝ reꝝ non recordari. Bra. Immo nihil eſt, quod eius profundiſſimam memoriam effugiat: nempe omnia etiam minutula, tãquam præſentia ſint, intuetur, & conſectatur: Neminẽ adhuc repperi, qui Illuſtriſſimũ Herculem memoria nõ quidem ſuperaret: ſed æquaret: & qui his duobus ſenſibus impẽſius vigeret, auditu, & viſu, qui ſunt diſciplinæ ſenſus. Tempus autem eſt ad alios ſyrupos tranſire.

SYrupus violatus accedit. Bra. Et hoc etiam illu-
strissimus princeps noster vtitur, cum destillationes 27
sub cane ad pectora fluunt, dum apros sub ardenti sole
& feras voraces insectatur. Tamen apud Auctores syru
pi ex violis, aut violati diuersi reperiuntur: népe vnus
est de succo violaꝝ: alius ex violaruз infusione factus:
Alius ex decoctione, quem Mesue scribit. Vos quo vti-
mini? Se. Nos Mesuem imitamur, qui in hunc modũ
syrupum de violis parari iubet, & his verbis.

℞ecipe violarum		vnc. ij.
Seminum cydoniorum)		
Seminum maluæ)		añ. ʒ. viij.
Iuiubarum)		
Sebeste)	añ.	nu. xx.

Coquantur in libras sex aquæ cucurbitæ, ad consum-
ptionem tertiæ partis: deinde addas zuchari libram vnã
& semis, & syrupuз facias ſm arté: Hic est syrupus, quo
in publicis officinis vtimur. Bra. Cũ igitur syrupũ vio
latum præscribo, hunc exhibetis? Se. Hunc. Bra. At
ego quoties absolute syrupũ violatum præscribebam,
eũ sumendũ intelligebam qui ex violaꝝ infusione fit.
Se. A quo ponitur is, quem intelligis? Bra. A Me-
sue ipso, & Nicolao: Mesue enim in principio tractatus
de syrupis simul ac semel infusionis rosaꝝ & violarum
operationé docet: umi enim debent folioꝝ recentium
violaꝝ libræ sex, & in vitreatum vas terreũ stricti orificij
poni: deinde supra ipsa, aquæ calidæ libras quindecim
impone, & orificiũ vasis bene obturato: itaq; p octo ho-
ras dimittito, postea colato, & iteruз in vas alias sex lib.
violaꝝ .i. folioꝝ ex floribus violaꝝ ponito, & eãdé aquã
calidam per octo horas superingerito, deinde percolato
& in vitreatũ vas stricti oris seruetur, deinde superponẽ-
do, & obturando, Soliq; per quadraginta dies exponat:
Tuncq; Mucharus violaꝝ nuncupatur: Hæc est apud
Mesuẽ infusionis violaꝝ præparatio, qua vtitur ad pa-
randum syrupũ violatum ex infusione violaꝝ: Tamen
non ita pręparatur apud omnes, quia Nicolaus excedit

numerum duarum infuſionum. *Se.* Debemus nē eo vti, antequā ſit per quadraginta dies inſolatus? Bra. Si eo indigemus, protinus fit ſine aliqua mora in ſole: ſed cum ſeruare voluerimus, ne corrumpatur, per quadraginta dies inſolatur. *Se.* Aliquos vidi, qui Iuleb violatum ex infuſione ita parabant. Bra. Et ita fieri nihil impedit, Tamen communis mos eſt vt ex aqua vi ignis eliquata & zucharo fiat: Non defuere tamen, qui cum violarum ſucco pararent, & qui cum infuſione violaruꝫ aridarum, cum recentes deſunt, Sed minus efficax eſt: De eo, qui ex violarum ſucco fit a Meſue tractatur, qui vult ſumendas eſſe ſucci violarum libras tres, zuchari libras duas, & decoquatur. *Se.* Nos ſemper ex aqua
28 vi ignis eliquata Iuleb noſtrum facimus. Bra. Tamen de hac aqua per ignis vim eliquata, apud hos authores ſermo non fit: Nam Meſue, cui hoc Iuleb attribuitur, tantum vel ex infuſione, vel ex ſucco violarum fieri iubet: ex aqua autem igne eliquata fieri nūquam meminit, quamuis & hoc Iuleb ſuaue ſit, & non aſpernandū: Vnde in his iuleb hūc ordinem ponimus, vt id ex aqua igne eliquata factum primum locum habeat, quia cæteris debilius, tamen ſuauius: Iſto autem an potentius ſit, quod ex ſucco violarum paratur an quod ex infuſione, in dubio eſt: Id quod ex ſucco eſt, viole ſubſtantiaꝫ recipit: quod autem ex infuſione fit, ſuperficiales partes ſumit, quæ magis lenientes ſunt: Ideo ſecundum locuꝫ habet quod ex infuſione fit: Tertium quod ex ſucco. *Se.* Nos id tantum paramus, quod ex aqua vi ignis eliquata fit, tamē & alia iuleb genera parare cōueniret, ſed omitti poſſunt, quia ſyrupos eodem fere modo confectos habere oportebit, alterum de infuſione violarum alterum de ſucco violarum, quibus loco iuleb vti poterimus. Se. Fient ne eodem modo ſyrupi? Bra. Omnino ex ſolo ſucco, & zucharo, vel ſola infuſiōe & zucharo fiunt, ſed apud noſtros pharmacopolas in his condiēdis ſyrupis varius eſt mos. *Se.* Nos non vtimur. Bra. Aliqui ſunt qui fecere, ſed inter ſe non conueniūt: quippe

quippe in syrupo de succo violaꝝ quidam sex vncias
succi, & libram zuchari accipiunt: Alij octo vncias succi
& libram zuchari: Alij æquales partes zuchari, & succi:
Alij quatuor vncias succi & librã zuchari, eundem mo-
rem in syrupo isto de succo violaꝝ seruari volentes, qui
in zucharo rosato, & violato ex integris rosis, & violis ser
uatur: Sicut enim in illo pro qualibet zuchari libra, vn-
ciæ quatuor rosaꝝ ponunt, ita hic pro qualibet zuchari
libra quatuor vncias succi rasaꝝ ponũt. *Se.* Res adeo
inconstans est, vt quem sequi debeā ignorẽ. Bra. Ego
aũt te edocebo, vt errare non possis. *Se.* Tibi plurimũ
debebo. Bra. Nonne hoc factum putabis, si in Me-
sue conficiendi modum ostendã? *Se.* Certe, Sed nus
quam locum animaduerti. Bra. Lege modum faciẽ-
di Iuleb de succo violaꝝ apud Mesuem, vbi accipit suc 29
ci violaꝝ libras tres, zuchari libras duas, & iubet cum fa-
cilitate coqui: hinc ratio sumitur condiẽdi syrupum de
succo violaꝝ. *Se.* Est modus parandi iuleb, non syru-
pum. Bra. Quam differentiã facis inter Iuleb & syru-
pum? nam & Iuleb syrupus est: Grę̨ci recentes zulapon
vocãt, qđ recẽtes Iuleb quasi succũ vel ex succo Immo, 30
& Iu apud barbaras quasdã natiões succũ signat: & cur
nõ Iolebũ eo qđ in eũ viola infundat: ιον viola ẽ λειβω
ĩfundo vñ fieri potuit ιολειβον. Quãuis hanc vocẽ bar-
baris quam græcis magis esse consuetam & Reueiendis
simus Cœlius Calcagninus iudicet. *Se.* Putabam iu
leb a syrupo differre, quia suauior & limpidior esset.
Bra. Hæc non est differentia, sed quia syrupus magis de
coquitur, quam Iuleb, & in multis syrupis plura ponun
tur, In iuleb simpliciter vnum: Propterea si syrupum de
succo violaꝝ parabis, eandem mensuram seruare debes
quam Mesue in iuleb seruat, Sed tu postea decoctionẽ
augeas. *Se.* Hoc non displicet, veꝝ & in illo syrupo,
qui ex infusione violaꝝ fit, pharmacopolas distinctos
video: vt aliqui plus, aliqui minus decoctiones ꝓ zucha
ri portione sumant. Bra. Habent tamen apud Mesuẽ
generalem regulam conficiendi, Statim in principio tra

ctatus de Syrupis, vbi operationis Iuleb ex infusione modum ponit, vz quinq; infusionis libras sumendas esse, & quatuor zuchari, & paulatim coquatur, itaq; Iuleb fit: Si vero parum plus ebullire feceris, syrupus erit: vnde tres syrupi violati inueniuntur, & in officinis seruari debent, ex succo violarum, ex infusione violarum, & violatus compositus: Cum aūt simpliciter syrupus violatus ordinatur, eum intelligere opus est, qui ex succo violarum fit, & simplex est: Is vero qui fit ex succo, cum additiōe indici debet, Syrupus ex succo violarum: Tertius, qui his fortior est, & qui plura recipit, debet cum hac additione indici, Syrupus violatus cōpositus: Itaq; nullus error fiet: Immo etiam tot syrupos p gradus distinctos habere cō uenit, quoniam & ægritudines p gradus distinctæ sunt: Vnus enim syrupus vni ægritudini, & alter alteri magis conuenit. Se. Deinceps omnes parabo: Sed in condiendo syrupo de succo violarum nōnulli æquas partes succi, & zuchari accipiunt, Regulam huius rei a syrupo de fumo terræ maiori sumentes, in quo æquales partes succi, & fumi terræ ponit. Bra. At is syrupus non potest esse conueniens regula ad hunc, quia illum multa alia ingrediuntur præter succum fumi terræ, in hoc solus violarum succus ponitur: Ideo non mirum si copia zuchari in eo de fumo terræ sit maior: Ideo potius laudo, vt a Iuleb de succo violarum modo iam dicto normam sumas: De his autem syrupis, & si a mesue dicantur leniendo soluere, Copiam notabilem exhibui ad vncias sex perueniendo, tamē nihil penitus eduxere: In aliquibus parum. Se. Igitur Tres syrupos violaceos parabo.

Bra. Nec aliquem prætermittere debes, sed quando cō positum syrupum facies, prima quę decoctionem ingrediuntur, sint iuiubæ & Sebestem, Deinde semina maluę & Cydoniorum, deniq; violæ: quoniam minimam decoctionem patiuntur, vt violarum capite Mesue docuerat: Deniq; vt de hoc syrupo finiā, scito, alias mihi fuisse suspectos syrupos & potiones, quæ Iuiubas reciperēt: qm̄ ab antiqs dānanł, Quippe Galenus scdo de alimētorum

facultatibus Serica dānat, Sūt aūt apud Græcos ferica q̄ apud latinos Zizipha appellantur, Inquit aūt Galenus solū appeti ab insolentibus, & effrenatis pueris, ac mulieribus, naz imbecillissima sunt, & difficillime cōcoquūtur, cūq; hoc stomacho inutilia sunt: Damnantur præterea ab Oribasio, Paulo, Aetio, quæ & ab aliquibus Syrica nuncupantur, tñ dulcedinem quandam habēt emollientem, quæ pectoribus conuenit: propterea non dubito Tussi ex materia calida factæ, & his pectoꝝ intemperiebus valere, vbi materiam crassiusculam reddere opus sit. Se. Reperiunturne apud antiquos Zuchari ad succos proportiones? Bra. Ex Paulo Aegineta elici possunt, capite. xv. septimi lib. vbi compositionem, quā appellat Rhodostacti, docet: ī qua sumit succi rosaꝝ sextarios duos, Mellis sextariū vnum, decoquito vsq; despumando, donec pars quarta coctur ę euanescat. Se. Ex hoc loco zuchari proportionem ad succum facile elicio, quāuis ipsi Mel zuchari loco ponerent, quia ipsis zucharum ignotum erat. Bra. Propterea Mesue non ab re maiorem portionem succi, minorem zuchari ponit, quāuis dimidium præcise non ponat. Se. Reperiturne syrupus violatus compositus aliter descriptus? Bra. Equidez reperitur, & Mesue in capite de pleuresi in sermone in aqua ciceꝝ duas descriptiones assignat alteram Ioanitij, alteram Hamec, quæ ab hac differunt, licet nō multum. Se. Adducas ni piget. Bra. En Ioanitij syrupus in primis.

Recipe violarum recentium	)		
Seminum Cydoniorum	) añ.	ʒ.	x
Seminum citruli	)		
Seminum maluæ		ʒ.	xij.
Gumi brabici		ʒ.	viij.
Dragaganti.		ʒ.	iij.

Super hæc libras septem aquæ calidæ fundas, & p diē ac noctem permittuntur: postea ad consumptiōem medietatis bulliant: deinde cum duabus libris & semis penidiarum fiat fiat syrupus. Se. Hic syrupus nostrum

multum excedere videtur. Bra. Certe multum excedit, nec dandus esset, nisi maiori attenuatione indigeremus: Nunc illum Hamec audias.

Recipe violarum. vnc. ij.
Seminum cydoniorum)
Maluæ) añ. vnc. j.
Iuiubarum)
Sebestem) añ. nu. xxx.

In septem aquæ cucurbitæ libras ad consumptionẽ tertiæ partis decoque, & cum duabus zuchari libris fiat syrupus. Se. Hic a nostro, quem paramus, non multum differt. Bra. Immo eum esse arbitror, quo vtimur & vbi differunt, librariorum error fuit: Quippe Mesue ab Hamec sumpsit; Addoq; tibi alium syrupum de violis a Serapione edoceri Tractatu. 7. capi. 23. Quem si legere volueris, simplicem esse ex infusione violarum percipies: Sed de hoc iam satis. Se. Nondum satis erit, nisi in primis admonueris, an ex siccis violis fieri possit. Bra. Fieri quidem potest, Sed inefficax est, propterea & succum, & infusionem serua, & magnam syrupi violati compositi copiam, cum violæ florescunt, ad totius anni vsum para: ne ex siccis violis parare cogaris, quæ minus frigidæ, & minus humidæ sunt, quam recentes, nec leniunt: Quod præcipue in hoc syrupo exigitur.

SENEX.

31 SYrupus Iuiubinus in ordinem venit. Bra. In hoc etiam vos composito, & non simplici vtimini: Est autem Iuiubinus simplex is quem Mesue, Iuleb Iuiubinum appellat: & re vera conueniret hunc syrupum per se distinctum fieri, nam vbi non magna pectoris asperitas adest, & Sputum tenue ac subtile fit, vt in crassatiõe indigeamus, sed non magna, tunc simplici syrupo Iuiubino vti oportebit: Cum autem intesa materierum in crassatione indiguerimus, composito Iuiubino vtemur: In simplici autem centum Iuiubæ in quatuor aquæ libris ad medietate resolutionis aquæ coquuntur, & cum vna zuchari libra syrupus fit. Se. Quam aquam sumere

debemus? Bra. Alias de aquis disputatum fuit a recentibus, & conclusum, pluuialem aquam in syrupis pectoralibus sumendam esse, quoniã tenuior sit, & magis penetrans, q̃ aliæ: quia ex vaporibus facta: hinc vt ad pectoris partes penetret, magis efficacem esse, & aptam existimarũt: Nos aũt non ita simpliciter hanc rem inferendam censemus, Sed Galeni sententiæ inhęrentes primo de simpliciũ medicamentoꝝ facultatibꝰ capite quarto, dicimus, Quanto aqua est magis simplex, tanto frigidior est: propterea vbi refrigeratione indigemus & incrassatione: vt in hoc syrupo Iuiubino, pluuialem aquã sumendam Iudicarem: vbi aũt infrigidatiõe, aut incrassatione non indigemus, aquam fontis sumerẽ: veꝝ hæc nõ sunt hoc loco discutiẽda: Sed satis sit apud antiquos talem differentiam aquaꝝ non fieri, Sed eam tantũ qđ sit pura, quam Galenus lib. supracitato capi. v. ex tribus sensibus Iudicat, Gustu, visu, & odoratu, & sit expers q̃litatis, & nihil in gustũ imprimat, vt sit plane perlucida, ac syncera, vt in odore nullam habeat qualitatem, tũc iudica aquam eẽ purã, & illã esse q̃ syrupos & medicamẽta ingredi debeat: Qđ aũt a recentibus, credit pluuialis aquas magis penetrare, ab Aetio nõ credit, q capi. 175 libri tertij aquam pluuialem fontanæ comparans, inqt, plus enim habet constipatiõis q̃ fontana, Ideo neq; abstergit facile, neq; coquit, neq; madefacit, & excretiones impedit: Quod si alicubi moram traxerit, magis adhuc constipat, tardioris q; transitus fit, egestiones detinet, tardius concoqtur, distribuiturq;, ac destillationes gignit. Hæc Aetius de pluuiali aqua: & Pli. lib. xxxi. capi. iij. eoꝝ opinionem grauiter redarguit, q aquas pluuias probant: immo inqt, hoꝝ sententiam refellere interesse vitę. Se. Non videt qđ pectorales decoctiones probe ingredi possit, tamen Paulus eam laudat capi. 50. primi libri, inqens, Cœlestis pręterea aqua, teste Hippocrate nullo pondere grauis, dulciore abũdanti, limpiditate neutiq̃ vulgari, tenuitate deniq; censetur, eo qđ a Sole leuissimũ trahat, & tenuissimum. Bra. Id ex Hippocratis

sententiã dicit Paulus, qui tenuissimam aquam laudauit, Sed aqua duobus modis consideraẽ, vno modo ratione qua elementũ est, Altero vt nostrũ corpus ingreditur: Ratione qua elementũ, & frigida, ac tenuis ẽ ab Hippocrate, & Paulo pluuialis summe laudaẽ, At hæc eadem pluuialis ab Aetio, vt nostrũ corpus ingreditur, dãnatur: propterea & Paulus præcitato loco Inqt omniũ aquaꝝ pluuialem maxime putrescere(quáuis Auicenna in syrupo de papauere primo oppositũ dicat) qa ex qualitatibus diuersis constat, ex marina enim aqua: & alijs eleuaẽ: tamẽ(inqt Paulus) & si facillime putrescat, ob hoc non est existimanda deterrima, nam alterationis procliuitas virtuti magis q̃ vitio adscribenda est: Quapropter q̃ inculpatæ aquæ indicijs prædita, facile putrescit, saluberrima censenda est: Hoc intelligo ratiõe qua aqua: Et hæc verba Pauli, & Hippocratis de perfectiõe aquæ vt aqua loquentiũ, nõ aũt vt a nostro corpore sumenda, in causa facere, vt recentes putarint, in omnibus affectibus pectoris pluuialem sumẽdam: Sed hæc alias disputanda sunt: Nũc syrupũ de Iuiubis Mesue prosequamur: Hic autem est, vt passim in omnibus fere scriptum authoribus reperitur.

Recipe Iuiubarum.		lib.	x.
Violarum)			
Seminum maluæ)	añ.	vnc.	v
Capillorum Veneris		vnc.	j.
Seminis cydoniorum)			
Papaueris)			
Melonis)	añ.	℥.	iij.
Lactucæ)			
Dragagãti)			
Liquiritiæ)			
Ordei mundi)	añ.	℥.	viij.

Decoque in libras quatuor aquæ fontiũ, & cuꝫ libris duabus ꝫuchari fiat syrupus. Se. Hic est re vera Iuiubinus apud Mesuem Syrupus, tamen ipsum hoc modo nunquã parare potui, Sed opus fuit semper, vel aquam

augere, vel zizipha diminuere. Bra. Non possum nõ credere descriptiones has mendosas esse, nempe zizipha aquam longe superant, vnde si decem libræ ziziphoꝝ in quatuor aquæ libras bulliant, potius eclegma fiet q̃ sy- rupus: Immo vel non posset, vel ęgre bulliret: propterea arbitror errorem potius esse in ziziphis, q̃ in aqua: hunc enim syrupũ puto proportionem habere ad Iuleb Iuiubinũ, in quo etiam quatuor aquæ libræ ingrediũtur: sed qa hic centũ Iuiubas accipit, & nihil aliud ingredit, hic sexaginta Iuiubas sumendas puto, vel cẽtũ, nõ aũt cẽtũ qnquaginta, vt nõnulli accepere: Vel ex sexaginta sumẽ- das poti⁹ laudo, qm̃ & antiquũ Mesuẽ hẽo ita icipiẽtẽ. Accipe Iuiubas sexaginta: & potius enumerande sũt, q̃ pondere describende, qa si pondere tradant, opus est semina extrahere. *Se.* Propter qd? Bra. Q m̃ hæc ẽ, & esse dz vlis rl̃a apud pharmacopolas, vbi iueneris apd authores Sebestẽ, pruna, Iuiubas, Tamaridos, p põdus i suis receptiõibus descripta, semina abstrahẽda sunt, & pijciẽda: vbi aũt per numeꝝ ponũtur: Semina extrahe- re non est opus, vt in hoc loco: Quare legendũ puto vt meus antiqu⁹ Mesue habet, Iuiubas sexaginta: In alia etiam re error est, vbi enim legit violaꝝ, Seminũ maluæ vnc. v. legi debet. ʒ. v. ut ille antiquus Mesue citatus habet, q in multis multo emendatior est: & ubi recẽtes uiolæ haberi possunt, recentes semper accipias, qm̃ siccæ ui res mutant. *Se.* Quid de Iuiubis? Sũtne recentes, an siccæ sumendæ? Bra. Recentes potius, Sed bene maturę: Sũt aũt bene maturæ cũ rugosæ fiũt, & dulciores: acqrũt aũt & perfectam maturitatem ab arbore remotæ qa humiditas q̃dam crassa resoluit, & rugosæ ac dulcio- res fiũt, dulcedine quadam emolliente: propterea & si a Galeno & antiqoribus reprobent, tamen ad incrassan- dam materiam probe ualent, & maxime prosunt: Su- mant recentes, bene maturæ: Cũ vero recentes desint, sic- cas accipito, non qdem siccitate extrema: sed tali ut in- tus sit mollities illa suæ carnis sub corio prędulcis: Qua- les sunt eæ, quas Ferrarienses mulieres filo consuũt, & se

nestris suspensas seruant, priusq; sextū mensem transie-rint: Pro semine papaueris, De albi papaueris semine intelligito: pro ordeo mūdo intellige a suis corticibus, vt uis abstersiua habeat, & lenitiua remaneat: Cū aūt hūc syrupū facis, Primo Iuiubæ ingrediātur, postea semina, & Glyciriza, Deinde Tragagantū, Deniq; uiolæ, & capilli Veneris. Se. Qua de re? Bra. Quoniam prius ea ponere oportet, q̄ maiorem decoctionem sustinent, deinde q̄ minorem, Tertio quę minimam: Quippe tres gradus in decoctionibus sūt, Primus ea recipit q̄ multā decoctionem sustinent, Secūdus ea quæ mediocrē, Tertius ea q̄ paruam. In unū te admoneo, qđ zucharū hunc syrupum ingrediens libra vna esse debet, nō duæ: Quia in simplici syrupo Iuiubino, quem Iuleb de Iuiubis appellat, vnam zuchari librā soluz ponit, in quo nihil aliđ est quod inspissare possit, q̄; iuiubæ: In hoc autē syrupo composito multa alia sunt, quæ decoctiōem inspissant. Adde quod syrupi magis coq debent quam Iuleb, ideo nimis spissaret, si duas zuchari libras reciperet: nec opus est dicere quod decoctio ad dimidiū non fiat: nam & si Mesue pondus decoctionis non ponat: quātū solui debeat, tamen Regula sequentis syrupi seruanda est, & Iuleb Iuiubini, & alioꝝ multoꝝ, vbi quatuor aquæ libras decoquendo ad duas reducit: Si etiam experioris, inuenies pulchrius fieri cū vna libra zuchari, quam cū duab⁹ & in sequenti Syrupo de papauere, in quo Mesue quatuor aquæ libras tantū ponit, satis esse voluit octo vncias zuchari, & octo penidiaꝝ, Tamen qa zuchaꝝ (vt fertur) nullū ferculū perturbat, Si duas libras ponere volueris in tuo arbitrio sit, Sed vna sola satis est, & syrup⁹ aptius ducitur. Hoc aūt nūc omisso, ad syrupos alios trāseamus.

SENEX.

32 SYrupus de papauere sequit. Bra. In nulla re magis confusi sunt pharmacopolę, quaz in hoc syrupo. Se. Qua de re? Bra. Quia multæ sunt descriptiōes & aliqui pharmacopolæ vnam, alij aliam sequuntur. O miseros ægros, quibus præter intentione vnus syrupus

contingit ex his de papauere, qui suæ ægritudini ita nõ quadrat: a Medico aût putatur conueniens exhiberi. Se. Credebam ego omnes pharmacopolas compositum Mesue de papauere parare. Bra. Quem appellas tu cõpositum? nam oẽs cõpositi sunt. Se. Ego illũ cõpositũ appello, cuius descriptio apud Mesuẽ hæc ẽ.

Recipe papaueris albi.)			
Rubri)	añ.	℥.	ſo
Capillorum veneris		℥.	xv.
Liquiritiæ		℥.	v.
Iuiubæ		nu.	xxx.
Seminum lactucæ		℥.	xl.
Seminum Maluæ)			
Cydoniorum.)	añ.	℥.	vj.

Coquanť in libras quatuor aquæ ad consumptionem medietatis, & cũ zuchari & penidiaꝝ. añ. ℥. viij. fiat syrupus. Bra. Tu hoc vteris? & paratũ seruas? Se. Et nunc seruo, & continuo seruaui. Bra. Multi tamen in hac vrbe sunt, qui sequentem a Mesue positum ante syrupum Dinari faciunt.

Recipe Papaueris albi.)				
Nigri)	i. eoꝝ capita.	añ.	℥.	lx.

Et decoquanť in libras quatuor aquæ pluuialis quousq; redeant ad lib. vnã & Semis, & cũ zuchari albi, & penidiaꝝ añ. ℥. iiij. fiat syrupus. Se. Est simplex de papauere. Bra. Ita appellari potest, qa nihil aliud decoctionem præter papaueꝝ capita recipit: Alios etiam notaui, q primũ syrupũ de papauere Auicẽna faciunt, qui & ipse simplex est, Sed vuæ succũ recipit, aut Sapam: propterea nonnulli in composito Mesue a te citato Sapã addũt: nam semi libram Sape cũ syrupo ad bulliẽdum ponũt: quod tñ nec ab authore dicit, nec conuenit, cũ infrigidare intendamus, & sapa calida sit. Se. In tanta confusione quos seq debemus? Bra. Opꝰ est duos syrupos Mesue de papauere paratos habere, Primum simplicem, Alteꝝ compositũ: nam ambo ad somnũ inducendũ, ad sitim extinguendam, ad prohibendam de-

stillationem ad pectus,& ad leniendum valent,Sed ille simplex minus frigidus est,& solum intentioēm simplicem habet ad prædicta,ad Somnū.s. prouocandū,& leniter infrigidandū: Compositus aūt ad infrigidandū & leniendū intensius: Ideo a Mesue ad tussim siccam, & phthisim valere dr̄. Se. Curabo vt in mea officina ambo sint. Bra. Si vtrosq; hēre neglexeris, saltem cōpositū hēas: Ego aūt pharmacopolā laudabo,q̄ vtrosq; seruabit. Se. Nūquā mihi deerūt: Dic aūt(ni piget) debētne eo modo fieri, vt descripti sunt? Bra. Nonnullis erroribus demptis, aut emendatis, eo modo fiant. Se. Illos libenter audirem, ne deinceps incautus errarem.

Bra. En in simplici de papauere, papauerum capita in quatuor aquæ libras ebullit, quousq; libra vna cū dimidia relinquatur: Sed papauer ex his est,q̄ mediocrez decoctionem patiuntur: propterea si tā diu bullierit, vires amittere puto, præsertim si papaueꝝ capita recētia sint: Si enim antiqua essēnt, maiorem ebullitionē exigerent. Se. In recentibus ad quantū aqua ebulliendo resolui debet? Bra. Satis est, si pars tertia resoluatur, vel libra vna,& Semis: Ideo Mesuem ita legas & decoquaẜ in libras quatuor aquæ, vsq; dum desit libra vna & Semis, vt a quatuor libris aquę libra vna & Semis bulliēdo euanescat: vnde libræ duæ & semis decoctionis relinquentur. Se. Conuenientius vr̄ quod minus restet, pp minimam quantitatem zuchari,q̄ ingrediẜ: sunt enim quatuor zuchari,& quatuor penidiaꝝ drachmæ. Bra. O bone vir Mendosus est Mesue contextus, & legi debet vncias quatuor, non drachmas: Idem error in composito de papauere est, vbi enim legiẜ, zuchari & penidiaruꝫ an̄.ʒ.viij.legi debet vncias octo: nec valet qđ aquæ q̄ꝫtitas respectu zuchari multum exuperet in simplici de papauere, quia penidia vice zuchari funguntẜ. Non debēt aūt tm̄ papauera ebullire tū ob causam dictam, tū quia humiditas & frigiditas maxime expetūtur, quæ ob multam decoctionem euanescūt: Non laudo etiam qđ pluuialis aqua sumaẜ, ob rationes dictas: quam tn̄ Mesue

sumendam iudicat. Se. Suntne in composito de papauere aliqua errata? Bra. Et maxima. Se. Quomodo maxima in re tam vulgata? Bra. Audies, Nā calida pro frigidis recipit. Se. Quæ sunt hæc? Bra. Dicit papaueris albi & rubri, est aūt rubꝝ papauer antiqua anæmone, quæ calida est: In hoc aūt syrupo frigida solū recipienda: propterea legendū est potius papaueris albi & nigri, non rubri, aliter præter intentionem rubruʒ papauer poneret. Adde, in nostro antiquo Mesue legi, papaueris albi, & nigri: & quod nigri, & non rubri legi debeat, testimoniū sumi potest ex simplici de papauere, in quo papauer album & nigꝝ ponūtur, cuius intentio ē infrigidare: & somnū prouocare: Cū aūt eadem intentio in hoc sit rationabile est albi & nigri legi, non aūt rubri. Se. Hic esset magnus error. Bra. Immo est, & non animaduertitur. Se. Deinceps igitur nigꝝ, non rubrū accipiam. Bra. Itaq; non errabis. Se. Vidi alios syrupos de papauere, qbus medici in alui profluuijs vtebantur. Bra. Multæ aliæ sunt descriptiōes syrupoꝝ de papauere, a multis alijs authoribus scriptę, quas prosequi nō est opus: Auicēna duas ponit, quaꝝ secūdam ad pfluuium alui valere certū habeo: Prima aūt ad somnū conciliandū: & a nonnullis fit, quem appellant Syrupū de papauere centū capitū, estq; simplex syrupus: Nicolaus etiam syrupum de papauere ad profluuiū valere scribit: immo & antiqores in profluuijs alui papauere vsi sunt, extantq; apud Aetiū, Paulū, & Oribasiū multa ad profluuia, quæ papauera recipiunt: Hæc aūt de hoc syrupo satis.

SENEX.

Syrupus de quinq; radicibus in ordinem venit. 33
Bra. In quem ordinem, si ordinē non seruas? Se. In ordinem meæ inordinatę schedæ. Bra. Eqdem inordinatæ, nam simplices syrupos seorsum a compositis scribere poteras, & calidos a frigidis, aut saltem ordinem ꝭm humores habere, aut solū corporis partes, aut solum ægritudines. Se. Nihil consideraui, sed ordinaui vt in mentē venere, & vt in officina pꝛ̄sentabant. Bra, Quū

hoc ad rem ipsam nihil referat, syrupũ de quinq; radici bus examinemus, Q ꝺ magis cõmodo fiet, si vna & syrupum de duabus radicibus: & syrupũ bisantiũ sine aceto & cũ aceto, & syrupũ acetosum simplicẽ discutiamus Omnes pharmacopolæ & hic: & per totam Italiam eũdem syrupũ acetosum simplicem parant, eum. s. qui a Mesue describitur, & simpliciter syrupus acetosus nũcupatur, qui & ab Auicẽna ponitur prima sen. quarti canonis, in libro aũt quinto plures syrupos acetosos describit & Serapio in suo Antidotario, & Hali in. x. lib. suæ prα-
34 ticæ, hũc præsentem syrupũ acetosum simplicem cõformari docent. Se. Nonne antiquiores de ipso tractarunt? Bra. Nusquã. Se. Qũo hoc dicis: nam Mesue ipse de hoc syrupo Galenũ adducit. Bra. Qũo autem Mesue Galenũ adducere potuit, Si Galenus zucharum ignorauit? Se. Istud igitur miꝝ est, præsertim cũ a recentibus Galenus. xj. de arte curatiua adducatur. Bra. Certus sis, nusq̃; de eo locutũ esse Galenũ, immo grauius errant, qui librũ secretoꝝ Galeni adducunt, in quo hunc syrupũ inueniri dicũt. Se. Vnde igitur hic error emanauit? Bra. Quia Hippocrates, Galenus: & antiquiores de Oxymelite tractarunt, qꝺ ab hoc differre non vr̃, nisi quia mel zuchari loco sumit: Zuchaꝝ vero antiqores ignorarũt, ꝑpea acetosum simplicẽ Mesue parare nõ poterant: sed bene Oxymelitẽ, de quo suo loco disserem⁹: Est aũt simplicis acetosi vel sine aliquo addito acetosi descriptio, hæc q̃ seqᷓ, ꝑ Mesue v̄ba exp̄ssa.

Recipe zuchari boni albi partes qnq;, & in vase lapideo pone, & superinfunde aquę fontis dulcis & claræ libras quatuor, & decoquatur, semper eius spumam abijciendo, & sit ignis, in quo coquiꝰ prunaꝝ, aut tenuis flammæ sine fumo, & decoque, hoc modo, donec clarificetur, & diminuta sit aqua, sicut medietas eius: Deinde infunde super ipsum aceti vini albi clari partes duas in leui, & in forti partes quatuor, & in mediocri partes tres, & da ei post illud decoctionem in coctura, sit autẽ hæc coctura, coctura syrupi. Hæc Mesue ad verbũ. Se. In

hoc ſyrupo plura mihi præſentant ambigua, incipiam aũt ab vltima parte, vbi inqt, In leui partes duas, in forti quatuor, in mediocri tres: per hæc verba quid intelligendũ ſit dubito, Nam illos aberrare puto, q leue ad acetũ applicant, & forte, & mediocre, in aciditate. Bra. Immo maxime errãt, quia potius de leui aceto partes quatuor ponendæ eſſent, & de forti partes duæ: Sed verus intellectus eſt, qđ leue, mediocre, forte: ad ſyrupũ referantur vel ad morbũ, vt ſenſus ſit, In ſyrupo leui, qui non multũ aperiat, due aceti ptes ſint i forti q multũ apiet, ſint partes quatuor, in mediocri q mediocriter aperiat, ſint ptes tres, Aut ad morbũ referam⁹, In leui morbo ſint duę aceti partes in ſyrupo, In forti ſint q̃tuor aceti ptes i mediocri morbo ſint tres ptes aceti. Dic aũt paratiſne hos tres ſimplices ſyrurupos i leui, forti, mediocri? Se. Vn⁹ ſolũ parat. Bra. Qui nã ẽ ille? Se. Differũt pharmacopolę, Sunt q tres partes aceti ponãt, & q duas, rari q quatuor, tamen & reperiũtur q addant. Bra. Tu quem facis? Se. Semper eũ paro, in quo tres partes aceti ſunt, nam potius mediũ ſeq elegi, q̃ extrema. Bra. Ego autem vnũ extremum potius ſequerer. Se. Quod? Bra. Vt duæ partes aceti ſolũ ponantur, qa medico ſemper licet, qñ voluerit, acetum addere: Sed qñ plus aceti receperit, q̃ medico placeat, ita facile ſubtrahi nõ poteſt. Se. Immo poteſt alia addendo. Bra. Sed non ita facile, nec deinde ſyrupus acetoſus erit. Se. Tua ratio non mihi diſplicet, propterea eũ deinceps parabo in quẽ duę partes aceti ingrediunt. Bra. At opus erit, vnum ſemper agas. Se. Quid eſt hoc? Bra. Vt medicũ admoneas qui hoc ſyrupo vtitur, te eũ ſolũ feciſſe, q leuis eſt: & in leui morbo valet, in quo duæ partes aceti tantũ ſunt: vt ſi acetũ addere voluerit, addat: Tñ conuenientius eſſet tres ſyrupos habere: Verũ noſtri temporis medici nõ ſolum hoc non curant: ſed inter hos ſyrupos differentiam neſciunt, nec an fiãt, ſed cum indicũt ægro ſatisfeciſſe putant: rem vero quam ordinant, & an bene paretur, ignorant: Hæc aũt alias, quia nobis inſtitutũ non eſt, de me-

dicis maledicere. Se. Aliud etiã est, quod in hoc syru-po me addubitare fecit, quia Mesue inquit ad materias calidas valere, & ad frigidas & ad subtiles, & ad crassas viscosas: hæc autẽ opposita videntur: & simul incõpatibilia esse. Bra. Opus est scias, quod hæc eadem quãtitate non agit, sed diuersa, nã hic syrupus ratione aceti ĩcidit, & frigidus est, propter frigiditatem ad materias subtiles & calidas valet, sed ob incidendi vim, quã habet, ad crassas materias & glutinosas vз, eas attenuãdo: vnde nõ inconuenit vnum ratione diuersa℞ partium, & qualitatum ad duo contraria valere: Nota autem quæ sequuntur, quia in materiebus frigidis & crassis, non vз rõne frigiditatis, tñ vз ratione incisionis: Ideo addit Mesue, posse virtutẽ infrigidationis tolli, non remota eius penetratione: Istud aũt fit, illi non nihil calidi addendo, vt cinamomum, aut radices calidas aperientes, quę non solum frigiditatem remouent: sed ad penetrationem & resolutionem addunt. Se. Miror qũo Galenũ adducat, si nusquã Galenus de eo loquatur. Bra. Galenus de Oxymelite tractat, quod ex melle & aceto fit, de quo suo loco disseremus: puto illũ esse locum, quem Mesue citat: sed vnum est in quo magis ambigo, q̃ȝ in prædictis.
Se. Quid est illud? Bra. Hunc syrupum ad atrabilẽ valere, tamen Hippocratis, & Galeni sententia est, acetũ eos iuuare, in quibus amara, eos autem summopere lædere in quibus atrabilis dominatur: sed magis mulieribus inimicatur, q̃ȝ viris, nã vte℞ lædit: Non videtur ergo in melancholica materia conuenire. Se. Quid igitur ad Mesuem dicere oportebit? Bra. Forte non intelligit ratione suæ qualitatis ad atrãbilem valere, sed tãtum ratione penetrationis quia alia medicamenta atrę bili ꝓpria ad statuta loca penetrare facit, & vim dissoluẽdi ac dissecãdi illis tribuit: Ideo acetũ atræ bili ꝯueniens non est, nisi ratione penetrationis. Se. Hoc igitur per accidens prouenit, & non ex natura huius syrupi ob suã q̃litatem. Bra. Quicquid sit, hic syrupus acetosus, ratiõe qualitatis aceti ad humorem melãcholicum non vз: sed

tatum penetrare facit, & resoluit: propterea ad syrupum acetosum compositum veniamus. Se. In Mesue post hunc syrupum simplicem acetosum, quem ipse syrupũ acetosum absoluto vocabulo appellat, syrupus aceto- 35
sus cum radicibus sequitur, quem recentes de duabus radicibus vocát, & acetosum compositum: fit autem cũ aceto, & sine aceto: cum Aceto est acetosus composit⁹ sine aceto absolute est de duabus radicib⁹: licet qui ordinát cum aceto, aut sine aceto addere soleát. Se. Ita est, & nos vtrosq; paratos seruamus: Et hunc, qui acetũ suscipit de duabus radicibus cum aceto nuncupamus, vel acetosum compositum, vel acetosum cũ radicibus: Qui aũt acetum non habet, de radicibus absolute dicitur, vel de duabus radicibus sine aceto. Bra. Vbiq; p totã Italiã ita paratur, & Mesue compositionem sequũtur omnes medici, quæ hæc est.

Recipe aquæ fontis claræ lib. x. & proijce super ipsã Radicis fœniculi, Apij, Endiuiæ, añ. vnc. iij. Anisi, Seminis fœniculi, Apij. añ. ʒ. viij. Seminis Endiuię, vnc. ß. Coquatur cum facilitate quousq; veniat ad lib. v. tũc proijce super ipsã zuchari boni lib. tres, & clarificetur: sicut prius: deinde funde super ipsum, aceti boni quãtitatem sufficientem, iuxta domum superioris doctrinæ, & da vbi oportet. Hæc Mesue. Se. Hic est ille syrupus, quem facimus. Bra. Auicéna hunc syrupum quinto libro docet, & eum syrupũ acetosum cõitatis appellat: sed non addit radices indiuiæ, quæ forte in Mesue abesse debent, nã & in meo antiquissimo Mesue nõ adsunt, vnde vocatus est de duabus radicibus, quia duę radices solæ ingrediuntur, & tunc non erit opus fugere, quod tãtum duæ radices calidæ ingrediátur, Endiuia aũt sit radix frigida, Ideo dictus sit de duabus radicib⁹. s. calidis. Se. Reperiturne apud Antiquos hic syrupus? Bra. Nõ reperitur hoc modo compositus; sed apud Paulum, Aetium & antiquiores proportionales decoctiones inueniuntur ex radicibus & Apij, & fœniculi, & ex hyssopo, pulegio, Origano, Tragorigano in materiebus crassis, vt li-

quidum est, Si eorum volumina legeris, quæ vbi de febribus notis tractãt, his plena sunt: Hic aũt syruporum modus inuentus est, vt omni tempore hæc in promptu habeãtur, & magis delectent: Dicas aũt, quñ radices in syrupum ponis, sumisne integras? Se. Non sed in frusta seco. Bra. Hoc non peto, sed an radices integras, non adempto meditullio, an corticem tantũ circa meditulliũ accipias. Se. Semper excoriamus, & meditullium abijcimus. Bra. Sed sine ratione factũ videtur, nam vis radicis in eo potissimũ consistere vr̃, quod est mediũ totius, & in quo potissimũ vita plãtæ est, hoc aũt ẽ meditulliũ, nã eo non mõ tota radix, sed & tota plãta viuit. Se. Ratio id inferre videt, tñ in hoc Syrupo de radicibus apud Auicenã. v. lib. ita scriptum reperitur. Recipe Corticum radicis fœniculi, & Corticũ radicis Apij, Quod argumẽtũ est, corticẽ sumendũ esse. Bra. Et ego ex Mesue argumentũ faciã, quia ipse in suo syrupo, dicit Radices accipiendas, non corticẽ radicis: Ideo radices sumendæ, quę integrę sint: Etenim Mesue cortices harum radicum dicere sciuisset, & non radices, Si cortices, & non radices sumendas voluisset. Se. Quid ergo sumendũ? Bra. Vt hãc rem optime enodemus, Scito apud philosophos in viuẽtibus ordinem perfectionis dari, & imperfectionis: Homines inter viuentia perfectissimi sunt, ptopterea ad hominis generationem multa instrumenta requirũtur: In brutis pauciora quã in hominibus: In insectis adhuc pauciora. Adeo vt in frusta etiã consecta per aliquod tẽporis spatiũ partes viuant: Arbores aũt & herbæ tot instrumentis non indigent, ideo non solũ per semẽ, sed ẽt per surculorum transplãtationem, & insitionẽ: Eodem modo herbæ semine, & per ramusculorum plantationẽ viuũt, & in eadem specie indiuidua faciunt, Omnia aũt quæ viuunt vno organo indigent, in quo potissimũ vita fundatur, vt in aĩalibus cor, quod est caloris fons: Insecta vero in frusta concisa, habent aliquid cordi proportionale: propterea & incisa viuunt, non tñ diu, quia intercisum est cordi analogum, & corruptũ: In plantis vero per totum est

tum est proportionale cordi, Ideo incisæ in partes, & plã tatæ viuunt, & quælibet pars suũ cor habere videtur, tñ in tota planta vnũ solũ erat actu, plura autẽ potentia: Cũ aũt incidunt rami & surculi a plãta, actu efficiuntur illius speciei plãtæ indiuidua: & actu habent cordi proportionale: Similiter in oĩ viuente opus est vnũ esse, qđ in toto continuationem faciat, & a quo nerui & totius ligamenta nascãtur, sine quibus non consisteret, nec moueretur: Hoc in aĩalibus est cerebꝝ, & spinalis medulla: In plantis est meditulliũ illud: Sicut aũt in aĩalibus illa pars frigida est ẜm speciem aĩalis. Ita hoc meditulliũ spinali medullæ proportionale: ratione herbæ, cuius ẽ meditullium, est frigidius, vel minus calidũ: pp hoc ita aperitiuũ non erit, sicut cortex, quo integitur in radicibus calidis: In frigidis radicibus secus est, quia hñt frigiditatem maiorem, q̄ꝫ habeat cortex, & hoc in multis: Sũt ẽt aliq̃ radices, quæ hãc differentiã non habent, quia vsqꝫ in ꝓfundũ eodem modo carnosę sunt, vt Rapa, cuius cortex tenuissimus est, in medio tota caro est, & in Rapa vis in medio est, non in cortice: Eadem forte ratio in Rhabarbaro dicenda esset: Ad rem igiẽ redeuntes, in radicibus aperientibus cortex sumi debet, qñ radices aliquas decoctiones ingrediunt, & ratio in promptu habetur; quia cortex magis calidus est, & magis aperitiuus, q̄ꝫ meditullium: In frigidis aũt radicibus & non aperiẽtibus, meditullium simul addere oportet, vt cũ Cichoreũ decoctiones ingreditur. meditulliũ adimi non dꝫ, tũ quia frigidũ, tum quia egregius cichorei qualitatem seruat, nã in meditullio maiorem amaritudinem sentis, q̄ꝫ in cortice.

Se. Estne vere cortex id quod meditullium integit.

Bra. Respectu meditullij cortex appellari potest, tñ respectu radicis nequaquam: Quippe in radice tria sunt, Cortex, qui primo occurrit, & terræ propinquus est, q ita se habet ad radicem, sicut himẽ. i. pellicula tenuis, q̄ nos ambit: deinde caro, quæ est a cortice isto subtili vsq; ad meditulliũ: postea meditulliũ, qđ a mulieribus ferrariẽsibus anima herbæ nuncupat: Exterior cortex sumi nõ

debet,sed is,qui est a summo cortice vsq; ad meditulliũ, quod caro appellatur: Superior enim cortex & terream naturã sapit,& a radijs solaribus exustus est: vnde in calidis & aperientibus radicibus in decoctionibus: & ĩ hoc syrupo: & alijs carne vtaris: In frigidis aũt radicib⁹: & carne,& meditullio, vt in Endiuia Cichoreo,lactuca : Q đ si dicas in cichoreo meditulliũ calidũ videri,quia amaꝝnam(vt Galenus quarto lib.de simpliciũ medicamentoꝝ facultatibus testatur capi. 18.)omne amaꝝ est calidũ.Rñdemus omnino aliquã caliditatem habere, ꝓpterea aperit:his enim duobus insignitur Cichorcũ,qđ aperit:& infrigidat. *Se.* Ita igitur agendũ erit quomodocũq; Radices sint. Bra. Si radices multũ tenues essent,nihil moueri oporteret: Si aũt crassæ eẽnt,meditulliũ abijciendum est. *Se.* Tu aũt superius mihi videbaris satis euidenti rõne probare meditulliũ efficacius esse, vtpote in quo vis intensior sit,qa est tanq̃; anima plantæ. Bra. Tamen si carnẽ gustes,atq; meditulliũ,ĩ carne, & saporem,& odorem intensuz herbæ persentis, sed in meditullio paꝝ(aliquibus demptis præsertim frigidis) Gusta hunc Apij corticem,& hunc fœniculi,nũc modo eorum meditullia gusta. *Se.* Gustaui,& alias sepæ gustaueram,maior vis in carne sentitur,& nescio quid excellẽtius,q̃; in meditullio sentitur: Tñ quia Apij radices paruæ sunt,& caro tenuis,raro aut nunq̃; meditulliũ remouemus. Bra. Sed Mesue in Scraniabi(ita ipse appellat)de radicibus inquit. Recipe Corticũ radicis Apij, fœniculi & reliqua,quæ sequunt,quod indicium est ab Apio etiã meditulliũ remouendũ,& Auicena in syrupo acetoso de radicibus cõitatis,iubet corticem radicis apij in syrupo recipiendũ. *Se.* Forte hoc ab re non esset,cũ authores dicunt. Recipe corticem radicis,tunc sola caro sumatur:cum aũt dicunt. Recipe radicẽ, tota radix integra,meditullio non amoto accipiat. Bra. Hoc videretur rationem aliquã habere,nisi Authores de radice qñq; loquentes carnem meditullio dempto intelligerent:& quia maior vis in aperientibus & calidis in carne

est,q; in meditullio: & quia meditullium minus crassum est & duorum quod magna decoctione indigeret. Se. In quibus casibus hoc syrupo vteris? Bra. In materiebus biliosis notis, quæ crassæ sunt: & etiã vz ad materias pituitosas: nã obstructionũ aperitiuus est nõ modo hepatis, Splenis, & renũ: sed etiã vniuersi corporis & materias crassas atq; glutinosas incidit: & abstergit. Se. Quo tpe ægritudinis exhiberi debet? Solent enim Recentes post septimã propinare. Bra. Nullum adest statutum exhibendi tps per dies: sed semper exhiberi potest, quã do oportet, ẽt si in ægritudinis initio sit: Tñ ægritudines quæ non sunt biliosæ puræ: sed notæ, vt plurimũ hunc ordinem hñt: vt in primis portio subtilioris materię resolvatur: ideo raro ante primã hebdomadẽ eo indigemus: Quare dicere nõ oportet ante septimum diem vel post septimum diem sumendum esse: sed qñ opus est: Opus aũt est, quoties materia crassa est, lenta, glutinosa, & partes nostri corporis obstructæ sint, tunc ab hoc syrupo ẽt in principio ægritudinis incipere debes: Hic aũt anteq; ad aliã trãsirem: de tpe colligendarum radicum verba facerem, nisi statuissem determinato libello, de tpe colligẽdarum herbarum tractare: ab hoc aũt nõ abstinebo: Cũ multi sint, qui voluerint radices colligẽdas esse, cũ herbæ folia amiserint, eo aũt tpe in meditullio nulla vis est quæ ad temperaturam faciat: sed ad plantæ vitã solum facit, quod argm̃ est carnem: & non meditullium sumenda.
Ad rem autem nostrã redeuntes: Dic cum author inqt, tunc proijce super ipsum zuchari boni libras tres: & clarificetur sicut prius, qũo hãc partem intelligis? Se. Hoc modo, postq; ebullierit, percolamus omnia bene exprimentes. Bra. Hoc mihi summe placet, quod expressio fiat. Se. Postea tres zuchari libras addo: In hac autem re inter se differunt pharmacopolæ, qm̃ aliqui duobus, aut tribus ouorum albuminibus sumptis zucharum & totã decoctionem simul clarificãt: alij zucharum per se clarificãt, & deinde in decoctionem ponunt: alij nullo modo clarificãt. Bra. Hi forte non inepte agunt, qm̃ frustra

albumen oui poni videtur,pro liquorum depuratione, in quibus acetũ ingreditur. Tu aũt qũo agis? *Se*. Ego in tota decoctione clarificare soleo,duobus , tribus, aut pluribus ouoꝝ albuminibus sumptis,pro quãtitate syrupi,quã facio. Bra. Tu ergo maiorem syrupi copiã facis q̃ ab authore describatur. *Se*. Equidem. Bra.Deinceps ne hoc feceris,nã in Theriaca ostendimus ex mẽte Galeni,nec augendas,nec diminuendas medicamentoꝝ quãtitates,& compositiones, de qua re alias tractabimus. Se. Deinceps integrã compositiõem parabo. Dic aũt tu,laudas præsentem syrupũ clarificari an nõ? Bra. Id agendũ est,quod ab authore dicit. *Se*. Quinã modus est ille. Bra. Ipsum lege,qui inquit clarificetur vt prius:Ideo opus est eo modo clarificare vt prius docuerat,quod in acetoso simplici fuit. Se. Qũo docuerat? Bra. Ebulliẽdo & expumãdo , semper spumã abijciendo,& decoquatur hoc modo(inquit)donec clarificetur:itaq; huius syrupi clarificatio fiet,spumã demẽdo cum ebulliet cum zucharo,donec clarus euadat, ea. s.claritate quam habere possit,quæ tñ erit integra claritas. *Se*. ouis igitur parcã. Bra. In hoc casu parces,nã & frustra cum aceto ponuntur. *Se*. Debetne diminui, vsq; ad dimidium? Bra. Non,*S*ed vsq; ad claritatem, quã habere potest.hãc aũt habebit,cuz amplius spumã non faciet.Dic aũt quã aceti quãtitatem in hũc syrupũ ponis? *Se*. Pro qualibet syrupi libra semilibrã aceti.
Bra. Sũt qui vncias quatuor,& qui quinq; : & qui octo pro qualibet libra ponãt. *Se*, Quid in causa fuit , vt hæc differentia nasceretur? Bra. Q m̃ in hoc syrupo eodem modo vt in præcedenti acetũ poni debet, in leui partes duæ,in forti partes quatuor,in mediocri partes tres: quia Mesue ad præcedentẽ syrupum seipsum refert.Ideo aliqui fortem,aliqui debilem, aliqui mediocrẽ aliqui nullum:sed suo modo parãt. Se. Igitur Tres syrupi compositi acetosi fieri deberent? Bra. Deberent quidẽ:sed satis est debilem.i.debili morbo conuenientẽ vel in aceto debilem seruet: quia doctus medicus , ace-

ctum semper addere potest, si opus erit: Si autem vel for tis, vel mediocris esset, & debiliori indigeret, acetum au ferre non posset, vt in simplici acetoso etiã diximus: sem per autem bulliat expumãdo, post impositionem aceti quod syrupum clarũ reddit: Ideo ouis non indigemus vbi acetum ingreditur, Sed illis solum vtimur in illo de radicibus sine aceto s̃m vos pharmacopolas: sed satis ẽ s̃m Mesue ebullitio: vnumq; aĩaduertas: si absq; aceto syrupum feceris, vt sine aceto de radicibus appellet, qñ ipsum clarificas expumando, semper expumare debes quousq; perfectus sit, & ad syrupi cocturam peruenerit: Si autem acetum addere volueris, vt sit acetosus cõposi tus, vel acetosus de radicibus, noli expectare quod co-ctus sit qñ acetum addere volueris, sed tunc ponas ace-tum, cum prope cocturã syrupi peruenerit, semper ex-pumando. Se. De hoc satis dictum est: Ad illum de quinq; radicibus veniamus. Bra. Vt lubet: sed dic quẽ authorem sequimini in hoc syrupo? Se. Ignoro, nos ipsum magistralem syrupum appellamus, & eo medici vtuntur: vnde autem venerit nũquã audiui. Bra. Et ego certe nusq̃; inueni, nisi in quibusdã libellis Recepta rijs nuncupatis Petri Galli: possent dici libelli de cõpo-nendis medicamentis: sed cõiter, & κατὰ γένη, & κατὰ τόπους, i. & s̃m genera, & s̃m locos: Tu aũt addidisti es-se magistralẽ Syrupum, quid intelligis per illã particulã magistralem? Se. Nos receptas magistrales appella-mus quæ in vsu quotidiano sunt. Bra. Appelletis vt lubet. Quod mihi absurdum videtur, est, apud diuersos pharmacopolas vario modo ferrariæ fieri: Sunt enim qui sequentẽ compositionem sequuntur: sed vnde hau serint, ignorãt: nec eorum præceptores sciebant. 36

Recipe radicis Apij)
Petroselini)
Fœniculi) añ. vnc. ij.
Asparagi)
Brusci)

Misce, & bulliãt in sex lib. aquæ fontis ad consumptio-

nem tertiæ partis, deinde factã expressione addantur zuchari libræ tres, & in fine decoctionis, aut prope finem, adde aceti optimi vnc. octo. *Se.* Hic non est syrupus de quinque radicibus quem paro, & quem maior pharmacopolarum pars parat: In hoc enim a te citato semina desunt. Bra. Hoc non ignoro, tu modo tuum edoceas. *Se.* Est hic qui sequitur.

Recipe radicis Apij)
Petroselini)
Fœniculi) añ. vnc. ij.
Asparagi)
Brusci)
Seminis Apij)
Petroselini) añ. vnc. j.
Fœniculi)

Misce, & omnia decoquãtur in lib. x. aquæ, & librã vnã aceti ad consumptionem medietatis: Inde coletur, & cum melle quãtum sufficit, fiat syrupus. Bra. Ponis ne acetum, vt cum aqua bulliat? *Se.* Pono. Bra. Id non conuenit, sed tunc poni debet, cum fere coctura facta est, aliter nihil fere aceti haberet: vna & enim aceti libra in libris decem aquæ ebulliens non persentitur. *Se.* Ob hoc ægræ persentitur acetum in hoc syrupo. Bra. Cum aũt apud aliquos pharmacopolas in suis syrupis huius speciei sentitur acetum apud alios non sentitur, Causatur quia diuersas compositiones sequuntur & diuersis modis agunt: Ego sentiri voluerim, quia eius officium est aperire, attenuare, resoluere, Quæ omnia excellentius fiunt, si acetum in compositionibus addatur, quam si desideretur: Dic aũt facisne cum melle aut zucharo? Se. Nullus melle vtitur: sed zucharo. Bra. Tñ descriptio tua, quæ passim circunfertur Mel recipit. Se. Verum est: sed nos, vt suauiorem faciamus, Mel accipimus. Bra. Id dicis ac si mel suaues syrupos non faciat: imo ex melle dulciores sunt, & in hoc, mel potius sumi voluerim, quam zucharum, quoniam hoc syrupo vtimur ad vehementius aperiendũ, quam faciat syrupus de duabus radicibus,

Se. Noui ego pharmacopolas quosdã, qui syrupum de duabus radicibus exhibent, quoties syrupus de quinq; radicibus prescribit. Bra. Hi vehementer errant, nã & si ad eãdem intentionem valeant, tñ hic est magis validus, q̃ ille de duabus præsertim qñ additur quantitas aceti sufficiens: Nã qñq; indigemus parum aperire, qđ facimus cum acetoso simplici, qñq; magis, qđ facimus cum illo de duabus radicibus: qñq; adhuc magis, quod facimus cum syrupo de quinq; radicibus, vnde medicus hoc peculiare in se habere debet, vt ad vnã intentionem debilia, fortiora, & fortissima per gradꝰ habeat, & immutare sciat: nec vim naturæ faciat si voluerit ab extremo ad extremum sine medio progredi: Cum aũt per media conuenientia trãsit, naturæ satisfacit, & nullus error fieri potest: Alij tñ pharmacopolæ sunt qui alium syrupum faciunt ex quatuor radicibus, & illum pro syrupo de qn̄q; radicibus parãt, Ipsum aũt in libro quodã suo inuenerunt, qui lumen apothecarioꝝ appellatur sub nomine syrupi de radicibus magistralis, cuius compositio hæc est.

Recipe radicum Apij)
Fœniculi)
Petroselini) añ. m̄. i.
Endiuiæ)
Seminum Apij)
Fœniculi.)
Anisorum) añ. vnc. ß.
Ameos)
Asparagi)
Aceti boni. libras duas.

Omnia præter acetum in lib. xx. aquæ bulliant vsq; ad perfectam coctionem, deinde coletur, & colaturę addãtur mellis purificati lib. 4. & acetum prędictum, & ad perfectã coctionem decoquantur. Se. Rari sunt qui hunc syrupum faciant. Bra. Aliqui tñ non desunt. Se. Quem debeo ego pro syrupo de quinq; radicibus paratum habere? Bra. Ego eum pararem, qué tu paras, sed cum melle potius, quam cũ zucharo. Se. Ac-

cipiendæ ſunt integræ radices in iſto, an ſola caro?
Bra. Caro ſola, præter quã in Apio, cuius radicem integram vt plurimum ſumimus, tum quia paruæ, tũ quia Meditulliũ tenellũ eſt. Bra. Cum is a medicis ſyrupus de quinq; radicibus preſcribit, eum facito qui in medio deſcriptus eſt, in quo radices, & Semina ponunt, Suaderemq; vt pro qualibet ſyrupi libra quatuor ſaltem aceti vncię ponerentur, ſi quis plures addere voluerit: Sed ad Biſantinũ ſyrupũ veniamus, qui & ipſe in ordine horuʒ
37 aperientiũ Syrupoꝝ, & q acetum recipiunt, exiſtimatur.
Se. Eſt Meſue ſyrupus. Bra. Nullum alium authorẽ legi (præter Meſuẽ) qui illũ deſcriberet: In frequentiſſimo vſu eſt per totã Italiã, in materiebus craſſis, glutinoſis, & in magnis obſtructionibus, & pſertim vbi materia atra biliosa eſt, vt in quartana febre: Sed tu eius deſcriptionẽ enarra. Se. Ita ad verbum ex Meſue colligitur vt ego dicam.

Recipe ſucci Endiuiæ. Apij	añ.	lib.	ij.
Lupulorum. Boraginis vel Bugloſſæ aut domeſticæ aut ſylueſtris.	añ.	lib.	j.

Bulliant bullitione vna, & deſpumentur, ac depurentur, Tunc ex hoc depurate accipe lib. iiij. ʒuchari Tabarʒeth lib. ij. Semis, & coquantur cum facilitate donec fiat ſyrupus, hic eſt ſyrupus Biſantinus Meſue. Bra. Nonne & acetum ingreditur? Se. Non ingreditur in hoc qui ſine aceto eſt: Si aũt cuʒ aceto facere volueris, Meſue docet ad oẽm partem depurati ſucci addendum eſſe aceti boni clari, partem ſemis, & tunc biſantinus cũ aceto appellatur, ſed hi ambo, & hic qui cum aceto eſt, & ille qui ſine aceto dicuntur biſantini abſq; additione. Bra. Additionẽ addas, ne qdq̃; omittatur, qđ noſtrũ examẽ effugiat. Se. Additio hæc eſt, vt in pdictis ſuccis bulliant.

Foliorum roſarum	vnc.	ij.
Liquiritiæ.	vnc.	ſ.
Spicæ.	ʒ.	ij.

Anisi)
Fœniculi) an̄. ℥. iij.
Seminis Apij)

Nihil aliud additur. Bra. Hæc fere sunt alter syrup⁹. Sed qūo hæc ponis? Se. In succis ebullire facio vsq; ad ebullitionem illá, deinde percolo, & clarifico, deniq; acetum addo. Bra. Hoc aūt mirꝝ est, In hac vrbe esse qui cum additione ista, & qui sine additiōe parent: Ego suaderem, vt cum additione fieret, nā hic syrupus in aperiendo eum excellere dicitur, qui de quinq; radicibus est. Se. Libenter abs te ordinem præcedentium syrupoꝝ in aperiendo haberem. Bra. Talis erit ordo, vt inter oēs nuper enumeratos primus in aperiendo sit.

Acetosus simplex.
Postea de duabus radicibus sine aceto.
Tertio de duabus radicibus cum aceto.
Quarto de quinq; radicibus.
Quinto bisantinus sine aceto.
Sexto bisantinus cum aceto.

Bisantinus autem, vel cuȝ aceto, vel sine aceto fit, cū additione semper fieri debet: Tn̄ de bisantino sine aceto dubium fieri posset, an illum de quinq; radicibus superet, in quo acetū ingreditur: acetū aūt ad aperienduȝ plurimum facit: ꝑpea absolute dōm est, syrupū de qnq; radicibus, Bisantinū sine aceto superare: Tn̄ Bisantinus sine aceto nunq̄ꝫ dari dꝫ, nisi in eo casu, in quo acetum noceret, & reliqua quæ syrupū ingrediunt, conuenirent: Sed & in hoc casu nec syrupus de quinq; radicibus, nec acetosus compositus conueniunt. Se. Quo ægritudinis tpe exhiberi dꝫ hic Bisantinus syrupus? nempe Recentes post septimū dié ꝓpinare solent. Bra. Vt supra edocuimus, non adsunt statuta syrupoꝝ tépora: sed ægritudo & materia, & ægri affectio ea sunt q̄ hunc vel illum syrupū vocant: vnde quocūq; tpe eo indigemus, dādus est, ét si ægritudo inciperet: Tn̄ raro accidit, qd' in principijs eo indigeamus, ꝑp hoc recentes, in principijs a Bisantino abstinendum esse dn̄t, quod absolute

dicere non licet, In magna etenim obstructione ab hoc incipere conueniet: Inquit accipiendũ esse Boraginem, vel Buglossam syluestrẽ, vel domesticã: Hoc a Mesue positum non est: sed ab interprete additum, Mesue tantum boraginem scripsit, eius aũt interpres ignorabat Boraginem esse verꝫ buglossum, sed de hac re in examine simplicium locuti sumus, Illuc recurras, ne libꝫ libro misceamus. *Se.* Dicitur a Mesue, Accipe eius depurati libras quatuor, zuchari Taborzeth libras duas & Semis: Qualis est hoꝫ verboꝫ sensus? Bra. Intellige pro singulis quatuor libris succi depurati, duas libras & Semis zuchari accipiendas esse: Vnũq; addo Mesue intentionem esse, vt nunquã maior copia hui⁹ syrupi fiat, q̃ sint quatuor libræ succi, & duæ & semis zuchari: Nẽpe Galenus in Theriaces compositione docet, nunq̃ authorũ compositiones augendas esse, aut minuendas, qñ p certã & statutã mensurã & p certũ pondus scriptę sunt: ideo laudarem vt singulas compositiones in sua quantitate parares: neminem tñ in syrupis cogerẽ vt hãc regulã seruaret, sed in aliquo antidoto, & maiori pharmaco, non solũ suadens, imo cogerem: vnde Venetoꝫ Theriacã, & Mithridatũ nihili facio, ẽt si vera simplicia haberent: qa ſm Andromachi quãtitatem & alioꝫ Authoꝫ non parant: sed adeo multiplicãt vt lacus haꝫ compositionum vna vice parent: Ad rẽ aũt nostrã redeũtes, quid intelligis tu per vnã ebullitionem? *Se.* Quod cũ bullire coeperit, ab igne dematur: vnde ex hoc infertur paꝫ ebullire debere. Bra. Deciperis bone vir: & tecum multi: qa illa verba integrã ebullitionem notãt: sed illud semel fieri, non autem quod ebullire facias, postea frigescat: & deinde iteꝫ bulliat: Sed continuo bullire oportet, quoad spumã fecerit, & depuratũ sit: Scitoq; zuchaꝫ Tabarzeth esse zuchaꝫ album, Quippe Mauritani album Tabarzeth appellant: est aũt album zuchaꝫ id quod bene expurgatum & excoctũ est, non tñ quod vulgo finũ vocamus: sed quod alijs p̃cedentibus purgationibus adeo depuratũ sit, vt albũ euaserit, nondum tñ extremã ma-

num accepit & finum effectum fit: Scito etiam, quod à Mesue dictum est ebullire cum facilitate, Id in omni syrupo intelligendũ esse, quia vehemens ebullitio spumã ingenté excitat, & perfecte confici non finit. *Se.* Vnuz a te scire percupio, quare hic syrupus bisantinus, aut Dinari nuncupatus sit. Bra. Idest nomen eius syrupus Bisantinus, sed interpres paꝝ bonus qui in noie deceptus est, verti Dinari, quia Bisantiũ genus monetæ est, ac si dicatur syrupus qui moneta dignus est: Re aũt vera hęc inscriptio ita intellectu vana est: sed potius hoc cõiectã dum a loco appellatũ esse syrupũ bizãtinum. i. quo medici bizantini vtebãtur: Intelligo aũt per Bizantiũ non Constantinopolim q̃ in Asia est: sed Bizantiũ in Aphrica: q̃uis hoc Bizatium, non Byzantium scribendum sit, & sic apud Plinium legitur in castigatis codicibus: Mesue enim Aphricanus fuit, & ꝓprie Damascenus, vel forte ab aliquo græco Cõstãtinopolitano hãc compositionem habuit, propterea Bizantinum. i. Constantinopolitanum syrupũ appellauit, vtpote quem a Constantinopolitano authore habuit: Quicquid tñ sit, de nominibus multũ solicitos esse non est opus, modo rem ipsam cognoscamus. Dic aũt tu, si intra annum hic syrupus deficeret, qũo eum reparabis, quia succos non habebis? Se. Nos magnã copiam facimus, & succos seruamus, si forte fortuna deficeret. Bra. Qũo succos seruare potestis? *Se.* Factis succus, eos percolari dimittimus, q̃bus optime percolatis, fecé abijcimus, postea per dẽsum linteum descendere facimus, deinde invitreatum vas ponimus cum bene depurati sunt, & oleum supra ponentes seruamus. Bra. Miror, quod breui non corrumpant. *Se.* Immo corrũpuntur, sed non ita breui. Bra. Quo to tpe durat? *Se.* Per spatium sex aut octo mensium. Bra. Hoc nihil est, nam opus erat saltem per integrum annum seruare: Vidi ego nõnullos, qui ebullire faciũt: deinde seruãt. *Se.* Et hoc modo cito putrescere debet. Bra. Cito: propterea in hunc modũ fieri suaderem, Expresso succo per stamen bene coletur, deinde ꝑ densum

linteum, postea soli per. xv. dies exponatur, deinde iteꝝ percoletur: & in vitreū vas recondatur, oleo tn̄ supra posito, & vasis ore optime obturato: Itaq; per annū, & etiā diutius perdurabit: Omnesq; succi hoc modo parati colorem quēdam subrubꝝ faciunt, colori granatoꝝ similē & viridem colorem quē in principio habebant, amittūt: Rosaꝝ vero succus vini speciem refert: Scito tn̄ aliquos succos esse, qui citius corrūpuntur, vt succus Apij: Foeniculi: alios, q tardius. *Se.* Post annum, hi succi si seruētur, suntne boni? Bra. Eos non laudo, sed ipsis abiectis nouos para: nempe tractu tpis semper vires amittunt: imo si fieri posset, semper eris recentibus vti deberes. *Se.* In hunc ordinem syrupoꝝ aperientiū: & acetū recipientiū syrupus acetosus Diarodon esse vr̄. Bra. Nescio vnde hic syrupus nomen Diarodon sortiatur. *Se.* A Rosis, quæ ipsum ingrediuntur. Bra. Eædem Rosæ syrupum bisantinum cum additione ingrediuntur, tn̄ nō appellatur Diarodon. *Se.* Verum est, sed rose non ingrediūtur Bisantinum sine additione. Bra. Quid ad rem? Nulla ratio est. Cur potius de rosis, quā de Endiuia vel foeniculo, vel Apio nuncupetur, quæ in maiori copia hunc syrupū ingrediuntur. Se, Qūo igitur appellandus est? Bra. Voluerim potius, quod appellaret syrupus acetosus Diachylon. *Se.* Cur Diachylon? Deridere mur, quia Diachylon ceroti genus est, non syrupꝰ. Bra. Et tu hos ignaros deridebis, qui nesciunt Chylon succum significare: Cum autem multi succi hunc syrupum ingrediantur, conueniens est ipsum acetosum Diachylon. i. de succis appellare. Se. Etiam Bisantinus succos recipit. Bra. Veꝝ est: sed non tot, & ille suū nomē habet: Tn̄ Mesuem considerans, sentētiam muto, nam Mesue post hūc syrupū, alium ex puris succis facit, quē acetosum de succis herbaꝝ appellat: Ideo hunc potius Diarodon, quā Diachylon appellato. *Se.* Qūo hoc fiet, *Si* rosæ in minori copia ingrediuntur? Bra. Cōueniens est de rosis appellari, quia nihil per se solum ī maiori copia hunc syrupum ingreditur, quā Rosæ: Si enim

ipsum de Endiuia nuncupabis, a te petam cur magis de Apio non dicitur? Quia tanta succi Apij copia, quanta Endiuiæ ingreditur: eadem est ratio, si a fœniculo denominare volueris: Sed nihil est in tota compositione, qđ per se solum in maiori copia sit, q̃ rosa, Ideo a Rosis denominatur, & ita etiam placuit Authori. Nũc vero eius compositioné in medium afferas. Se. Hæc est q̃ seqt̃.

Recipe succi Endiuiæ.
Apij) añ. lib. ij. ʃ.
Radicum fœniculi.)
Apij) añ. vnc. ij.
Endiuiæ)
Rosarum vnc. j.
Liquiritiæ vnc. ʃ.
Spicæ ʒ. ij. ʃ.
Anisi)
Fœniculi) añ. ʒ. 7.
Seminis Apij)

Proijce super hæc aquæ dulcis lib. vj. & decoque vsq; ad consumptionem duaꝝ partium, & cum tribus libris zuchari & duabus aceti fiat syrupus: Sed dicas ad quos affectus valet? Bra. Ad ingentes obstructiones, ad hydropé, ad antiquas febres & atrabilarias. Se. Easdé igitur vires cum Bisantino habebit. Bra. Non modo easdem, sed multo maiores: Ideo in ordine aperiétium bisantinum cum aceto etiam excedit. Se. Reperiturne alias syrupus, fm hunc ordinem, qui hunc in aperiendo superet? Bra. De alijs suo loco dicemus, nunc aũt id scito, Illum de succis herbaꝝ, quem Mesue describit, hunc excedere, qué in vsum reduci voluerim, quũ nunc non fit, tñ optimus é: Sed qũo hunc acré Diarodon paras? Se. Omnia simul misceto cum aqua, vt bulliát, & vsq; ad consumptionem duarum partium ebullire sino. Bra. Qũo intelligis duaꝝ partium, ex tribus, an ex q̃tuor? Se. Ex tribus. Bra. Bene sentis, quia si dixisset ad consumptioné trium partium, opus esset intelligere ex quatuor: quia semper propinquior diuisio fieri dꝫ, nisi

si exp̄ssa partium mētio & diuisionis facta sit. Se. Post cocturam ex primo, & in expressione zucharum & acetum pono, ebullire faciēs, quousq; ad syrupi formam redactus sit. Bra. Ponisne omnia simul eodē tpe vt bulliant? Se. Pono. Bra. Hoc agēdum non est, sed Rosæ, & spica seruanda, quæ tam longam decoctionē non patiuntur quin vires amittāt: & primo sunt rosæ, deinde spica in fine decoctionis addenda. Se. Ita deinceps agam. Bra. Non ab re erit frigidiori vino labia ablue re. Se. Vt lubet fiat. Bra. Eia postq̄; os ablutum est, ad intermissum negotium reuertamur. SENEX.

40 Syrupum de pomis post prædictos scripsimus. Bra. Quē de pomis? Se. Et simplicē, & eum qui inscribitur Sabor. Bra. Simplicē primo tractemus. Se. A Mesue describitur, pro cordis tremore, & eius debilitate, ad confortādum, & qñ Syncopin patitur, & habet suspiria, & suspiria luctuosa. Bra. In omnibus fere cordis affectibus ab atrabile pendentibus conuenit. Se. In hunc modum fieri docet Mesue.

Recipe pomoꝝ dulcium & acetosoꝝ, añ. lib. v. Coquatur hic succus, vsq; ad consumptionē medietatis, & postea per duos dies dimittatur quousq; clarescat, deinde coletur, & cum tribus libris zuchari fiat syrupus: Hic ē simplex syrupus de pomis: Mesue deinde sequētia verba addit: Sūt qui in succo setam tinctam in chermes submergant, & hoc est ante depurationem succi, & per tantum tpis ibi tenetur, quousq; rubeat, & recipiat virtutem tincturæ, tunc enim excellētior est, & magis cō fortat. Bra. Addis ne tu setam tinctam in chermes? Se. Addo, & ita faciunt oēs pharmacopolæ. Bra. Verum est, sed magno errore, nam Seta in Chermes tincta multum aluminis recipit, & aliarum reꝝ cordi aduersantium: Ideo hæc seta addēda non est, vt ēt superius in syrupo de corticibus citri docuimus: Ideo non est addenda eiusmodi seta, p̄sertim quia a Mesue non addit: sed aliquos addidisse refert: Si aūt hanc setam imponere cupis, illam ita para, vt in syrupo de corticibus citri edocui

mus. Se. Potius dimittam. Bra. Dimittas, quoniã modicam imo nullam spem habeo in seta, & in Chermes: Dic autem quæ poma sumis pro parando succo? Se. Et dulcia & acida. Bra. Quo vulgo appellant hæc pomorum genera, quę tu sumis? Se. Nomina ignoro: sed eo in forum, & poma gusto, que illuc vendẽda portantur: si dulcia sint, pro dulcibus emo: si acria, pro acribus. Bra. Hoc minus malũ est, quam ea sumere quę ab Arabum imitatoribus sumuntur: ea enim sumunt q̃ ipsi muza. i. medij saporis sua lingua appellant: sed Mesue ex vtroq; genere & acri & dulci sumẽda censet: nec imerito, quia dulcia odorata sunt, & cor roborant: acria putredini aduersantur. Se. Quendam medicum audiui, qui hunc syrupum ex acidis pomis fieri debere profitebatur. Bra. Ego etiam audiui: sed longe decipiebatur hic vir: nam ex acidis pomis factus syrupus aliam intentionẽ habet, vt ex Serapionis Antidotario sumi potest, vbi ipse hunc syrupum ex acidis malis factum describit: nec dicit passionibus Cordis succurrere, sed ventriculum, atq; ventrem roborare, & vomitum ex bile remouere, & sitim auferre, & eam sedare, nihil autem de corde ponit: Cordi vero odorata conueniunt, vt Galenus in libro de simplicium medicamentorum facultatibus docet: Immo Auicena. v. lib. sui canonis syrupũ de pomis muzis. i. medij saporis describens non dicit valere cordi sed ad debilitatem ventriculi, & pulsum oris vẽtriculi ex caliditate, & vomitum cholericũ abscindit, & sitim: Nulla autem ratio est cur passionibus cordis non succurrat, nisi quia dulcia poma odorifera non sumit, quę enĩ inodora sunt, vt acria poma, cordi non succurrunt, vel parũ agunt: vt modicus est odor: Immo q̃a Mesue deinceps de syrupo acetoso de pomis tractabit, quẽ dicet confortare stomachum & cor, & sitim sedare, Si quãdoq; illum parare volueris, poma dulcia & acria sumere debes: quia ratione dulcium odoratorum cordi succurrit: ratione acriũ, ventriculo: Illi igitur aberrant, qui uel muza poma. i. medij saporis, vel acria accipiunt: sed ob cor odorata poma

& dulcia sumenda sunt, & acria per se: Immo suaderem vt maior copia dulcium, quam acidoꝝ sumatur: Nam & Paulus egineta, hydromalum facit ex pomorum succis, & poma dulcia tantum recipit. *Se.* Dic tu quæ poma suméda sunt? Bra. Multa genera dulcium pomorum sunt & acidorum: voluerim ego vt ex dulci & odorato fieret, Qualia sunt ea poma, quæ nos piola quasi Appia vocamus: & illa etiam quæ Rosa ob colorem, & fragrátiam nuncupamus: Suaderemq; vt pro acidis pomis ea sumerentur, quæ Musona vulgo dicimus, in mã marum formam oblonga & magna. *Se.* *Suntne* antiqui de hoc syrupo locuti? Bra. De hoc præcise nũquã tractarunt, sed de facto ex pomoꝝ succis: Nam paulus
41 egineta lib. vij. capi. xv. de hydromalo loquens, ex succo cydoniorum facit. postea in fine illius partis inquit esse nonnullos, qui hydromalon ex malis dulcibus similiter composuere: Est aũt compositio antiqua talis, Malorum concisorum purorum libras quinq; in aquæ fontis sextarijs decem tantundẽ elixato, donec vnum corpus reddatur, postea refrigerato, & colato & mala proijce expresso cremore: aquã vero metiẽs mellis quantitate dimidiam admisceto, & rursus assidue despumãdo donec octaua pars euanescat decoque. *Se.* Cur melle vsus ẽ Paulus? Bra. Quia antiquiores zucharo carebant. *Se.* Nunc redit in mentẽ. Bra. Erat & alter modus a prędicto, succi maloꝝ dulcium mundoꝝ confusorum sextarios duos coquito despumans vsq; ad tertias, omniaq; vna vice simul mixta sint. *Se.* Quꝫ compositio tibi magis apta videtur, hæc Pauli, an illa Mesue? Bra. Antiquas compositiones nunquã despicere auderẽ, tñ vt ingenue suas laudes vnicuiq; tribuam, facto ambaꝝ periculo, Mesue cõpositio aptius succedit: sed & illa Pauli aptior venit, si loco mellis zuchaꝝ acceperit: vnde si hanc Pauli mẽsuram sequaris, & ex zucharo parabis, aptiorẽ syrupum inuenies: Ob hæc aũt suadeo vt in syrupo de pomis Mesue maior pars sit dulcium & odoratorum pomoꝝ, minor acrium. Appellatur aũt syrup⁹

de pomis

de pomis simplex ad illius differentiam, qui Sabor dici tur, est enim si compositus, tñ cũ simpliciter syrupus de pomis ordinatur, absq; aliquo addito, hic intelligendus est: ille aũt qui Sabor dr̃, nunquã nisi per eius nomẽ ex primatur intelligitur: Verũ quia differentiaʒ video inter pharmacopolas in cõponendo hunc syrupum sabor: ꝓpterea Dic tu quem paras, vt eius compositiõem iusto examine perpendere possimus. Se. Illum paro qui a Mesue in cura Maniæ & Melancholiæ sanguineæ describitur, vbi inquit, Sabor rex medorũ syrupus conferẽs Maniæ & melancholiæ ex adustione choleræ, cuius descriptio subsequens est.

Recipe succi Buglossæ domesticæ.) Siluestris.)	añ.	lib.	ij.
Succi pomorũ dulciũ redolentiũ.	lib.	iij.	
Folliculorum senæ.	vnc.	iiij.	
Croci	ʒ.	ij.	
Zuchari taberʒeth	lib.	iij.	

Fiat aũt sic, sena proijciatur in succos per diem & noctem, post contritionem eius: deinde bulliant ebullitione vna, aut duabus: deinde cum ʒucharo fiat syrupus: Crocus aũt confricetur in pãno in eius decoctione: Hactenus Mesue. Bra. Hic est vere syrupus Sabor, sed nonnulli pharmacopolæ Ferrariæ pro hoc Sabor decepti alium faciunt, in quo & poma ingrediũtur. Se. Eũ edoceas (ni tibi molestum sit.) Bra. Ille est, quem Mesue in capitulo de Soda frigida ab humore melancholico describit: Est aũt syrupus Mesui Iuhe, qui multũ valet in quartana & in omni ægritudine Melancholica, & oppilatione splenis: vnde non multũ differt ab illo Sabor in intentione, sed bene in compositione: Decipiuntur aũt putantes esse syrupum Sabor, quia principiũ illius capitis incipit, Sabor heben Girges. Se. Quæ est huius syrupi descriptio? Bra. Si placet referã. Se. Placet. Bra. Hæc est quæ subsequitur.

Recipe capillorum Veneris)
Radicum Buglossæ domesticæ.)

Syluestris)
Florum earundem) añ. vnc. ß.
Polypodij)
Epithymi.)
Foliorum Senæ)
Chamomillæ) añ. ʒ. vij.
Stichados)
Chamedreos)
Schœnanchi) añ. ʒ. iij.
Hellebori nigri)
Fumi terræ ʒ. vij.
Eupatorij ʒ. iiij.
Succi pomorum dulcium contextus cōiter legūt ʒ.viij. Sed legi debet.vnc.viij.

Itaq; legit cōtextus meus antiquus,oīa pter Epithymū, & succum pomoꝝ: In libris tribus aquæ bulliāt, vsq; ad duas: deinde Epithymus in eo bulliat ebullitione vna, & coletur,& cum succo pomoꝝ,& duabus libris zuchari fiat syrupus. Se. Hic syrupus certe laudabilis est.

Bra. Tñ præscriptum Sabor nuncupatum facere debes qui in roborando corde plurimū valet, præsertim cum atrabile afficitur. Se. Quam zuchari quātitatem in syrupo de pomis sabor ponere oportet? Bra. Diuersæ descriptiones diuersa pōdera habent,in summa aūt zucharum sit libræ tres, vt superi⁹ annotasti & crocus.ʒ.ij.Ideo semper eodem modo facito,nam compositio exquisita euadet: Dic aūt,quod a Mesue in fine additur, Croc⁹ aūt confricetur in pāno in eius decoctione, qūo hoc intelligis? Se. Nos croccum in lineum pānū ligamus rarum,& ebullire facimus. Bra. Optime agis,sed opus est lineum pannum, in quo est,fricare, vt crocus simul confricetur, & subtilior pars exeat crassior autem abijciatur: imo si actu subtilissime pulurizatus esset, in decoctionem ponere non vererer,vt non solum vires, sed & ipsemet actu ingrederetur. Nunc ad alios syrupos accedamus. SENEX,

43 SYrupus de agresta accedit. Bra. Præstans est,atq;

optimus in magnis æstibus ad leuandam sitim, & inflã
mationes tollendas, dandusq; est non solũ ægris, imo &
sitientibus sanis: inflãmationi ventriculi plurimum v3, &
qñ bile plenus est, & in biliosis febribus, & in vomitu ex
bile: valet ẽt ad vomitum prægnantiũ, & ad earundem
ventriculos, qui superfluitates facile recipiunt: valet &
ad malatiã prægnantium, quam greci κιτταν vel κισσαν,
nos picam dicimus: venenis etiam obstat, propterea mi
rus syrupus est, qui ẽt in crassiusculis materiebus ob inci
sionem exhiberi potest: sed dic quõ illum paras. Se. Eo
dem modo quo syrupum de acetositate citri; nam acci-
pio succi vuæ omphacinæ lib. 12. & in vitreato vase ad
consumptionẽ tertiæ partis super prunas, igne lento, &
cum facilitate decoquo: postea percolo, & dimitto, quo-
ad clarificetur, & ex eo quod claꝝ est, lib. 7. accipio: & li
bras quinq; Iuleb clarificati & depurati addo. i. zuchari
clarificati libras quinq;, & coquatur donec ĩspissetur: Si
vero æstas fuerit, dimittatur in sole donec eius equositas
consumetur. Bra. Fieri non potest nisi in æstate, quia
hoc tpe solum & vinum omphacium, & vua omphaci
na habentur. Se. Immo illo modo fiet. Bra. Eodẽ
præcise modo paras, vt ille de acetositate citri paratur.
Se. Ita est, Sed miror, quod apud atiquos hic syrupus
non inueniatur. Bra. Immo inuenit, sed (vt dixim⁹)
zuchaꝝ non habebant, propterea ex melle ꝯfecere. Pau
lus lib. 7. capi. 15. de omphacomeli tractat, est aũt com
positio ex vino omphacio & melle confecta, ẜm mensu
ram fere a te citatam. Quippe in mensura paꝝ differũt. 44
Se. Qũo facit suum omphacomeli Paulus? Bra. Au
dies, Inquit, Accipi succi omphaciæ. i. vuæ ĩmaturæ sex
tarios tres, Mellis sextariũ vnum, & per. xl. dies soli expo
natur, aut igne decoquatur. Se. Certe parua differen-
tia est inter vtrosq;, nisi in positione Mellis & zuchari, in
mensura aũt reꝝ parua ẽ: Numerat aũt Paulus dies ex
positionis ad solem, qui a Mesue non numerantur & re
vera numerari nõ possunt, quia in aliqua æstate magis
æstuans sol plus consumit, quã in alia in qua sol nõ ita

æstuabit,ideo aquositas citius vna æstate quã alia con sumitur. *Se.* Nos semper igne lẽto paramus. Bra. Ita ẽt conuenit,sed solis calor magis vniformis est,ideo anti qui,vt plurimũ soli exponentes parabant,quãuis nõnũ quã ad ignẽ coquerẽt,præsertim cum æstiuum tps plu uiosũ erat,Quod tñ raro accidit: Ideo mihi magis placet quod tps expositionis ad solem pfixum non sit, sed tã diu insoletur quãdiu aquositas exiccetur. Tria aũt a te scire cupio. Primũ est, Quam vuam omphaciam accipias. Scđm quo tpe colligas. Tertio an illico exprimas. *Se.* His trib⁹ tibi satisfactũ iri conabimur: De vua om phacia respondemus nos electionem nõ habere, sed eã agrestam sumere,quæ præsentatur. Bra. Hoc non cõ uenit,sed id omphaciũ sumere oportet,cui⁹ matura vua qualitates,quæ syrupo attribuuntur, magis habet propterea sumendũ est Omphacium albæ vuæ,quam nos vulgo albanam vocamus. *Se.* Ita deinceps faciam: Colligimus aũt in mense Iulij. Bra. In principio,an ĩ fine? *Se.* In fine. Bra. In Iulij mẽsis medio colligen da est,anteq̃ sit initiũ maturitatis,& cum iam habet suc cum: in hoc enim medium seruare oportet, ne deflorescentiæ multum propinqua sit, vel maturitati. *Se.* Hoc non obseruabamus; Omphacinam vuã vero a vite dẽ ptam per duos dies seruamus, postea exprimimus. Bra. Et hoc agendũ erat,vt superflua quædam humidi tas resolueretur. *Se.* Nescio aũt an cum Gariophyllis condire debeam. Bra. Ego cũ nulla re condirem: vidi & qui cũ Myrobalanis condirent,tñ suaderẽ, vt simpliciter fieret,q̃uis & Auicena i.v.lib.sui canonis duas Gariophylloꝝ drachmas simul misceat,& sine zucharo faciat: vel si tu dulcorare volueris,zuchaꝝ addas: Quẽ syrupum ẽt desiribit Serapio,sed nos Mesue imitamur,vt pote eum qui syrupũ paret Omphacomeli antiquoꝝ ꝓpinquissimum: Qũo aũt Omphacina vua exprimi debeat,oĩbus ẽt mulierculis notum est. SENEX.

45 DE hoc satis dictum arbitror: Ad syrupum de fumo terræ veniamus. Bra. Cum duo sint de fumo ter-

ræ syrupi maior & minor, vtrosq; ne paratis, an vnum solum? *Se.* Vnum maiorem.s. Bra. Nec immerito qa is obstructiones vētriculi, & hepatis magis aperit, & hęc mēbra magis roborat, & cutis morbos sanat, a salsis & adustis humoribus dependentes, Quales scabies, Impetigo, serpigo, Lepra, Morbus gallicus ita nunc appellatus, quā ille qui de fumo terræ minor est. Nunc eius descriptionem assigna. Se. Hæc est quæ sequitur, a Mesue ad verbum accepta.

Recipe Myrabolanoꝝ Citrionoꝝ.) Chebuloꝝ.) añ. nu. xx.

Floꝝ boraginis vel buglosse Violaꝝ.)
Absinthij) Cuscutæ) añ. vnc. ß.
Liquiritiæ) Rosarum.) añ. vnc. s.
Epithymi) Polypodij) añ. ʒ. vii.
Prunorum. nu. c.
Passularum enucleatarum lib. s.
Tamarindorum) Cassiæ fistulæ) añ. vnc. ij.

Hæc omnia bulliant in lib. x. aquæ, quousq; perueniant ad lib. tres, & cum succi fumi terræ cocti & depurati, & zuchari. añ. lib. iii. Fiat syrupus decoquēdo quousq; eius formam acquisiuerit. Bra. In hoc syrupo p̄parando ordinem simplicium ingredientium potissimū considerare oportet, ratione ebullitionis, qm̄ aliqua maiorem, aliqua minorē decoctionē patiuntur. *Se.* Nos omnia simul vna vice miscemus, & ebullire facimus. Bra. Error grauissimus est. *Se.* Tu ergo ordinem edoceas. Bra. Libenter id faciam, Primo polypodium ingredi debet: deinde pruna, Passulæ, Glycyrhiza, Absinthium, postea Rosæ, Cuscuta, flores Boraginis, post hęc Violæ, Myrobalani, Deinde Epithymus, Deniq; cassia & Tamarindi, Quæ sm aliquos ebullire non debent, qm̄ vim raram & debilem nacta sunt: Mihi aūt magis

placet;quod in fine iniiciantur, & vna, vel altera ebulli-
tione bulliant, vt cum aliis cōmodius vniātur, ſicut Me
ſue in capite decoctionis docet: & ſi dixeris lenitiua bul
liendo humiditatē amittere: Rñdemus Amittere quidē
humiditatem accidentalem, non tñ naturalem: Si igitur
hunc ſyrupum parare volueris, hūc ordinem ſerua, qui
ſubſequitur, facta decoctione, zucharꝫ aqua fontis clari
fica, quo decocto & clarificato, fumi terræ ſuccum adde
cū ad cocturam ſyrupi peruenerit, prædicta aūt decoctio
pluribus vicibus paulatim addatur, quoad perfectā co-
ctionem habuerit, & hoc modo decoctionis vis non re-
ſoluitur: Deniq; Tamarindi, & Caſſia iniiciantur, & deco
ctio in finem ducatur. *Se.* Deinceps ita agā: ſed quoſ
dam audiui, qui hunc ſyrupū Roſas recipere negant, &
vbi legitur Ros, ipſi exponunt raſæ vt ita ſequatꝰ Glycy
rhizæ raſæ. Bra. Hi longe decipiuntur, tum quia in an
tiquis Meſuę codicibus legitur roſæ, tum quia dicit ana
vnciā ſemis: Si aūt hæc particula roſæ abeſſet, legeretur
liquiritiæ raſæ, ana vnciā ſemis, quod abſurdū eſt, nam
hæc particula ana de vna re ſola dici non poteſt: Deniq;
roſæ in hac compoſitione multum proficiunt cū ob alia
multa, tum ad roborandum, ſcitoq; Boraginis flores ſu-
mendos eſſe: Interpres addidit Bugloſſæ: ſed de oībus
ſimplicibus hic poſitis in ſimplicium examine abunde
egimus: Hic autem ſyrupus vim compreſſiuam, ſoluti-
uam & lenitiuam habet, ratione diuerſaꝝ reꝝ ingredien
tium. *Se.* Has res enarra, & ſtatim alium ſyrupū in me
dium afferam. Bra. Libenter hoc faciam: Ob myroba
lanos, Tamarindos, & pruna comprimit. *Se.* Q̃uo ob
pruna comprimit? Bra. Quia pruna ſumūtur quę aci
dum ſaporē habent: tñ laudarem potius vt dulcia pru-
na, qualia Damaſcena & Iberica .i. quæ vulgo cathalau
nica nūcupantur, acciperentꝰ, quia illa atrę bili magis ad
uerſatur, quā quæ vulgo ſumuntur, & a mēſe a quo ma
turantur, & colligūtur, auguſtana appellātur. *Se.* De-
bentne ſumi viridia pruna, an arida? Bra. Si viridia ha
beri poſſint, viridia ſumantur, quia magis [illegible]nt: Si au

tem viridia non habeantur, qn̄ hoc ſyrupo indiges, ſicca accipito, quia & exiccata leniunt. Ad rem noſtram redeuntes, ob Epithimum, Polypodium, Abſinthium, & terræ fumū ſoluit: Ob caſſiam lenit, & Tamarindos, & adde pruna, ſi dulcia ſint. Se. Quæ quantitas huius ſyrupi ventrem ſoluere apta eſt? Bra. Si recenter factus ſit quatuor vnciæ ſoluunt, moderate tamen: Si non ita recens ſit, & in duriori aluo, ſex exigūtur. SENEX.

QVid impedit nunc ſyrupū de Abſinthio conſiderare? Bra. Duę deſcriptiones a Meſue ſunt: vtrā vos paratis? Se. Primam. Bra. Eius deſcriptionem propone. Se. Hæc eſt ad verbum fere q̄ ſubſequitur. 46

Recipe Abſinthii Romani.	lib.	ſ.
Foliorum Roſarum.	vnc.	ij.
Spicæ	ʒ.	iij.
Vini albi antiqui boni & odoriferi, Succi Cotoneorum	an̄. lib.	ij. ſ.

Dimittatur per diem & noctem in vaſe lapideo, Deinde coquatur cum facilitate vſq; ad medietatem, & cum mellis lib. ij. fiat ſyrup⁹ expertus & nobilis. Hæc Meſue. Bra. Syrupus eſt multis nominibus dignus, quippe vētriculum roborat, & prociduo appetitui conuenit, ventriculo debiliori ſuccurrit, & qn̄ inteſtina mollia ſunt, ipſis prodeſt, hepatis debilitatem remouet, præſertim qn̄ hæc a cauſa frigida prouenerint: Immo & in cauſis calidis conuenit ſi nonnullis frigidis corrigatur: ſed per vas lapideum quid intelligis? Se. Nos vitriatum vas accipimus ex argilla cocta confectū. Bra. Quāuis de hac re multa cura non ſit, tn̄ per lapideum vas marmoreum potius accipere oportet, q̄; lateritium, aut figulino opere factum: Quippe noīe lapidis apud antiquiores figulina non veniunt: ſed ea ſolum quæ in montibus prodeunt. Se. In hoc ſyrupo Roſæ, ſpica, & ea quæ modicam decoctionem patiunt, quo ordine poni debent, quia ante decoctionem omnia ſimul infuſa ſunt? Bra. Scito, & ſit tibi alta mente repoſtum, qn̄ infuſio per aliquod tēporis ſpatium decoctionem præcedit, Tūc omnia ſimul

infunduntur: Illa vero q̃ modicam decoctionem patiū tur, suam vim exhibent rebus infusis, & ita in decoctiōe vis hoꝝ seruatur, quod nō fieret si primo infusa nō fuissent, sed ab ebullitione incepissent: Cum enim bulliunt & non præcedit infusio, tunc ordo seruandus est, vt quę maiorem decoctionem patiuntur, primo iniiciantur: deinde quæ minorem: Deniq; quæ minimam. Dic vero, parasne hunc syrupum ex Melle, vel zucharo? *Se.* Ex zucharo qñq; paraui, sed nunc melle vtor. *Bra.* Non inficior ex zucharo fieri posse, sed & author ex melle facit, & res ipsa exigit, eo enim in materiebus frigidis solū vtimur: Si aūt materia calida sit, frigidis temperamus, sꝫ dicas cur alium syrupum de Absinthio non paratis, qui a Mesue fit, & simplex est? *Se.* Quia in vsu non est. *Bra.* Ego qñq; eo vterer, qa in aliqua hæpatis affectione solo absinthio indigeo, & non aliis rebus, tunc hoc syrupo vterer. *Se.* Deinceps in tui gratiam parabo. *Bra.* Immo in egroꝝ gratiam, quibus cōueniet, & ego ipsum syrupum de Absinthio simplicem appellabo.

SENEX.

47 SYrupus de menta succedit. *Bra.* In syrupo de Absinthio, erant duo syrupi, quoꝝ primus erat in vsu, Secundus non est: Contrarium est in syrupo de Mēta: Duo etiam a Mesue scribuntur: sed secundus in vsu est primus aūt non est: Et hoc merito, quia ſm inuenit Mesue, & probauit, & primo excellentiorem esse nō modo ipse dicit, sed quotidiana experientia comprobatur: Est aūt optimus ad ventriculum, cum frigiditate peccauerit, & vomitus ac nauseas sanat: singultus remouet, atq; fluxus ventris a causa frigida: In calida etiam ventriculum roborat: nam ad hoc agendum egregius ē, sed eius descriptionem afferas. *Se.* Hæc est quæ sequitur.

Recipe succi Cydonioꝝ muzorum.)
Dulcium)
Succi granatorum acetosorum) an̄. lib. j. ß.
Dulcium)
Muzorum)

Supra hos succos iniice Mentę siccæ: lib. j. ʓ. ij.
Foliorum Rosarum ʒ. ij.
Et dimittantur per diem & noctem, deinde coquatur cū facilitate vsq; ad medium, & cum mellis vel zuchari lib. ij. fiat syrupus, & aromatizetur cū Gallia. Hæc Mesue. Bra. Cur mentam siccam accipitis? *Se.* Non accipimus siccam penitus: sed quæ passa fuerit, vtpote quæ humiditatem quandam superficialem amiserit. Bra. Et eo modo sumenda est: In hoc quoq; syrupo, in his quæ decoquuntur ordo non punitur, quia oīa simul p diem & noctem infunduntur: *Scito*q; cum apud hunc authorem inuenies per diem & noctem, intellige viginti quatuor horas: cum aūt per diem, aut per noctem, intellige duodeciz horas: *Sed* dic, ponis ne tu galliā vt redoleat? quod vos aromatizare nuncupatis? *Se.* Vt ingenue veꝝ fatear, non pono. Bra. Multi pharmacopolæ, & Ferrarię, & in tota Italia te sequuntur: Sunt tñ & aliqui Ferrariæ, qui redolere faciunt, & qui Galliam muscataz Mesue, semper paratam habent. Se. Ego deinceps parabo, ne quicq; vel necessarium mihi desit. Bra. Recte quidem ages. *Se.* Raræ sunt compositiones q̄ mentā recipiant, & sicca esse non debeat. Bra. Hoc non miꝝ quia viridis flatus excitat, qui ventriculū conturbant & lędunt: sicca aūt vim flatuosam amittit: sed exquisite sicca non sit, vt superius tu ipse aduertisti. Vnum aūt obiter annotare volo, In aliquibus pharmacoꝝ descriptionibus legi mentæ humidæ, Tunc sola viridis Menta intelligenda non est, sed & ea quæ in pingui, & humido solo viruerit. Se. Hoc mihi summe placet a te annotatum esse. Bra. Hoc tibi addam, qñ absolute in aliqua compositione menta ponitur sine aliqua additione siccæ, vel viridis, siccam semper intelligere oportet: Idē Iudicium est de hyssopo, & pluribus alijs, quæ suo loco dicemus: sed vnuz est, quod in hoc syrupo ppendēdū est, succos esse libras septem & semis, puluerem mente esse libram vnā & semis, uel mentam ipsam quæ imbibet fere totam succoꝝ quantitatem: Ideo non poterit ebullire

vſq; ad medium, propterea vel ſucci augendi, vel Menta ſicca eſſe non debet, ne ſuccos imbibat.

SENEX.

SYrupus de Epithymo, poſt illum de menta ſcriptus eſt. Bra. Ego hoc vtor magno ēt præſidio in ſcabie gallica, in cancris, in Area, in ſcabie, in occultis vulnerib⁹ quæ cauernoſa, ſinuoſa, & fiſtuloſa ſunt, In lepra, & in vniuerſum in oī morbo ex atrabile aduſta facto, & ſimplici atrabile, & bile aduſta: qui ſi in copia ſumeretur, egregie euacuaret. Se. Quāta ē hęc copia? Bra. Quatuor vnciæ vſq; ad ſex. Se. Eodem modo ſoluit & ſyrupus de fumo terræ. Bra. Ille de fumo terræ minus ſoluit. Se. Eſt igitur hic ſyrupus ſolutiuus? Bra. Solutiuus quidem, quia ſoluit: ſed etiã digerit: pp hoc, qñ opus eſt, ipſum libenter exhibeo, quia ſimul & ſoluit, & digerit: quod ēt infuſionem Senę facere dephendimus. Se. Quæ differentia eſt, inter hunc ſyrupū, & illum de fumo terræ? Bra. Ille de fumo terræ minus calidus eſt & hic de Epithymo magis: propterea in materiebus calidioribus eo de fumo terræ vti debemus: In minus calidis illo de epithymo, qui tñ inter ſe plurimum conueniunt. Cum igitur aduſtos humores bilioſos eſſe video, ſyrupo de fumo terræ vtor: Si aūt atrabilarij, aut pituitoſi fuerint, ſyrupo de epithymo vtor: Nunc aūt eius deſcriptionem conſideremus. Se. Hæc eſt quę ſubſequitur a Meſue ad verbum accepta.

Recipe Epithymi boni hortenſis		ʒ.	xx.
Myrobalanoꝝ citrinoꝝ Indorum	añ.	ʒ.	xv.
Cuſcutæ) Fumi terræ)	añ.	ʒ.	x.
Thymi) Calamenti) Bugloſſæ) Emblici) Belirici) Liquiritiæ.)	añ.	ʒ.	vj.

Polipodij)				
Agarici)				
Stoecados)				
Rosarum)	añ.	ʒ.	ij.	ß.
Seminis foeniculi)				
Anisi)				
Prunorum	nu.	xx.		
Passulularum enucleatarum	vnc.	iiij.		
Tamarindorum	vnc.	ij.	ß.	
Zuchari	lib.	iiij		
Rob.i.sapæ.	lib.	ij.		

Fiat syrupus. Hæc Mesue. Bra. In hoc syrupo ambiguitas non mediocris est de ebullitione simplicium, in quanta aquæ quantitate ebulliri debeāt: eq; dem putare nō oportet, Mesuem in duabus libris Rob ebullire voluisse, quia fieri non posset. *Se.* Primo in aqua ebullimus, & exprimimus: Deinde Rob addim⁹. Bra. *S*ed quantam aquæ quantitatem sumis? nā a Mesue non exprimitur. Se. Sine pōdere accipimus, vt nobis videtur, & omnia simplicia in tantam aquæ quantitatem infundimus, quanta sufficit: vt aqua simplicibus supereminéat: itaq; per diem dimittimus, postea decoq; mus, & exprimimus. Bra. Ergo prius infunditis? tamē a Mesue non dicitur infundi debere. *Se.* Ita semper facimus. Bra. Et ita semper erratis, quia sine ordine ponitis quæ maiorem decoctionem patiuntur, & quæ minorem, & quæ fere nullam, vbi ordo seruandus est. *Se.* Modum igitur, quo operari debeam in hoc syrupo edoceas, ne deinceps errem. Bra. Faciam si aures accōmodabis. *Se.* Iam accōmodatas habes. Bra. Credendum est hic Mesuem, & aquam, & aquæ quantitatem omisisse, quia supponit sumendam esse, & posse sumi ex aliquo superiori syrupo: Inter prædictos autem syrupos ille de fumo terræ maior huic magis affinis est, q; aliquis alter, & hoc non solum viribus, sed & compositione: Ideo ex illo per similitudinem aquæ quantitatē sumendam puto: sint ergo libræ decē aquæ, in qua fiat

decoctio, adeo vt tres libræ remaneant: Ordo autem re-
rum quæ ingrediuntur hic fit, vt primo Polypodium &
Agaricum ponantur, deinde pruna, passulæ, Glycyrhiza
Foeniculi, Anisa, Stoechas, fumus terræ ingrediatur: po-
stea Rosæ. Cuscuta; Buglossa. Inde Myrobalani absq;
nucleis: deniq; epithymus: In vna aũt decoctionis par-
te Tamarindi dissoluantur, & zucharum cum Rob posi-
tum bulliat, & cum fuerit ad spissitudinem mellis deco-
ctio paulatim addatur, & in fine Inijciantur Tamarindi
in illa decoctionis parte dissoluti, & vna vel duab⁹ ebul-
litionibus bulliant ad spissitudinem syrupi: nempe Ta-
marindi parum bullire debent. Se. Quid intelligis p
vnam vel per duas ebullitiones? Bra. Tibi nunc ape-
riam: puto autem te scire cur simplicia ebulliamus.
Se. Nec istud perfecte scio. Bra. Per ebullitionẽ, sim-
plicium vires excitantur, & melius in liquorem in quo
decoquuntur, suas vires imprimunt: Appellatur autem
vna ebullitio, cum ebullire incipit, quousq; simplicia sur-
sum & deorsum semel reuoluantur: Cum vero bis, duæ
ebullitiones sunt: vnde cum Tamarindos inijcis, tali ho-
ra inijcito quod vna vice agitando, aut ad summũ dua-
bus syrupus decoctus sit. Se. Mesue dicit hũc syrupũ
valere ad Saphati, per hoc vocabulum quid intelligere
oportet? Bra. Id quod Græci dicunt ἀχῶρας vides igi-
tur eos qui dicunt quindecim libras aquæ sumendas er-
rare. Se. Cur hortẽsẽz Epithymũ accipit? Bra. Quia
syluestris & montanus nimis sicci sunt, Sed non quæri-
mus tantam siccitatem, quia materiebus adustis ad-
uersari debet.

SENEX.

49 IGitur syrupum de Eupatorio examinare incipiem⁹.
Bra. Si eius descriptionem propones, de illo statim
loquemur. Se. Mesue in hunc modum habet.

Recipe Radicum Apij	)	
Foeniculi	)	añ. vnc. ij.
Endiuiæ	)	
Liquiritiæ	)	
Squinanti	)	

Cuſcutę) an̄. ʒ. vj.
Abſinthij)
Roſarum)
Capillorum veneris)
Bedegar)
Suchaha)
Floꝝ bugloſſæ, aut radicū eius) an̄. ʒ. v.
Aniſorum)
Fœniculorum)
Eupatorij)
Raued)
Maſticis) an̄. ʒ. iij.
Spicæ)
Aſſari) an̄. ʒ. ij.
Folij)

Coque in libras octo aquæ ad conſumptionem tertiæ partis, & cum libris quatuor zuchari fiat ſyrupus, cū ſucci apij, & endiuiæ quantitate ſufficiēti. Hæc Meſue. Bra. Syrupum excellentem quidem propoſuiſti: ſed talem, qualem nos facturos non credo, eſt enim optimus ſyrupus in longis febribus, præſertim cum vires concoctrices, & Iecoris, & ventriculi corruptæ ſunt, & ad hydropi præparantur: Valetq; ad καχεξίαν .i. malum habitum & ad Cacoethe, Si etiam in venttriculo & Iecore flatus ſit, eo diſſoluitur, Si hæc membra valde frigida ſint & fere debilitate confecta, hoc ſyrupo reficiuntur. Ad tenſionem hypochondrioꝝ valet, & ad dolorem eorundem, & ad confirmatum iam hydropem: Equidem dignus ē multis nominibus ſyrup⁹, ſed adeo difficilis factu vt an fieri poſſit plurimum dubitem, ob ſimplicium, quæ ingrediuntur difficultatem. *Se.* Si omnia ſimplicia haberentur, quo ordine incederes? Bra. Ordinem continuo ſeruandum ſequerer, vt primo quæ maiorem decoctionem ſuſtinent, iniiciantur: deinde, quę minorem: deinq; quæ minimam. *Se.* Modum enarra. Bra. Primo Radices Apij, Endiuiæ, Bedeguar, & Suchaha ingrediātur: Secūdo Aniſi ſemē, & fœniculi. Tertio Squinantiū,

Quarto Abſinthium & Eupatoriũ. Quinto Maſtiche. Sexto Aſſarum. Septimo Spica. Octauo Cuſcuta & flores bugloſſæ, & capilli veneris. Nono Raued, & hoc ſit ĩ fine decoctionis, quõ hoc per viam infuſionis potius, q̃ per viam decoctionis poni debet, vt magis operetur.
Se. Tuum ordinem iam accepi, ſed mirum eſt cur hic ſyrupus de Eupatorio dicatur, cum minimam portionẽ Eupatorij recipiat. *Bra.* Verꝫ dicis, tñ quia omnia alia ſimplicia alios ſyrupos ingrediuntur, ab Eupatorio denominationem accepit, tanq̃ ab eo qđ ſyrupoꝝ cõpoſitiones raro ingreditur. *Se.* Quæ ſunt illa, quæ in hoc ſyrupo parando tibi difficultatem pariũt? *Bra.* Ab eo quod ſyrupo nomẽ dat, incipiam Eupatorio inquã, Quid pro eupatorio ſumis? *Se.* Eupatorium vulgare non accipio, ſed id accipio, quod vulgo agrimoniũ nuncupatur. *Bra.* Equidem in omnibus antiquorum cõpoſitionibus quas Eupatorium ingreditur, Si ex antiqs ſumptæ ſint, Agrimonium vulgare accipere cõuenit, & tu id agẽs optime facis: Quia (vt in examine ſimpliciũ late patet) Eupatorium Antiquoꝝ, eſt noſtrum vulgare agrimonium: Tamen vbi Meſue eupatorium ponit, dubito an Agrimonium ſumere debeas, quia Meſue eupatorium ab antiquoꝝ Eupatorio diuerſum eſſe videtur: In Meſue aũt cõpoſitionibus, Meſue ſimplicibus vtor:
50 Sed eupatorium Meſue vulgare Eupatorium, & non Agrimonium eſſe videtur. *Se.* Errabam igitur in hac compoſitione Agrimonium ſumens, ſed cum viris ſummis errabam. *Bra.* Tuo arbitratu errare poteras, nam Agrimoniũ vulgare, quod eſt antiquoꝝ, & Dioſcoridis Eupatoriũ, Iocineroſis quidem valet, Sed illis paſſionibus valere non videt̃, quibus Meſue Eupatoriũ ſuccurrit. *Se.* Ego igitur in hac re ſum anceps. *Bra.* Et nos te hoc faſce leuabimus: Non deſunt medici, qui Meſue eupatoriũ aliud eſſe ab antiquoꝝ eupatorio iudicarint: Tibi aũt dicimus ſi pro eupatorio aut Meſue aut Antiquoꝝ vulgare Agrimoniũ ſumes, nunq̃ errabis, qm̃ & Meſue eupatoriũ eſt noſtrũ vulgare Agrimoniũ, ſi eius

descriptionem consideres: Illiq; decipiũtur qui Mesue eupatorium, vulgare eupatoriũ esse iudicarunt: Nã Mesue cũ Dioscoride in eupatorio conuenit: Constat autẽ Dioscoridis eupatoriũ, Mesuæ eupatoriũ esse, Quippe Mesue dicit, est herba lõgitudinis cubiti, Dioscorides autem esse herbam cubitalẽ, & aliqñ ampliorẽ scribit: Addit Mesue multæ amaritudinis, quod non ponit Discorides: Addit ẽt Mesue, Cuius folia sunt sicut Centaureę minoris viridia: Nec istud ponit Dioscorides, tñ veꝝ est: Quæ aũt a Mesue dicũtur de eius folijs, qđ sunt aspera, incisa, est stipes eius est subtilis, hæc a Dioscoride annotanť, etenim dicit folio per interualla inciso, prius autem dixerat hirsuto: quod est esse aspeꝝ: dixerat etiam tenuis scapi, vt non videatur, dubitandum, Mesuẽ Dioscoridis Eupatorium, quod est Agrimoniũ vulgare, voluisse describere, sed id quã barbare fecit. *Se.* Igitur cõueniens fuit Agrimoniũ accipere. Bra. Et conueniẽs fuit, & erit, si illud semper accipies. *Se.* Vehemẽter turbabar si alia herba erat, & nemini credere incipiebam. Bra. Esto igitur bono animo, & reliqua prosequamur: In fine syrupi dicitur, & cum succi Apij, & endiuiæ quantitate sufficienti fiat syrupus, quantam succoꝝ quantitatem accipis? Se. Ego sine pondere accipio, potest aũt esse cuiuslibet succi libra vna. Bra. Ita etiam alij pharmacopolæ faciunt: sed (vt ostendemus) errant, nam tibi demonstrare potero determinatã quãtitatem sumendam esse. *Se.* Tibi plurimum debebo, nam oẽs fere sine ordine, & sine pondere succum inijciunt. Bra. Audies igitur, Cum Mesue dicit succos ponendos esse quãtitate sufficienti, credendum est, aliquo loco hanc quãtitatem indicasse, Ideo locum quærere oportet, vbi succorum quantitatem, qñ in fine cum ʒucharo ponunť edocuerit: Si aũt considerabis syrupum de fumo terræ maiorem, Inde regulam accipiendoꝝ succoꝝ accipi posse cognosces: Nam eo loco tantã quantitatem succi depurati accipit, quantam ʒuchari: Ideo & hoc loco tanta quantitas succoꝝ depuratoꝝ accipienda est, quanta ʒuchari:

Ideo illi errãt, qui volunt hic accipi tres libras succorum, quia & ibi tres libræ succoꝝ accipiunt: nam illic tres libræ zuchari sumuntur: Ideo & tres libræ succoꝝ accipiũtur: Verum cum hic quatuor libræ zuchari recipiantur, etiam quatuor libræ succoꝝ recipi debent: Hi aũt errant qui volunt quatuor libras vtrorũq; accipere, nã pro quolibet succo tantum duas libras sumere oportet, vt duæ libræ succi Apij, & duæ libræ succi Endiuiæ sumantur: Quatuor enim libræ vniuscuiusq; zuchaꝝ nimis superant: quod Mesue in suis compositionibus facere non consueuit. *Se.* Certe hæc est conueniens regula, Accipiam igitur depuratum succum, & simul cum Zucharo clarificato decoctioñe paulatim addens ebullire faciã. Bra. *Semper* ita agendum est, præsertim vbi per decoctionem fiunt, & non præcedit infusio: Sed aliud quoq; me angit, folium hanc compositionem ingredi, tñ nõ habetur, vos aũt, illius loco quid ponitis? *Se.* Ego semp vsus sum duplum *Spicę* pro folio ponere. Bra. Vtinã veram nardum haberes, sed duo a Paulo Aegineta pro Malabathro .i. folio in eius defectu sumi possunt: Vnũ est indica nardus a vobis spica nuncupata, Sed Nardus nostras ex india non affertur: Aliud est cassia, quã nos canellam vocamus, In hac magis certi sumus: ideo pro Malabathro canellam iniicias: Cum aũt Venetiis pro Malabathro Gariophylloꝝ folia vendant, nõ vereor folii loco Gariophylloꝝ folia sumere, qm̃ & hæc folia in hac compositione ad omnes intentiones, ad quas valet efficaciam habent. Nec ẽt mihi displicet, quod eius loco macis ponatur, & hoc est Arabum inuentũ: Nẽpe Auicẽna scđo libro, capi. 259. cum folium deficit, macim sumi iubet: Dicas aũt pro Bedeguar & *Suchaha* quid acci-
52 pis? *Se.* Tibi ingenue veꝝ fatebor, Pharmacopolas adeo varios videmus, vt hoꝝ loco nihil iniiciã. Bra. Omittis igitur? *Se.* Omitto volens ne aliquid accipiam quod compositionem peruertat, & ab eius vniuersali intentione discedat. Bra. Res equidem est, quę diu pharmacopolas agitauit, Nam superioribus annis fructũ syl

uestris

uestris Rosæ.i.echinum illum qui in Rosetis concrescit sumere consueuerunt, & nunc etiam aliqui seruant: Alii carduum ipsum accipiunt: Alii Rubum, Sed nunc carduum vulgo benedictum nuncupatum maior pars accipit. Se. Tu aũt quid sumendum iudicas? Bra. Si in primis quid sit Bedeguar apud antiquos discutiamus eius loco quid sumendum fit videbis. Se. Hoc lubētissime audiã. Bra. Serapio.99. capite libri de simpliciũ medicamẽtorum facultatibus de Bedeguar tractauit, Dioscoridemq; ita dicentem adducit, Nascitur in Montibus Zagial, & habet folia similia Chameleontæ albæ, nisi quia sunt strictiora, & albic ra, & super ea est simile bõre, & sunt spinosa, & habet stipitem longum duobus brachiis in grossitudine digiti pollicis, vel plus: Color eius est vergens ad albedinem, & super summitates eius sunt capitella spinosa similia ericio marino, nisi quia sunt minora & oblonga, & flos eius est coloris purpurei, & Semen eius est simile grano chartami, nisi quia est rotundius. Hactenus Serapio, Audias modo Dioscoridem de alba spina differentem, non dico aũt de spina alba, vt recẽtes faciunt, sed de Alba spina, Nam & Manardus deceptus est, λευκοκάνθαν, Dioscoridis esse putans, Cum sit Ακάνθα λευκὴ, cum enim dicimus λευκοκάνθαν, fruticem intelligimus aculeatum, cuius copiam in nostris sepibus, & foueis habemus, flores albos, odoratos pariẽtem, aut genus cardui aculeatum & quadratum, quod nõ est Bedeguar: Cum vero de Acantha leuce.i.Spina alba loquitur, est Bedeguar serapionis: Quod manifeste apparet, si Dioscoridem Serapioni compares, Serapionis verba audiuisti: nunc Dioscoridi eadem dicenti attendas. Nascitur inquit Montibus, syluosisq; locis, folia habẽs chamæleontis albi similia, verum angustiora candidioraq;, sub hirsuta, spinis infesta, Caulem binos cubitos excedentẽ, Pollicari crassitudine, vel ampliore, subalbidum, & inanem: Cacumini echinus insidet, a marino differens magnitudine, sed oblongus, flore purpureo continente semen, quale Cnici, rotundius. Se. Nunc idem præcise

esse apud Serapionem Bedeguar, quod apud Dioscori-
dem spina alba, facile deprehendi: quid aūt sit, ignoro.
Bra. In Mutinensibus montibus, Regiēsibus, & Bono
niensibus viret, & in aliquo loco Ferrariēsis agri asperio
re, ego tibi oculis ostendam. Se. Gaudebo plurimum
& tibi ingentes gratias habebo: Audiui ī Hetruria rusti
cos ad coaguládū lac ei⁹ flore vti. Bra. Hoc qdē nō vi
di, q̄uis p Hetruriā eqtauerim & multa obſuauerim, sꝫ
bñ audiui, & ei⁹ flores ad me mittent hac ęstate: Vidi tñ
florib⁹ verbasci idē effici in eadē Hetruria. Se. Ad Su
chaha trāseam⁹. Bra. Suchaha serapionis spinā Arabicā
Dioscoridis eē putat, plura tñ a Serapiōe de spina arabi
ca ſm Dioscoridē scribunt, quā ab ipso Dioscoride dicā
tur. forte Serapio in suo Dioscoridis lib. tot habebat, quę
ab aliquo interprete scripta erant: quod autem a Sera-
pione plura descripta sint, quā a Dioscoride dicātur, ma
nifestum fiet, si serapionem audies ſm Dioscoridem ita
scribentem, Natura huius herbæ ſm quod existimo est
prope naturam Bedeguar, & est stiptica, & semen eius ē
fortius satis, & confert relaxationi vuluæ, & fluxibilitati
ani, & conglutinat vlcera, qm̄ stipticitas eius est pauca si
ne superfluitate, & radix eius confert cursui humiditatū
antiquaꝝ matricis, & fluxui nimio menstruoꝝ, & sputo
sanguinis a pectore, & aliis fluxibus humiditatuꝫ corpo
poris, Hæc Serapio ſm Dioscoridem, Sed tu modo Dio
scoridem audias ita dicentem, Spinæ albæ natura videt
esse, hoc est id quod Serapio dicit est prope naturam Be
deguard: Sequitur Dioscorides, nam & ipsa spissat, strin
gitq; guttantia, mensium abundātias, sanguinis excrea
tus, & alias fluxiones etiānū radice valens. Nascitur in
asperis. Se. Idem reipsa cum Serapione dicit, sed sera-
pio magis ampli, vel sermo arabicus non est ita breuis:
Habes autem aliud testimonium quod hæc sit, Si ea le
gas quæ idem Serapio ſm Galenum de suchaha scribit,
Inquit enim hæc herba est similis plantæ Bedeguard, ni
si quia virtus eius desiccat & stipticat plus eo, & fructus
& radix eius est fortior res quæ sit in ea, & ideo radix ei⁹

confert nimio fluxui menstruorum, & confert in omnibus ægritudinibus, quibus confert Bedeguard, & fructus eius & radix confert apostemationi vuluæ & apostematibus ani, & radix eius incarnat vlcera, quia in ipsa est virtus cõsolidatiua cum temperamento. Hæc Serapio de suchaha secundum Galenũ: Nunc Galenũ audies de ἄκανθα ægyptia eadem tertio lib. de simplicium medicamentorum facultatibus præcise dicentem, In hunc modum exorsus Acantha ægyptia, quidam Arabicã vocant, similis autẽ est albæ spinæ nostrati, verum facultate validior adstringẽte pariter, & desiccante: Itaq; profluuiũ muliebre radix eius iuuat & alia quibus auxilio est, quæ apud nos nascitur spina: sed efficacius tñ oĩa adiuuant, tũ radix, tũ fructus, sic vero & Columellæ prodest, & ijs quæ in sede inflata sunt, tum vlcera ad cicatricem ducit, mediocrẽ habens, & non molestam adstrictionem. Se. Idem præcise de suchaha dicit, quod Galenus de spina Arabica, vno dempto. Bra. Quale hoc est? Se. Cũ Galenus scripsit prodesse Columellæ, Serapio refert prodesse vuluæ. Bra. Deprauatus est serapionis contextus, a librario parum perito, nẽpe legi dz vuule, qa hi Barbari vuulã appellant, quã latini columellã dicũt. Se. Ita certe legendum puto. Bra. Auderem ego infinitos Arabum errores emendare, & cõciliare, græcis authoribus conferẽdo. Se. Nunc scio Arabum suchaha esse Arabicã spinam antiquorum: Cuperem autem vt mihi illam ostenderes, & quid accipiendum sit edoceres. Bra. Multi decipiuntur, qui hãc spinam arbusculã in Arabia esse putãt qua fiat Acatia, sed lõge decipiunt, quia herba est, aspectu similis nostræ albæ spinæ, tm̃ vero differt quia in Arabia nascitur, vt pp solum efficaciores vires habeat, sed quia haberi non potest, vel saltẽ facile, propterea pro suchaha Bedeguar sumere collaudarem, qa has duas herbas idem esse arbitror, & tm̃ solo, quo nascuntur, differãt hoc enim apud nos, id apud Arabes nascit. Se. Igit eam spinã Albã accipiã pro suchaha, & Bedeguar, quaz mihi ostendes. Bra. Si ita feceris, non errabis: Sed vnũ

est quod me vehementer angit, nã huius syrupi intẽtionem considerãs, quæ est aperire reserare, & potius soluere q̃ stringere, & deinde vires haꝝ herbaꝝ perpendens, quæ sunt prædictis oppositæ, nẽpe adstringere obstruere, & fluctiones remouere, statim suchaha, & Beneguar in suspitionem mihi venere, quod in hoc syrupo poni non debeant, qui est aperitiuus, & fluidum facere debet. *Se.* Forte ob ventriculũ ponuntur, cui stiptica conueniunt, qñ eius formã amiserit. Bra. Et in hoc opus est obstructiones aperire, Ideo varia Mesue volumina euoluere cœpi, vt experirer an in oĩbus ita scriptum inueniretur. Oĩa quæ incidi, hæc duo habebant Bedeguar suchaha, quæ tñ in hac compositione mihi suspecta sunt: Ideo ne in hoc syrupo essent ꝯ pugnãtia absq; vtilitate, vel illoꝝ loco nihil ponerem, aut aperientia acciperem, nisi quis dicat poni ad roborãdum: quod vanum est: Illosq; non arguo qui Cardũ benedictum, vulgo appellatum pro his ponunt. Se. Quid igitur in tanto discrimine facere oportet? Bra. Quod lubuerit facito: si autẽ pro me. i pro meis ægris parabis, loco hoꝝ duoꝝ suchaha. s. & Bedeguar, sabinã & polypodiũ inijcito. Se. In tui gratiã ita paratum habebo. Bra. Habeto: Alij suo modo confectum velint: scito ẽt cum Raued absolute scriptum inuenies, Rhabarbaꝝ semper intelligere oportet. *Se.* Nunc pro hoc syrupo mihi in mentem venit, quosdam esse, qui, a syrupo bisantino succoꝝ ꝓportionẽ accipiunt. Bra. Quantã accipiũt? *Se.* Sicut in syrupo bisantino sunt quatuor libræ succoꝝ & zuchari libræ duæ & semis, ideo pro omni zuchari libra, debent poni succi depurati vnc. xix. ʒ. j. scrop. j. gra. xvj. Bra. Est nimia succoꝝ quãtitas: potius sume tu ex illo ꝺ fumo terre, qui fit ex decoctione & succis, sicut ẽt iste fit: syrup⁹ aũt bisantinus fit solum ex succis, ideo inter istum, & Bisantinum nulla est proportio, sed magna est inter istum & illum de fumo terræ. *Se.* Hic discursus mihi summe placuit. Bra. Immo hoc erat summe aĩaduertendum quia in hoc adest decoctio & succus, ideo ab vno regu-

la sumenda est, qui decoctionem & succum recipiat, & non ex vno, qui solũ decoctionẽ recipiat: vel solos succos: Tu aũt omnes syrupos contempleris, cognosces nullum esse huic magis proportionatũ illo de fumo terræ: Dic aũt quis ille fuit, qui hanc proportionem ex syrupo bisantino accepit? *Se.* Vnus est ex nostris satrapis a cuius nomine abstinere decreui. Bra. Viuitne? *Se.* Diu est quod desideratur. Bra. Igitur neminem offendes, quia hominum verbis, mortuoꝝ manes non lęduntur. *Se.* Est libellus lumen Apothecariorum inscriptus. Bra. Certe vir ille vituperádus non est, quia sua ætate in adiuuanda hac arte pro facultate laborauit, & ingeniũ suum (vt illa ætas patiebatur) exercuit. Illos enim obtorta conscientia affectos puto, qui illos calũniãtur, q mortales adiuuare conati sunt, vel fœliciter, vel ĩfœliciter successerit: si qdẽ fœliciter iuuerint, laude digni sũt si ĩfœliciter, corrigẽdi sunt, & errores detegẽdi, nõ tñ ꝯuicijs irritãdi. *Se.* Et hoc semper ꝓbi viri offiñ esse existimaui, neminé lædere. Bra. Hoc non solum vir probus agere debet, sed etiam eius animus ita inclinatus & affectus sit: Nunc syrupos alios perpẽdamus. SENEX.

Qui succedit, syrupus de liquiritia appellatur. 55.
Bra. Magnus est eius vsus ĩ pleuritide, in antiqua tussi, ad mundificandum pectus & pulmonẽ, sed eius conficiendi modum examinemus, enarra simplicia, & coꝝ quantitatem, vt ab authore scribuntur. *Se.* Ita Mesue ad verbum fere dicit.

Recipe liquiritiæ	vnc.	ij.
Capillorum veneris.	vnc.	j.
Hyssopi siccæ	vnc.	ʃ.

Super hæc proijce aquæ libras quatuor, & dimittat per diem & noctem .i. vigintiquatuor horas, deinde coquantur vsq; ad mediam partem: postea sup hæc piĩce.

Mellis	)		
Zuchari	)	añ. ℥.	viij.
Penidiarum	)		
Aquæ rosatæ.		vnc.	vj.

Fiat syrupus.i.bulliat ad cocturam syrupi & qñ opus est administretur. Bra. In huius syrupi compositione nihil ambigui accidit,nisi cum dicit siccã hyssopum, nõ li intelligere extreme siccã: sed quæ in superficie humiditatem amiserit,nec opus est ſm maiorem & minoré decoctionem simplicia inijcere,quia prius infunduntur. *Se.* In vno solum recentes ambiguitaté faciunt, cũ hic syrupus aperire,& dilatare debeat cur aquã rosaceã recipiat: vnde,& ego,& multi alij pharmacopolæ, medirum ét suasu aquã rosaceam omittimus. Bra. Re vera omittéda non erat,quia partes pectoris relaxatas roborat,& vim expultricem fortioré reddit: quod siccitate,& stipticitate quadam fit,quæ tñ modica sit ratione aliaꝝ reꝝ ingredientiũ,Ideo aquã rosaceam semper inijcias: nec debet medicus vereri in morbis pectoris modice adstringentibus vti præsertim cum ab aperientibus superãtur: ideo & illi summe errant,q in morbis pectoris Rhabarbaꝝ exhibere nolunt,& qui ob aquã rosaceã cõpositionem Manus christi appellatã prohibent, & plura similia,in quibus inspiciendum non est,quia potius prosunt,q̃ȝ obesse possint: Immo,si omnia simplicia, & omnia composita consideremus,nihil est adeo perfectum, quin aliqua ex parte notari possit. SENEX.

56 HIs omissis ad syrupum de hyssopo descendamus. Bra. In Mesue ét hic sequitur,& non præter rationem,nam ad morbos pectoris,ad tussim, ad pleuritim, ad dolores corporis,ad asthmata efficacior est,quã is de Glycyriza prædictus: Tu autem eius compositioné edisseras. *Se.* Hæc est apud Mesuem.

Recipe hyssopi siccæ)
Radicum Apij) añ. ℥. x.
Feniculi)
Liquiritiæ)
Ordei mundi vnc. ß.
Seminum Maluæ)
Dragaganti,) añ. ℥. iij.
Seminum cydoniorum)

Capillorum veneris, ℥. vj.
Iuiubæ)
Sebestem) añ. nu. xxx.
Passularum enucleatarum. ℥. xii.
Ficuum siccarum)
Dactiloꝝ pinguium) añ. nu. x.
Penidiarum albarum lib. ij.
Fiat syrupus.

Bra. Simplicia quæ hunc syrupum ingrediũtur, In nostro simplicium examine perpensa sunt, & superius diximus quid per siccã hyssopum intelligere oporteat, nec opus est dubitare, quid per alba penidia intelligendum sit, nempe illa intelligimus, quæ ex zucharo albo facta sunt: Quod vero dubium ingerit est, quia si huius syrupi simplicia misceãtur, emplastrum fiet, nã Mesue nõ dicit vel in aqua bulliendo, vel in alio liquore. Se. Sub intelligere opus est, quia in pluribus alijs syrupis aquæ quantitatem posuit, in qua fit decoctio, Ideo non est opꝰ vt semper ponat, sed diligẽs lector, & pharmacopola plerunq; ex alijs syrupis elicere debet. Bra. Optime sentis, sed quãtam aquæ quantitatẽ sumis, vt hæc simplicia ebulliant? Se. Per pondus certam mensurã nõ habeo, sed simplicia in vas pono, & tantã aquæ quantitatẽ inijcio, qđ simplicia tegant, & aqua pollicari q̃titate supemineat: Itaq; ꝑ aliquot horas reliquo, postea ad ↄsumptionẽ medietatis ebullire facio, deinde excolata decoctione penidia addo, & ad formam syrupi reduco. Bra. Nõ mõ tu, sed & cœteri pharmacopolę ita opant, sed duplex error hic ẽ, primo qa nõ semp idẽ syrupꝰ erit quia decoctio qñq; maior, qñq; minor euadit: secũdo, Quia eodem tpe omnia in decoctionem ponuntur, tñ sunt aliqua, quæ maiorem decoctionem, aliqua minorem patiuntur: Nec opus est fugias primo infundi, quia infundi non debent qñ ab Authore non specificatur infusio. Se. Ab omnibus ita fieri vidimus. Bra. Et oẽs sine regula agunt. Se. Hoc, estne sufficiẽs causa vt syrupum imutet. Bra. Tñ immutare potest, quod vires

æque perfectæ non sunt in vno qui magis decoctus sit, & in vno qui minus. Se. Da tu regulam in qua nunq̃ errare possim. Bra. In omnibus syrupis certa regula assignari non potest, sed in vno quoq; syrupo sua exhibetur: Q m̃ (vt in syrupo de stœchade scriptum reliqmus) simplicia, quæ ingrediuntur, ea sunt, quæ magis, & min⁹ aquæ recipiunt: si arida vel viridia sint: si muccosa, vel non: si mollia vel dura: Ideo in omni syrupo sua aquæ portio statuta esse debet. Se. Quantam in hoc syrupo inijcies? Bra. Nunc tibi ostendam, si hanc compositionem consideres, in ea paucissima sunt, quæ multum aquæ imbibere possint: ideo multa aquę quantitate nõ indiget: immo si experiaris, octo libras aquæ satis eẽ deprehendes, & decoqui quousq; tres libræ relinquantur, postea exprimantur, & cum penidiis ad formam syrupi iterum bulliant. Se. Sed quem ordinem in decoquẽdo seruare oportet. Bra. Primo passulæ, zizipha, sebestẽ, ficus, Dactyli, Radices, Apii, & fœniculi ingrediantur: Deinde ordeum: semen Maluæ, semina Cydoniorũm: Deniq; Tragachantũ, hyssopus, & capilli veneris. Se. Nullus est inter nos, qui hoc modo paret. Bra. Ideo nullus est, qui recte operetur: Notaq; hunc syrupuz Dactylos, & cydoniorum semina ingredi, quæ aliquam adstrictionem illi præstant: sed leuissimam: propterea adstringẽte aliquo vti licet, vbi etiam apertione indigemus ad confortandum & roborandum. Se. Quur istud nũc iterum repetis? Bra. Quia in magnorum virorum mentib⁹ insertum est, vt nec compositio Manus christi dicta, in dispositionibus pectoris ob aquã rosaceam, quæ ingreditur, exhibeatur. Se. Tñ superius in syrupo de Eupatorio, qui plurimum aperit, iubebas suchaha, & Bedeguar abiicienda, quia adstringentia sunt. Bra. Id faciebam, non quia adstringentia, sed quia nimis adstringentia: Immo ad reprimendam vim fortium medicaminuz adstringentia miscemus, sed non vehementer adstringẽtia: Qualia illa sunt, quæ syrupum de Eupatorio ingrediuntur, in quo nihil est, quod vehementẽ vim habeat.

Se. Hoc mihi satis est. Bra. Scito præterea multos de hyssopo syrupos a Mesue poni, vbi de tussi pertractat, qui omnes ab hoc distincti sunt: Tu solum isto vti debes, cuius per totam Italiam publicus vsus est.

SENEX.

RAti sunt, qui syrupum de prassio Ferrariæ parent: 57
Tñ quia ab aliquibus fit, & in vsu est apud illos, ideo ipsum adducere nó grauabimur. Bra. Miror, q̃ꝺ omnes non parent: nam cum syrupus de hyssopo nó sanet, opus est ad syrupum de prassio deflectere: nam antiquæ tussi, & ægritudinibus longioribus pectoris plurimum succurrit, & materiam crassam & glutinosaȝ habẽtibus, & antiquis viris asthma patientibus præsertim a pituitoso humore, crasso, putrido, & difficulter solubili. Se. Ad eadem igitur valet ad quæ syrupum de hyssopo valere dicebas? Bra. Ad eadem omnino sed efficacius. Se. Est ergo in pectoralibus syrupis aliquis ordo: Bra. Immo perfectissimo ordine incedunt: quãuis plures (non quidem medicorum: sed qui medentur, Quippe differunt Medicus, & qui sine arte artem exerceat) id ignorent: Cum enim materia vel calida, vel ex calido & frigido mixta est, quia in principio calida materia magis agit, propterea a syrupo violato incipiendum est, Cum ægritudo procedit, ad syrupum de capillis veneris transeo. Se. Ego hunc syrupum nũquã vidi vel audiui. 58
Bra. Nunc audiuisti, & deinceps videbis, Syrupus est, quem parari facio, inter violatum, & illum de glycyriȝa medius, cuius descriptionem post hunc de prassio prosequamur, a syrupo de capillis veneris ad syrupũ de glycyriȝa peruenio, Interim subtilis & calida materia euanescit, frigida & crassa remanet, propterea ad syrupũ de hyssopo deflecto, qui nisi profuerit, ad illum de prassio tanq̃; ad sacram anchoram confugimus, qui nisi sanet, is qui ægrotat, fere desperatus est, vel ad decocta, & Trochiscos veniendum: Nunc autem syrupi de prassio cõpositionem enarra. Se. Hæc est quæ sequitur.

Recipe prassij vnc. ij.

Hyssopi)
Capillo℞ veneris) añ. ℨ. vj.
Liquiritiæ vnc. j.
Calamenti)
Anisi)
Radicum Apij) añ. ℨ. v.
Fœniculi)
Seminum malue)
Fœnu græci) añ. ℨ. iij.
Ireos)
Seminum lini)
Cydonio℞) añ. ℨ. ij.
Passularum enucleatarum vnc. v.
Ficus siccas pingues nu. xv.
Penidiarum)
Mellis boni despumati) añ. lib. ij.

Bra. Hæc tm̃ ab authore dicuntur, & nihil de componendi modo addidit? Se. Nihil propterea & nos aquæ quantitatem accipimus, vt nobis videbitur. Bra. In hoc syrupo decem aquæ libræ sumi debent, quæ ad cõsumptionem medietatis bulliant, propter Mel & penidia, quæ ingrediuntur, nempe maiorem decoctionis q̃titatem exigunt, q̃ præcedens syrupus de hyssopo fecerit, qm̃ in illo solum duæ penidia℞ libræ erant, hic autẽ præter penidia, duæ mellis libræ ingrediuntur: Non desunt aũt qui velint hic hyssopũ viridem sumi, nos aũt siccam sumendã putamus, non tñ extremesiccã: sed quæ in superficie humiditatem amiserit: & ita de alijs: Hũcq; syrupum, alio℞ more componito, vt primo ea ingrediãtur quæ maiorẽ decoctionẽ patiuntur, vt passulæ, ficus, radices: posteaquæ minorem, vt semina: Deniq; q̃ minimam, vt capilli veneris. Se. Hoc igitur semper obseruabo. Bra. Nisi errare volueris, modo nõ sit opus simplicia prius infundere, quia cum infusio decoctionem præcedit, tunc ordo ponenda℞ re℞ nõ habetur. Se. Cuperem nunc, vt syrupũ illum de capillis veneris mihi referes, quo vteris tu, nam & ego deinceps illum parabo.

Bra. Hic est subscriptus.

Recipe Glycyrizę mundæ vnc. ij.

Capillorum veneris vnc. v.

Supra iniicias aquæ fontis lib. iiij.

Et dimittas per diem & noctem, postea coquatur ad consumptionem medietatis, deinde percoletur, & huic decoctioni addantur.

Zuchari clarificati)
Penidiarum) an. vnc. viij.
Aquæ capillorum veneris)

Mis. & ad formam syrupi decoquantur, ad vsusq; seruetur.

SENEX.

Syrupus de calamento spôte in mea Schœda occurrit. Bra. Cum duo sint apud Mesuem de calamento syrupi, quem in tua officina paratū seruas? Se. Primum apud Mesuē cuius descriptio hæc est, q̄ subsequitur.

Recipe calamenti domestici.) an. vnc. ij.
Siluestris)

Chersim)
Dauci) an. ℥. v.
Squinanti)

Passularum enucleatarum lib. ſ.

Mellis lib. ij.

Fiat syrupus

In hoc quoq; aquarum regulam nō habemus, sed vt nobis videtur, aquam ponimus. Bra. In hoc syrupo sex aquæ libræ recipiantur, quæ bulliant primo passulas, deinde alia secundum præscriptum ordinem ponēdo, vsq; ad cōsumptionem medietatis: deniq; addito melle fiat syrupus secundum artem. Qui syrupus ad lienosos plurimum valebit, quibus durus est lyen & pene in resolubilis, & his qui frigida viscera habent, & asthmate laborant, præsertim in senibus, & in habentibus antiquas tusses: si quis enim vel pectus, vel ventriculum, vel intestina crassa, tenaci, & irresolubili materia plena habeat, hoc syrupo sanatur: vnum tm̄ est, quod te perturbare posset. s. Quid sit domesticum calamenthum, in examine simplicium

de calamentho disseruimus, per domesticum vero Men tam intellige. *Se.* Quam Mentam? Bra. Nostratem vulgarem.

SENEX.

1 Syrupus de Endiuia nos vocat. Bra. In hoc syrupo pharmacopolæ plurimum differunt: aliquos enim Ferrariæ, & in omni fere Italica vrbe inuenio, qui syrupum de Endiuia Gentilis solum parant, & semper illum parant, a quocunq; & quãcunq; syrupus de Endiuia indicetur: Alij syrupum de Endiuia Nicoli paratum seruãt: Alij syrupũ de Endiuia ex solo succo & zucharo. Quẽ habes tu paratum? Se. Ego consuetus sum (& ita preceptor meus vtebatur) syrupum de Endiuia gentilis parare, Cuius descriptio hæc est quæ sequitur.

Recipe succi Endiuiæ)
Hepaticæ) añ. lib. iij.

Clarificentur prædicti succi ad ignem, vt expedit,

Rosarum)
Violarum)
Lenticulæ aquæ) añ. vnc. ß.
Florum venufaris)
Polytrici)
Capillorum veneris,)
Ordei mundi) añ. vnc. j.
Seminũ cõium maiorum frigidorum)

Fiat syrupus cum zucharo quantum sufficit, sm artẽ & *Aromatizetur* , Cum

Sandalis albis)
rubris)
Berberis)
Seminum cydoniorum.) añ. scrop. j.
Ligni Aloes)
Cinamomi)
Corticum citri)

Et vsui reseruetur. Bra. Mihi summe displicet quod hunc syrupum habeas, aut vnquam paraueris: In eo enim nullum ordinem inuenio, immo confusionem quandã & ita syrupum de hepatica appellari posse, sicuti de en-

diuia: quando autem apud te pro meis ægris ſyrupum de Endiuia indicebam ſimplicem ſyrupum quærebam non tã amplam compoſitionem, in qua calida frigidis mixta ſunt: Nos Gentili ſuum ſyrupuȝ dimittamus, qui eo vtatur quando lubet, eo enim nunq̃; vtemur: Alij etiam Ferrariæ ſunt qui aliam deſcriptiptionem ſequuntur. Se. Quam? Bra. Subſequentem, Quam faciunt, & neſciunt a quo Authore ſumatur.

Recipe ſucci Endiuiæ lib. lx.
Purificetur, deinde in ipſo bulliant.
Roſarum)
Sandalorum citrinorum,) añ. vnc. v.
Spodij)
Berberis) añ. ʒ. xx.
Aſparagorum ʒ. x.
Zuchari lib. xx.
Aceti granatorum lib. iij. vnc. iiij.

Miſſ. & fiat ſyrupus ſm̃ artem. Se. Dicunt ex gẽtile ſumi. Bra. A quocunq; ſumatur, mihi non placet: nam cum indico ſyrupum de Endiuia, ſimplicem ſemper intelligo. Se. Tu ſpecifica. Bra. Non ẽ opus cum aliquo addito indicere, Sed ſatis eſt ſimpliciter aut ſyrupũ de Endiuia, aut de ſucco endiuiæ p̃dicere 62
& tunc ſimplex intelligẽdus eſt, Cuius deſcriptio hæc ẽ.

Recipe ſucci endiuiæ depurati. lib. viij.
Zuchari albi. lib. v. ſ.

Miſſ. & bulliant ad formam ſyrupi, ſed opus eſt Zucharum prius clarificare, & cum decoquitur, ſuccum addere. Se. Hic eſt, quem præparari vis? Bra. Hic equideȝ: Nam ſi in laterali morbo ſyrupum de Endiuia indixero, hic conuenit, alii nõ: ſyrupo autem de endiuia Medici in initio morbi lateralis plerunq; vtuntur: Cum vero indicunt, pharmacopolæ quos habent, exhibent: vnde ſi compoſitos habent illos propinandos dant: Si ſimplicem, Simplicem: ſed hic conuenit, ille contrarius eſt. Se. Quos igitur ex his parabo. Bra. Simplicem ex ſolo ſucco, & ȝucharo parato: & compoſitũ non 63

quidẽ illũ Gẽtilis, q hepaticã recipit, sed aliũ quẽ tu Gẽtili attribuisti: & cũ Medici syrupũ de endiuia indicũt, simplicẽ istũ exhibeto, nisi addiderũt cõpositũ: Cũ vero indicũt syrupũ de endiuia cõpositũ, aliũ da: sed illuc p̃uenimus, qđ medici qd indicẽt parũ curãt, & qd a pharmacopolis fiat: sed tantũ compositionum noĩa sciunt, ex his vero, q̃ ingrediuntur, nihil nouere. SENEX.

64 SYrupus de Cichorea expurgãd⁹ accedit. Bra. Quẽ de Cichorea paras? Se. Illum Nicoli Florentini, Cuius descriptio hæc est, ex tertio libro huius Authoris sumpta in capite de oppilatione hepatis.

Recipe endiuiæ Domesticæ)
Syluestris)
Cichoreæ) añ. m̃. ij.
Taraxacon)
Cucurbitæ)
Hepaticæ)
Scariolæ) añ. m̃. j.
Fumi terræ)
Lupinorum)
Ordei non excoriati)
Alkakengi) añ. vnc. iiij.
Liquiritiæ)
Capillorum veneris)
Coterach)
Polytrici) añ. ℥. vj.
Adianti)
Cuscutæ)
Radicum fœniculi)
Apii) añ. vnc. ij.
Asparagi)

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ, & colentur, & cum zucharo albo solido fiat syrupus, & pro vnaquaq; eius libra, ponantur ad coquendum .ʒ. iiii. Reubarbari electi, & scropo. iiij. spicæ ligatæ in petia rara, quæ sæpe exprimatur, donec syrupus sit perfecte decoctus: Dosis est. vnc. iij. cum aqua euulsionis Seminum cõmunium

frigidorum, Hæc Nicolus. Bra. Certe hæc potius mihi videtur confusio, quam compositio: nam cõpositiones ordinem aliquem habent, & per componendi regulas disponuntur: Hæc autem nõ ita est. Ideo eam omitterem, vel pro illis Medicis pararem, qui simplicia ignorantes, & regulas componendoꝝ pharmacoꝝ, ad has recentium compositiones tanquã ad sacram anchorã cõfugiunt: Nunq̃ videbis me tali compositione vti in hepate, qũocunq; obstructo. *Se.* In alijs Italiæ vrbib⁹ syrupo de Cichorea Gulielmi placentini vtuntur, quez magis probas tu? Bra. Nullum probo: nempe & hic confusio quædam est: Immo de recentibus quibusdaz miror, qui præmittunt syrupum de Cichorea Gulielmi ob hanc causam, quia plura simplicia recipit: vnde tota coꝝ ratio est multitudo simpliciuz, ac si plura simplicia recipere hos syrupos magis egregios faciat: Nam si hoc verum esset, possemus quatuor syrupos solum parare, qui oia complecterẽtur: vnuz ex omnibus calidis, aliũ ex frigidis, Tertiũ ex humidis, quartũ ex oibus siccis: *Sz* vanũ est sine ratiõe multa simplicia aggregare. *Se.* Nisi pigeat, syrupum istum placentini de Cichorea enarraz qa a multis Italiæ populis fit. Bra. Hic est subscriptus.

Recipe foliorum Cichoreæ	m̃. j.	
Foliorum boraginis	)	
Lactucæ	)	
Violarum	)	
Sariolæ	) añ. m̃. ʃ.	
Linguæ bouis. i. buglossæ	)	
Acetosæ,	)	
Batisosæ	)	
Rhabarbari	ʒ. ij.	

Herbæ pistentur, & in libris tribus aquæ coquantur; donec tertia pars consumpta fuerit, & coletur & addantur in illa aqua libræ duæ ȝuchari, & cum dissolutũ fuerit ȝucharum ad ignem cum Rhabarbaro pulueriȝato & ligato in vna petia, & sæpe exprimatur manu petia Rhabarbari, & tãdiu permittatur decoqui, quod in syru

pi formam transierit, tuncq; ab igne depone & reseruat Hæc Placentinus. *Se.* Memini me q̃nq; hunc syrupum parasse. Bra. Paraueris, & paraturus sis, quando libuerit: Mihi hæ inordinatę cōpositiones non placent: præsertim cum multa sint in illis affectibus, ad quæ valent, multa simpliciora & perfectiora: Tu igitur pro alijs Medicis paratos habeto, pro me aũt nunq̃. *Se.* Saltẽ edoceas Quid per Taraxacon intelligendum sit.

66 Bra. In hac re tibi libenter satisfaciam. Dioscorides de seri tractat, de qua abunde nos in examine simplicium egimus, *Serapio* de Dundebe capi. 143. scripsit, Idem significante quod seris, dicitq; Taraxacon esse syluestrem Dundube .i. serum syluestrem: est autem apud Dioscoridem syluestris seris picris .i. amara, quam Cichoreũ appellari dicit: vnde illa herba; quã vulgo radechio siluatico nuncupamus, est seris syluestris, & Cichoreuz Dioscoridis, & *Serapionis* Taraxacon, dicant quodcunq; recentes, nam in inuenienda hac herba plurimum hallucinãtur: *Res* igitur ita se habet, *Radix* syluestris amara, qua in acetarijs q̃nq; vtimur, est *Serapionis*, & Mauritanoꝝ Taraxacon, & seris syluestris, atq; Cichoreum Dioscoridis: *Sed* ad alios syrupos transeamus, ne in his recentius amussis compositionibus tempus amittatur.

SENEX.

67 ERgo syrupum Myrtinũ huc vocemus. Bra. Nõ possum non irasci, & non valde excandescere & nostri pharmacopolæ in hoc syrupo partes: *Sunt* enim qui compositum quendam Myrtinum parent, & qui simplicem Mesue ex succo granoꝝ myrti faciãt: Tu quem facis? *Se.* Ego semper compositum feci, & ab alijs fieri vidi. Bra. Edissere hunc tuum compositum, quem paras. *Se.* Est hic qui subsequitur.

Recipe myrtilorum. ℥. xx.
Rosarum rubearum)
Sandalorum rubeorum)
Alborum) añ. ℥. xv.
Sumach,)

Balaustiaꝝ

Balaustiarum	)	
Berberis	)	
Mespilorum		ʒ. I.
Aquæ fontium		lib. viii.

Bulliant omnia ad consumptioné medietatis, postea coletur, & in colatura adde.

Vini granatorum,	)	
Succi cydoniorum	)	añ. vnc. vj.
Zuchari clarificati		lib. iij.

Misce & decoquas ad modum syrupi. Bra. A quo Authore hunc syrupum accepisti? Se. Est magistralis a quo sumatur ignoro. Bra. Tamen non displicet hic syrupus, si omnes Ferrarienses pharmacopolæ hunc pararent: sed aliqui sunt qui huius loco, composito quodam vtuntur, quem absolute syrupum myrtinum appellant: cum & ipse cópositus sit, immo & si ab hoc differat, differentia modica est, & in eundem finem tendit. Se. Ni pigeat, hunc, quem alij faciunt abs te scire percupio. Bra. Non piget, illum audias.

Recipe granorum myrti	)	
Carnium cydoniorum	)	
Sumach	)	añ. vnc. j.
Acatiæ	)	
Rosarum	)	
Spodij	)	añ. vnc. ij.
Hypoquistidos	)	
Masticis		ʒ. ſ.

Bulliant hæc omnia in libris tribus aquæ ad consumptionem tertiæ partis: deinde colétur, & colaturæ addantur, zuchari clarificati libre tres, & fiat syrupus. Se. Eadem est in hoc, & in eo quem facio, intentio: sed mea cõpositio mihi magis placet. Bra. Nec mihi displicet, ꝑpterea loco syrupi myrtini compositi, tuũ parato: Qui vero & hunc faciunt, perperam non agunt: nam & hic ẽ magis constrictiuus quá tuus: vellem ego vt simplicem myrtinum, qui hoc perfectior est, haberes & quem Mesue parandum docet. Se. Fieri non potest: nempe

Myrtilorum ſucco caremus. Bra. Hunc ſuccum habe ri facilius eſt, quã Rhabarbarum, aut aliquod aliud ex his quæ extra Italiam petũtur: imo in propinquiſſima par te huius noſtræ almæ Ferrariæ, & Myrtus, & myrti fru ctus haberi poſſunt. Ne igitur hanc excuſationẽ habeas ſed illum parato, vt Meſue ſyrupum de Acetoſitate ci tri parare docuit. Se. Quõ? Bra. En ſucci Myrtilorum lib. xii. decoque in vaſe vitreato lento igne ad conſum ptionem tertiæ partis: deinde coletur, & dimittatur, do nec clarificetur, & accipe ex eo quod clarum eſt lib. vii. & funde ſuper illud zuchari clarificati lib. v. & decoquatur, donec inſpiſſetur ad formam ſyrupi: vel ſi æſtas fuerit, i ſole ponatur donec eius aquoſa pars euaneſcat: Hic ve re eſt ſimplex & perfectus myrtinus ſyrupus, Quem & Serapio deſcribit: Quãuis duas alias deſcriptiones, præ ter hanc edocuerit, qui ad ventris fluxus tam recentes q̃ antiquos plurimum valent: & in affectibus pectoris con uenit vbi contra pugnantia fuerit, quia adſit fractura ve næ in pectore, & etiam exitu materiæ putride in ventri culo & in pectore exiſtẽte indigeat, Tũc hic ſyrupus myr tinus ſimplex plurimum valet, alij vero compoſiti nihil: immo ad antiquam tuſſim cõuenit: compoſiti vero ad fluxus ventris magis proficiunt, quã hic ſimplex: ventri culum roborat & omnia intrinſeca viſcera. Hunc igitur omnino parabis, & potius compoſitos omittas: Tamen ſi compoſitos habere volueris prẹter ſimplicem, ab re nõ erit. Se. In hoc tibi obtemperabo, nam continuo in mea officina & ſimplex & compoſitus ſeruabuntur, & niſi medicus, cum indixerit ſpecificabit, ſimplicẽ exhi bebo: Si vero compoſitum addiderit, compoſitum da bimus. Hunc ſyrupum antiquum appellaſti, reperiturne apud grecos? Bra. Immo apud Paulum Aeginetam lib. vij. capi. xv. Reperitur & Myrtetũ appellat, ſed ipſe ex melle facit, quia zucharum neſciebat, Sed ipſa compo ſitio parum differt. Se. Ne pigeat Pauli compoſitionem ſubſcribere. Bra. Nõ pigebit, inquit Paulus, Myrtetũ, hoc eſt ex myrtis compoſitionem facies, ſi ſucci myrto-

rum sextarios treis, Mellis sextariū vnum semper despū mando ad consumptionem tertiæ partis decoxeris.
Se. Parua differētia est, Sed plurimū gaudeo, antiquos hoc syrupo vsos esse. & Myrtetum appellasse. Bra. Po tissime in aluo fluente vtebantur. Se. Igitur & hūc de inceps paratum habebo, & doleo, quod in nostra hac vr be aliqui pararint, Ego autem omiserim. Bra. Satis est nunc vices rependere. SENEX.

HOc igitur omisso syrupus de Matricaria accedat. Bra. Nullū authorē fide dignum legi, qui hunc sy rupum tractaret, sed compositiones quasdā inueni, & il las quidem varias, quæ de Matricaria compositiones vo cabantur: Nec nostri pharmacopolæ vno syrupo vtun tur, sed quisq; fere cōpositionē ab alio diuersam habet: vt aūt a te incipiā, quā compositionē sequeris? vt alijs cōparando dīam videamꝰ. Se. Hæc ē, q̄ subscribā.

Recipe Matricariæ)
Betonicæ)
Mellistæ)
Radicum Apij) añ. vnc. j.
Acori)
Petroselini)
Fœniculi)
Assari)
Rubeæ tinctorum)
Ciperi) añ. vnc. ſ.
Calamenti)
Sileris montani)
Passularum)
Anisorum) añ. vnc. j.
Gariophyllorum)
Spinæ albæ) añ. vnc. ſ.

Bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consum ptionem medietatis: postea coletur, & colaturæ addan tur, zuchari libræ tres, & fiat syrupus ſm artem. Bra. Cur spinam albam ponis, quæ constrictiua est? Se. Nescio sed in mea compositione ita scriptū repperi. Bra. Me-

fius parant, qui loco spinæ albæ calamum aromaticum legũt, nisi pro spina alba cardum benedictũ acceperint. *Se.* Illum semper accipio. Bra. Alii pharmacopolæ compositiones alias sequuntur. *Se.* Quas? Abs te audire cupio. Bra. Prædicam libenter, & eo libentius, vt pharmacopolaꝝ vnius tm̃ vrbis diuersitatem videas, q̃ tñ diuersitatem in omni fere Italiæ vrbe inuenies: sunt enim pharmacopolæ, qui subsequentem compositionẽ sequuntur, & eam in suis officinis paratã seruant: & semper cum syrupus de Matricaria indicitur, hãc exhibent.

Recipe Artemisiæ		m̃. ij.
Calamenti)		
Folij)		
Saturegiæ)		
Origani)	añ.	m̃. j.
Thymi)		
Tamarisci)		
Stœchados)		
Chamomillæ)		
Meliloti)		
Sampsuci)	añ.	vnc. j.
Anthos)		
Blattæ bizantiæ)		
Calami aromatici)	añ.	ʒ. iij.
Spicæ celtice		ʒ. j.
Chamedreos)		
Matricariæ minoris)		
Betonicæ)	añ.	m̃. ſ.
Abrotani)		
Acori)		
Prassij)		
Folioꝝ rubeę maioris)	añ.	vnc. j.
Sileris montani)		
Assari)		
Squinanti)	añ.	ʒ. vi.
Anisi)		
Marathri)		

Ameos) an. ℥. vi.
Apii)

Bulliant in sufficienti quātitate aquæ s̄m artem: postea addunt mellis quantum sufficit, & syrupum faciunt. Se. Et ego hunc syrupū in mea officina seruo, sed est syrupus de Artemisia, nō aūt d̄ Matricaria. Bra. Quid putas esse Matricariam? Se. Herbam ab Artemisia distinctam. Bra. Deciperis, nā Matricaria Artemisiæ species est, vt in examine simplicium habuisti: Tua aūt compositio, quā de Matricaria vocas, mihi suspecta ē, cum ob simplicia, quæ sine regula ingrediuntur, tuꝫ qa pondera in diuersis simplicibus sub diuersis ana positis eadē sunt: Primoꝝ enim simpliciū vnciā vnā ponis, Secundoꝝ vnciā semis, Tertioꝝ vnciā vnā, Quartoꝝ vnciā semis: Q d̄ mihi cōpositionē suspectā facit, ne ī ipsa error sit. Se. In illa ēt compositione, quā ego de Artemisia appellaui, posuisti Assari, Squināti ana. ℥. vi. Dein de Anisi, Marathri, Ameos, Apij ana. ℥. vi. Bra. Oīa illa continuatim legenda sunt, tñ per hoc cōpositionem non excuso quia ponit Chamomilæ, Meliloti, Sāpsuci, Anthos, ana. vnc. j. Deinde Acori, Prassij, folioꝝ Rubeę Sileris montani añ. vnc. j. In q̄bus locis legendū est añ. ℥. j. quia vncia nimia quantitas esset: Sed & spicam celticam per se ponit, quæ tñ vna solū drachma est. Se. Igitur & hāc compositionē suspectā habes? Bra. Habeo nihil eniꝫ aliud est, q̄ꝫ multoꝝ simpliciū aperientiū, sine ordine collectio. Se. Illi igif, q hūc syrupū, ꝑ syrupo de Matricaria faciūt, Si a Medico syrupꝰ de matricaria īdicef, hūc exhibēt? Et si ille de Artemisia indicef, ēt eūdeꝫ exhibēt? Bra. Ita faciūt. Se. Ego vtrosq; distictos seruo. Bra. Tñ ad eūdē finē valent, & nisi ꝯfusiōes potiꝰ q̄ꝫ cōpositiones essent, nō multū curareꝫ, q̄n tibi indico, vtꝝ hoꝝ accipes. Se. Sūtne alij, q syrupos alios de matricaria faciāt? Bra. Nōne supiꝰ dixi alias cōpōnes esse apud alios? Seruāt & Ferrarię aliā cōpositionē nōnulli. Se. Quā? Bra. Est longissima q̄dam & confusa Receptio, quā afferre piget. Se. In gratiā meam adducito.

Bra. Faciã, postq̃; adeo tibi gratũ esse video. Ea hęc ẽ.

Recipe Artemisiæ)
Capilloꝝ veneris,)
Sabinæ)
Chamedreos)
Chamepitheos,)
Origani)
Ozimi)
Sampsuci)
Calamenti)
Scolopendriæ) añ. m̃. j.
Betonicæ)
Scabiosæ,)
Hypericon,)
Cyperi)
Sqinanti,)
Lupuli,)
Polypodij)
Gentianæ,)
Rubeæ tinctoꝝ)
Spicæ,)
Assari)
Thymi,)
Epithymi) añ. vnc. j.
Chamomillæ)
Rosarum,)
Violarum,)
Sandalorum rubeorum,)
Seminum cõium frigidoꝝ maiornm) añ. vnc. ß.
Seminis Apij,)
Fœniculi,)
Petroselini,)
Ameos,)
Carui,) añ. ʒ. ij.
Iuniperi,)
Milij solis,)
Seminum Rutæ.)

Hæc omnia bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionē medietatis, sed prius in ea infusa hæc per decem horas maneant Cinamomi. ʒ.j. ʃ. Serapini, Armoniaci an̄. ʒ. ʃ. dicta gumi ligentur in petia, & simul bulliant ad consumptionē medietatis: Deinde colentur & colaturæ addant Mellis purificati lib. vi. & fiat syrupus, debito modo coquendo. *Se* Hic syrupus adhuc magis confusus vr̄, q̄ꝫ præscripti. Bra. Confusissimus ē & simul calida frigidis miscet sine aliquo cōponendi ordine. *Se*. Igitur parandus non est. Bra. Non modo non pararem, sed oībus suaderem vt paratū non haberent: immo nec duos prædictos pararem. *Se*. Ego parabo, quoad collegium medicoꝝ congregatione facta composita omnia emendabunt. Bra. Hoc non ab re erit: nempe opus est omnibus Ferrariensibus medicis in concionem vocatis quasdā pharmacopolaꝝ compositiones corrigere, alias īmutare, alias penitus demere, & in eo potissimum conari, ne vnus pharmacopola compositionem vnā habeat, alter aliam: Sed compositiōes eædem esse debent: ne Medici reꝝ ignari indicentes decipiant. Hoc igit̃ de Matricaria omisso syrupo, ad alios vtiliores accedamus: nihil enim in componendi ordine tractabo, quoniam syrupus est qui absq; compositionū regulis paratur.

SENEX.

DE Myrachino igitur dicamus. Bra. Nomen ipsuꝫ rem barbaram esse ostendit, & compositio a cōpositionum regulis abhorret, quæ (si recte memini) ex Gētile accipitur: Melius aūt erit eam proponere, vt error cognoscat̃: nā simpliciū pōdꝰ apud varios Gētilis codices, variū inuenit̃. Cōpositionē igit̃ edisseras. Se. Hæc est. 70

Recipe polypodij quercini ʒ. xx.

Buglossæ,	} an̄.	vnc. j.
Melissæ,		
Cyperi,	} an̄.	vnc. j.
Corticū radicum caporum,		
Acori		
Assari,		

Senæ)
Epithymi) an. vnc. ij.
Semina endiuiæ)
Lactucæ) an. vnc. iij.
Scariolæ)

Pistentur omnia grosso modo, præter Sená, & epithymum oía alia bulliant in lib. quatuor aquæ vsq; ad consumptionem medietatis, In fine decoctionis adde Sená & epithymũ, & remoueatur ab igne: & dimittas infrigidari: postea manibus exprimatur, & coletur, & addant Mellis rosati cum foliis libræ duæ, & fiat syrupus ẽm artem. Bra. Miror quod hic folia ponant, ná bene potabilis non erit. Se. Non accipimus folia, sed Mel rosatum ex foliis factum percolamus. Bra. Ob hoc te admonui, aliquos esse, qui, cum dicitur Mel rosatum colatũ, semper mel rosatum cũ folijs intelligunt, sed postea expressum. Nunc ad syrupũ ipsum descendamus: Aliquæ cõpositiones sunt, quæ habent polypodij. vnc. vj. Sed illas magis laudo, quæ habent polypodij. ʒ. xx. In aliquibus ẽt compositionibus vbi dicitur Buglossæ, & Melissæ an. vnc. j. habetur ana m̃. j. quod etiam magis quadrat, nam simplicia, quæ sequunt, etiam sub vna vncia ponderantur: Mihi aũt magis placet vna compositio, quæ dicit, Buglossæ, Melisse an. vnc. i. postea cyperi, Corticum radicũ capo℞, Acori, Assari ana vnc. ſ. Se. Illi recte fecerunt qui compositiones carmine tradiderũt, tunc enim pondera variari nõ possunt. Bra. Ideo Galenus Andromachũ laudauit, qui Theriacã compositionem carmine scripsit: vnum tñ in hoc syrupo te edocere volo, Quãuis dicat omnia simul bulliri, prętet epithymum, & Senam, Scito tñ alia esse in hac compositione, quæ tantam ebullitionẽ non expectãt: propterea in decoquendo ordinem serua, queʒ superius in aliis syrupis ostendimns: Tñ vltimo pone Senam & epithymũ: Primo autem radices, postea semina, deinde flores inficito. Se. Semper illum ordinem seruabo, modo simplicia prius infundere non sit opus. Bra. Videmur in hoc re

cẽnti ſyrupo nimis immorari. SENEX.

SYrupum igitur Nenufarinum contemplemur. 71
Bra. Et hic quoq; ſyrupus Recentiorum eſt, quippe a Franciſco pedemontano fit, Quippe illum in capitulo de cura malæ complexionis hepatis ſimplicis & cõpoſitæ in hunc modum, qui ſubſequitur, deſcribit.

Recipe florum Nenufaris		vnc. ij.
Vngulæ caballinæ aquatice	)	
Pſilij integri	) añ.	vnc. j.
Acetoſæ	)	
Seminum cõium		ʒ. ij.
Seminum frigidorum		vnc. ſ.
Radicum fœniculi		vnc. j.

Bulliant in aqua ordei, & addantur.

Zuchari		lib. j.
Aceti albi	)	
Succi granatorum	) añ.	vnc. ij.

Et Aromatizetur cum

Sandalorum	)	
Spodij	) añ.	ʒ. j.

Et addatur parum Spicæ, ne frigiditate oppilationem inducat. Se. Hunc Nenufarinũ ſyrupum nunq; parauі, ſed alium ſimpliciſſimum facio. Bra. Quem? 72
Se. Libras duas florum Nenufaris vna decoctione decoquo: poſtea exprimo, & in expreſſione addo zuchari libras duas, & decoquo ad coctura ſyrupi. Bra. Hic magis placet: quia ſemper ſimpliciores ſyrupos fieri voluerim, Quippe facile eſt duos, aut tres ſimul iungere, & intentiones immutare: nullus eſt certus author, qui hos ſyrupos inuenerit. Se. Propterea nos, magiſtrales appellamus. Bra. Vtroſq; parare poteris pro his medicis q compoſito vti volunt, tñ apud nos eius vſus rarus eſt.

SENEX.

MIua Cydoniorum in hunc ordinem poſita eſt. 73
Bra. Et ipſam inter ſyrupos numeraſti? Se. Numero, nam addita aqua, vt ſyrupus, potabilis fit: & nõ modo eius vſus eſt ad roborandũ ventriculum, hepar,

& omnia viſcera, & ad vomitum ſiſtendum, & fluxui vẽtris aduerſatur, Immo & concoquit materias, & præparat vias: & Auicena hanc cōpoſitionem ſyrupū de cotoneis appellat, quãuis Meſue ſyrupū de Cotoneis primo proſequatur, deinceps de Miua ſermonem habeat, tñ cōis eſt per totam Italiam vſus, vt ea ꝑ ſyrupo de cotoneis vtantur: & re vera mira compoſitio eſt ad roborãda membra: Et niſi Gulielmi authoritatẽ refugeres, tibi dicerem eum Authorẽ non appellare Miuam, Sed ſyrupum de Cotoneis: præterea tibi Almanſoris nonũ librum adducerem in libro Diuiſionum in capi. de medicinis ſolutiuis ventris, vbi inquit, Confectio Miuæ cõſtrictiue, quæ eſt ſyrupus de Cotoneis. Bra. Videris ex pharmacopola factus Dialecticus, vbi probare Miuam ſyrupū eſſe cōnaris, vel bibi, vt ſyrupi bibuntur: Hoc autem non inficior, ſed id tm̃ me mouebat, quod hoc vocabulum Miua apud Mauritanos ſuccum fructuū ſignificat adeo coctū, vt in formam Sapæ, vel Mellis deuenerit: In reliquis tecum ſum Miuam eſſe potabilem, eſſe concoquentẽ malos ſuccos, Immo ſyrupum vere eſſe, quia ex ſucco fit: Sed ne pigeat compoſitionem quã facis, aperire, & componendi modum. Se. Meſuem penitus ſequor, propterea in hunc modum paro.

℞ecipe ſucci cydoniorum acetoſoꝝ	lib.	xx.
Vini boni antiqui.	lib.	x.

Miſceo, & cũ facilitate coquo, donec ei⁹ tertia pars cõſumpta ſit, & ꝯtinuo ſpumã aufero: deinde ꝑcolo, & reſidere ꝑmitto donec clareſcat: poſtea addo lib. ſex boni mellis depurati, Iterũq; bullio ſpumã ſemꝑ auferens, & Aleſanginas ſpẽs in lineo pãno iũct⁹ hẽo, quas ĩ ꝑdictũ liquorẽ ſuſpẽdo, ſæpe ſtrigẽs atq; modice fricãs, vt ſpẽꝝ vis facile exire poſſit, & Miuã trãſire: Cũ in ſpiſſiorẽ formã redacta ẽ, & iam facta ſit Miua, Ipſam Aromatizo, Tertiã partẽ drachmæ Muſci addẽs, & duas ʒ. Galliæ.
Bra. Quæ ſunt iſta Aleſanginę ſpẽs? Se. Hæ, q̃s hĩ ſub (ſcribã.

Recipe cinamomi)			
Heil)	añ.	ʒ.	iij.

Gariophillorum		℥. ij.		
Zinziberis)				
Masticis)	añ.	℥.	j.	ſ.
Croci		℥. ij.		
Ligni aloes)				
Macis)	añ.	℥.	j.	ſ.

Omnia præter crocum terantur contritione craſſa, & lineum pãnum colligentur. Bra. Tot res ponis in tua Miua? *Se*. Tot. Bra, Nunq̃; ea vtar in ꝓfluuio alui a calida materia dependente: Illi autē pharmacopolæ mihi magis placent, qui ſimpliciſſimam parãt, ex cydoniorum ſucco: vino, & Melle, vel zucharo: qa Multi ex zucharo faciunt, & non ex melle quáuis antiqui Græci Miuá ex melle conficerent, quia zuchaꝝ ignorabant. Se. Antiquiores igitur Miuam nouere? Bra. Nouere quidē & ab ipſis Mauritani accepere: *S*ed alio noíe eam vocant, & alia proportione ꝯficiunt: Népe Paulus lib. vii. cap. xv. hydromalũ fieri docet in hũc fere modũ. 75

Accipe ſucci Malorum Cydoniorum mundorum

contuſorum.	ſextarios duos.
Mellis	ſextarios tres.
Aquæ	ſextarios ſex.

Coquito deſpumans vſq; ad tertias. *V*ides Paulum vini loco, quod *M*eſue ponit, Aquam poſuſſe: Alio ẽt modo parabant (vt Paulus refert) Nempe accipiebant Malorum cydoniorum conciſoꝝ puroꝝ lib. v. In aquæ fontis ſextarijs decem elixabant, donec oía eſſent vnū corpus: poſtea refrigerabant, & colabant: expreſſo autẽ cremore, Mala proijciebant, & aquam metientes, Mellis quantitatem dimidiá aquæ admiſcebant, & rurſus coquebant, aſſidue deſpumando, donec octaua pars euaneſcat decoquendo. *Se*. Tibi forte placeret vt in hũc modum pararem? Bra. Et mihi placeret, & alijs multis bonis viris, vt Miuam his ſimplicioribus modis conficeres: *S*i aũt pro alijs compoſitam illã, quæ magis calida, q̃; temperata eſt, parare volueris, facito: Nam vbi poſſum antiquos imitari, ſemper imitor. *S*e. Quid ſigni-

76 ficat id vocabulum Alefangine? Bra. Vocabuluz est Mauritanum, & etiam corruptũ, quo ipsi pulueres odoratos intelligunt: quibus cibaria ꝯdiuntur: vt sunt apud nos species ex pipere, cinamomo, Gariophyllis, Gigibere, atq; similibus: Tñ ad pulueres ẽt vsurpant, q vel actu vel virtute compositiones ingrediuntur: Hic puluis, quẽ Mesue in Miuam ponit, certe odoratus valde est, & Miue tribuit, vt possit tanq̃; intinctus comedi. Se. Equidem veꝝ est, nã re vera est optimus intinctus. Bra. Ego q̃nq; Miuam exhibeo his qui habent ventriculum debiliorem cum carnibus, sicut alij solẽt intinctus vti, quos Sapores vocant, nec respuunt ægri, & illis plurimũ prodest. Sunt ne hi pulueres prædicti, illi qui Alefanginas pilulas ingrediuntur? Se. Sunt pro parte, Sed multa alia Aromata: & ventriculum roborantia pilulas ingrediuntur: vt videre licebit, cum de pilulis agemus: Liben-
77 ter aũt scirem quid sit Heil, nam recentes inquiunt esse speciem cardamomi quã non habemus, cuius loco cardamomum maius accipimus. Bra. Immo heil cardamomum maius vere est, si Serapionẽ capite. 64. de simplicium facultatibus considerabis, vbi inquit Sacolla. i. cardamomum, & cardamomum maius est heil: est aũt apud Arabes veꝝ cardamomum maius, id quod pharmacopolæ minus appellant, quia est granum magnuz plura parua grana continens, propterea bene dicit Serapio ſm Isaac hebem Abraham quod habet cortices & capita sicuti Rosa, & sunt grana magna sicut Nabach, aut parũ maiora, & intra ipsum sunt granula parua angulosa boni odoris pinguia puluerulenta. Se. Certe hæc grana angulosa nostrum cardamomũ minus sunt. Bra. Sunt (vt dicitis) tñ est cardamomum maius Serapionis, quia ipse denominat a grano magno, ĩ quo alia grana continentur: Scito autẽ aliquos pharmacopolas ſm Mesue, Miuam parare, quam ipse simplicem appellat, & non primam, sine speciebus, cuius compositio recipit succi cydonioꝝ lib. centũ, & ponitur in vas lapideuz mundũ, & cum facilitate bulliunt, semper spumã auferẽ

do, vsq; ad consumptionem medietatis, deinde colát, & per tres horas residere dimittunt: postea addunt vini antiqui lib. lx. postea supra prunas coquunt, quousq; syrupi spissitudinem habeat: addenda aũt est conueniens q̃titas mellis: Nonnulli ex nostris pharmacopolis hác Miuam ex zucharo, non autem ex melle faciunt: Alij ex melle: Alij præscriptam pro simplici faciunt, & non addunt pulueres, & ex zucharo faciunt: Alij ex melle: Alii faciunt (vt tu) cum speciebus: vt in hac compositiõe tãta diuersitas sit vt nullus fere eodẽ modo paret: Tñ Medici nec sciunt, nec aĩaduertunt, vel animaduertere curãt: Vnum vero hoc loco annotabis, quod dicit has Alesanginas species esse triturandas grosso modo ob eá rationem, quia cum in syrupos vires specierũ aromaticarũ ponuntur, non ita facile resoluuntur: Hoc documentũ & hic accipio, & ex compositione Melicrati, vt si confectiones aromatizari debent, pulueres necessario subtilissimi sint, propterea in Alesanginis pilulis pulueres subtilissimos faciet: fiunt aũt a Serapione nonnulli syrupi de Cydoniis, & ab Auicena, qui ab his multũ differunt, Ideo omittantur: Suaderẽq; vt Pauli æginetæ compositionem sequeremur: quã pro ægris meis para: pro illis autem medicis, qui Barbaros sequi volunt ne dicá mendicis, tuam miuá para. Se. Ego illam Pauli pro omnibus parabo: nullus enim ex his inuenitur qui compositiones scire voluerint, sed tñ compositionum nomina addiscunt, Indicuntq;, quid indicent ignorantes: Ne autem in hac Miua diu immoremur, ad alios syrupos flectamus.

SENEX.

Oxymel simplex, & compositum sequuntur. 78
Bra. Apud vos multa esse puto, sub hac voce Oxy, quæ acetum recipiunt. Se. Multa quidem sunt, quæ in nostra arte acetũ recipiunt, sed tñ quatuor sunt, quæ ab ὄξος voce græca. i. aceto denoĩationem sumũt, & ab ea incipiunt. Bra. Hæc enumera, ni pigeat. Se. Oxymel simplex, Oxymel compositũm, Oxyzachara, Oxymel squilliticum. Bra. Ab Oxymelle sim-

plici incipere oportet: nam potus antiquissimus est, quo Hippocrates, & Galenus vtebantur, pro expurgando splene, & hepate: vt Galenus testatur, pro incidẽdis materiebus crassis, & glutinosis, & quæ multum inhærent: nempe subtiliat, aperit, incidit, abstergit, & in ægritudinibus longioribus plurimum valet: estq; antiquus syrup⁹.
Se. Hi syrupi mihi summe placent, qui aliquid antiquitatis sapiunt: nã facile est illos emendare, si error inciderit, cũ Græci authores nunc passim habeãtur. Bra. Hippocrates lib. iii de Ratione victus in morbis acutis egregie de Oxymelle pertractat, Inquiens in illis morbis. s. acutis potissime vtilẽ esse: nã sputũ educit, & spũm faciliorẽ reddit: Notatq; Hippocrates & valde acidũ & nõ valde acidũ fieri posse, Si valde acidũ sit, adstrĩgit sputa, & viscosiora reddit, & submergit, Iõ hoc exhiberi nõ laudat: si autem exhibueris, Tepidũ sit, & paulatim tribuas: Si vero adeo acidum non fuerit, os & fauces humectat, sputum euocat, sitim compescit: præcordiis, visceribus, cęterisq; id genus partibus amicum est: quia mellis noxas prohibet, nam quod in melle biliosum est, reprimit, & flatus discutit, & vrinam ciet: Post hæc ab Hippocrate eius noxæ ponuntur: Notaq; hoc in loco Hippocratem, oxymeli ante sorbitiones, ieiuno, & noctu potandũ dare, quę cõmunis est hora sumendi syrupos: Tñ & post sorbitiones propinat: sed longo spatio, vt sorbitio iã cocta sit. Se. Quid intelligis per sorbitionem apud Hippocratem? Bra. Nihil aliud quã cibum, quem in morbo acuto dabat, qui erat vel ptisana, vel cremor, vel aliquid simile, quod per moduз potus sumebatur: quãuis Galenus ipse tempus assignet, velitq; inter potum oxymellis, & sorbitionem duas horas interponi satis esse, sed & multa alia ab Hippocrate notantur, interquæ hoc p̃sertim animaduersione dignum est, Q ñq; in toto morbo nos vti oxymeli opus esse, ideo inquit, tunc cum pauco aceto parandum esse, quia cum multo aceto plures offensiones facere potest: Q uanta autẽ aceti quantitas esse debeat ab Hippocrate regula habetur, Tãtum aceti

recipere debet, vt guſtāti dūtaxat ſenſum moueat: vnū
etiam addam ex Hippocrate, eodem loco, his. ſ. magis
conferre, quibus amara bilis potius quā atra exuperat,
quia acetum atram bilem parit: Notatq; Oxymeli mu-
lieribus potius q̄; viris obeſſe: Rationem reddit, quia vte
rum dolore cruciat. *Se*, Reperiturne apud Gręcos mo
dus conficiendi hunc ſyrupum? Bra. Immo reperitur:
Sed tu in primis quem modum ſequaris edoceas.
Se. Nos Meſuem ſequimur, qui in hunc modum cō-
ponit: appellat autem *Secaniabi*, vel *Stangebim* ſcd̄m 79
alios, vel ſquingebi, ſed decipiuntur. Bra. Quicquid
ſit de illis barbaris nominibus non curemus: *Sat* eſt, illa
nomina apud Mauritanos ſyrupum acetoſum ſignifi-
care. Se. Meſue accipit Mellis boni partes duas, aceti 13
boni partem vnam, aquæ fontium clarę & dulcis partes
quatuor: Primo aūt aquā & mel accipimus, & purifica
mus ſemper expumando: poſtea acetum ſuper additur
& ita ebulliendo expumamus, & hoc Oxymel ſimplex
nuncupatur. Bra. Et etiam ab aliquibus Græcis oxy-
meli ſimplex dicitur, quáuis abſoluto vocabulo, cū oxy
meli dicunt, hunc intelligant ad differentia oxymellis, 80
Scilitici & Iuliani: Latini appellant acetum mulſum:
Paulus capi. xi. li. vii. de hoc oxymeli tractat, cui cogno
mentum eſt ſimplex: Compoſitionem facit ex acerrimi
aceti candidi xeſta vna, aquæ xeſtis duabus, Mellis xe-
ſta vna: Hæc ſimul decoquit, ſemper deſpumando ad
craſſitudinem Mellis: Inter hos differentia ē, quia Pau-
lus magis aceti ponit, q̄; Meſue: *Sunt* enim apud Paulū
æquales partes mellis, & aceti, & duplum aquæ. ſed Me
ſue duplum aquæ ad Mel ponit, & aceti minus q̄; Mel
lis. *Se*. Qūo deinceps parabo? Bra. Ego Paulum
imitandum ſuaderem. Tn̄ Dioſcorides lib. iiii. alio mo-
do conficit, nempe recipit aceti ſextarios quinq;, Marini
ſalis pondo vnum, Mellis pondo decem, Aquæ hemi-
nas totidem: Mixtaq; ſimul omnia coquito, vſq; dum
decies inferbuerit: tum refrigerata omnia in dolia diffun
dito: Sed hancmet compoſitioné Pli. lib. xiiii. capi. 17.

ſcribit,ſed ipſe genus aquæ ponit:quod enim Dioſcori-
des generali vocabulo dicit Aquæ heminas decem,Pli-
nius dicit Aquæ pluuiæ : In reliquis parua differentia
eſt:Hæc ſunt Plinij verba loco præcitato ne deſideres,
Oxymeli hoc vocarunt,Mellis decem libris, Aceti vete
ris heminis quinq;,Salis marini libra, aquæ pluuiæ ſex
tarijs quinq; ſufferuefactis decies,mox elutriatis,atq; ita
inueteratis,ſed & hoc,& hydromeli a Themiſone ſum-
mo authore damnabantur. *Se.* Tu ergo ne arguas Re
centiores,nec de ipſis mireris, ſi diuerſas cõpoſitiones ſe
quũtur: cũ & antiq ipſi(vt in hac videre l3)in eadẽ re va
rias cõpõnes hẽrent. *Bra.* Immo & Plin. aliũ modum
Oxymelitis edocet capite.ij.lib. xxiij. ex ſnia Dieuchis:
81 verba eius hæc ſunt.Oxymel antiqui(vt Dieuches tra-
dit)hoc modo temperabant, Mellis minas decem, Ace
ti veteris heminas quinq;,Salis marini pondo , Thym-
bræ Quadrantem,Aquæ marinæ ſextarios quinq; pari
ter coquebant decies deferueſcente cortina , atq; ita dif-
fundebant,inueterabantq;:Suſtulit totum id Aſclepia
des,coarguitq;:nam etiam in febribus dabant: profuiſ-
ſe tñ fatentur contra ſerpentes,quos Sepas vocanr, & q̃
Meconium, ac viſcum , & anginas calidum gargariza-
tum,& auribus,& oris , gutturiſq; deſiderijs . Hactenus
Plinius. *Se.* Quem ergo,In tãta varietate ſequi opor
tet? *Bra.* Certum eſt apud antiquos de eadem re com
poſitiones varias fuiſſe,ſed vnã pro maiori parte ſeque-
bantur. *Se.* Eia quam compoſitionẽ parabo? *Bra.* In
hac re quid ſentiam audies. Antiq Oxymeli vario mo-
do compoſuere,cum pauciori melle,cum pluri,cũ acrio
ri,cum minus acri: vt ægritudo,quam curabant , exige-
bat:Quod ex Hippocrate præcitato loco manifeſtiſſi-
me colligitur,& ex Galeno.iiij.lib. de ſanitate tuenda,&
ex ipſo Meſue,qui inqt,Q ñq; augendam aceti doſim,
& ex Serapione,& Auicena,immo & ex tota Arabum
ſchola,a græcis authoribus accipiente. *Se.* Erit ergo
incerta componendi regula. *Bra.* Immo certiſſima,
qua guſtum ſequebantur: propterea Galenum audias
loco

loco prætitato de Oxymeli dicentem, Ita præparari debebit, cũ melli optimo ſup carbones ſpumam abſtuleris conijcies in ipm Aceti tm̃, vñ guſtáti, nec acidum nimis, nec dulce videbiṫ: ac denuo ſup prunas coqto, quoad plane vnite amboꝝ q̃litate ſint: nec appeat guſtanti acetũ adhuc crudũ, hinc ab igne depones, cũq; vti voles, aq̃ꝫ ei miſcebis, ita nimiꝝ téperans vt vinũ: Ergo q bibet, ſi neq; de acore eius queriṫ, nec dulcedine, aſſidue eo vtaṫ ſin altero offendiṫ, adiecto qđ d̃ſideraṫ rurſ⁹ id coques. Neq;.n. eos ꝓbo, q ſub vna quapiá mẽſura id ꝯficiũt, q mihi ſil̃r ijs affecti vĩr, q bibẽtes oẽs ſil̃r aquá vino miſcere cẽſent, non aduertentes qbuſdá q vtiq; dilutiori íſueuerũt, caput ſtatim, ſi vel puſillo meracius hauſerint, tentari: Quibuſdá q meraciori delectanṫ, ſtomachuꝫ, ſi diutius biberint, ſubuerti: Cũ igiṫ in vino tá familiari potione iſta incidant, multo ſane magis in oxymelite, vtpote q̃ꝫ vinũ tũ minus familiari, tũ magis forti, ipſa ſeq par ẽ: Sati⁹ ergo ſit, ſi ex ſumẽtis guſtu, nõ nr̃o, iudiciũ de mõ facere, id eſſe ſumẽtis naturæ ꝯuenientiſſimũ oxymeli ratos, qđ vtiq; ẽ iucũdiſſimũ, ꝑindeq; ẽt vtile: Contra aduerſiſſimũ eſſe, qđ in iocũdũ. Galenus hactenus: ex qb⁹ pcipere potes, ex guſtu ẽt alieno oxymel parare. *Se.* Ergo nullá certá oxymelitis cõpoſitioné habebimus, quaꝫ ſeruare poſſim⁹? Bra. Idé Galenus (ꝑdictis verbis non obſtátibus, quaſdá cõpõnes docet, q̃ pluribus ꝯueniũt, ſed hæ ſunt ṕme mixtiones, qa deinde ẜm varios guſt⁹ ĩmutare opꝫ: Ideo inqt ipſam tñ primá ipſoꝝ mixtioné quo plurimis ꝯueniat talé eẽ opꝫ, vni aceti parti. Mellis a quo detracta ſit ſpuma, duplũ eſt miſcẽdũ: deinde ambo in leni igni coquéda, donec eoꝝ qualitas in vnũ coierit: Ita enim nec acetũ amplius crudũ appebit: Cũ aqua ꝓo ſtatim ita facies oximeli, Melli quadruplum optimæ Aquę miſcebis, dein coques modico igni, quoad ſpumare deſinat: ac malũ qdé mel multá egerit ſpumá, quo ẽt diutius coq debebit: Optimũ vero vt breuiſſimo tpe coquitur, ita minimũ ſpumæ euomit, vñ nec pari ei coctioni eſt opus: plurimũ certe quartá parté eius qđ ab initio

est inditū, amittit: post vero dimidio aceti adiecto rursus coquendū, donec qualitatū oino sit vnitas, nec acetū crudū ēt appeat: Post hæc aliā cōpositionē ponit Galenus ingens. Cōficit sane Oxymeli, ēt tribus statim ab initio mixtis ad hūc modū, Aceti vni parti addit Mellis duplū & aquæ quadruplū, atq; hæc ad tertiā ptē coquunt, vel ēt quartā spuma interim detracta: Q d̄ si valentius id facere studes, tm̄dē inijcies aceti, q̄tū mellis. *Se.* Hic est mod⁹, quē Mesue docuit. Bra. Certe is est, & ēt ille Pauli: nam si mel, & acetum æqualia sint, est modus Pauli: Si aūt acetum sit minus, est modus Galeni, & Mesue. *Se.* Igit hūc mesue modū parabimus? Bra. Hūc Mesue ꝯficito, qa est Galeni mod⁹: Sed bonus medic⁹ addere acetū, qn̄ opus ē, dʒ. At qa multi sunt, q aquā & Mel accipiūt, & vsq; ad ꝯsumptionē fere aq̄ semp expumando ebullire faciūt, anteq̄; ponant acetū, ppea magis laudo, vt in primis, ſm Galeni Normā, mel despumet: postea aqua addat, & bulliant semp despumādo, quousq; sint duæ lib. aq̄ ꝯsumptę, vel aliqd magis: postea addito aceto iteꝝ bulliant, nō, vt dicit Gale. ad tertiā partem, vel ad quartā: Sed quousq; syrupi formā habuerit, vt seruari possit. *Se.* Nōvis ergo vt antiquos penitus sequamur? Bra. Vbi melius inuētū sit, semp melius sequor: Vides aūt antiquos in hac re inuicē esse diuersos, sed melior forma, & ad ꝯseruandū aptior, & q̄ plurib⁹ ꝑsit, hæc est, quā Galenus edocuit, & q̄; Mesue, Serapio, & Auicena secuti sunt: nec ēt illa pauli paꝝ ꝯgruit: Mod⁹ āt ꝯficiēdi, quē diximus. s. ad cocturā syrupi, magis ꝯueniens ē q̄; ille Galeni vel Pauli. *Se.* Arabes igit ita surgijs afficiēdi non sunt. Bra. Immo incōdiendis rebus, & in varijs cōpositionib⁹ maxime p̄stant: nec vnq̄; illuc duci potui, vt de ipsis maledicerē: cū in multis & ipsi nr̄am artē iuuerint: Illos tm̄ redarguo, q in gratiā Arabū, eos despiciūt q bo
82 nas lr̄as sectant: Nūc ad oxymeli cōpositū veniemus, si in p̄mis me admonueris, an ex zucharo vel melle, hunc syrupū p̄pares. *Se.* Semp ex melle, & hunc, & oxymel cōpositū ꝯficimus: tn̄ non desunt, q ex zucharo parent. Bra. Scio, & Hermolaus Barbarus voluit hoc appellari

Oxyzachar, q̃uis alia res sit vocata Oxyzachara; de qua posterius dicem⁹: Nũc de oxymelle cõposito agendũ ẽ, Cuius descriptioné enarra. Se. Ego Mesué sequor, nã alij multi sunt, q illuz non sequuntur. Bra. Id scio. Tu descriptionem, quam sequeris, proponas. Se. Hæc est:

Recipe Corticum radicum Apij	)	
Fœniculi	)	añ. vnc. ij.
Seminis Anisi	)	
Apij	)	añ. vnc. j.
Fœniculi	)	

Mũdenť cortices, & teranť, & p̃ijciãtur sup eas in vase lapideo positas Aceti boni antiq & albi lib. x. aquæ lib. xx. & dimittať p dié & noćté: deinde coquať, donec ei⁹ tertia ps ꝯsumať: postea coleť, & p̃ijciať sup ipsum mel, qđ sit medietas eius, & coquať cũ facilitate. Hęc Mesue, qué sequor. Bra. Tñ multi sunt, q alio mõ parant, né-pe quinq; radices accipiunt, & hoc modo ordinant.

Recipe Corticum Radicum Apij	)	
Fœniculi	)	
Petroselini	)	añ. vnc. ij.
Brusci	)	
Asparagi	)	
Seminum Apij	)	
Fœniculi	)	añ. vnc. j.

Prædictæ Radices cũ seminibus in lib. xij. aq̃, & lib. i. aceti decoquanť, q̊usq; ad medietaté resoluanť, aut paulo plus: deinde cũ melle, quantũ sufficit ad syrupi formã ebulliát: sed hic syrupus cũ eo de qnq; radicib⁹ cũ aceto plurimũ ꝯuenit, si ex zucharo fact⁹ eét: Si aũt absq; aceto fiat, cũ illo de qnq; radicib⁹ sine aceto ꝯuenit. Se. Audiui quosdã, q seminũ loco. vnc. j. ʃ. Radicũ raphani addidere. Bra. Eqdé nõnulli sunt, q ita parant, sed potius in grãm quorũdã medicoꝝ, q̃; qđ ita cõiter parari possit, aut debeat: Alij ét sunt, q semina penit⁹ derelinquunt. Se. Repiť ne apud antiquos hic syrupus? Bra. Nõ, qđ sciuerim: q̃uis apud antiquos sub oxymellis noíe multę cõpositiones inueniant, Sicut est oxymel Iuliani, in qué 83

plura ingrediunt, Cuius meminit Galen⁹ ad Glauconē in cura podagrę a bilioso humore factæ, & Pau. lib. iii. capi. xiij. Aderat & Oxymel Splenicū ad spleniticos optimū, & oxymel ꝓ calculosis, quoꝝ cōpositionū Pau. lib. vii. capi. xi. meminit: Nos aūt hæc duo solū ꝑdicta i vsu habemus: Optarim aūt vt Splenicū paratū seruares, naꝫ optima cōpositio ē ad spleneticos, & clausa vehementer aperit. *Se.* Si cōpositionē edocueris, in tuā grām parabo. *Bra.* Hæc est, quā dicā, a Paulo ꝑcitato loco sūpta.

Recipe corticis Radicis capparis)
Scolopendrij)
Assari)
Ireos)
Florum iunci rotundi odorati)
Florum Cyperidis) singuloꝝ. vnc. j.
Anisi)
Cymini)
Fœniculi)
Acori,)
Frutus erices)
Foliorum Tamaricis)
Salicis)
Radicis Apij) vniuscuiusq;. vnc. ij.
Dendro libani)
Scillæ)
Aceti xesta vna Mellis xestis tribus.
Guttæ Amoniaci Thymiamatis.

Præpara ad modum Scillitici, & da cochlearia duo. *Se.* Multa simplicia enumerasti, q̄ an habeā & qd sint ignoro. *Bra.* Oia hēs partiꝫ in examine enucleata, pti q̄n parare volueris, edocebim⁹: Interim oxymel Scilliticū tractem⁹, Sed hoc cōmodius fiet, si acetū scilliticū in ꝑmis ptractauerim⁹. *Se.* Scire aūt cupio de oxymelle cōposito, ad qd vtile sit. *Bra.* Ad oīa, ad q̄ simplex, sꝫ vehemētius, ad febres antiq̄s, bilē crassam, atq; pituitā attenuat, & oēs obstructiōes, ꝑsertim vētriculi, Iecoris, & splenis aperit, vrinā mouet, calculosis ꝓdest: Qð ēt Arabes

fatentur: Sed tuū modū aceti Scillitici enarra. Se. Ego Mesuē pcise imitor, etenim scille cortices accipio, nec intrinsecas, nec extrinsecas, sed medias inter eas, q̄ incētro sunt, & q̄ ī circūferētia, & acu simul cōsuo linea, &. xl. dierū spacio in vmbra siccari pmitto: postea ligneo cultro ī frusta cōminuo, & p oī libra huius cōminutæ scillæ, aceti boni lib. viii. inijcio, & in vas vitriatū arcti orificii īpono obturoq;, & deīde p alios. xl. dies soli expono: postea colo: Itaq; acetū pparatū ē: Antiq aūt parabāt ne hoc mō? Bra. Paul. lib. vii. cap. xi. hoc mō ɔficit, Accipe scillæ cādidæ ī minutas partes ɔcisæ, & dieb⁹. xl. in vmbra exiccatæ, & rursùm purgatę, minas sex, aceti boni xestas. xii. opculato vase ponas sub solē p dies. lx. qbus transactis Scillam expssam abijce, & acetū excolatū in vas reponito. Se. Inter hoc Pauli, & illud Mesue multa dr̄ia non est. Bra. Non eqdē: Alii ēt ɔficiendi modi a Paulo edocentur: nēpe aliq Scillæ minā vnā in aceti xestis sex recipiebāt: Alii viridis Scillæ idē pōdus in sex aceti minas ɔdūt qđ tñ cæteris acutius est. Se. Paulus mētionē nō facit qđ medij cortices sumi debeāt. Bra. Subintelligere opꝫ & a Dioscoride lib. iiij. aīaduertit, vbi hanc cōpositioneꝫ scribēs ingt, Scilla, q̄ sit alba deligit, huius crude direptis duris, & extrinsecus positis oīb⁹, teneram medietatē per minutas ptes recidūt, & filo suspēdūt ex interuallo, ne se ɔtingant segmēta p dies. xl. i vmbra, donec assiccent: deinde cū arida erūt, in aceti optimi. xii. sextarios mergūt, vt diebus septē patiaris esse sub sole obturatis diligenter vasis: post eū numeꝝ dieꝝ Scilla eximit, calcat, abiicit, acetū ipsum eliquat, trāsfunditur, reponit. Se. Video apud antiquos in tpe expōnis ad solē dr̄iam esse: Cur āt medias cortices, & nō extremos accipiūt? Bra. Hoc nō īmerito faciūt, qa supficiales ptes tū nimis siccæ sunt, tuꝫ ob solis ardorē & actionē venenosæ effectę sunt: ptes vero, q̄ apud cētrū sunt, humiditate nimia abūdant: Vnūq; adde, nō esse recipiēdos cortices nimis crassos, nec nimis subtilēs, sed scilla, quā sumis, mediocrē substantiā habere dꝫ: Tñ & Dioscorides alioꝝ cōpositiones recenset: Nēpe

aliq pondo Scillæ in sextarios aceti qnq; demittũt: Nec deerant, q acerrimũ acetum pararent, alio mõ q̃ ꝯficeret suũ acre Paul⁹: etenim repugnãt tunicis cortices, & exarescere non pmittunt, statimq; musteas ac recentes alias pari mẽsura coniiciũt in acetum: & initio. vii. mensis eximunt. Se. Hoc acerrimũ eẽ oz, vt fere gustu tentari nõ possit. Bra. Tñ eo antiq vtebant. Se. Gaudeo cũ viderim & antiquos in suis cõpositionib⁹ diuersos, vt nullus inueniat q eãdẽ cõpositionẽ eodẽ mõ ꝯfectã paret: Recentes igit rephendendi nõ sunt, qm̃ & hoc semp fuit antiquoꝝ vitiũ. Bra. Si tu antiquoꝝ cõpositiones contẽplaberis, statiz inuenies diuersitatẽ esse, quia cõpositio efficacior, & minus efficax reddit: Quas diuersitates medicus cognoscere oz, ne inefficaciori remedio vtat, qñ efficaciori indigemus, & e ꝯ̃rio: In Recẽtioꝝ aũt cõpositionibus diuersitas est in simplicibus, q̃ aliã intẽtionẽ pharmaco tribuunt, & q̃ morbo potius ꝯ̃ria est: Hoc ẽ, qđ varias cõpositiones dãno, non qa nõ nouerim antiquos ẽt ꝑ varietate ingenioꝝ & diuersaꝝ ætatũ cõpositiões imutasse: Hoc. n. in nr̃a hac facultate vsu venit, vt aliq in q̃libet ætate nascant, q sibi arrogẽt: vnde Pli. medicinam artẽ Interpolẽ appellat: hi (vt videant potius q̃ sint) oĩa imutant, oĩa peruertũt, adeo vt multis occasionem dederint hanc artẽ inconstãtissimã appellandi, cuũ nulla ꝯstãtior, firmiorue sit. Se. Succurrit ne tot affectibus, quot Mesue enumerat, hoc acetũ? Bra. Immo & pluribus q̃ a Mesue dicant: nã Pli. capi. ii. li. xxiii. Inueteratũ magis ꝓbari docet, & ꝓdesse acescentibus cibis, nã gustatũ pœnã eã discutit: ẽt ꝓdesse his q Ieiuni vomũt, nã callũ faucium facit, ac stomachi: odorẽ oris tollit: gingiuas adstringit: dentes firmat: colorẽ meliorẽ p̃stat: Tarditatẽ quoq; auriũ gargarizatione purgat, & transitũ auditus apit: oculoꝝ aciẽ obiter exacuit: Comitialibus, Melãcholicis, vertiginosis, vuluaꝝ strãgulationib⁹, pcussis, ac pcipitatis, & ob id sanguine ꝯglobato, neruis infirmis, renũ vitijs p q̃ vtile, cauendũ exulceratis, Adde a Dioscoride plura alia dici, q̃ a Plinio scripta sint: sed in gñe vehemẽter incidit.

Se. Quũ apud Authores tot diuersitates inueniantur, qũo ɔfecturus sum ego? Bra. Apud latinos diuersitates solũ in tp̃e sunt. Se. Fuere ne alii antiqores latini, q̃ p̃ter Pliniũ de hoc aceto tractarẽt? Bra. Columel. lib. xiii. cap. 34. Acetũ Scilliticũ, & eius cõpositionẽ edocet, parũ a Pli. differens, nisi in numero dierũ, quo insolatur: Palladius in Iulio mẽse capite octauo, d̃ hoc aceto agit & p̃parãdi modũ ostẽdit: q & ipse in dieb⁹ insolatiõis differt. Se. Plinii locũ non indicasti, quo hoc acetũ parare docet. Bra. Et locũ indicabim⁹, & v̂ba afferemus: vt eius more ɔficere possis: Locus est. xx. lib. cap. ix. Vbi de Scilla agit, inqens, Scillarũ in medicina alba ẽ, q̃ mascul⁹ fœmina nigra: Scilla, q̃ candidissima fuerit, vtilissima erit huic aridis tunicis direptis, qđ reliquũ e viuo est, ɔsutum suspẽdit lino modicis interuallis: Postea arida frusta in cadũ aceti quã asprimi pendentia ĩmergunt, ita ne vlla p̃te vas ɔtingant: hoc fit añ solstitiũ diebus. xlviii. Gypso deinde oblitus cadus ponit sub tegulis totius diei solẽ accipiẽtibus: post eũ numerũ dierũ tollit vas: Scilla eximit: acetũ transfundit. Se. A Mesue non parũ differt, Is tñ non est: hoc ẽt loco Plinius eius vires describit: inter q̃s h̃ mirũ dictu ponit, sed tñ (inqt) vis est vt auidius haustuз extinctæ aĩe, momento aliquo spẽm p̃beat. Se. Mirũ dictu hoc est. Bra. Mirũ qdẽ, sed nõ impossibile: nẽpe & nr̃o tp̃e huius gñis ardentes aquæ paranť, q̃ semimortuos p aliqđ tp̃is spaciũ reuiuiscere faciũt. Se. Scio, & iã ego tuo noĩe paraui. Bra. Alias parasti: Nunc vero vnã ab aliis diuersam parare incipies in gr̃am Illustris. & excelẽ. Herculis Ducis Ferrariæ quarti, Quẽ nobis Deus optim⁹ diu seruet: De qua mira plerũq; vidi, adeo vt tres guttæ, qñq; aliquẽ adeo reuiuiscere fecerint, qđ domui suæ opportuna disposuit, testat⁹ est, & triũ dierũ spatio adhuc supuixit, q debebat eadẽ hora mori: Nõnulli ꝙ Carmelitę iudicarũt hanc cõpositionẽ eã esse, qua Clemens. vii. Põtifex maxim⁹ vita fere destitutus, p aliquot dies supuixit: Sed Deus optimus, q gregẽ suũ ab eo pastore liberare voluit; huius aquæ vires ɔfregit: Tñ hæc cõ

positio, quã faciemus, illa adhuc potẽtiorũ, quã põtifex
hausisse dr̃. Se. Quidã Author nr̃, q seruitor inscribit,
alios quosdã modos acetũ scilliticũ parãdi docet: at ego
quez imitari debeam ignoro. Bra. Quũ antiq inter se
dissidentes sint, & potissimũ in tpe, quo insolat: ppea a
tua ꝯsuetudine te dimouere nescirẽ, vt Mesuem seq̃ris,
q a gręcis, & latinis paꝝ euariat, & i tpe insolandi .xl. dieꝝ
spatiũ accipit, qd tps, apud medicos in pluribꝰ criticũ est:
Scias aũt queãdmodũ mulieres nr̃æ singulis annis oleũ
rosaceũ parant, vt eo p totũ annũ vtant qñ opus erit, ita
antiqori tpe qsq; acetũ scilliticũ ꝓ vsu domus ꝯficiebat,
nec paulatim exhibere verebant quousq; ad cyathũ vnũ
85 & duos sumerent: sed de hoc aceto satis. Se. Igit de oxy
melle scillitico loquamur. Bra. Loquamur, postq̃; græ
ci, Latini, & Arabes de aceto scillitico inter se differunt:
Sed quo mõ hoc Mel scilliticũ paras? Se. Mesuem se-
quor, nẽpe accipio Mellis despumati lib. iii. aceti scillitici
lib. ii. Simul coquo cũ facilitate semp despumando, quo
ad pfecta syrupi formã habuerit: Quo ꝯfecto, ad medi-
cos vsus seruo, qñ materiæ valde frigidæ sunt, valde glu
tinosæ, & tenaces, & quæ in locis sunt a qbus difficulter
euellũtur: vz ẽt ad vẽtriculi, capitis, & visceꝝ ægritudines
ad vesicæ mollificationẽ, & ad eructationẽ acetosam.
Bra. Quõ sine aqua ꝯficere potes? Se. Ego aquam
non addo. Bra. Ego aũt addendã puto: vt postea semp
despumando coquat: & hoc est, qdˡ Mesue dicit, & pfici
tur decoctio eius, vt diximus in spẽbus secaniabĩ: Ibi aũt
aquã ponit, Ideo iudico, qdˡ aquę lib. iiij. inijcere debeas:
Nã sicut in secaniabĩ de radicibus aqua est duplũ aceti,
ita hic aqua duplũ aceti esse dz, ẽt aqua in simplici seca-
niabĩ acetũ in maiori copia superat, sed qd dixi satis est:
semp aũt ob pfectiorem coctura aquã iniicerẽ, & ob eaz
causam q̃; dicit Mesue in oxymelle simplici. Se. Dein
ceps semp ita agã: Antiqores aũt de hoc Oxymelle scilli
tico tractarũt ne? Bra. De hoc nunquã, sed Paulꝰ ægi
neta lib. vii. cap. xi. alterius oxymelitos scillitici meminit
qdˡ in tua officina ꝯfectũ voluerim, Appellabiturq; oxy

mel scilliticũ compositum. Se. Eius compositionem, ni pigeat edoce. Bra. Hæc est, quam dicam.

Recipe Interaneorum mollium Scillæ. lib. .ij
Aceti acrioris albi.) xestas. xv.
Piperis)
Petroselini macedonicici) añ. vnc. ij.

Dauci cretici)	Fœniculi)
Ameos)	Semi cymini)
Anisi)	Laserpitij)
Nardi gallice)	Zinziberis) añ. vnc.j.
Libystici) añ. semissẽ	Pyretri)
Assari)	Hissopi cretici)
Cardamomi)	Costi)
Spicæ nardi)	Pulegij)
Amomi)	Mẽtæ viridis, fasciculũ.j.
Rha pontici)	Rutæ viridis, tenerioris

caules. v. Mellis attici xestã.j. Hepsematis.i. sapæ. xestas.ij. Apij viridis. fasciculũ.j.

Interanea Scillæ candida ꝑcisa conijce in acetũ, & ꝑ dies septem sub ardentissimo canis æstu macerari finito, Deinde scillã subleuans, arida qdẽ iã ꝑcisa viridia vero integra aceto insere, & post. vii. dies rursum oĩa extrahens, aceto imitte Mel cũ hepsemate: Quibꝰ decoctis vsq; ad crassitudinem in vasculo vitreo recõde. Hęc est Pauli cõpositio, qua (inqt) vel ante prandiũ ꝓpinationis loco vti debemus vel post cibũ veluti in salsamento. Se. Hæc certe magna cõpositio est: Mesue & ipse ẜm Democritũ Scilliticũ Oxymel parare docet, sed cũ isto nihil hʒ, oĩno sum ipsum paraturus, sed opus erit, qdꝰ simplicia q̃dam edoceas. Bra. Libenter fiet. Se. Nunc de Oxyzachara sermo fiat. Bra. Hermolaus Barbarus Oxymel simplex, Si cũ zucharo fiat, & non cũ melle oxysachar vocari inqt, & re vera.i. suũ ꝓpriũ nomen: sed alia cõpositio ẽ quã vos Pharmacopolæ ꝓ Oxysachar paratis, & corrupto vocabulo Oxyzachara dicitis. Se. Est cõpositio Nicolai, q̃ recipit tres res, acetũ, succꝰ granatoꝝ & zucharũ. Bra. Ego qñq; ex solo aceto parari iubeo, qñq; ex solo

78

granatorum succo, quandoque ex vino Omphacio, quandoque ex limonum, vel narantiorum vocatorum succo, vt sumenti conuenit: Nicolaus per hunc ordinem suum Oxysachar fieri iubet, vt recipiant zuchari. lib.j. Succi malorum granatorum vnc. viij. Aceti vnc.iiij. ponant ad ignē in vase stāno circulinito, & bulliat semper spatula agitando, donec ad quantitatē zuchari vel fere deueniat. Bra. Est potus suauis, q febriū tertianarum inflāmationes sedat: q bilē in ventriculo purgat, qui ēt plurimū aperit: Et Oxysachar loco oxymellis tutius vti poteris, quoniam rōne mellis ita nocere non potest, vt oxymel facit, Quippe certus sum si Hippocrates & Galenus zucharum nouissent, Oxysachar cōponēdū voluissent, minori dispendio, quam oxymel. Se. Gaudeo quoties apud nos aliqua esse inuenio, q̄ antiquioribus illis recondita, & occulta fuere. Bra. Certū est oīa nō nouisse antiquos, In multis tn̄ diligentiam habuere: In vno aūt in Oxysachar te attentum faciam, qd zucharum nō clarifices. Se. Ita semp paro. Bra. Bene ē. SENEX.

88 MEl violatū considerandū pter miseramus. Bra. De illo agendū erat, qn̄ de syrupo violato, & infusione violarum loquebamur: vt aūt de ipso perfecte loquamur, quibus vtaris edoceas. Se. Ego ī mea officina Mel violatū, & zucharum violatū habeo: Zucharum violatū eodem mō paro, quo Rosatū, vnicuique libre zuchari vnc.iiij. violarum .i. florum violarum exhibens: Etiam Mel violatū ex infusione eodē modo conficio, sicut Mel rosatū ex infusiōe rosarum, quia ex infusione violarum & Melle, Mel violatū paro. Bra. De violato zucharo errare non potes, qa a Mesue perfectā normam habes, & ab eodē de violato melle ēt regulam habes, quia vel fit colatū, vel non colatum, si quidem colatū fiat, Mesue regulā tribuit, Duarum violarum partes sint, & sex mellis, vt ēt in Zucharo facis: Tn̄ huius mellis rarus vsus est: Si vero colatū facias, vnus est modus cū infusione violarum, de quo superius egisti: Alius est modus ex puro violarum succo: Tertius est modus, q mihi sūme placet a Nicolao factus, vt in .x. lib. albissimi & purissimi mellis despumati (scdm Nicolaū, scdm nos aūt Mel ad

auꝶ inclinet)ponatur ſucci Recentiũ violaꝶ lib.j.cũ igni appoſita ſunt,adde violaꝶ recẽtiũ cultro inciſaꝶ. lib.iiij. & bulliãt ſemp miſcẽdo,ad ꝯſumptionẽ ſucci. *Se*.Q ñ q; ſolebam hoc modo parare. Bra. *Siccitati pectoris*, & lenta febre affectis plurimũ conuenit. *SENEX*.

PAuciſſima inter ſyrupos ꝯſiderãda vñr,*Si* qd ſit, Dia moꝶ eſt. Bra. An inter ſyrupos Diamoꝶ numerari debeat,nec ne,In dubio eſt,tũ quia *Meſue* inter genera Loch(vt eius vocabulo vtar)numerauit, tũ quia ſyrupi more non bibitur,*Sed* de hac re digladiari nõ liceat,modo compoſitionem ipſam cognoſcamus: Quod genus Diamorum paras? Se. Quod omnes alij,Illud ſcilicet quod a Nicolao edocetur,Qui in hunc modũ ꝯficit. 89

Recipe morum celſi,	lib.ſ.	Mellis	lib. ſ.
Morum bati	lib. j.	*S*apæ	vnc. iij.

Ita ẽt ꝯficio,*Sumo* ſuccũ Moroꝶ cũ Melle & Sapa in vaſe æreo ſtãno circũlito,& ſuauiter decoquo:cũ aũt an coctũ ſit cognoſcere volo,gutã ſupra marmor pono,& ſi inhereat,coctũ eſt:adeo aũt inhæreat,vt ſi digito tangaƷ, reſiliat, tunc coctũ eſt:hoc viſo pcolo,& in vaſe ſtanno circũlito vſui reſeruo. Bra. *V*ſus eius magnus eſt in palati excoriatiõibus,qñ vua deciderit,& mã aliqua iplet, vbi in gula ardor perſentitur,aut feruor qdaƷ ingens:In principio ẽt ſynanches plurimũ vƷ:Sed *Meſue* aliam cõpoſitionẽ hƷ,quã *Diamoꝶ* appellat,in ea diſtinctiõe vbi de loch tractat,quã ẽt plures faciũt,& q̃; ad oẽs gutturis & vuæ apoſtemata valere dicit,& ad oẽm pꝛ̃ocationem.

Recipe ſucci Moroꝶ dulcium)
Mororum de ſceni) añ. lib. j. ſ.
Rob)
Mellis) añ. lib. j.

Coquanť cũ facilitate vſq; ad Mellis ſpiſſitudinem,& ſerua, Appellaturq; ſimplex Diamoꝶ:*S*ũt aũt q cũ maior neceſſitas ingruit, Addunt,

Aluminis,)
Myrrhæ) añ. partes equales
Croci)
*S*ucci Agreſtæ)

SE. Ego nunquaȝ hæc, vel addidi, vel addere vidi. Bra. Ego aũt in Diamoro q̃nq;, & hæc, & alia (vt opus est) addo, Sed vnũ admoneo, Mesuem huic cõpositioni hæc addidisse, q̃ a Galeno addunt. vj. lib. de cõpõne medicamẽtoꝝ ſ̃ꝫ locaȝq liber a Barbaris Miamir nũcupat, & q̃uis eadẽ p̃cise a Galeno ĩ hanc cõpositionẽ nõ inijciant, tñ eandẽ intentionẽ seqt, eo. n. loco Duas Diamori cõpositiones describit, quaꝝ altera Andromachi, altera ipsi⁹ Galeni ẽ, Galenus docet nos puro succo vti dẽre Phlegmone incipiente, & ego eo vtor, quũ recẽtia mora ĩ sua arbore pẽdẽt, alio. n. tpe cũ desunt mora, eoꝝ succ⁹ melle mixtus seruat, tñ sine melle vehementius repellit. Qd̃ in phlegmonũ p̃ncipijs q̃ritur: post p̃ncipium, qa simul & repellere, & resoluere indigemus, tũc cũ melle cõuenit: Tñ Galenus in p̃ncipio simul cũ succo, q̃nq; Rhũ i. sumachiũ dictũ miscebat, q̃nq; omphaciũ, qb⁹ deficientibus, Rosaꝝ flores sumebat, aut siccas rosas, aut balaustiũ, aut Gallã, aut Thus, aut hypocistida, aut succũ lentisci, aut (vt breuibus expediat) aliqd̃ adstringẽs, qd̃ viꝫ repellẽdi hẽat: Et hæc ẽ in p̃ncipio oĩum phlegmonũ itẽtio repellere: post p̃ncipiũ ad cõcoquẽdũ Myrrha & crocus addunt: postq̃; coctio facta sit, inijciendũ ẽ aliqd̃ discutiens, vt nitꝝ, aphronitrũ, sulphur, vel origanũ, vel pulegiũ, vel Thymum, vel aliquid simile. Se. Quomodo parabat Galenus suũ Diamoꝝ. Bra. Hoc modo.

Recipe Mellis. lib. j. Succi Moroꝝ rubi. lib. v.

Croci	ana.	℥.	j.	ſ.
Myrrhæ				
Omphacij		℥.	j.	

Hic modus Diamori a Paulo ægineta lib. vij. cap. 14. Diamoꝝ cõpositum appellat, quod a Galeni Diamoꝝ in aliqbus & in simpliciũ ponderibus differt: Est aũt Pau-
90 li Diamori compositi descriptio ea quæ subsequitur.

Recipe mororum succi cotylas sex coquas ad strigmenti balneorum crassitudinem.

Croci contriti	denarium. j.	Omphacij	denariũ. j.
Myrrhæ,	denarios, ij.	Schisti lapidis	Triobolũ

Mellis Cotylam vnã. Decoquito quousq; crassitudinẽ induat. *Se.* Si Paulus Diamoꝝ cõpositũ hoc appellat,necesse est,qđ simplex pri⁹ edocuerit. Bra.Immo id egit:nã eodẽ loco duo Diamori simplicis gña ponit,alteꝝ ex moroꝝ succi sextarijs tribus,qbus antea decoctis ad ꝯsumptionẽ tertiæ partis,inijce Mellis sextariũ vnũ,& denuo ad Mellis spissitudinẽ decoqto : alteꝝ ex succo Moroꝝ batinoꝝ.i.ex rubis nascentiũ facit,qđ primo adstringentius est:ꝓpea & Galenus vel ex moris celsi,vel rubi ꝯficit:Sed ex rubi moris magis laudat. Se.In tã ampla authoꝝ discordia qd agendũ mihi ẽ? Bra. Laudarẽ ego,vt duo hæc Diamori simplicis gña , q̃ a Paulo fiũt seruares:naʒ post ꝑmũ,scđo vteremur:Si deinde vehemẽtiori repercussione indigeremus,Repellẽtia,vt Galenus facit,addemus:qñ resolutione opus erit,resoluẽtia inijciemus:Hi aũt Authores Sapã nõ ponũt,q̃ in hac cõpositione mihi sũme displicet,q̃uis & a Serapione, & a multis alijs addaẽ. *Se.* Cũ ẽt Hali.x.lib. eius praticæ aliã cõpositionẽ huius Diamori sequaẽ,& aliã Mesue in capite de Sqnantia,quem ego imitari debeo ? Bra. Si duas Pauli simplices cõpositiones hẽre nonvis,simplex Diamoꝝ ex Moris celsi,vel Moris batinis ꝯficito, qđ solũ hẽas: Medici vero ꝑ ægroꝝ necessitate,ẜm varia morboꝝ tpa addent:Sĩ aũt (vt officina tua copiosior sit) Diamoꝝ cõpositũ hẽre studeas,Illud ex Galeno ꝑadductũ, magis q̃ id ex Paulo parato. *Se,* Cũ Nicolai Diamoꝝ Sapã recipiat,estne idem modus apud oẽs tũ antiqores tũ Recentes,parandi Sapã? Bra. Rẽ discutiendaʒ moues,q̃ magni momenti est in nr̃a arte:Sed postea quã in hãc arenã descẽdimus,oĩa cũ recẽtiũ,tũ antiquoꝝ volumina euoluemus,quoad tibi ꝑ pte satisfactũ eẽ cognoscamus,& hoc tanto libẽtius agem⁹,qa Sapa vnũ est ex his,q̃ simpliciũ examine tua ĩcuria omissa sunt: Ab Arabibus aũt initiũ sumatn⁹:Cũ in Arabũ: & Mauritanoꝝ cõpositionibus Rob,vel Robub, simplici vocabulo ĩueneris, Sapã intelligere opʒ:& hoc ꝑpetuo,nã id vocabulũ succũ significat, Sapa ꝟo per excellentiã succ⁹ appel-

fatur,quia vua excellen.res est,quæ succũ delectabilissimũ facit. Se. Vinũ igiť erit Robub. Bra. Duo exigũtur,vt aliqđ sit Robub,vnũ,qđ sit succus,aliud, qđ sit inspissatus ad formã mellis: In alijs succis ad Sapã ipsam exẽplũ sumimus,qñ de eoꝝ inspissatione tractam⁹,fiat ad formã Rob,vel Robub.i.ad formã Sapę: Oĩs ergo inspissatus succus Robub dr̃,sed p excellẽtiam Sapa simplici vocabulo Robub vocať vt aũt ħe sit Robub,op⁹ est in p̃mis,qđ succus defecat⁹sit,deinde p solis,aut ignis calorẽ tm̃ inspisseť,vt sine corruptiõe longo tpe seruari possit: vnde Ferrariẽses mulieres p duos,& tres annos sapam integrã seruant. Antiq duo gña Sapæ,imo tria habebant,p varias cocturas distincta: vnũ gen⁹ erat,quod ebulliendo,ad tertiã partẽ resoluebãt: aliud ad dimidiũ:
92 p̃mũ a Græcis σείριος,ἢ ἕψημα.i.Sireũ vel hepsema, Latini sapaꝫ vocant: ſm Defrutũ dr̃:hoc Pli.lib.xiiii. cap.ix. docet,Inqens,Nã Sireũ,qđ alij hepsema,nr̃i sapam appellant,Ingenij,nõ naturæ opus est,musto vsq; ad tertiã partẽ mẽsuræ decocto: quod vbi factũ ad dimidiũ est,defrutũ vocamus: oĩa in adulteriũ mellis excogitata: Et lib. 23.cap.ij.inqt,vino cognata res sapa ẽ,vino decocto,donec tertia pars supsit: ex albo hoc melius. Se. Igiť ex tribus partibus duas resoluebãt in Sapa? Bra. Ita ẽ. Se. Ego aũt Pliniũ intelligebã qđ tm̃ tertia pars resolucreť, & due relinquerenť. Bra. Ille non est Plinij sensus, qđ ostẽdiť cũ ex hoc capi.ij.lib.23.vbi inqt, decocto donec tertia pars supsit, siqdẽ superest tertia ps,indiciuꝫ est, qđ aliæ duæ ptes euanuere: Immo & illud ex illo loco noni capitis lib.14.colligi põt,vbi inqt,Musto vsq; ad tertiaꝫ ptẽ mensuræ decocto: sed q̃a hæc verba non magis id significant,q̃; qđ sola tertia ps resoluatur,ppea id qđ seqť ostendit,qđ duæ partes resolui debẽt,& vna supesse: Sequtur aũt quod vbi fcm̃ ad dimidiũ est,Defrutũ vocamus ac si dicat,Sapa est quoties,adeo resoluiť vt tertia pars supersit: at in hac resolutiõe qñ ad dimidiũ peueniť, defrutũ vocam⁹: cũ vero vsq; ad resolutionẽ duaꝝ partiũ trãsitus fit,est Sapa,vel Hepsema, ab Hippocrate Hepseton

vocatur: Nonius aũt dicit ſuo tpe ſapã vocatã eſſe Mel-
laciũ, forte qa Mel recipiebat, vt nõnullæ ex nr̃is mulie
ribus faciũt: vel qa loco mellis vtebanẽ: Cui⁹ dulcedinẽ 93
repſentat: Eſt & tertiũ genus, qđ fit ex reſolutione vnius p
tis ex trib⁹, & calœnũ appellabaẽ. Se. Q đ nr̃æ mulie 94
res ſingulis annis parãt, qũo appellari dʒ, Aut ĩ quo gñe
ponendũ eſt? Bra. Non eſt defrutũ, neq; Sapa, neq; Ca
lœnũ, qa ex qnq; partibus quatuor reſoluũt: forte qa vi-
na nr̃a Ferrarienſia adeo potẽtia non ſunt, ex qnq; .n. ſi
tulis adeo bulliunt, ut una tm̃ relinquaẽ: Q uæ aũt me-
liorẽ & ſuauiorẽ ſapã parare uolunt, uuas bene maturas
deligunt, & pinſunt: aliter nõ eſt ſuauis ſapa, & quã faci-
le putreſcit: ut aũt qdã acor e ſapa adimaẽ, mulieres nr̃æ
cydonia inijciunt, ut ſimul bulliant: Si Cydonijs carerent,
poma alterius gñis, mõ dulcia ſint, accipiũt: Decipiunẽ
aũt Recentes, q uolunt hoc Tertiũ gen⁹ ſapæ dici carenũ
qa tertia parte careat: Immo illius ſnĩæ fuit Iſidorus: at
res aliter eſt: nã calenuʒ dr̃ a Caleno oppido, & Caleno
monte, q diſtat. 14. millibus paſſuũ plus minus a capua
capite & pmaria olim Cãpaniæ urbe: Nunc oppidis Fer
rariæ ppinqs uix ſilĩs eſt: Diſtatq; Calenus mons a Seſſa
nunc urbe, non Sinueſſa, quatuor millibus paſſuũ plus,
minus: In caleno aũt monte nũc nec oppidi ueſtigia ex
tant: Hac hyeme ea loca uiſitauimus, qm̃ ab antiqs cele
brata ſunt, cũ illuſtriſſ. Princeps & patron⁹ meus Hercu-
les Eſtenſis Dux Ferrariæ quartus Neapolĩ ad Carolum
v. Imperatorẽ pficiſcereẽ, Ad calenum mõtẽ eqtauim⁹,
uina calena bibimus, q̃ ſuauiſſima ſunt: ppea Horatius
uolens Mæcenatẽ allicere ex uino, ut ſecũ in Cœna ſit li
bro. j. Carminum. Ode. ij. Inqt, Prælo domitam caleno,
Tu bibes uuam: & Iuuenalis. Molle calenũ porrectura
uiro. Se. Vuaꝝ igiẽ gñ a, magis & minus Sapam coq
faciunt? Bra. Ita ẽ, qa calena uina ut ſapæ pfectioneʒ
& formaʒ enanciſcerenẽ, ſolũ indigebant reſolutiõe uni⁹
partis ex tribus: Nr̃a aũt vina indigent reſolutione qua
tuor partiũ ex qnq;: Immo & ex Caleno mõte phalerna
vina, nigra dulcia & ſpumantia ueniũt: nũc is locus, idẽ

nomē seruat, nā incolæ appellāt li faluorni. Se. Posset ne fieri vr̃is regula sine hac mēsura? Bra. Posset & hæc fit: Q ōcūq; genus vuæ, aut musti accepis, adeo bulliat, vt mellis formā acqrat. Se. Si græci in Diamoro Sapā nō ponūt, miror, q̄ Arabes, & Recētes iniecerint: Nescio q̄; vñ ortū habuerit: Idq; dubiū mihi vr̃ de re ipsa nūqd Sapa in his gutturis affectibus, in qbus Diamoꝝ ꝯuenit p̄sertim in p̄ncipio Sapa ꝯueniat. Bra. Rē arduā moues, in qua nō ita facile rñdere possumꝰ: Nēpe Græci authores nōnulli in gargarismatibus & oris collutionibꝰ, & ad inflāmatas Gingiuas Sapa vtunt̃: Aetius. n. capi. xx. lib. viii. de inflāmatis gīgiuis tractās: Primo Asininū lac in ore detinēdū esse p̄monuerat: postea addit, & hoc qđ ex vino ad tertiā vsq; mēsuræ partē decocto apparat̃, qđ Sapā dicimꝰ, Itēq; Hepsema: & capite. 51. eiusdē. 8. lib. Idē Aetius vbi ea ponit, q̄ his q in arterijs patiunt̃ cōueniunt, & de arteriaꝝ pharmacis loqtur, inter alia Sapā exhibet, q̄ Sireū quoq;, & Hepsema appellat̃: a vino autē abstinēdū monet: & capite 52. vbi de asperitate & supp̄ssa voce tractat qñ e pectore educere opꝰ ē, Mel & Sapā addit: Paulꝰ ēt Aegineta, vbi d̄ Raucedinis, Arteriarūue curatiōe loqt̃, Sireo. i. Sapa utit̃: Trallianus ēt lib. ij. cap. iiij. De destillatiōe tenuis materiæ a capite in asperā arteriā loquēs, ex defruto, & Sapa cōpōnes facit, vbi de Diacodione sermonē fecerat: ex his forte, & sĩlibus Arabes, & Recētes in p̄ncipio phlegmonū gutturis, Sapa vtunt̃, & eo p̄sertim qa Dioscorides lib. v. vbi de vino passo, & ꝓtropo disputat, Inqt, Itē qđ mulso decocto fit, & Sireū ab alijs hepsema: & Sapa dr̃: Si nigra euadāt, piguia, copiosiq; alimēti erūt: Si alba tenuiora: Si heluola, variataq; mediā vim vtriusq; naturæ ferēt: oībus tñ vis adstringēdi, ꝯtinēdiq; adiūcta: Arterie lāguidos ictꝰ recreat. Ex his hēs ſm Dioscoridē, Sapā viꝫ restringēdi hēre, & ex cōsequēti repcutiendi: ꝓpa ad inflāmationes gutturis ī p̄ncipio valere sumi pōt: Sed his oībus Hippocrates oppositꝰ esse vr̃, q in. ij. lib. de rōne victus inqt: Defrutū calefacit, madefacit, & subducit: calefacit, qđ vinosum est: ma-

defacit,

defacit, quoniam nutrit: subducit qđ dulce est: vnde ſm Hippocraté colligere potes in haꝝ inflāmationum initijs Sapá exhiberi non posse: ppea (salua semp Dioscoridis pace) in pncipio inflāmationũ aspere arteriæ, aut partiũ oris, ego nunq̄ vterer Sapa. Se. Quid dixit Dioscorides? Bra. Esse adstringétis naturę: Q đ si sit, in pncipijs ꝯuenit: Népe ab oibus antiqorib⁹ medicis, & ab ipsa rõne aīaduertit in pncipijs repellétib⁹ nos vti dére: postea resoluentibus, deniq; mitigátibus: qđ bis aut ter a Paulo ægineta lib. iij. capi. 26. edocet, & ab Aetio locis pcitatis: quos si ꝯtéplemur, in pncipijs Sapa nõ vtit: Ab Alexandro Tralliano li. ij. ca. iiij. A Galeno in. vi. de cõpõne medicamétoꝝ p loca. Se. Sapa qñ fieri dz? Bra. Q ñ vuę sunt exquisite mature: q̄uis Pli. lib. 14. cap. 21. dicat, Ipsa quoq; Defruta, ac Sapas, cũ sit cælũ sine luna, hoc ē in Sideris eius coitu, neq; alio die coq iubēt. Præterea plũbeis vasis nõ æreis, nucibus iuglādibus additis: eas. n. fumũ excipere. Nfæ aũt mulieres poma cydonia: aut alia, si hæc desint, inijciũt. Idē Pli. lib. 18. cap. 31. de tpibus vindemię loqués inqt, hoc. f. tps, & Defrutũ coquédi, silēte luna noctu, aut si interdiu, plena: Quę a Ferrariẽsibus mulierib⁹ nunq̄ obseruant. Se. Igit sine Sapa Diamoꝝ parabo? Bra. Sine Sapa: Quippe Græci authores sine Sapa cõficiunt, & Alexáder Trallianus lib. j. cap. 41. vbi Anginę psidia scribit, Diamori simplicis & cõpositi ꝯfectiões edocet. Se. Quæ sunt hæ? Bra. Pro simplici Diamoro ꝯficiédo recipit Succi moroꝝ sextarios qnq; decoqto, donec Mellis liqdi crassitudinē ꝓhat: Deinde Mellis sextariũ vnũ adijcito, & iteꝝ coqto, donec Mellis désitaté obtineat. Se. Qũo facit suũ cõpositũ Alexáder? Bra Nũc dicemus.

Recipe Succi moroꝝ sextariũ vnũ

Croci }
Myrrhæ } Denarium pondo duum.

Omphacij tosti & in puluerē redacti denarij põdo vni⁹.

Aluminis Denarium pondo duum.

Mellis Sextarium dimidiatum.

Succus moroꝝ p horá arescat: Inde igni admotus paꝝ

ſpiſſior reddaṫ: Mel aũt iniectũ ad tertias decoqto,& vbi
gelaſcere cœperit,pulueres quoq; inijce: & ſicubi incidat
vſus,vtere. Se. Tñ hoc cõpoſito in pñcipio vti non de
bemus. Bra. Non eqdẽ,Immo ipſemet Trallianus vbi
ſimplex Diamoꝝ deſcribit,hoc obſeruãdũ monet,vt ἐπὶ
τῆς ἀρχῆς .i.in pñcipio adhibeanṫ q̃ repmendi vim hñt
ἐπὶ τῆς ἀκμῆς.i.in sũmo vigore q̃ digerẽdi, ἐπὶ τῆς πα-
ρακμῆς.i.in declinatione,q̃ leniẽdi phlegmonẽ, mitigãdi
q; facultate pdita ſunt: Immo Paulus ægineta pcitatis lo
cis Mel in pñcipio miſcẽdũ eſſe non vult,ſed in augmen
to ſolũ: Adim⁹ aũt nos mel,vt diu ſeruet: aliter breui cor
96 rũpereṫ & diu ſeruari non poſſet. Se. Cũ in ſimplicium
examine Mora ptermiſerimus,ab re non erit, ea hoc loco
tractare. Bra. Id libẽter faciã a Recẽtib⁹ initiũ ſumens:
nã ex his in antiquã haꝝ reꝝ cognitionẽ veniem⁹: Apd
nos duo Moroꝝ gñã reperiũtur ex colorib⁹ diſtincta, Al
bũ,& Nigrũ: De Albo moro nihil apud Theophraſtum,
Dioſcoridez, Pliniũ, Catonẽ, Palladiũ, Columellam, aut
aliũ ex antiqorib⁹,q de re ruſtica,aut plantis locuti ſunt.
Se. O rẽ mirã,quã audio: Igiṫ antiq albũ moꝝ ignora-
rũt? Bra. Ita vṙ. Se. Tñ Sericũ hẽbant, Bra. Hẽbãt
& Bõbices, Sed nigro Moro vtebanṫ,& ſuos bõbices iſto
paſcebãt: & ſi hi vermes nigro Moro veſcanṫ, Sericũ pul
chrius,ſplẽdidiuſq; fit. Se. Fieri põt qđ antiquoꝝ aliqs
de Albo moro locutus nõ ſit? Res ẽ,q̃ mihi fere ĩpoſſibi
lis dictu vṙ. Bra. Nullus,pter Ouidiũ Albũ moꝝ,vel a
longe deſcripſit. Se. Non poſſuz nõ valde mirari de an
tiqoribus,& pſerti de Plinio oĩum ſagaciſſimo. Bra. For
te Pli.albũ moꝝ pterijt,qm̃ a Theophraſto eius mentio
nulla fit,quẽ in plantaꝝ hiſtoria adeo imitaṫ, vt eius Si-
mia vere dici poſſit. Se. Nec illud dici põt,hos viros iõ
albũ moꝝ omiſiſſe,qa arbor notiſſima eſſet,qm̃ de valde
notiorib⁹ hiſtoriã ſcripſere: & de vilioribus,& huius arbo
ris foliũ ad paſcẽdos vermes mollius ẽ,q̃; Mori nigræ fo
liũ,& nũc tota Italia folijs huius albæ mori vtiṫ: Sz quo
loco,& ad qđ ppoſitũ de alba Moro ſmonẽ hz Ouidi⁹?
Bra. Eſt in iiii.lib. Metamor. Vbi Thysbes & Pyrami in

solentes amores describit: Quippe locũ quendã statuerũt, in quẽ ambo cõuenirẽt: locus aũt erat notissima morus, sub qua alter alterũ expectare debebat: Ne aũt Carmina q̃ras, hæc sunt q̃ dicã, Ne ue sit errandũ lato spatiantibus aruo, Cõueniãt ad busta Nini, lateantq; sub vmbra Arboris, Arbor ibi niueis vberrima pomis Ardua Morus erat gelido cõtermina fonti, Immo Ouidij sñia vr̃, qđ oĩa Mora ꝑus alba fuerint: Deinde ob Pyrami & Thysbes sãguinẽ, nigra effecta sint: Ideo deinceps cũ seipsum perimit Pyramus, in hũc modnm canit. Quoq; erat accinctus, demisit in ilia ferrum, Nec mora feruenti moriens e vulnere traxit, Et iacuit resupinus humo. cruor emicat alte, Nõ aliter q̃; cũ vitiato fistula plũbo Scindit, & tenui stridẽte foramine, lõgas E iaculat aquas, atq; ictib⁹ aera rũpit. Arborei foet⁹ aspgine cædis, in atriã Vertũtur faciẽ, Madefactaq; sanguine radix Purpureo tinxit pendẽtia Mora colore. *Se.* Hæc mihi vñr anilia fabulamenta, q̃ hyeme apud ignẽ puerulis recitãtur. Bra. Fabulamẽta vñr, sed q̃ sub tegmine philosophiæ mysteria tegunt: & q̃ pñt saltẽ testimoniũ reddere apud Romanos Mora alba extitisse: Nã deinceps cũ Thysbe se perimit, Deos rogat: vt arbor suæ cædis testis sit: & sicuti Pyrami sanguine tincta erat, ẽt sui ipsius sanguine rigat: ꝓpea canit Ouidi⁹. Vota tñ tetigere Deos, tetigere parẽtes, Nã color ĩ pomo est vbi ꝑmaturuit ater. *Se.* His nugis omissis, ad rẽ nostrã redeamus. Bra. Apud antiqores authores alba mora nõ extant, Sed nigra solũ, q̃ Sycaminea appellabant, 97
& Sycomora. i. ęgyptia ficus, & mora rubi: *Sycomorũ* nõ hẽmus. *Se.* Arbor illa ꝓcera, q̃ nũc Ferrariæ passim viret, q̃; vulgus *Sycomorũ* appellat, nõ ẽ ergo Sycomorus? Bra. Nõ eqdẽ: ẽ tñ *Sycomorus* ꝓcera arbor, sed ficui similis, q̃ fructũ moro maiorẽ, & ficu minorẽ gignit, dulcẽ, suauẽ, & q granula nõ hẽat vt morũ. *Se.* Igit Sycomoro caremus. Bra. Caremus, iõ ꝑtermittat: extant apud 98
nos Mora nigra, q̃ vulgo celsi mora vocant: putant Recẽtes ob arboris celsitudinẽ celsi mora nũcupata esse, Sz apud antiquos absoluto vocabulo Mora dñr, & cũ mo-

rā dñr, hæc intelligūt, q̄ ēt appellant Sycamina: q̄;uis hęc nomina attica non sint, vt Gale. lib. ij. de Alimentoꝝ facultatibus docet: Sed (vt inqt) qbꝰ plꝫ Atticismus, his nō plꝫ Medicæ artis veritas: Ab Arabibꝰ hæc Mora, q̄ a Recētibus Celsi mora dñr, Tut vocant, vt ex Serapione capi. 132. de Simpliciū medicamētoꝝ facultatibus colligere lꝫ: eo aūt loco Galenū adducit: Sunt igit hæc mora, q̄ supra arbores ꝓceras nascūtur, & qbus in mēse maij & Iunij vescimur, & q̄ aduersari stomacho: & facile corrumpi Discori. & Gale. dñt, ea quæ ab antiqs absoluto vocabulo mora dñr: Sūt p̄terea Mora bati, qbus Galenus & pau
99 lus ad cōponēdū Diamoꝝ libentiꝰ vtunt: In rubo nascū tur multū differēte Callo, ab Hippocrate Maratha nūcupant, Sed Hermolaus Hippocratē emēdat, vt legenduꝫ nō sit μαραθα απο βατου. i. Maratha a bato, Sed μῶρα τα απο βάτου. i. Mora a bato. i. Rubo: Nos aūt tria Moroꝝ gña in humilibus plantis nascētia cognoscimus vnū supra Rubū, aliud supra Ideū rubū, Tertiū qđ vulgo Mora cāpagnola appellamus, inter cāpos nascit & īter arua humilis arbuscula spinosa folia tñ rubi: & eiusdeꝫ generis moꝝ duoꝝ, triū, quatuor, aut ad sūmū qnq; acinoꝝ fert. Se. Pñtne hæc ad certa genera & cōmuniora noia duci? Bra. Duo sunt latina noia, qbus hæc oia signantur. Rubus & Sētis: Plinius hoc nomē Rubus scribit, & eo vtitur: Columella hoc noie Sentis vtit: vt apud latinos hæc duo noia gñalia sint, Rubus: & Sētis: sed apud Græcos gñale nomē est βάτος: Propterea cū apud Galenuꝫ; aut alium authorē græcū legimus μῶρα του βάτου, hæc ītelligimus: Sed nostri his vocabulis oīas addūt, qđ & grȩci
800 prius fecere: nā apud Latinos oīę sunt. Rubus caninus, Rubus Ideus, Rubus terrestris, vel Sentis canis, vel caninus; sentis humilis, vel terrestris, Sentis Ideus: Græci aūt hñt cynosbatō, baton Ideū, Chamæbaton. Se. Nōdū edocuisti, qd essent hæc mora apud nos. Bra. Nunc id agemꝰ. Mora, q̄ in spinis sunt supra rubos In senticetis, & pro tuendis nr̄is aruis a beluis, & hoībus, absolute Mora rubi dñr, vel Mora sentis, vel Mora sentis canis, vel Mo-

rabati, vel batina. Se. Hæc cognosco: & his vtor in Dia moro. Bra. Dioscorides dicit nūcupari Mora vaticana ab Arabibus Suleich dñr, vt Serapio testis est, capi. 124. sui libri de Simpliciū medicamentoꝝ facultatibus, p̄serti si ipsum Galeno ꝯferas, eo loco, quo de Rubo sermonem hꝫ: Adest & apud nos ī foueis q̄ agros distermināt, & alie nos greges arcēt genus quoddā rubi breues spinas hñs & tenellas, Ipsaq; arbuscula tenella ē, & flexibilis, hoc genꝰ Rubus Ideus nūcupaẗ. Se. Putabā in Ida mōte solū nasci. Bra. Non dr̄ Idæus qa solū in Ida monte nascaẗ sed ob magnā copiā, q̄ ibi viret: tñ & in Ferrariēsibus senticetis Idæi rubi pullulant. Se. Nos Moris Idæi rubi, & Rubi canis indiscriminatim vtimur: Dic aūt q̄ sunt apdꝰ antiquos illa Mora parua valde nigra, q̄ in aruis nascūtur: & multū adstrīgētia sunt? Bra. A græcis arbuscula illa Χαμαίβατος Chamæbatos .i. humilis Rubus, vel terrestris rubus, vel sentis humilis nuncupaẗ: hoc est genus illud rubi, qđ facit mora apud nos cāpagnola appellata, q̄ nigra sunt parua, & ad summū qnq; granula coaceruata hñt, de quo rubo Theophrastus. iij. de plātaꝝ historia meminit, cū inqt. ἔτι δὲ καὶ τοῦ βάτου πλείω γένη μεγίστην δὲ ἔχουσιν διαφοράν, ὅτι ὁ μὲν ὀρθοφυὴς καὶ ὕψος ἔχων, ὁ δὲ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ εὐθὺς κάτω νεύων. καὶ ὅταν συνάπτῃ τῇ γῇ, ῥιζούμενος πάλιν ὃν δὴ καλοῦσί τινες χαμαίβατον ὁ δὲ κυνόσβατος καρπὸν ὑπέρυθρον ἔχει, καὶ παραπλήσιον τῷ τῆς ῥοιᾶς φύλλῳ. ἔστι δὲ δένδρου καὶ θάμνου μεταξὺ καὶ παρόμοιον ταῖς ῥοιαῖς, τὸ δὲ φύλλον ἀγνῶδες. Quem si interp̄tari velimus hæc dicit. Amplius aūt & Rubi plura gña maximā habētia dr̄iam, qđ hic qdē rectus, & in altitudinē se hꝫ ille aūt in terrā & deorsum inclinans; & statim cū terrā attingit, iteꝝ radicē facit, quē nōnulli Chamæbaton i. humilē rubū appellant: Ille aūt, quē cynosbatō. i. canis rubū vocant fructū hꝫ rubentē similē illi punicæ. i. silem cytino punicæ, Est aūt medius inter fruticē & arborē, & punicæ. silis, folio amerinæ, hęc Theophrastus. Se. Mihi vr̄ Theophrastū voluisse nīm Rubū caninū in altū ærugi. Bra. Id qdē absolute non dicit, Sed ad alterū cōparatione facta, q humilis & terestris appellaẗ, Ideo dā

xit ipsum esse mediũ inter frutice3 & arborem. Se. Ex Theophrasto solũ duo Rubi gña sumi vñr, canin⁹ & terrestris: tñ adest & Rub⁹ absoluto. Bra. Apđ Dioscoridē tria gña Bati. i. Rubi, vel sentis tm̄ inueniũtur, Cynosbatos, de quo in. j. lib. quē Serapio capi. 125. Set appellat, & Batos absolute, & Batos Idæus, de qb⁹. iiij. lib. tractat: S3 Batos absolute. i. rub⁹, & Rub⁹ Idæus nō differũt nisi spinis, & loci abũdãtia, Ideo apud Dioscoridē solũ duo rubi gña ĩueniũtur, Cynosbatos, & Batos, Vñ & Gale. de duobus solũ tractat, de Bato. vj. li. de simpliciũ medica. faculta. & de Cynosbato. vii. lib. Paulus & Aetius eũdē ordinē seruant, nã de Bato & Cynosbato duob⁹ locis tractant, & de Rubo Idæo nusq̃3 tanq̃3 de eo q nō est distinctus a rubo nisi p teneritudinē, & spinas: Immo & Pli. solũ de Cynosbato & rubo disserit, q̃uis lib. 24. cap. 14. dicat Cynosbaton hēre foliũ vestigio hois sile, & Idæũ Rubũ tm̄ in Ida nasci, cũ tñ apđ nos sit, & eoloco multa rubi gña enumeret, q̃ re x̃a a Theophrasto, Dioscoride, Gale. & aliis distinctæ planta℞ spēs ponant. Se. Ignoro adhuc, qđ p hũc tuũ inordinatũ discursum inferre velis. Bra. Hoc inferre intēdebã, Theophrastũ, Diosco. & alios Græcos sibi ipsis ꝯsentire, & esse tm̄ duo rubi gña. s. rubus absolute vel rubus terrestris, vel rubus humilis, & Cynosbatos. i. rubus caninus, q̃ duo gña tm̄ enumerant: nã rubus Idæ⁹ saltē viribus a rubo humili non differt, nec de illo Galen⁹ Paulus, aut Aeti⁹ tanq̃3 de re distincta tractant: Nec ipedit, qđ Theophrast⁹ vr̄ sentire tria esse rubi gña, humilem magnũ. i. cani rubũ, & Mediũ: qa ad duo reducũtur. Immo, & Gale. in. ij. lib. de Alimē. faculta. solũ de duplici rubi fructu disserit, primo de rubo, postea de rubo canino: de rubo inqt, Rubi fructũ nr̄ates hoies a bato, batinũ vocant, & deniq3 addit, Oĩa porro quę ex Mori succo medicamēta cōponunt, ex huius liquore parata efficaciorem virtutē acqrunt: postea de rubo canis tractat ingens Canis rubi fructus lōge adstringētior rubi fructu existit, ideoq3 ventri supprimendo accōmodatior: Rustici frequenter hunc existant tenui alimonia, vocãtq3 Cynosbaton. i. ca

nis rubum. Vt ergo in hac re finem faciamus, & deniq; receptui canamus, Scito id gen⁹ sentis aut rubi, qđ Chamæbatos .i. humilis rubus a Theophrasto vocaẗ, a Dioscoride, Galeno, Paulo, Aetio absolute Baton dici, a Plinio rubũ, a Columella Sentẽ: Est ãt id qđ Mora cãpestria a nobis vocata gignit, q̃ inter cãpos nascũtur, & cũ vindemia maturescũt, nigraq; fiũt dulcia, & ad sũmũ .v. aut. vj. granula hñtia. Se. Illa sunt, qbus ꝑ Bati moris ĩ Diamoro ꝯficiẽdo vtimur. Bra. Illa ꝯueniũt, & sumi debẽt: Illud aũt qđ a Theophrasto dr̃ Cynosbatos .i. rubus canis vel sentis canis, ẽ ille met Rubus, de quo Dioscori. Gale. Paulus: & Aetius agũt, & est ille qui apud nos dr̃ Roueda, q in Ferrariẽsib⁹ foueis passim inueniẗ, ad arcẽdas beluas & furaces hoĩes a cãpis, facitq; mora ad oliuę magnitudinẽ: In Ferrariensi solo infiniti hui⁹ gñis rubi inueniũtur. Se Nouimus, sed qd est rubus Idæus? Bra. Considera Ferrariẽsis agri Senticeta, Rubos inuenies q ꝑuas spinas hẽant, raras, & q magis tenelli sint, & eoꝝ mora magis rubra sũt. Se. Freqũeter vidim⁹ siĩes rubos, ĩmo & sine spinis ĩuenimus. Bra. Hic ẽ Idæus rub⁹, q in multis Italię ꝑtib⁹, ꝑsertim p Apẽninũ sine spinis viret: Rustici Mediolanẽses hui⁹ rubi Idęi moris libẽter vescũtur, nec spinas hꝫ ita in Montib⁹ Mediolano ꝑpinqorib⁹ nascit: Hęc mora ab Incolis Nã poni ꝑpo gentis vocabulo appellanẗ. Hæc de Moris tibi dicenda videbanẗ: nisi in mentẽ venisset Seruiũ p fragra, Mora q̃ in herbis nascunẗ ĩterp̃tari In Damœtæ & Corydonis altercatiõe cũ Poeta canit. Qui legitis flores, & humi nascẽtia fragra. Si qdẽ terrestria mora ĩtelligit Serui⁹, certe decept⁹ ẽ: At si intelligit v̓a fragra q̃ in Triphyllo nascunẗ, ipse aũt appellet mora in herbis nascentia ob siĩitudinẽ, q̃; fragra cũ moris hñt, Seruio adstipulamur: Nẽpe multa sunt, q̃ cũ Moris affinitatẽ hñt & ex sub̃a granulosa & acinosa cõposita sunt. Se. Quæ sunt apđ Auicenã Mora de sceni, q̃ ipse amara eẽ fateẗ? Bra. Ea ne Intelligis, de qb⁹ tractat lib. 2. capi. 502? Se. Ea ĩtelligo. Bra. Alias qd eẽnt dubitaui, ob id ꝙ dicit; Amara ẽt, qđ noiaẗ Moꝝ đ sceni; nulla ãt mora amara ĩuenim⁹

ideo putabā in Auicennę patria mora aliqua amara esse sed postea aīaduertimus, nihil aliud esse moꝝ de Sceni, q̄ȝ id qđ nos vocamus Moꝝ celsi: Morū autē, qđ ipse appellat Alfir sedu, & qđ dicit ẜm Semicā sic⁹ currere, ē Sycomorus, quē Latini ægyptiā ficū vocāt: ppea Auicēna dicit magis loquēdū esse de Moro de Scæni, q̄ȝ de Alfirsedu, vñ ꝓprietates, quas ponit de Moro đ Sceni, oēs sūt ꝓprietates Mori celsi, vel Mori absolute Dioscoridis. Se. Aliqui p Mora de Sceni, bati mora intelligunt, Alij mora cynosbati. Bra. Hi mire decipiūtur, quia de Rubo capite. 579. & simul de Rubo, & rubo canis ptractat: Iō apđ ipsum nihil aliud intelligo, q̄ȝ qđ Alfirsedu Sycomor⁹ sit, & Morū de Sceni, Dioscoridis moꝝ sit, qđ vos celsi moꝝ vocatis: Nec moueor, qđ legatur esse amaꝝ, qa interps errauit, & debuit interp̄tari acidū: Id apparet ex hoc, qd de eius Rob tractare volēs, dicit esse acetosum &c. Se. Nō possum non credere qđ dicis, quoad ab alio melius edocear: Sed vnū est, in quo de Plinio miror, q dicat Cynosbatō hēre foliū vestigio hoīs sīse. Bra. Alias & ego admiratus sum: sed postea admirari desij, multa folia ꝯsiderans, quæ sītitudinē Soleæ hēre vñr: Theophrastus dicit hēre folia αγνου: Hermolaus Barbarus legendum putat ιχνωδες. i. humani vestigij forma, qa & hoc mō visus est Plinius interp̄tatus esse Theophrastū, & eā lectionem habuisse. Se. Miror ēt cur lib. 24. cap. 14. Plinius dicat cynosbatō ferre vuā nigrā, in cui⁹ acimo neruū hȝ, vñ Neu
104 rospastos dr̄. Bra. In hac re si p neruū lanā ītelligat Plinius veꝝ dicit, aut duritiē quādaȝ in medio: Si qd aliud qd sit nescimus, nisi cū Hermolao dicamus deceptuȝ esse Pliniū in Cynosbato, qa Smilax aspera. i. hedera cilissa, vuas mō labruscæ hȝ, tñ vt Dioscorides inqt, ab aliqbus cynosbatos dr̄, vt in hoc vocabulo Cynosbatos decipiatur: Sed potius arbitror p neruū lanā, aut duritiā quandā: p vuā Moꝝ ipsum Pliniū intelligere: nā Smilax vuā nigrā nō hȝ, Sed rubrā, & pulchro rubore insignitā. Se. Pli
105 nius ēt velle vr̄ apud Græcos Rhānū rubi speciem esse. Bra. Ita sentit Pli. tñ nullū Authorem vidi (qđ sciam)

qui Rhanum, aut lytium speciem bati poneret: forte qa ꝓpinque nascũtur, iõ Pli. Ad Rubi genus deduxit: Nũc breuibus receptui canamus, quũ ab Authoribus mora latina absolute dñr, mora intelligas, q̃ vulgo cãpagnola appellamus. Se. Sẽper illa accipio. Bra. Tñ alij sunt, q illa nõ accipiũt, sed ea q̃ dumetis supra cynosbatos. i. rubos caninos nascũtur. Se. Quæ est hoꝝ dña? Bra. Quia rubi canini moꝝ magis adstringit q̃; humilis rubi. Scitoq; alba mora p insitionẽ fieri supra populũ albam: Ideo nouũ inuentũ esse, Quare non miꝝ, si de illo antiquiores non meminere.

SENEX.

Vereor, ne Rob nucũ, qꝺ Diamoꝝ seq̃batur, de tã lõga mora ꝯqueraẽ: Iõ his omissis, ipsum ꝯtẽplemur, qꝺ Diacarydiõ a Græcis dr̃. Bra. διακαρυον, non Diacarydion dici ꝺ3: In hac aũt cõpositiõe quẽ seq̃ris? Se. Mesuẽ sequor, q̃uis & Hali, & Serapio, in spẽbus Rob, eadẽ cõpositionez faciant. Bra. Quõ aũt paras? Se. Hoc mõ ꝭ3 Mesuẽ Recipe succi exterioꝝ corticũ nucũ In diebus canicularibus. lib. iiij. Decoq; ipsum decoctiõe vna: Deinde adde Mellis: lib. ij. & decoq;, donec incrassetur, & fiat sicut Mel: Hæc ẽ pma cõpositio, q̃ a Mesue ꝯficitur: Bra. Alias nũc ꝓsequaris. Se. Mesue ĩ hoc Rob nucũ quatuor intẽtiões ponit: Prima ẽ, Si hoc medicamẽ pueris exhibeaẽ, aut mulieribus, aut humidis nã, nihil aliud addit, q̃; qꝺ simpliciter dcm̃ est: Scꝺa intẽtio, qñ morbus est in pncipio, opus est stiptica ĩmiscere: vt sunt roſę & balaustia: Tertia intẽtio, qñ morbus est in statu, opus ẽ crocũ: & myrrhã cõmiscere: Quarta intẽtio, qñ morbus ĩ declinatione ẽ, Baurach, & Sal hamoniac⁹ addẽda sunt: In his intẽtionib⁹ Græcos imitaẽ: Hæc. n. cõpositio Illis exhibeẽ, q̃bus a capite ad pectus, & cãnã pulmonis mã acuta & subtilis defluit, q̃ qñq; eadẽ die suffocat, aut abscessum facit, q breui perimit: pp hoc Gręci duas cõpositiões parãt: Alterã Dianucis, simplicis, Alterã Dianucis cõpositi: Videoq; Mesuẽ hãc suã cõpõnẽ ab Alexãdro Trallia no accepisse: In Mellis aũt q̃;titate differũt, qa ex nucib⁹ cõpositionẽ facit, Sicut ẽt Diamoꝝ fecerat: tñ coquendi

(margin: 106 beside "Vereor"; 107 beside "Videoq;")

modo considerato, in eadem fere quantitatem veniunt,
qa in mense augusti Nuces accipit, & exteriores cortices
detrahit, q̃ in mortario ꝯtũdit & exp̄mit magmate, piecto
succũ mediocriter decoqt, & pauxillũ mellis addit, vt in
cõpõne Diamoꝝ, & deniq; ad mellis ꝯsistentiã elixat: In
Diamoro aũt accipit succi moroꝝ sextarios. v. & ad mellis
liqdi ꝯsistẽtiã coqtur: postea sextariũ. j. mellis addit, & ad
spissitudinẽ mellis coqt: Ita in cõpõne ex nucibus fiat, su
manẽ. v. sextaria succi putaminis exterioris nucis, & bulli
ant ad spissitudinẽ mellis liqdi: postea addatẽ sextariuꝫ. j.
mellis, & ad ꝯsistentiã mellis deducatẽ: Postea Trallianus
ea addit, q̃ nos putam⁹ Mesuẽ ad v̄bũ accepisse, Inqt. n.
infantib⁹, & mulieribus, & in p̃ncipijs, sine aliquo addito
esse exhibendũ: In sũmo aũt vigore addendã esse Myr
rhã: In morbi ꝯo declinatiõe sulphura & nitꝝ addit: Me
sue tñ differt, qa in p̃ncipio rosas, & Balaustia cõmiscet:
Alexãder aũt nihil: Paulus aũt Duplex Diacaryon faciꝫ,
simplex & cõpositũ: simplex idẽ fere est cũ illo Alexãdri
& Mesue: Nẽpe recipit succi ꝯtusi corticis nucũ viridiũ co
tylas qnq;, Mellis cotylã vnã, & coquatẽ ad Diametꝝ. i. ad
ꝯueniens corp⁹, qđ est ad spissitudinẽ mellis mellis. *Se.*
Cõpositũ nũc tractem⁹. Bra. Cõpositũ qdẽ docet pau
lus, & de cõposito seorsuꝫ scribit, qđ nihil aliud est. q̃ sim
plex, cui ea q̃ a Mesue accepta sũt addit, & cõpositũ vo
cat: Nẽpe inqt Paul⁹ ab initio qdẽ statim, & in vigore, in
oris inflãmatiõib⁹ miscere opꝫ croci, & aluminis vniuscu
iusq; denariũ. j. Myrrhæ denarios. ij. In declinatione aũt
p̄p dissipationẽ Nitri denariũ. j. Sulphuris tñdẽ p̄dictoꝝ
q̃tũ cũ succi, tũ mellis. *Se.* Mihi nõ plꝫ, In p̃ncipio cro
cũ cõmiscere. Bra. Nec mihi, p̄pea arbitratus sum, Pau
lũ hoc mõ intelligendũ esse, Ab initio qdẽ statim op⁹ est
vti Sĩplici Dianuce, postea sequatẽ & ĩ vigore miscere opꝫ
Croci & aluminis vniuscuiusq; denariũ. j. & hĩ in p̃ncipio
nõ ponatẽ: Sꝫ Alexãdro ꝯcors ĩ p̃ncipio simplex detẽ: A
lia in alijs tp̄ib⁹ addantẽ, tũcq; a Paulo lib. vij. cap. xii. Dia
caryon cõpositũ appellatẽ: De Diacaryo ẽt Galen⁹ diffu
se lib. vi. de cõponen. pharmacis s̃m loca agit: Immo Ga

ſenus huius cōpōnis inuentor fuit, Nullus añ ip3 ea vſus eſt: His aūt omiſſis, alios ſyrupos ꝓſequamur. *Se.* Nullus ſyrupꝰ eſt a p̄dictis diuerſus, quē in officinis hēamꝰ, niſi medicus aliqs pticularis vnū ſibi finxerit, & ꝑ ſe parari iubeat. Bra. De his nihil ad nos, qppe inſtitutū noƀ erat eos ſyrupos tm̄ ꝓſeq, q & Ferrariæ, & p totā Italiā in cōi vſu ſunt: Si qs aūt vnū ſibi fingant, eo vtaſ, & illū, vt ſibi vr̄, examinet, Si cōponendi canones bn̄ didicerit. *Se.* Solebamus & in officinis *Rob* de *Ribes* ſeruare, nūc aūt nō habemus, nec eo vtimur. Bra. Et nullꝰ eſt Ferrariæ q habeat, *V*enetijs aūt multi ſunt q Ribē ſeruāt: Tn̄ apud Authores qd ſit incertū eſt: Nēpe apud Theophraſtu3, Dioſcoridē, Galenū, Oribaſiū, Paulū, Aetiū q̄rēs iuenire nō potui: Minus apud Catonē inueni, Varronē, Pliniū, Palladiū. Columellā: Soli Arabes de h̄ ſucco, & ō ipſa herba vel frutice locuti sūt. Nā *S*erapio ca. 241. de Ribes tractās ſolos *M*auritanos refert, & nullos græcos: Aſſuetꝰ aūt eſt, quū græci de aliq̄ re loquūtur, ipſos p̄mo adducere, quu3 ꝟo nullū græcū adducit, eſt Arabū inuentū, & res ſua ꝓpria: Ribē aūt ſm̄ Iſaac eben Abrahā deſcribit, plantā eē q̄ hēat capolos recentes, rubros ad viriditatē tendētes, & h3 folia magna, lata, rotūda, viridia, & h3 grana, quoꝝ ſapor eſt dulcis cū acetoſitate, & ipſa eſt frigida & ſicca i. ij. gra. & ſignū ſup hoc ē acetoſitas eius, & ſtipticitas: oēſq; authores, quos *S*erapio adducit inqūt frigidā & ſiccā eē i ij. gra. Auicēna ꝟo in. iij. gra. dicit. *V*enetias quendā ſuccū ferūt, quē dn̄t eſſe Ribē, deferūt aūt Alexādria Aegypti, Inquientes ex Damaſco prius Alexandriam allatum eſſe, & quod in Syria ingens copia naſcatur: Alij ex Coraſceni deferri tradiderunt. Vt aūt de re ipſa agamus: Scito Arbuſculam quandam ex varijs Apennini locis ad nos cōportari, q̄; ribem appellant, & nunc in multis locis Ferrariæ habetur: & in multis hortis viret: folium vitis habet ſed minus inciſum, & paruos racemos facit, qui qn̄ maturantur, rubri fiunt, & ſaporem acidum habent, adeo vt ego putem in ſecundo gradu infrigidare & exiccare, Et etiam is ſuccus qui Alexandria Venetias affertur (meo

iudicio) in scōo gradu potius quā in tertio frigidus & sic-
cus est: Iō Serapioni potius q̄ Auicēnæ credimus: Qđ
aūt nos Ribē vocamus, & nūc Ferrariæ, & Murani Vene-
tiaꝝ aliqbus locis, & Patauij, & Bononiæ viret, Maurita-
noꝝ Ribes esse nō pōt, qa inqunt suū Ribē lata folia ha-
bere, magna, rotūda, viridia, Sed folia apđ nos vocati Ri-
bes, rotūda non sūt, nec multū viridia, sed ad figurā folio-
rū vitis accedūt: Adde nīm Ribes poti⁹ inter vuas nume-
rari dēre: Rasis aūt in Almāsore Ribē inter fructus cōpu-
tat, & fructū esse iudicauit: At qa Serapio, Capolos recē-
tes rubros ad viriditatē tendētes hēre dicit, & aliq p capo-
los racemos intelligūt, ideo in hoc, cū nro vocato Ribe si-
militudinē hēre vr: Sed video Serapionē de Ribe loq tā
q̄ de re sibi incerta, & solū alioꝝ snīas seq: Ideo qd sit ex
ipso bn̄ exp̄mi non pōt: Ex alijs vero Authorib⁹ adhuc
minus, qa nullus est alius, q Ribē pingat: Genuēsis solus
Arabē quēdā Authorē citat, q de Ribe hoc mō loqr. Est
plāta hn̄s stipitē rubeū, ad viriditatē decliuē, teneꝝ, cuius
sapor ē dulcis acetositate mixtus, folia rotūda, viridia, &
magna, cuius granū petat de Corasceni, acidi saporis, de
quo fit Rob. Hæc ille Arabs, quē Genuēsis citauit, cuius
nomē est Alhaui, vt hinc hēas, & hūc Authorē inter fru-
ctus cōnumerare: Hoc admonere volui, qa multi sunt, q
succū ex q̄dā herba esse dn̄t, Immo Gulielmus Placenti-
nus Ribē, acetosaꝫ herbā esse iudicauit, in eo decept⁹, qa
Mesue dicit, quod Rob herbe acetose est in virtute eius.
Se. Nr̄ igitur Ribes, quē in hortis hēmus, Arabū Ribes
nō erit. *Bra.* Non erit. *Se.* Nec ribes apud græcos, aut
latinos reperir. *Bra.* Nec istud (qđ sciā). *Se.* Quid ē
ergo, qđ p̄ Ribe hēmus? *Bra.* Intelligisne hūc, quē A-
lexādria Venetias deferūt, vel illū, q ex Apēnino petir?
Se. Vtrūq;. *Bra.* De eo Ribē, quē hn̄t Veneti, ex Sy-
ria Damascū, Damasco Alexādriā, Alexādria Venetias
cōportatū, nihil aliud tibi dicā, q̄ qđ supra ex Serapione
& halaui dictū est: De eo vero, q ex Apēnino afferr, apđ
Antiquos qd sit ignoro, in viribus tn̄ ꝯuenire arbitror, qa
Sapor manifeste ostēdit frigidū & siccū esse, & ēt opatio-

nes: quare ad idem valet hic noster Ribes, ad quę Damascenus, Damascenus.n.(vt Auicēna inqt) Acetositatis citri, & omphacij vires hꝫ: Q ō & Serapio ſm Abē Mesuaž testaꝶ: Mesue ēt dicit esse in virtute herbæ acetosæ, Vnde ꝑ Ribe, citri succo, Omphacio, succo herbæ acetosæ, aut nr̄o vocato Ribe, q in Apēnino viret, vti possumus. Se. Ad quæ vꝫ? Bra. Ad ingentē calorē, & Sites ingētes, ad incēdētes febres, ad ꝓfluuiū ex bile: Cardiacis succurrit: Vomitū sistit: Apetitum excitat: Morbilos, & variolos sanat: Bilē extinguit: Hæmorrhoidas sedat, & ebrietati conuenit: Ad oēs abscessus pestilētis morbivꝫ: Visum acuit: Immo vnū est ex his que in pestilēti morbo plurimū ꝓficiunt. Se. Egregius ergo est hic syrupus. Bra. Est eq dē, & adhuc in maiori p̄tio esset, nisi citri succū hēremus: Nūc vero ad alios syrupos flectamus. Se. De Syrupis finitū est. Bra. Tā paucis vtimini? Se. Non pluribus nisi infusione Senæ inter Syrupos numerare velimus. Bra. Et cur nō numerabimus? nā ꝯcoquendi vires hꝫ, & ego alio Syrupo mixta vtor, vt ægro ꝯuenit, magno eius præsidio: Sunt aūt in ea conficienda Pharmacopolæ dissidentes. Tu qūo paras? Se. Hoc mō, quem dicemus.

℞ecipe florum boraginis	)		
Buglossæ	)	añ.	ʒ. j.
Violarum	)		
Rosarum rubeaꝝ	)		
Aquæ fontis		lib.	j.
Mellis rosati colati,		vnc.	ij.
Senæ		vnc.	ij.

Misſ. & fiat infusio ſm artem. Bra. Nihil aliud addis? Se. Nihil. Bra. Alij sunt qui Gingiber miscent. Se. Et ego id facio in hyeme scrop, Gingiberis iniicio. Bra. Sēper addendū est, qa ob id addiꝶ, vt quædā frigida qualitas a Sena remoueaꝶ, quæ vētriculū offendere solet, & flatus excitare: alias aūt ob amaritudinē, quā hꝫ, vētriculo cōmoda est: Sed a quo Authore accepisti? Se. A nullo qa magistralis cōpositio in hac officina a cētū annis citra ꝯfecta, doctissimi medicæ artis ꝓfessores ita indixere, de-

inceps patres mei, & ego ꝓsecuti sumus. Bra. Tua aũt pcitata cõpositio ab alijs i põdere multũ differt, Ita.n. cõficiũt Alij. Recipe Senæ electæ. vnc. j.

Florum Boraginis	)	
Buglossæ	)	
Violarum	)	añ. ʒ. ſ.
Rosaꝝ rubrum	)	
Gingiberis	)	

Mellis rosati colati. vnc. j. Aquæ fontis. vnc. vj. Fiat infusio ſm artē. Se. Hi mihi vñr paucissimã aquæ q̃titatẽ accipere: opus.n.ē duas vncias ad minus resolui, Iõ quatuor tm̃ superunt. Bra. Alij vero hoc mõ parãt. Recipe Senæ optimæ, vnc. j. Gingiberis. ʒ. ſ.

Florum violarum	)	
Buglossæ	)	añ. ʒ. j.
Boraginis	)	
Rosarum	)	

Deinde hoc mõ ꝯficiũt, Senã in. x. aq̃ fontis libras iniiciunt, & ebullitione vna ebullire faciũt: Deĩde supra alias res. ſ. flores & Gingiber; q̃ in vitriato vase sint, decoctũ illud versant, & vas adeo obturant, qđ nihil respirare possit, Itaq; p. iiij. horaꝝ spaciũ dimittũt: Deinde pcolant, & in hoc qđ descẽdit iniiciũt Mellis rosati. vnc. iiij. Se. Hi igiẽ Mel rosatũ in infusione nõ ponũt. Bra. Nõ ponũt nec poni dʒ, Sed facta exp̃ssiõe addẽdũ ē: Inter se p̃terea differũt, qm̃ hi Senę folliculos, Illi folia, Alij indiscriminatim folliculos, & folia recipiũt, p̃us tñ pediculis, & puis festucis ablatis: Alij Senã ebullire non faciũt, Sed cũ aqua ipsa feruet, in eã Senã iniiciũt: deide hãc aquã fiẽ & Senã in vitreatũ vas iniiciũt, in quo flores & Mel rosatũ posita sint: Alij non Semidrachmã Gingiberis, sed scrupulũ ĩponũt, & p. x. horas in infusione relinquũt. Se. Quid igiẽ in tãta ꝯfusione agi opʒ? Bra. Hoc, qđ nũc explicare conabimur, Sicut Sena apud antiquos ĩcognita erat, & (vt Auerrois inq̃t) noua cõpositio eſt a recẽtibus excogitata q̃ in atrabilariis passiõib⁹, Scabie gallica, lepra, psora, & eiusdẽ gñis alijs multũ ꝓficit, q̃ ab atra bile depẽdẽt: pp

hoc flores, quos cordiales appellant, addidere: In hac aūt infusione ego nunq̄ ꝑtermittendū putarē Polypodiū, ad intētionē senæ, & passulas atq; Sebestē, veluti ea q̄ aluū emolliūt: qđ & in hac infusiōe reqrit: vbi ēt possū flores citroꝝ, aut limonū, aut narrantioꝝ addi facio. *Se.* Ergo & Simpliciū pōdꝰ, & parādi modū edoceas. Bra. Hic ē.

Recipe Senæ optimæ, sitq; sint folliculi & folia, sed folliculi folia excedāt, & sit sena ex oriēte potius q̄ ex liguria aut Appulia delata: nā pfectior ē oriētalis, neq; multū antiqua sit, immo quāto recētior, tanto melior. vnc. j.
Gingiberis Radix vna parua, vel ad pondus. ʒ. ʃ.
Floꝝ boraginis, De buglossa curæ nō sit, quia borago est vera buglossa,
Violarum
Rosarum rubearum } añ. ʒ. j.
Citroꝝ, vel limonū vel narrantioꝝ, si habeantur.
Polypodij, ʒ. ij. Passulaꝝ. vnc. ʃ. Sebestē, nu. x.

Et si qs domi hanc infusionē ꝯficiat, loco Sebestē, pruna Damascena exiccata accipiat, & hoc mō fiat, Sumatur libra aquæ fontis feruētissima, q̄ in vitriatū vas, in quo oīa ꝓdicta insint, inijciat: Postea vas optime obturet, & p. x. horas dimittat, deinde expmat: sed ƀ Melle rosaceo an misceri dēat necne, Medicꝰ ẜ3 intētionē ægritudis, vel misceat, vel omittat, nā ad pfectionē Infusiōis nō exigit: Si āt cōmiscere voluerit, sint. iiij. vnciæ mellis rosati: Tn̄ ꝯsuetudo ē, sēp īfusionē alicui syrupo īmiscere, vt affectiōi altere q̄ in ægro repit, ꝯuenit: forte Mel rosatū ꝯueniet, tūc illo vti poteris: Nō mihi aūt pl3, Senā in infusiōe ebullire, qa ex sena supficiales ptes solū expetimus: Si qs vero Senā in feruentē aquā inijcere voluerit, & statim aquā cū Sena supra flores īmittere, nihil refert, mō sena nō ebulliat: Hæc aūt infusio fit, vt hoꝝ simplicium vires in aqua recipiantur: Nam infusiones qn̄q; fiunt, vt malitia alicuius Medicamenti simplicis reprimatur: Q n̄q;, vt vires alicui medicamēto ꝯdonentor: Q n̄q; vt medicamētum lubricū efficiat. Q n̄q; vt vires Sīpliciū in aquā recipiant, Q đ in hac infusione Senæ fit: De his vero infusionum modis

antiqores nõ tractauerũt, Sed Mesue capi.iij. Sũmæ scõe in canonib⁹ vlib⁹ has ĩfusiões abũde edocuit. Se. Quot vncias hui⁹ infusiõis ꝑpinare possum⁹? Q ñq; tres, qñq; quatuor, qñq; sex exhibeo, vt his ꝯuenit, qbus ꝑpinaẽ: Rõ quoq; hñda ẽ, Si sola, aut cũ alio syrupo mixta bibatur: & an multũ, vel paꝝ euacuare ꝯueniat: Sed cõe põdus ẽ, qđ euacuat sil, & digerit.iiij. vnci. exhibere: nã huic mire ꝓficit, cui potui daẽ. Se. Tu frequẽter ea vteris, q̃ de causa? Bra. Q m̃ frequẽtes atrabilarios incido, qbus ipsa ꝯuenit. Se. Audiui, qđ vẽtriculũ offendat. Bra. Et Id Mesue capi.xv. de simplicium medica. facula. asserit. Se. Q ũo fieri põt, cũ ipse mesue calidã in ꝑnci. scõi, & siccã in ꝑmo dicat? Bra. Immo & subamara est Sena. Quæ q̃litas ventriculo ꝓdesse solet: Sed ꝑtes quasdã flatuosas hʒ, qbus illi obest: hoc aũt facile remoueẽ, qa Gingibere addito, ꝑtes illæ euanescũt: Ideo vel hyems sit vel ęstas, Gigiber ꝯtinuo addi dʒ: Q đ aũt vẽtriculũ offendat qsqs in seipso facile experiri poterit, si hãc ĩfusionẽ semel absq; Gingibere bibat, nã statim in ei⁹ vẽtriculo flatus excitabunẽ: Iubeo plerũq;, vt ipsam infusionẽ ex iure capi aut pulli ꝯficiãt, & his multũ ꝓficit: q sumũt. Se. Immo hoc vr̃ eẽ Mesue documẽtũ. Bra. Ita certe est, ꝑpea & qñq; iubeo ex Sero capræ parari, vt docet Mesue, & tũc mire ꝓficit affectiõib⁹ cutaneis ex salsa pituita, & aliqua atræ bilis miscella. Hæc de Sena, Quæ cũ ĩter syrupos vltimo loco enumerata sit, oro te (nisi aliquo negocio occuperis) hac nocte mecũ dormias, nõ vt Tityr⁹ Melibœũ inuitauit, fronde suꝑ viridi, sed molli suꝑ pluma, aut (si nauis) lana. Se. Quędã negotia sunt mihi expediẽda: cras sũmo mane huc accedã, vt pilulaꝝ cõpositiones aggrediamur: Nẽpe mihi ĩstitui, nunq̃; desistere, sʒ tibi ꝑpetuo molestus esse, quoad hæc cõposita tuo examine ꝑpensa sint: Vale nũc, & qęta nocte fruaris. Bra. Et tu quoq;.

FINIS.

Venetijs per D. Bernardinum Stagninum.

1538.

5